

D. PAVLI EPISTOLA
AD
CORINTHIOS
S E C V N D A,

SYRIACE,	ITALICE.
EBRAICE,	HISPANICE.
GRÆCE,	GALLICE.
LATINE,	ANGLICE.
GERMANICE,	DANICE.
BOHEMICE,	POLONICE.

Ex

Dispositione & Adornatione

ELIAE HVTTERI
GERMANI

בְּלֹת קוֹרִינְתִּי
דְּמִיתִיו :

הַבְּלָאוֹן א
וְלוֹשׁ שְׁלִיחַ
דְּיִשׁוּעַ מְשִׁיחָא
בְּצִינְיָה בְּאֵלְהָא
וְסִמְתָּאֻס אָחָא לְעִדְתָא
בְּאֵלְהָא דְּאִית בְּקוֹרִינְתוֹס
וְלִבְלָחוֹן קְדִישָׁא דְּאִירָא
בְּאֵפְאִיָּא בְּלָה :

*Paulo Apostolo di Iesv Christo, per
Volenta di Dio, e Timoteo fratello, à la
Chiesa di Dio che è in Corinto, con tutti i
Santi, che sono in tutta l'Achaia.*

2 טִיבֻתָּא עֲמָכוֹן וְשְׁלָמָא
מִן אֱלֹהָא אָבִיו וְיָמֵן מְרֹ
יִשׁוּעַ מְשִׁיחָא :

*Gratia et pax sit à Voi da Dio Padre
nostro, e dal Signor Iesv Christo.*

3 מְבָרַךְ הוּ אֱלֹהָא אָבִיו
דְּמִיתִיו יִשׁוּעַ מְשִׁיחָא אָבִיא
דְּרַחֲמָא וְאֵלְהָא דְּבִרָא
בְּרִיָּאָה :

*Benedetto sia Iddio e Padre del nostro
Signor Iesv Christo, Padre de le miseri-
cordie: e Dio d'ogni consolazione.*

4 הוּ דְּמְבָרָא לֹו בְּבִלְחוֹן
אִילָצְנִיו דְּאָרְהָ חֲנֹן נְשִׁבָּח
נְבִיאָא לְאִילִיו דְּבִבְרָא
אִילָצְנִיו אָבִיו בְּהוּ בְּרִיָּאָה
דְּחֲנֹן מְבָרָאִינוּ מִן אֱלֹהָא :

*Il quale ci consola in ogni nostra tri-
bulatione, accioche noi possiam consolar
quelli che si trouano in qualunque tribu-
latione si sia, per la consolazione con che
noi siamo consolati da Dio.*

5 אֵיכְנָא גִיד דְּמִיתִיתִיו
בְּו חֲשִׁינִי דְּמְשִׁיחָא הַכְּנָא
בְּיַד מְשִׁיחָא מְתִימֵר אָרְ
בְּרִיָּאָה :

*Imperochè si como le afflittioni di
Christo abbondano in noi, così per Christo
abbonda ancor la nostra consolazione.*

הַשְּׁלִיחַ אֵלֶּה קוֹרִינְטִים
הַשְּׁנִיָּה :

וְלוֹס שְׁלִיחַ יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ
בְּרִצְוֹן אֱלֹהִים וְטִימֹטָאוֹס
אָחִיו לְעִדְתָא אֱלֹהִים אֲשֶׁר הוּא
בְּקוֹרִינְטוֹס עִם הַקְּדוֹשִׁים כָּלֵם
אֲשֶׁר הֵמָּה בְּכָל אַחַיָּא :

*PAVLO Apostol de Iesus el Christo por la vo-
luntad de Dios-y el Hermano Timotheo, à la
Iglesia de Dios que està en Corinto, juntamente
cò todos los Sanctos que està por toda la Achaia:*

2 הַחֲנֻנָה לָכֵם וְשְׁלֹום מֵאֱלֹהִים
אָבִינוּ וּמִן יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ :

*Gracia ayays, y paz de Dios nuestro Padre, y
del Sennor Iesus el Christo.*

3 בְּרוּךְ הָאֱלֹהִים וְאָבִי אֲדִינִי
יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ אָבִי הַסֵּד וְדִחְמִים
וְאֵלֹהֵי כָל נַחֲמָה :

*Bendito sea el Dios y Padre del Sennor Ie-
sus el Christo, el padre de misericordias, y el Dios
de toda consolacion.*

4 הַמְּנַחֵם אֲחֵינוּ בְּכָל־
מְצוֹקֵינוּ שְׂגֹכֵל לָנַחֵם אֲחֵנוֹם
אֲשֶׁר בְּכָל־צָרָה הֵמָּה בְּתַנְחוּמוֹת
אֱלֹהִים אֲשֶׁר נְנַחֵם גַּם אֲנַחְנוּ
מֵאֲחֵיָּם :

*El que nos consuela en todas nuestras tribu-
laciones: de tal manera que podamos tambien
nosotros consolar à los que estan en qualquiera
angustia, con la consolacion con que nosotros so-
mos consolados de Dios.*

5 כִּי־כִמוֹ הוֹתִירוּ בְּנוּ צָרוֹת
וּמְצוֹקוֹת הַמְּשִׁיחַ כִּן בְּמְשִׁיחַ
יֹתִירוּ תַנְחוּמוֹתֵינוּ :

*Porque de la manera que abundan en noso-
tros las afflisiones del Christo, así abunda tam-
bien por el mismo Christo nuestra consolacion.*

ΠΑΥΛΟΣ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ
Ἐπιστολὴ δ' αὐτῆς.

Κ Ε Φ Α Λ. α'.

Π Αὐλὸς ἀποστόλος ἡ-
μοῦ χριστοῦ ἀπὸ τῆς ἐκ-
κλησίας τοῦ θεοῦ καὶ Τιμοθέ-
ου ὁ ἀδελφεός, τῇ
ἐκκλησίᾳ τῇ ἁγῇ ἐν κορίνθῳ,
συν τοῖς ἁγίοις πᾶσι τοῖς ἔσονται
ἐν ὅλῃ τῇ ἀχαίᾳ.

*PAVL Apostre de Iesus Christ par
la volonté de Dieu, & le frere Timothee
à l'Eglise de Dieu qui est en Corinthe,
avec tous les saints qui sont en toute
l'Achaie*

2. Χάρις ὑμῖν & εἰρήνὴ ἀπὸ τοῦ
πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου ἡμοῦ
ἰησοῦ χριστοῦ.

*Grace vous soit, & paix de par Dieu
nostre Pere, & de par le Seigneur Iesus
Christ*

3. Εὐλογεῖται ὁ θεὸς καὶ πατήρ
κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ πατήρ
τοῦ οὐρανοῦ, καὶ θεὸς πάντος πα-
ρακλησῶντος.

*Benit soit Dieu qui est le Pere de no-
stre Seigneur Iesus Christ, le Pere de
misericordes, & Dieu de toute conso-
lation :*

4. Ὁ θεὸς καταλὼν ἡμᾶς ἐν τῇ
ἐκκλησίᾳ ἡμῶν, ὡς καὶ διαβάτω
ἡμᾶς καταλὼν τὰς ἐν πάσῃ
ἐκκλησίᾳ, ἀπὸ τῆς κατακλησῶντος ἡς
κατακαλούμεθα αὐτοῖς ὑποτα-
γῶν.

*Qui nous console en toute nostre
affliction, afin que par la consolation de
laquelle nous-mêmes sommes conso-
lés de Dieu, nous puissions consoler ceux
qui sont en quelque affliction que ce
soit.*

5. Ὅτι καθὼς περισσεύει πᾶσι τῇ
ἐκκλησίᾳ τῇ ἁγῇ ἡμῶν, οὕτως
ἀπὸ τῆς περισσεύουσας ἡς
κατακλησῶντος ἡμῶν.

*Car comme les souffrances de Christ
abondent en nous, pareillement aussi
par Christ abonde nostre consolation.*

II. AD CORINTH:

CAP. I.

PAVLVS Apostolus Iesu Christi, per voluntate Dei, & Timotheus frater: ecclesie Dei quae est Corinthi, cum omnibus sanctis qui sunt in universa Achaia.

Paul an Apostle of Iesus Christ by the will of God / and our brother Timotheus / to the Church of God / which is at Corinthus with all the Saintes / which are in all Achaia.

2. Gratia vobis & pax à Deo Patri nostro, & Domino Iesu Christo.

Grace be with you and peace from God our Father, & from the Lord Iesus Christ.

3. Benedictus Deus & Pater Domini nostri Iesu Christi, pater misericordiarum, & Deus totius consolationis.

Blessed be God our Father of our Lord Iesus Christ / the Father of mercies / and the God of all comfort.

4. Qui consolatur nos in omni tribulatione nostra: ut possimus & ipsi consolari eos qui in omni pressura sunt, per exhortationem qua exhortamur & ipsi à Deo.

Which comforteth vs in all our tribulation / that wee may be able to comfort them which are in any affliction by the comfort wherewith we our selves are comforted of God.

5. Quoniam sicut abundant passionem Christi in nobis: ita & per Christum abundat & consolatio nostra.

For as the sufferings of Christ abound in vs / so our consolation aboundeth through Christ.

2. An die Corinthen.

Das I. Capitel.

Paulus ein Apostel Jesu Christi / durch den willen Gottes / vñnd Timotheus vnser Bruder. Der Gemeine Gottes zu Corinthen / sampt allen Heiligen in ganz Achaia.

Paulus Ihesu Christi Apostel / formedelst Guds vilte / oc Timotheus den Broder. Guds Menighedi i Corinthen / met alle Helligen i ganste Achaia.

2. Gnade sey mit euch / vñd Friede von Gott vnserm Vater / vñnd dem HERREN Jesu Christo.

Gnaade vere met eder / oc Fred / aff Gud vor Sader / oc den HERRE Ihesu Christo.

3. Gelobet sey Gott vñd der Vater vnseres HERREN Jesu Christi / der Vater der Barmherzigkeit / vñ Gott alles Trostes.

Glofuit vere Gud oc vor HERREN Ihesu Christi Sader / barmhertighedi Sader / oc al Trostis Gud.

4. Der vñs tröstet inn alle vnserm Trübsal / das wir auch trösten können / die da sind inn allerley trübsal / mit dem trost / damit wir getröstet werden von Gott.

Som off tröster i alle vor bedröffuelse / At wi oc kunde tröste dem / som ere i alle honde bedröffuelse / met den trost / der wi bliffue tröstede met aff Gud.

5. Denn gleich wie wir des Leidens Christi vil haben / also werden wir auch reichlich getröstet durch Christum.

Thi at lige som wi haffue meger aff Christi pine / Saa bliffue wi oc rigelige tröstede formedelst Christum.

II. A Korintuom.

Kapitola I.

Avel Apostol Krysta Gejisse srze wñh Bojij / a Tymotheus Bratr. Chrkvi Bojij kteraz gest w Korynthu se wñs mi swatym kctijz gsau we wñh Achaia.

Avel Apostol Jezusa Krysta przez wola Bozaja / a Tymoteusz brat / Kościolowi Bożemu który jest w Koryncie / ze wñst kimś swietym który sa we wñst Achaiey.

2. Miłost wam a pokoj od Boga Ocie naszego / a Pana Gejisse Krysta.

Laska niesz wam bedzie y pokoj od Boga Oycy naszego / y od Pana Jezusa Krystusa.

3. Pożehnanj Bñh / a Ocie Pana naszego Gejisse Krysta / Ocie Miłosty i łaski / a Duozh wñsliwego potesienij.

Niesz Bedzie błogosławiony Bóg Ocie Pana naszego Jezusa Krystusa / Ocie on namilosty i niesz / a Bóg wñsliwego potesienia.

4. Kterzż kctijz nas w kazdem zamuftu nassem / proto aby chom mohli y my kctijz ty kctijz w kazde testnosti gsau / srze to potesienij / gñmz nas samy kctijz / Bñh.

Ktory nas ciezy we wñsliwym wñstie naszym / tu temu aby smy mogli ciezyty ty ktorzy sa w kazdym wtrapieniu przez potesienia Boga nas samy ciezy Bóg.

5. Nesh yakoż se rozmnożu gñj wtrapienij Krystowa na nas / tak y srze Krysta rozmnożu ge se potesienij nasse.

Bo iako w nas obstitula wtrapienia Krystowa / tak przez Krystusa obstitue y potesienia nassa.

6. Sive autem tribulamur, pro vestra exhortatione & salute, (*sive consolamur, pro vestra cōsolatione*) sive exhortamur, pro vestra exhortatione & salute, quæ operatur tolerantiam earundem passionum quas & nos patimur. Et spes nostra firma est pro vobis

And whether we afflicted / it is for your consolation / and valuation / which is wrought in the induring of the same sufferings / which wee also suffer: or whether we be comforted / it is for your consolation and valuation. And our hope is steadfast concerning you.

7. Scientes quod sicut socii passionum estis, sic eritis & consolationis.

In as much as wee know y^e as wee are
repartakers of the sufferings, so shall we
be also of the consolation.

8. Nō enim volumus ignorare vos fratres, de tribulatione nostra, quæ facta est in Asia, quoniam supra modum gravati sumus supra virtutem, ita ut tæderet nos etiam vivere.

For brethren/we would not haue you
ignorant of our affliction / which came
vnto vs in Asia/home wee were pressed
out of measure passing strength / so tha
we altogether doubted/euen of life.

9. Sed ipsi in nobismetipsis
responsum mortis habui-
mus, ut non simus fidentes
in nobis, sed in Deo qui su-
scitat mortuos.

Yea/ we receiued the sentence of death in our selues / because we should not trust in our selues / but in God / which raise the dead.

ro. Qui de tantis periculis
nos eripuit & eruit, in quem
speramus, quoniam & ad-
huc eripiet.

Who deliuered vs from so great a death: and doeth deliuer vs: in whome we trust: that yet hereafter he will deliuer vs.

6. Wir haben aber Trübsal / oder
Trost / so geschicht es euch zu gut.)
Ist Trübsal / so geschicht es euch zu
trost vnd heil (welches Heil beweiset
sich / so ihr leidet mit gedult / der mas-
sen wie wir leiden) Ist Trost / so ge-
schicht es euch zu Trost vnd Heil / Vnd
stehet vnser Hoffaung best für euch.

De huað heller vi haaffue bedrøffuelse eller trøst/
da seer der eder til gode. Er der bedrøffuelse / da seer
der eder til trøst og Salighed (Hvuelken Salighed sig
betiuser / der som i lide mer taalmodighed / i saa maade
som vi lide) Er der trøst / da seer der eder og til trøst/
de salighed. Dvort Haab staar saft for eder.

7. *Da weil wir wissen / daß wie
ihr des leidens theilhaftig seht / so
werdet jr auch des Trostes theilhaftig
sein.*

Effterdi vi vide / at lige som i ere delactige i Pinen
saa skulle i oc vere delactige i Trøsten.

8. Denn wir wollen euch nicht verhalten / lieben Brüder / unsern Trübsal / der uns in Asia widerfahren ist / da wir über die masse beschweret waren vnnnd über macht / also / daß wir uns auch des Lebens erwegeten.

Thi wi wille icke dolte for eder / kære Brødre / vor
Bedrøffuelse / som oss er vederfaren i Asia / thi wi va-
re / der ossuer made besuarede ossuer vor mact / saa / at
wi oc vaare mistretlige om Eiffuitt.

9. Und bey vns beschloffen hatten/
wir müßten sterben. Das geschach
aber darumb/das wir vnser vertrau-
en nicht auff vns selbst stellten/son-
dern auff Gott/der die Todten auff-
erwecket.

De haſſde beſlutter hoſſ off / at wi ſkulde de Men
der ſkede der ſaare. At wi ſkulde teſe forlade off paa off
ſelff / men paa Gud ſom opuecker de Døde.

10. Welcher vns von solchem Tode
erlöset hat / vnd noch täglich erlöset /
vnd heissen auff in / er werde vns auch
hinfort erlösen.

Quilcken der frelste off aff den Død / oc end nu
daglige fresser / De wi haabis til hannem / at hand
skal oc fremdelis frelse oss.

6. Nebo budto je se rmaueš
me / pro wasse napomynanij
a spajenij: Budto je se reš
me / pro wasse potješčenij: Bud
to je bhwame napomynanij /
pro wasse napomenutij a spa
senij: Eteržto činij / abyšte
snáššeli taž wtpenij eteržto y
my trpijme. Aby nadže na
še byla pewná o wás.

Achoc bywamy wtrąpseni / toć
 bywa dla pociechy wafsey / y zba-
 wienia Ełhorejskiego / a nie w cie-
 pliwości ryłhje wółkow Ełore y
 my ciepiny / a nādziejā nāśa o
 was mocna iest / Choc też pociechy
 bierzemy / tedy to bywa dla wa-
 fsey pociechy y zbawienia.

7. Wědauce to / že našo-
gšće aučasnijch vtrpenij / tak
takě budete aučasnijch y porč-
slenij.

Wiedzac to iż iáko testestce
wezestniłi vtrapienia / ráf też będ
żecie vczestniłi pociechy.

8. Neb checame abyššec w dč
li w n Bratj; c. zámucku na-
šsem / kterž je přihovil nám
w Azij; neb nad obyčej byl
sme obtíženi a nad možnosť /
tak že se nám slyšelo žluu bý-
ti.

Abowiem nie chcemy / abyś
cie nie mieli wiedzec bracia / o
ciścu naszym kthoryśmy mieli w
Asiey / tho testh / i jesny bärzo näd
przeżożenie naše byli obciażeni /
thak i jesny prawię zwarpili y o
żywocie.

9. Nõbrž. nām sāmõm p̄dā
lo se/žegā māme zemrīti / a
to proto / abychom nedauffatē
sami w sebe / ale w Pāna Bo
ha/ kterž to krīstj mrtwž:

Aley sąm v siebie mieliśmy
wyróśmierci / abyśmy nie dufali
sami w sobie / ale w Bogu Eterey
wzbudza umiarle.

10. Kterh; tak welich; nes
bezpečensiw; w; swobodii nās
a w; trhl; w; n; h; ; solnē auf;
fām e/ Je gestē potom nās
w; trhne.

2 Etoż 3 i 4 Powyższy Amierci wy
bawili nas y wybawia / w Etożym
nadszcie mamy iż też i teże wy-
bawia.

א

11. במעדרנותא דבעותכו
דעל אפי' דתהו' מ
מיהבתה דלנתן טיבותא
דעבדא באפי' סגיא
סגיא ידון לה על אפי':

Aiutandoci insieme ancor voi con l'orazione per noi: acciò che per molti sia no rendute gratie per noi del dono che ci è stato fatto per cagion di molte persone.

12. טובהו גיר הנו
סגודותא דרענו דב
בבשיטותא נבדיותא
נבטיבותא דאלהי
אתהפכו בעלמא ולי
בחכמתא דפרי
ותיראת לנתכון דילכון:

Imperoche la nostra gloria è questa, cioè il testimonio de la nostra conscientia, che noi con semplicità e sincerità di Dio, non con sapientia carnale, ma per la gratia di Dio, habbiamo conuersato nel mondo, e molto più appresso di voi.

13. לא הני אחריו כ
בתינו לכו אלא אלו
דנציו אנתו אף
משנעיו אנתו תביל
אני דין דער מו
לאחריתא תשתדעו:

Imperoche noi non si scriuamo altre cose che quelle che voi sapete, o ettando riconsate: e spero che voi le riconsate ancora infin al fine.

14. איכנא דאף א
אשתדעו קליל מו סגי
דשוכרכו מו אף דאף
אנתו דילו בנמה דמרו
ישוע משיחא:

Si come ancor ci hauete conosciuti in parte, che noi siamo la vostra gloria, come ancor voi la nostra pel giorno del Signor Iesus.

15. ובהנא תוכלנא אבא
הוית מו קדים דאמ
לנתכון דאציפאית
תקבלו טיבותא:

E con questa confidentia voleuo io prima venire a voi, acciò che voi haueste una seconda gratia.

א

11. בעודכם אותנו בתפלותיכם
אשר תהיה עלינו אשר מפני
לבים המטה אשר בנו בלבים
תהי תודה עלינו:

Ayudandonos tambien vosotros, con oracion por nosotros, para que de la merced hecha a nos por respecto de muchos, por muchos tambien sean hechas gracias por nosotros.

12. כי תהלתנו היא עדות מדענו
כי בתם וישר אלהים לא בחכמת
הבשר כי אם בתחנת אלהים
מתהלכים אנו בעולם ועל
יתר אתכם:

Porque nuestra glorificacion es esta, es a saber el testimonio de nuestra conciencia: que con simplicidad y sinceridad de Dios, no con sabiduria carnal, mas con la gracia de Dios, auemos conuersado en el mundo, y mas con vosotros.

13. כי לא כתבים אנו לכם
אחרות כי אם אשר תקראו
ותדעו ושברו כי עד קץ
תדעו:

Porque no hos escreuimos otras cosas de las que leeyis, o tambien conoceys: y espero que aun hasta el cabo lo conocereys:

14. כמו גם ידעתנו מקצתנו
כי תהלתכם הוים אנחנו כמו
גם אתם תהלתנו ביום אדונינו
ישוע המשיח:

Como tambien en parte auets conocido que somos vuestra glorificacion, como tambien vosotros la nuestra, para el dia del Sennor Iesus (el Christo.)

15. ובבטחון תזאת חפצתי לכו
אלים בראשונה אשר תחנה
שגית תקחו:

Y con esta confiança quise primero venir a vosotros, porque tuuiese des otra segunda gracia.

א

11. Συνοπτοῦντες ἡμῶν καὶ ὑμῶν
ὡς ἡμεῖς τῇ δόξῃ, ἵνα ὡς πολλοὶ
ὑπὲρ ὑμῶν εἰς ἡμᾶς χά-
ρισμα διὰ τῆς ἀγαθότητος
ὡς (ὑμῶν.)

Moyennant aussi vostre aide par la priere que ferez pour nous: afin que par plusieurs graces loyent rendues pour nous, pour le don qui nous aura esté fait pour le gard de plusieurs personnes.

12. Ἡ γὰρ καύχησις ἡμεῶν αὐτῇ
ἐστὶν, ὅτι μαρτυροῦμεν τῇ συνείδησιν
ἡμεῶν, ὅτι ἐν ἀπλότητι καὶ ἐλευθε-
ρίᾳ τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐν σφίσι περιπατοῦμεν,
ἀλλὰ ἐν χάριτι τοῦ ἀνίσταμένου
ἐν τῷ κόσμῳ. Θεωσομένους
τὴν ἑαυτῶν.

Car c'est là nostre gloire, afluoir le tesmoignage de nostre conscience, qu'en simplicité & sincerité de Dieu, & non point en sapience charnelle, mais selon la grace de Dieu nous auons conuersé au monde, & singulierement vers vous.

13. Οὐ γὰρ ἀλλὰ γραφομεν ὑμῖν,
ἀλλὰ ἡ ἀναγνωσκασθε, ἡ καὶ ὑπο-
γνωσκασθε. ἐλπίζω δὲ ὅτι καὶ ἐως
τέλους ὑπογνωσάμεθα.

Car nous ne vous escriuons point autres choses que celles que vous sauez ou mesme reconnoissez: & ie espere que vous les reconnoistrez iusqu'au bout.

14. Καθὼς καὶ ἐπίγνωτε ἡμᾶς
ὡς ὑμεῖς, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐ-
σμεν, καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμεῖς, ἐν τῇ
ἐκείνῃ καὶ ὑμῶν ἡμεῖς ἐκείνῃ.

*Comme aussi vous nous auex reco-
gnus en partie, que nous sommes vostre
gloire, comme vous aussi estes la nostre
pour le iour du Seigneur Iesus.*

15. Καὶ πούτη τῇ προτίμησιν ἐβό-
λομην πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν πρῶτον,
ἵνα δώσω ὑμῖν χάριτος ἑτέρας.

*Et en vne telle confiance ie vouloye
premierement venir vers vous, afin que
vous eussiez vne seconde grace.*

CAP. I.

11. Adiuuantibus & vobis in oratione pro nobis: ut ex multarum personis facierum, eius quæ in nobis est donationis, per multos gratia agantur pro nobis.

So that we labour together in prayer for vs / that for the gift bestowed vpon vs for many thanks may be given by many persons for vs.

12. Nam gloria nostra hæc est, testimonium conscientiarum nostrarum, quod in simplicitate & sinceritate Dei, & non in sapientia carnali, sed in gratia Dei conversati sumus, in hoc mundo: abundantius autem ad vos.

For our reioicing is this / the testimony of our conscience / that in simplicity & godly purenes / and not in fleshly wisdome / but by the grace of God we haue had our conuersation in the world / and most of all to you wardes.

13. Non enim alia scribimus vobis, quam quæ legistis & cognovistis. Spero autem quod usque in finem cognoscetis.

For we write none other things vnto you / then that we reade / or els that we acknowledge / and I trust ye shall acknowledge vnto the ende.

14. Sicut & cognovistis nos ex parte, quod gloria vestra sumus, sicut & vos nostra in die Domini nostri Iesu Christi.

Euen as ye haue acknowledged vs partly / that we are your reioicing / euen as ye are ours / in the day of our Lord Iesus Christ.

15. Et hac confidentia volui prius venire ad vos, ut secundam gratiam haberetis.

And in this confidence was I minded first to come vnto you / that ye might haue had a double grace.

Das I. Capitel.

11. Durch hülffe euer Fürbitte für vns / auff das über vns für die Gabe / die vns gegeben ist / durch vil Personen vil danckes geschehe.

Formedest eders forbedelstis hielp for oss / paa der skal ste megen tack aff mange personer / offuer oss / for den Gaffue / som offer giffuen.

12. Denn vnser ruhm ist der / nemlich / das Zeugniß vnseres Gewissens / daß wir in Einfeltigkeit vnd Göttlicher Lauterkeit / nicht in Fleischlicher weisheit / sondern in der gnade Gottes in der Welt gewandelt haben / alser meist aber bey euch.

Thi denne er vor Ross / som er vor Samuettighede vidnished / At vi haaffue vandre i Verden i enfoldig hed oc i Guds klarhed / icke i kødelig visdom / men i Guds naade / dog allermeist hoff eder.

13. Denn wir schreiben euch nichts anders / denn daß ihr leset / vnd auch befindet. Ich hoffe aber / ihr werdet vns auch biß ans ende also befinden.

Thi vi scriffue eder inted andet til / end der i læse / oc befinde oc saa. De ieg haabis / at i skulde oc befinde oss saa indtil enden.

14. Gleich wie ihr vns zum theil befunden habt. Denn wir sind euer rhum / gleich wie auch ihr vnser rhum seht / auff des HERRN Jesu tag.

Lige som i haaffue i nogen naade befundet oss. Thi vi ere eders Ross / lige som i oc ere vor Ross / paa vor HERRNS Jesu dag.

15. Vnd auff solch vertrauen / gedachte ich jenes mal zu euch zukommen / auff daß ihr abermal eine Wolthat empfienget.

De paa denne fortrøstning / tænckte ieg at komme en gong til eder / at i skulde atter anamme en velgerning.

Kapitola I.

11. Když my nám pomáhati pudete modlitbami vašimi / aby od mnohých Džob bylo děkováno Pánu Bohu za nás / z toho daru a dobrodiní kterých učinil nám.

Gdy tež my bedžiete nam pomagac modlitwa kthora za nas czynic bedžiete / abyž dobrodesieřstvo kthore namieřt od wielaich dane byly czynione dzieł za nas od wiela ich.

12. Neb chlauba nasse tato gest / svědectví svědomí nasseho / že v spřislosti a v přimnosti Boží / a ne v maut drosti tělesné / ale v milosti Boží / obcowali jsme na tomto světě / zvláště pak v vás.

Abowsem toč test přechwála / nse nasse svěadectwo sumnienia nassego / iż z prostoscia y z ścierościa Bożo / nie z madościa cielesna / ale z łasko Bożo przebywaliśmy na świecie / a zwałścęż miodey w wami.

13. Nebt nepříjemně vám gine / nežli co gste čili prve a poznali. A naděgi nám / že až do konce také poznáte.

Bo nie inře rzeczy pišem y wam / niżli cżyacie / abo też z nacie / a nadżewam się / iż do końca też poznacie.

14. Yakož gste s některé strany poznali nás. Neb slawa wasse my jsme / rovně jako y wy nasse / w den Pána nasseho Gezišse Krysta.

Jákoście tež poznali nas pocsześci / iż iestemy przedwalanici w naszym iako y wy naszym / w dzien Pána Jezusow.

15. Až toho dauffänij / chetel jsem prve přigiti k wam / aby ste druhau milost měli.

Atbälz thym vřänsem chćas lem przyidż to was przed thym / abyście wtore dobrodzieřstwo mieli.

N

16 ואעבר עליכון
למקדוניא ותיב מן
מקדוניא לתכון אתנא
נאמתון תלוינגי ליהוד :

Epassar per de Voi in Macedonia, & di nuovo di Macedonia venire a Voi, e da Voi esser condotto in Giudea.

17 הדא הכיל דא תרצית
למנא איה מסרהבא
אתרצית או דלמא דבסר
אזין אליו דמתרצא אגא
מטול דנלא הנא דיהוא
פיהו אזין אזין ולא לא :

Deliberando dunque io questo, ho io per tanto s'ato leggiere, o uero le cose ch'io delibero, deliberole io secondo la carne, in tal modo che appresso di me sia Sì, Sì, Nò, Nò?

18 מהימונו הו אלנה
דלא הות מלמ דליתכון
אזין ולנא :

Ma fedele è l'Idio, che la nostra parola a Voi non è stata, Sì, e Nò.

19 ברה גיר דאלהא ישוע
משחיה הו דבאידו א
אתברו לכוון בן ובסלונס
ובסמיתאוס לא הנא אזין
ולא אלא אזין הנא ברה :

Imperochè il Figliuol di Dio Iesv Christo, che è stato per noi predicato tra Voi, cioè per me, e Siluano, e Timotheo, non è stato Sì, e Nò: ma in lui è effato Sì.

20 בלהון גיר מולבנוהי
דאלהא ברה הו במשיחא
אזין הנו מטול הנא באידה
נהבין אמין לתשובותה
דאלתא :

Perciò che tutte quante le promesse di Dio sono in lui Sì, e sono in lui Amen: & la gloria di Dio per noi.

21 אלהא הו דין דמשרר
לו עמכוו במשיחא הו
דיו משחין :

Ecolui che ci conferma insieme con esso voi in Christo, che ci ha vinti, è l'Idio.

22 וחתמו ויהב רהבונא
דרוחא בלביתו :

Il quale ci ha ancor segnati, & ha ci data l'arra dello Spirito ne nostri cuori.

N

16 ובכם לעבר בכתיים ולשוב
מכתיים לבוא אליכם ומכם
לשלת ביהודה :

Y por vosotros passar à Macedonia: y de Macedonia venir otra vez à vosotros, y ser buelto de vosotros à Iudea.

17 וזאת כחפצתי תלשון
חשכתי או אשר חפצתי תכבשד
חפצתי להיוות אתי כן ואין
אין :

Ansique pretendiendo esto, vfe de liuiandad poruentura? ó loque pienso hazer, pienso lo segun la carne, para que aya en mi si y no?

18 כי נאמן אלהים כי דברנו
אשר היה אליכם לא היה כן
ואין :

Antes es Dios fiel que nuestra palabra (que ha sido) acerca de vosotros, no ha sido (en el) si y no.

19 כי בן האלהים ישוע
המשיח אשר בכם בעקנה
בבסיסלונס ובסימוטאוס לא
היה כן ואין כי אם כן נאמן
היה בו :

Porque el Hijo de Dios Iesus el Christo, que por nosotros ha sido entre vosotros predicado, por mi, y Syluano, y Timotheo, no ha sido si y no: mas ha sido: Si en el.

20 כי בפה אמרי אלהים תמה
בו כן ובו אמן לכבוד אלהים
בידנו :

Porque todas las promessas de Dios son en el Si, y en el Amen por nosotros à gloria de Dios.

21 ואלהים המעיז אתכם
עמנו במשיח ומשח אתכם :

Y el que nos confirma con vosotros al Christo, y el que nos vngió, Dios:

22 וחתמם אותנו ונתן את
ערבון הרוח בלבתינו :

Elqual tambien nos selló, y nos dió el arra del Espiritu en nuestros coraçones.

a.

16. Καὶ δι' ὑμῶν διελθὼν εἰς μακεδονίαν, καὶ πάλιν δευτὸ μακεδονίαν ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν μεταμειβέσθαι εἰς τὴν ἰουδαίαν.

Et puis passer par deuers vous en Macedone, puis derechef de Macedone venir à vous, & estre conduit par vous en Iudee.

17. Τούτῳ διὰ θελήσεως μου τι ἀρετὴ ἢ λαφύρα ἐζητούμεν, ἢ ὁ βουλόμενος, κατὰ σίερα θελήσεως ἡμετέρας, καὶ οὐ οὐ;

Quand donc ie proposoye cela, ai ie vñ de ie gerer? ou les choses que ie pense, les pense-je selon la chair, tellement qu'en mon endroit il y ait Ouy, ouy: & puis Non, non?

18. Πιστὸς δὲ ὁ Θεός, ὅτι ὁ λόγος ἡμεῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἐγένετο καὶ καὶ οὐ.

Or Dieu est fidele, que nostre parole de laquelle j'ai vñ eueus vous, n'a point esté Ouy, & Non.

19. Ὁ γὰρ υἱὸς Θεοῦ ἡδὲ ἰησοῦς χριστὸς ὁ ἐν ὑμῶν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς, δι' ἡμᾶς καὶ σιλουανῶ καὶ τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο καὶ καὶ οὐ ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῷ γένηται.

Car le Fils de Dieu Iesus Christ, qui par nous a esté prêché entre vous, à l'auoir par moi & par Siluano & par Timothee, n'a point esté Ouy & Nontains a esté Ouy en lui.

20. Ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι Θεοῦ, ἐν αὐτῷ καὶ καὶ ἐν αὐτῷ τὸ ἀμὲν, τῷ Θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν.

Car autant qu'il y a de promesses de Dieu, elles sont Ouy en lui, & sont Amen en lui, à la gloire de Dieu par nous.

21. Ὁ δὲ βεβαιῶν ὑμᾶς σὺν ἡμῖν εἰς χριστόν, καὶ ὁ χρίσας ἡμᾶς, Θεός.

Or celui qui nous confirme avec vous en Christ, & qui nous a oincts, c'est Dieu.

22. Ὁ καὶ σφραγισμὸς ἡμῶν, ὁ δὲ τὴν ἀρραβὴν αἰς πνεύματος ἐν τῷ καρδίαις ἡμῶν.

Lequel aussi nous a scelés, & nous a donné les arres de l'Esprit en nos cœurs.

16. Et per vos transire in Macedoniam, & iterum a Macedonia venire ad vos, & a vobis deduci in Iudæam.

And to passe by you into Macedonia / and to come againe out of Macedonia unto you / & to be led forth to ward Iudæa of you.

17. Cum ergo hoc voluissim, nunquid levitate usus sum? Aut quæ cogito, secundum carnem non cogito, ut sit apud me EST & NON?

When I therefore was thus minded / did I use lightness? or minde I the things which I minde / according to the fles hit that with me should be / Yea / yea / & Nay / nay?

18. Fidelis aurem Deus, quia sermo noster qui fuit apud vos, non est in illo EST & NON.

Yea / God is faithfull / that our word toward you / was not yea / and Nay?

19. Dei enim filius Iesus Christus, qui in vobis per nos prædicatus est, per me & Sylvanum & Timotheum, non fuit EST & NON, sed EST in illo fuit.

For the Sonne of God Iesus Christ who was preached among you by vs / that is / by me / and Silvanus / & Timotheus / was not Yea / and Nay / but in him it was Yea.

20. Quotquot enim promissiones Dei, sunt in illo est: ideo & per ipsum, Amen Deo, ad gloriam nostram.

For all the promises of God in him are Yea / and are in him Amen / unto the glorie of God through vs.

21. Qui autem confirmat nos vobiscum in Christo, & qui unxit nos, Deus.

And it is God which stablisheth vs with you in Christ / and hath anointed vs.

22. Qui & signavit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus nostris,

Who hath also sealed vs / and hath given the earnest of the Spirit in our hearts.

16. Vnd ich durch euch in Macedoniam rüfete / vnd widerumb auß Macedonia zu euch keme / vnd von euch geleitet wurde in Judeam.

De ar ieg kunde forme delst eder reyse til Macedoniam / oc tomme igen aff Macedonia til eder / oc bliffue ledt fager aff eder til Judeam.

17. Habe ich aber einer Leichtfertigkeit gebraucht / da ich solchs gedachte? Oder sind meine Anschläge fleischlich? Nicht also / sondern bey mir ist / ja / ja / vnd nein ist nein.

Men haffuer ieg brüget nogen vstadighed / der ieg saadant tenckte? Eller ere mine anslag fedelige? Icke saa / men haff mig er Ja / ja / oc Nej / er nej.

18. Aber O ein treuer Gott / das vnser wort an euch nicht ja vnd nein gewesen ist.

Men O huilcken trofast Gud / at vort ord til eder haffuer icke veret Ja oc Nej.

19. Denn der Sohn Gottes Iesus Christus / der vnter euch durch vns geprediget ist / durch mich vnd Sylvanum vnd Timotheum / der war nicht ja vnd nein / sondern es war ja in ihm.

Ihi Guds Son Christus Ihesus som er predikket iblant eder forme delst off / ved mig oc Silvanum oc Timotheum / hand vaar icke Ja oc Nej / men det vaar Ja i hannem.

20. Denn alle Gottes verheissung sind ja in ihm / vnd sind Amen in ihm / Gott zu lobe / durch vns.

Ihi alle Guds loffte ere ia i hannem / oc de ere Amen i hannem / Gud til loff / forme delst off.

21. Gott ist aber / der vns bevestiget sampt euch in Christum / vnd vns gesalbet.

De Gud er den / som stadfester oss mer eder i Christo / oc saluede.

22. Vnd versigelt / vñ in vnser herzen das Pfand / den Geist / gegeben hat.

De beseglede oss / oc gaff vanden til pantet vore hertter.

16. A tu dy strze was abych szel do Macedonie / a za se abych k wam piffisel z Macedonie / a potom od was abych byl doweden do Iudowstwa.

Przez was przejdż do Macedonie / y zaście z Macedonie przejdż do was y od was byc do prowadzon do Iudowstey ziemie.

17. A protoż kbyż gsem to na myśli męł zdali gsem nato leży komyslnosti vñiřwal? Aneb komyslny / zdali wedle cła myślny: Niki! / Ale radęgi aby bylo we mně / Gęst / aneb Nienij?

A gdy to vmyśli / szalim vñyt takiey nieszłarec znocit / a do szaloty rzezy Etoze myśle / wedlug cła / szalim / aby we mnie bylo Tak / y Nie?

18. Wernyż gęst zagisł Bůh / że kę nassę kterąz byla k wam / nebyla na tom / gęst a neni / ale na tom / Gęst.

Owsem wernyż jest Bogtż / mowa nassę do was nie była / tak y nie.

19. Bożij zagisł Syn Bęzus Krystus / kterż kázan gęst strze nās mezy wami / strze mne a Sylwana / a Tymothea / nebylo na tom Gęst a neni / ale na tom bylo / Gęst.

Abowiem syn Boży Iesus Krystus / ktery miedzy wami przez nās kęst przepowiedan / to kęst / przez mę y przez Sylwana / y Tymotheusa / nie byl Tak y Nie / ale Tak w nim bylo.

20. Nebo kolikokoli zaślizbenij Bożich gsau / na tom Gęst gsau. Protoż takę strze to / Amen kęśkame / Bóhu k sławę strze nās.

Abowiem ile kęst obietnic Bożych / w nim sa Tak / a w nim Amen / ku chwale Bożey przez nās.

21. Ten pak kterż potworzige nās s wami w Krystu / a kterż pomazal nās / Bůh gęst.

Przytym ten ktery nas potworzysa z wami w Chrystusie / y ktery nas pomazal iestia Bog.

22. Kterż takę znamenal nās / a dal jądawek Duchu w Erde nassę.

Athory theż zapieczetowal nas / y dal zadawek ducha w sercach nasych.

23 אָנא דין לא־לה־
מס־הד אָנא על נפֿשי
דמטול דחאס אָנא על־כּון
לא אַתִּית לקורניגתוס :

Hor io chiamo Iddio in testimoio sopra l'anima mia, che per risparmiare non sono ancor venuto a Corinto.

24 לא הנא מטול דמרי
הימנחתון חנו אֶל־
מִצְדָּנָא חנו דהימנחתון
דהימנחתא הו גִּיר קִימיו
אֶתֶּתֶן :

Non gia che noi habbiam dominio sopra la vostra fede, ma siamo aiutatori de la vostra allegrezza: percioche voi state fermi per la fede.

ב
1 דִּנְת דין דִּנְת בְּנִפְשִׁי
דִּלָּא תִּיב בְּפִרְיוּתָא אֶתָּא
לִתְכּוֹן :

Ma io ho deliberato questo in me medesimo, di non venir da nuovo a voi con tristezza.

2 אָו אָנא גִּיר מִכְרָה
אָנא לכוּן מִנּוּ יחִידִי אֶלָּא
הו דאָנא אֶכְרִית לָהּ :

Percioche se io vi contristo, chi è poi che mi rallegro? senon colui che è contristato da me?

3 וּדְכַתְּבַת לכוּן הִי דִּנְת
דִּלָּא פִּד אֶתָּא יִכְרוֹן לִי
הִבּוּן אִילִין דִּלָּא הִנָּא לִחוּן
דִּהִבּוּן יִחִידִי תִּכּוּל אָנא
דִּין עֲלִיכּוֹן דִּהִדְנָתִי
דִּכְלָכוֹן הִי :

E questo medesimo v'ho scritto, à fine che venendo io no sia contristato da quelli da iguali mi doueno rallegrare, confidandomi di voi tutti, che la mia allegrezza sia quella da tutti voi.

4 וּמוּ אִילָּנָא רַבָּא וּמוּ
נוֹסִיָּא דִּלָּבָא פִּתְבַּת לכוּן
הִלּוּן בְּדַמְצָא סְגִילָתָא
לא מִטּוּל דִּתְפִּרָּה לכוּן
אֶלָּא מִטּוּל דִּתְדַעִיון חוּבָא
יִתִּירָא דִּאִית לִי לִתְכּוֹן :

Percioche io per la molta afflictio & angoscia di cuore vi scrissi, con molte lagrime: non gia à fine che voi vi contristaste, ma accioche voi conoscesse la charita ch'io ho abbondantissimamente in uerso di voi.

23 וְאִנִּי הָעִידוֹתִי עַל־נַפְשִׁי אֶת־
הָאֱלֹהִים כִּי תְּחוּס עֵינִי עַל־כֶּם
עוֹד לֹא בִּאתִי בְּקוֹרִינְטוֹס :

Ma yo llamo à Dios por testigo sobre mi alma, que hasta aora no he venido à Corintho por no ferhos carga.

24 לֹא־כִי־נִגְבִּיד עַל־אֲמוֹנַתְכֶם
כִּי אִם עֲזָרִי שְׂמַחְתְּכֶם אֲנִי
כִּי קִמְתֶּם בְּאֲמוֹנָה :

No que nos enfonnoresmos de vuestra fe: aunque omos ayudadores de vuestro gozo: porque por la fe estays en pie.

ב
1 כִּי שְׂמַחֲתִי אֶת וְלֹא בְּנִפְשִׁי
מִשׁוּבִי עוֹד אֶל־כֶּם בִּיגוֹן :

Empero esto he determinado en mi es à saber de no venir otra vez à vosotros con tristeza.

2 כִּי אִנִּי אִם אֲזַגֶּה אֶתְכֶם
וְיִמִּי יִשְׂמַחֲנִי כִי־אִם תִּפְזֹגֶה
מִיָּגִי :

Y si yo hos contristo, quien sera pues el que me alegrara, si no aquel a quien yo contristare?

3 וְלֹא בְּתִבְתִּי לְכֶם אֲשֶׁר אִם
אֲכֹנָא לֹא תִהִי לִי תִזְגֶּה עַל־
תִּזְגֶּה מִאֲשֶׁר יִשְׁוֶה לִי לְשִׂמְחָה וְכִבֻּחַ
אִנִּי בְּכִלְכֶם כִּי־שְׂמַחֲתִי שְׂמַחַת
כִּלְכֶם הִיא :

Y esto mismo hos escreui, porque quando viniere no tenga tristeza (sobre tristeza) de lo que auia de auer gozo: confiando en vosotros to dos que mi gozo es de todos vosotros.

4 כִּי בְּמַצּוּקָה גְּדוֹלָה וּבְצָרָת
לְבִי כְּתִבְתִּי לְכֶם בְּדַמְעוֹת רַבּוֹת
לֹא אֲשֶׁר תִּזְגֶּה אֶת־נַפְשִׁי
כִּי־אִם אֲשֶׁר תִּדְעוּ אֶת־אֲהֶבְתִּי
אֲשֶׁר לִי עַל־יְדֵי אֱלֹהִים :

Porque por la mucha tribulacion y angustia del coraçon hos escreui con muchas lagrimas, no paraque fuesseis contristados, mas paraque conociesseis quanta mas charidad tengo para con vosotros.

α.
23. 'Εγὼ δὲ μάρτυρα τῆς ψυχῆς ἐπιμαρτυροῦμαι ὅτι ἕως οὗ οὐκ ἔβην εἰς Κορίνθον.

Or l'appelle Dieu à tesmoin sur mon ame, que ç'a esté pour vous espargner qui ie ne suis point encore venu à Corinthe.

24. Οὐχ ὅτι καταδύμεθα ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμὲν τῆς χαρᾶς ὑμῶν. τῇ χάριτι ποιεῖς ἡμῶν.

Non point que nous ayons domination sur vostre foy, mais nous aidons à vostre ioye: car c'est par foy que vous estes debout.

Κ Ε Φ Α Α. Γ.
ΕΚεῖτα δεῖμαυτῶν τῶν, τὴ μὴ πάλιν ἔλθω εἰς Λύπη πρὸς ὑμᾶς.

Mais l'auoye deliberé cela en moi, mesme de ne venir point vers vous de rechef avec tristesse.

2. Εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ἔστι ὁ θὺφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπῶμεν ἐξ ἐμεῦ;

Car si ie vous contristie, qui sera-ce puis apres qui me resiouiera, sinon celui qui auroit esté contristé par moi?

3. Καὶ ἔγραψα ὑμῖν τὸ αὐτὸ, ἵνα μὴ ἔλθω λυπῶν ὑμᾶς, ἀλλὰ ὡς εἰς με χαρᾶς, πᾶσι τοῖς πάντες ὑμᾶς ὅτι ἐγὼ χαίρω πάντων ὑμῶν ὅσῳ.

Et ceci mesme vous ai-je escrit, afin que quand ie viendrai, ie n'aye tristesse de par ceux desquels ie deuoie receuoir ioye: me confiant de vous tous que ma ioye est celle de vous tous.

4. Ἐν γὰρ πολλῇ θλίψει & συστοχῇ καρδίας ἔγραψα ὑμῖν. 219. πολλὰ δακρύων, ἐν ᾧ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γινώσκετε ὅτι ἔχω περισσότητος εἰς ὑμᾶς.

Car ie vous ai escrit en grande affliction & angoisie de cœur, avec beaucoup de larmes: non point afin que vous fulliez contristés, mais afin que vous feussiez la charité que j'ai tres-abondamment vers vous.

CAP. I.

23. Ego autem testē Deum invoco in animam meam, quod parcens vobis, non veni ultra Corinthum.

Nowe / I call God for a recorde unto my soule / that to spare you / I came not as yet unto Corinthum.

24. Non, quia dominamur fidei vestræ, sed adiutores sumus gaudii vestri, nam fide statis.

Not that we have dominion over your faith / but we are helpers of your joy: for by faith ye stande.

CAP. II.

Statui autem hoc ipsum Sapud me ne iterum in tristitia venirem ad vos.

But I determined thus in my selfe / that I would not come againe to you in heavinesse.

2. Si enim ego contristo vos, & quis est qui me lætificet, nisi qui contristatur ex me?

For if I make you sorie / who is hee then that should make mee glad / but the same which is made sorie by me.

3. Et hoc ipsum scripsi vobis, ut non cum venero, tristitiam super tristitia habeam, de quibus oportuerat me gaudere: confidens in omnibus vobis, quia meum gaudium omnium vestrum est.

And I wrote this same thing unto you / lest when I come / I should take heavinesse of them / of whom I ought to reioyce: this confidence have I in you all / that my joy is the joy of you all.

4. Nam ex multa tribulatione, & angustia cordis scripsi vobis per multas lachrymas: non ut contristemini, sed ut sciatis, quam charitatem habeam abundantius in vobis.

For in great affliction / and anguish of heart I wrote unto you with many teares: not that ye should be made sorie / but that ye might perceyve the love which I have / specially unto you.

2. An die Corinthen.

Das I. Capitel.

23. Ich ruffe aber Gott an zum Zeugen / auff meine Seele / daß ich euer verschonet habe / in dem / daß ich nicht wider gen Corinthen kommen bin.

De ieg kalder Gud til Vidne / paa min Siel at ieg haaffuer sparet eder / i det / at ieg kom icke til Corinthen igen.

24. Nicht daß wir Herren seyen über euren Glauben / sondern wir sind Diener euch zur Freude / denn ihr steht im Glauben.

Icke at vi ere Herrer affuer eders Tro / men vi ere Tilhielpere i eders glæde / thi at i staar i Troen.

Das II. Capitel.

Ich dachte aber solches bey mir / daß ich nicht abermal in Traurigkeit zu euch keme.

Men ieg tænckte saadant hoff mig / At ieg skulde icke atter komme til eder i sorg.

2. Denn so ich euch traurig mache / Wer ist der mich frölich mache / ohn der da von mir betrübet wird?

Thi at bedrøffuer ieg eder / Hvo er da den / som skal gøre mig glad / Vden den som bliffuer bedrøffuit aff mig?

3. Vnd dasselbige habe ich euch geschrieben / daß ich nicht / wenn ich keme / traurig sein müste / über welchen ich mich billich sol freuen / sintemal ich mich des zu euch allen versehe / das meine freude euer aller freude seye.

De ieg scerff eder det samme til / At ieg skulde icke vere bedrøffuit / naar ieg komme / aff det som mig burde mer reire / at haaffue glæde / Effterdi ieg forseer mig der til eder alle / At min glæde / er allis eder glæde.

4. Denn ich schreib euch in grosser Trübsal vnd Angst des Herzen / mit vil threnen / Nicht daß ihr solt betrübet werden / sondern auff daß ihr die Liebe erkennet / welche ich habe sonderlich zu euch.

Th ieg scriffuer eder tilt stor bedrøffuelse / oc i mit hiertis angst / met megen graad / Icke at i skulle bliffue bedrøffuede / Men paa det i skulde kende den Kærlighed / som ieg haaffuer besynderlige til eder.

II. A Korintuom.

Kapitola I.

23. Já pak Boha za svědká beru na mou Dúš / že lituji vás nepřítel jsem vám vísce do Korintu.

Atá vzývám Boha ná svědka / dectvo / ná duše moje / že folgujác vám iefšem nie przysiędł do Koryntu.

24. Nežebychme panova / li nad vámi za přistinau Bír / ale spomocniem gme rado / si váš. Neb wy věrujete s gíte.

Nie žebychmy pánováli nad vámi / ale iž iefšemy / ludzy vesela vaše: abowiem wiara stoicie.

Kapitola II.

Sto jsem pak vložil sám v sebe / abych opět s vámi mluvil nepřítel vám.

Atém ty vmyšlitič vězýti / á / bych zase nie przysiędł z zasp / mluvicem do vás.

2. Nebo geslizejá žarmá / tim vás / y kdo gest křesť / by mne potěšil / gedině ten kř / eš gest mnau žarmáucen?

Bo testl bych ta was zasmuči / á / křoz test co by mne vvesetl / ted / no ten křoz smutheť má žemtieť

3. A protokol jsem toto psal vám / abych řek k vám přiz / gdu / neměl žamutku / z / tčch žnichžto mēibych šerado wati / Dauffage o wšech vás / že má / radoš / wšech vás gest

Atom á wam nápisal / abych przysiędł nie mial z rydz smut / ku / z křozych bych sie mial weselil / wšac o was wšyřich / že wesela / moie wšyřich was iest.

4. Nebo ž množěho žamut / ku a bolešti Grde / psal jsem wam šerze množě šly: Ne a / byštie se z toho rmautili / ale a / byštie poznali lásku kerauž / welikau k wam mám.

Bomēt wam nápisal z wšelk / go wšlku y vtrapienā sercā moie / z wiela tes / nie abyštie byli zasp / mucent / ale abyštie mloše moie / poznali / křhwa ta mam bázro ob / sira přezewto wam.

ב

אז היו אנש אכרי לך
הוא לי אכרי אלא בציר
חליל לבלכיו דלא תאקרי
מלתא על לביו :

E se qualcuno m'ha contristato, non m'ha contristato, ma in qualche parte accioche io non gravi Voi tutti.

בדו יתה דיו להננה
באתא דמו סגאא :

A quel tale basta questa riprensione che si gli è fatta da molti.

ומכיל אחרנאית גלא
דתשקון לה דתפאונגיה
דלמא בבדיותא ותירנא
יתפלע לה דו מו דהכנא
הו :

In modo che a l'incontro Voi douete piu tosto perdonargli, è consolarlo: accioche per alcun modo non auenga che quel tale sia oppresso da la superchia tristitia.

מטול הנא פנא אנא
מזכיו דתשקון גה
חזכיו :

Pertanto io Vi prego che Vos confermiate la charità verso lui.

מטול הנא גיר פתבת
אך דאדע פנסנא
בכל מידם משתמזין א
אנתו לי :

Perciocche a questa effetto ancora Vi scrissi, per conoscere l'esperienza di Voi, cioe se sete obbedienti in tutte le cose.

למו דאנתו דיו שבקו
אנתו אך אנא אך אנא
גיר מידם דשבקו
מטולתכו הו שבקו
בפרצופה דמשיחא :

Hor à chi Voi perdonate qualche cosa, io ancora gli la perdono. Perche io se io perdonato cosa alcuna, à chi io l'ho perdonata, l'ho fatto per conto Vostro in presentia di Christo.

דלא יעלכו סגנא
דריצו גיר מחשבתה :

Accioche noi non siamo occupati da satana. Imperocche suppiam bene le sue machinationi.

ב

ואם איש חזקה לא חזקה
אוחי כי אם מקצת פן-אכבד
אח-כלכם :

Que si alguno me contristó, no me contristó à mi si no en parte por no cargar hos à todos vosotros.

דיו הוא אשר כמותו תמוסר
חזקה אשר מרבם הוא :

Bastale à tal esta reprehension hecha de muchos.

לכו להפך יותר תחננו
ותנחמוהו פן-בתוגה יותרת
יבלע אשר כמותו :

Paraque àl contrario vosotros antes lo perdoneys y confoleys, porque porventura no sea el tal consumido de la tristeza (en alguna manera.)

על-כן-שואל אני ממכם
לבחן בו את-אהבתכם :

Por loqual hos ruego que confirmeys la charidad para con el:

כי גם על-ולא תתבתי
לבחנכם אם-בכלם תשמעו :

Porque tambien por este fin hos escreui à vosotros, es à saber por reconocer experiencia de vosotros si soys obedientes en todo.

כי למי-מאומה תחננו גם
אני אחו וגם אני אם מאומה
חננו למי חננו בבעבורכם בפני
המשיח :

Y àlque vosotros perdonardes, yo tambien: porque tambien yo loque he perdonado, si algo he perdonado, por vosotros lo he hecho en persona del Christo:

פן-יבצענו השטן כיי-ידענו
את-מחשבותיו :

Porque no seamos engannados de satanas. Porque no ignoramos sus machinationes.

ג.

5. Εἰ δὲ τις λελύπηται, ὥστε ἐμὲ
λελύπηται, ἀλλ' ὅσοι μέρους, ἵνα
μὴ θηλωσῶ πάντας ὑμᾶς.

Que si quelcun a esté cause de tristesse, ce n'est point moi qu'il a contristé, mais aucunement (aîn que ie ne le surschargé) vous tous.

6. Ἰκανὸν τῷ πλείστῳ ἡ θλιπτική
αὐτοῦ ἡ ὑπὸ τοῦ πληρώματος.

Il suffit à celui qui est tel de ceste censure qui à esté faite par plusieurs.

7. Ὡς πάλιν τὸν πολλόν ὑμᾶς
χαρίζομαι, ὥστε χαλῶμαι, μή-
πως ἡ ἐξέσσωσις λύπη κατὰ-
ποθῇ ὁ πλείστος.

Tellement qu'aucontraire vous lui deuez pluistost pardonner & le consoler: aîn que celui qui est tel ne soit englouti de la trop grande tristesse.

8. Διὸ ὥστε χαλῶ ὑμᾶς κυρῶμαι
eis αὐτὸν ἀγάπῃ.

Parquoi ie vous prie, que vous ratifiez enuers lui vostre charité.

9. Εἰς τὰς γὰρ καὶ ἐγὼ ἐγραψα, ἵ-
να γινῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς
πάντα ὑπακούετε.

Car pour cela aussi vous ai-je escrit, afin de cognoistre l'experience de vous, assauoir si vous estes obeissans en toutes choses.

10. ὃ δὲ χαρίζομαι, καὶ ἐγὼ
καὶ γὰρ ἐγὼ εἶμι χαλῶμαι, ὥ-
στε χαλῶμαι, δι' ὑμᾶς ὥστε σω-
θῇ χριστός.

Or à qui vous pardonnez quelque chose, ie pardonne aussi: car de ma part aussi si j'ai pardonné quelque chose, à qui j'ai pardonné, ie l'ai fait à cause de vous deuant la face de Christ.

11. ἵνα μὴ παλιν ἐκταθῶμεν ἀπὸ
τῆ σατανᾶ, οὐ γὰρ αὐτὸς τὸ νοήμα-
τος ἀγνοῖμεν.

Afin que Satán ne gagne ie Jettus: car nous n'ignorons point ses machinations.

CAP. II.

5. Si quis autem contristavit, non me contristavit: sed ex parte, ut non onerem omnes vos.

And if any have caused sorrow to the same hath not made me sorry: but partly (least I should more charge him) you all.

6. Sufficit illi qui eiusmodi est, obiurgatio hæc quæ fit à pluribus.

It is sufficient unto the same man that he was rebuked of many.

7. Ita ut e contrario magis donetis & consolemini, ne forte abundantiori tristitia absorbeatur qui eiusmodi est.

So that now contrariwise ye ought rather to forgive him and comfort him least the same should be swallowed up with overmuch heaviness.

8. Propter quod obsecro vos ut confirmetis in illum charitatem.

Wherefore I pray you that you would confirm your love towards him.

9. Ideo enim & scripsi, ut cognoscam experimentum vestrum, an in omnes obediētes sitis.

For this cause also did I write, that I might know the proofe of you / whether ye would be obedient in all things.

10. Cui autem aliquid donastis, & ego. Nam & ego quod donavi, siquid donavi, propter vos, in persona Christi.

To whom ye forgive any thing, I forgive also: for verily if I forgive any thing, to whom I forgive it / for your sakes I forgive it in the sight of Christ.

11. Ut non circumveniamur à satana, nō enim ignoramus cogitationes eius.

Least Satan should circumvent us: for we are not ignorant of his intents.

Das II. Capitel.

5. So aber iemand ein betrübniß hat angericht / der hat nicht mich betrübet / ohnzum theil / auff daß ich nicht euch all beschwere.

Men der som nogen haffuer kommet nogen Bedröffuelse aff sted / Da haffuer hand icke bedröffuit mig / vden i nogen maade / at ieg skal icke besuare eder alle.

6. Es ist aber gnug / daß derselbige von vielen also gestraffet ist.

De der er nock / at den samme er saa straffet aff mange.

7. Daß ihr nun fort im desto mehr vergebet vnd tröstet / Auff daß er nicht in all zu grosser traurigkeit versinke.

At nu fremdelis dissimere skulle tilgiffue de hufuade hannem / Paa der hand skal icke nedsiunde i alt for stor sorg.

8. Darumb ermahne ich euch / daß jr die liebe an ihm beweiset.

Der saare formaner ieg eder / at i ville beuise hannem kærlighed.

9. Denn darumb habe ich euch auch geschrieben / daß ich erkenne / ob ihr recht schaffen seyt / gehorsam zu sein in allen sücken.

Sordi at ieg seerff eder de der saare til / at ieg vil de vide / om i ere resfindige til at vere lydige i alle stycker.

10. Welchem aber ihr etwas vergebet / dem vergebe ich auch. Denn auch ich / so ich etwas vergebe iemand / das vergebe ich vmb eurent willen / an Christi stat.

De huiuden i forlade noget / den forlader ieg der os saa. Thi at ieg der som ieg forlader nogen mand noget / da forlader ieg der for eders skyld / i Christi sted.

11. Auff daß wir nicht verborthellet werden vom Sathan. Denn vns ist nicht unbewust / was er im sinn hat.

Paa det vi skulle icke forraffis aff Satan / Thi offer ette vnderligt huad hand haffuer i finde.

Kapitola II.

5. Gestülze gest paf kdo zar mautil mne / nezarmautil mne / nez ponetud / abyh ne obrezoval was wsech.

At testiz Eto przynost to zas mucenie / nie mniec zasimuc / ale poczeca was wstyti / abyh ones go nie obczajyl.

6. Dostit ma ten slowek ktery takow gest / na tom tres stani / ktery gest od mnohyh.

Dostyci ma takow cytomte nazyskanu tym / Etoze sic od wiela ich stalo.

7. Tak abyste gif gemu zas se odpustili a gey testizli / aby snad prislisnym zamutem sobe nezauval / ten ktery takow wy gest.

Tak izbyste wy mu daleko wiecey odpustac mieti / y testizy go / by snad zbyrny smuchtem nie byl poclanion takow.

8. Protoz proshim was / abyste vskazyc utwordili lastu k nemu.

Przetoz was proste / abyste mlosc przeciwo niemu sturez na okazali.

9. Nebt gsem y preto psal wam / abyh zkusyc poznal was / gstei we wsem poslu snj.

Abowiemci tej dla tegom byt napisal / abyh doswiadzenie wasze poznal / to test / testiz na wstyto poslusni testacie.

10. Nebo komu wy co odpustiste / y na tale odpustim. Neby na / gestiz gsem co odpustil / tomu komu gsem odpustil / pro was gsem odpustil / pred oblijegem Krystos wym.

At komu wy co przepustacie y ta tej / abowiemci testizia co przepustal komu / dla wasem przepustil przed oblicznościa Krystusowa.

11. Abychom nebyli oklamani od Diabla: Neb negsau nam negnam myslenij geho.

Abby nas katan nie poskadi / as bowiemci wem y myslania tego.

ב

12 בד אחית דין לטרואוס
בשבתה דמשיח
ואתפתח לי תרעא
במרינא:

Essendo io poi venuto a Troade per l'Evangeliu di Christo, & essendomi aperta la porta nel Signore.

13 לא הווא לי נחא ברוחי
דלגא אשכחת לטוס
אחי אלא שרירא אגון
ונפקת לי למקדוניא:

Non hebbi alcun riposo nel mio spirito, per non haver trovato Tito mio fratello: onde, hauendo presa licenza da quelli, me n' andai in Macedonia.

14 סיכו דין לאלה
דבבל ובו חותא עבדו
במשיחא וגלא בו ריחא
דירצתה בקל אתר:

Er ingratiato sia Iddio, che sempre ci fa trionfare in Christo: e manifesta per noi l'odor de la sua noitia in ogni luogo.

15 ריחא חנו גיר בסמא
במשיחא לאלהא באילין
דחאין ובאילין דאבדון:

Perciòche noi siamo buono odor di Christo à Dio, in quella che si saluano, & in quella che periscono.

16 לאילין דריחא דמותא
למותא ולאילין דריחא
דחיא לחיא וגלהין מנה
לשונא:

A questi certo odor di morte à morte: & à quellu odor di vita à vita. Et à queste cose chi è bastante?

17 לא הנינו גיר אר ש
שרכנא דממונין מלוהי
האלהא אלא אר דבשרא
ואר דמו אלהא חנס
אלהא במשיחא מ
ממלכין:

Perciòche noi non facciamo, come molti, mercantia de la parola di Dio: ma parliamo quanto à Christo come in sincerità, e come da parte di Dio, dinanti à Dio.

ב

12 ובבואי אל טרוואוס
אחת בשורת המשיח ונפתח לי
תשער באדנינו:

Como vine à Troas por el Euangelio del Christo-aunque me fué abierta puerta en el Señor.

13 לא נחתי שנת לעיני לעפעפי
הנומה כי לא מצאתי אחי
טוס אחי כי אם עוברי
איתם בשלום ונסעת לכתים:

No tuerepo en mi espíritu, por no auer hallado à Tito mi Hermano: Y así despidiendo me de ellos, partí me à Macedonia.

14 ותורה לאלהים אשר תמיד
נוחר לנו להריע במשיח ומגלה
אחד דים דעתו בידני בכל
מקום:

Mas à Dios sean dadas gracias, el qual haze que siempre triumphemos en el Christo Iesus: y manifiesta el olor de su conocimiento por nosotros en todo lugar.

15 כי ריח נחת במשיח אנוחנו
לאלהים בגושעים ובאובדים:

Porque por Dios somos buen olor del Christo en los que se saluan, y en los que se pierden:

16 לאלה ריח מות למות ולאלה
ריח חיים לחיים ומי ישנה לאלה:

A estos ciertamente olor de muerte para muerte: y à aquellos olor de vida para vida. Y para estas cosas quien es bastante?

17 כי לא היינו כמו רבים
הממונים את דבר אלהים כי
אם כמו בכר הם וישר אל
אר מאלהים לפני אלהים
במשיח מדברים:

Cierto no somos, como muchos, tauerneros de la palabra de Dios: antes como de sinceridad, como de Dios, delante de Dios, hablamos del Christo.

ב

12 Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν τρωάδα ὡς
τὸ εὐαγγέλιον τῆς χριστοῦ, καὶ ὑ-
ραίοις ἀνοίγηται ἡ θύρα.

Au surplus, étant venu en Troas pour l'Evangile de Christ encorés que la porte me fust ouuerte par le Seigneur.

13. Οὐκ ἔχρηκα ἀνεστὶ τῶ πάλμα-
τι μου, τῶ μὴ εὑρίναι μου τὸν ἀδελ-
φόν μου. Ἀλλὰ ὥστε περὶ ἀμφοῖν
αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς μακεδονίαν.

Je n'ai point eu de relâche en mon esprit, d'autant que ie n'ai trouué Tite mon frere: ains ayant prins cogé d'eux, ie m'en suis venu en Macedoee.

14. Τῶ δὲ θεῷ χάρις πάντοτε
θριαμβοῦσιν ἡμῶς ἐν τῷ χρι-
στῷ, καὶ τὴν ὁσμὴν τῆς γνώσεως
αὐτοῦ φανεροῦν δι' ἡμῶν ἐν παν-
τί τόπῳ.

Or graces à Dieu qui tousiours nous fait triompher en Christ: & qui manifeite par nous l'odeur de la cognoissance: en tous lieux.

15. Ὅτι ὡς ὁσμὴν δόξης ἐσμὲν τῷ
θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς
ἀπολλυμένοις.

Car nous sommes la bonne odeur de Christ, à Dieu, en ceux qui sont sau-
ués, & en ceux qui perissent.

16. Ὅτις μὲν ἐσμὴ θάνατος εἰς
θάνατον, εἰς δὲ ἐσμὴ ζωῆς εἰς
ζωήν καὶ τοῦτο τίς ικανός;

C'est assauior à ceux-ci odeur de mort à mort: & à ceux-la odeur de vie à vie. Et qu'est suffisant pour ces choses?

17. Οὐ γὰρ ἐσμὲν ὡς οἱ πολλοὶ
καταλαβόντες τὴν λόγον τοῦ
θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ ἐλικερταίας, ἀλλ' ὡς ἐκ
θεοῦ κατὰ πᾶσαν τὴν ἐκκλησίαν
λαλοῦμεν.

Car nous ne sommes pas maqui-
gnons de la Parole de Dieu comme plu-
sieurs, ains nous parlons touchant Christ
comme en sincerité, & comme de par
Dieu, deuant Dieu.

CAP. II.

12. Cum venissem autem Troadem propter Evangelium Christi, & ostium mihi apertum esset in Domino.

Furthermore / when I came to Troas to preach Christ's Gospel / and a door was opened unto me of the Lord.

13. Non habui requiem spiritui meo, eo quod non invenerim Titum fratrem meum, sed valescens eis, profectus sum in Macedoniam.

I had no rest in my spirit / because I found not Titus my brother / but tooke my leave of them / and went away into Macedonia.

14. Deo autem gratias, qui semper triumphat nos in Christo Iesu, & odorem nostrae suae manifestat per nos in omni loco.

Nowe thanks be unto God which alwayes maketh vs to triumph in Christ / & maketh manifest the savour of his knowledge by vs in every place.

15. Quia Christi bonus odor sumus Deo, in iis qui salvi fiunt, & in iis qui pereunt.

For we are unto God the sweete savour of Christ / in them that are saved / and in them which perish.

16. Aliis quidem odor mortis in mortem: aliis autem odor vitae in vitam. Et ad haec quis tam idoneus?

To the one we are the savour of death / unto death / and to the other the savour of life / unto life / and who is sufficient for these things?

17. Non enim sumus sicut plurimi, adulterantes verbum Dei, sed sicut ex Deo, coram Deo, in Christo loquimur.

For we are not as many / which make merchandise of the word of God: but as of God / but as of God in the sight of God we speak in Christ.

2. An die Corinthier.

Das II. Capitel.

12. Da ich aber gen Troada kam / zu predigen das Evangelium Christi / vnd mir eine Thür auffgethan war in dem HERRN.

De der ieg kom til Troada / at predike Christi Euangelium / oc mig vaar opladen en Dør i Herren.

13. Hatte ich keine ruhe in meinem geist / da ich Titum meinen Bruder nicht fand / Sonder ich macht meinen abschied mit ihnen / vnd fuhr auß in Macedoniam.

Da hadde ieg ingen roligbed i min Aand / der ieg fand icke Titum min Broder / Men ieg skilde mig fra dem / oc foer vd til Macedoniam.

14. Aber Gott sey gedancket / der vns allezeit Sieg gibt inn Christo / vnd offenbaret den Geruch seiner Erkenntnis / durch vns an allen örtern.

Men Gud vere taket / som altid giffuer oss Sejer i Christo / oc obenbarer sig Vidstafts lue / forme delst oss i alle Stæder.

15. Denn wir sind Gott ein guter Geruch Christi / beyde vnter denen die selig werden / vnd vnter denen die verloren werden.

Thi vi ere Christi gode lue saar Gud / baade iblant dem som bliffue salige / oc iblant dem som bliffue fortabte.

16. Disen ein Geruch des Todes zum tode / Jenen aber ein Geruch des Lebens zum Leben. Vnd wer ist hiez uchtig?

Disse Dødens lue til døden / oc de andre liffens lue til liffuit. De huo er her til bequem?

17. Denn wir sind nicht wie etliche vil / die mit Gottes Wort Krämeren treiben / Sondern als auß lauterkeit / vnd als auß Gott für Gott / reden wir in Christo.

Thi vi ere icke / so mange andre / der forfalste Guds ord / Men vi tale klarlige i Christo / oc lige som aff Gud saar Gud.

II. R. Korintianum.

Kapitola II.

12. Adhuc quando perueni ad Troadem pro Evangelium Christi / & dixerunt mihi: porta aperta est in Domino.

Adhuc przybył do Troady / ku przepowiedaniu Ewangelia Chrystusowego / & gdy mi [to] drzwi przez Pana otworzone.

13. Non habui requiem in spiritu meo / quia non inveni Titum fratrem meum / sed valens eis / profectus sum in Macedoniam.

Nie miałem odpoczynku ducha mego / bo nie znalazł Titusa brata mego / ale zważając na nich / wyszedłem do Macedonii.

14. Deo gratias / qui semper triumphat nos in Christo Iesu / & odorem nostrae suae manifestat per nos in omni loco.

Adziedził Bogu / który nas zawsze zwyciężając / czyni w Chrystusie / & wonność naszą manifestuje przez nas na każdym miejscu.

15. Quia Christi bonus odor sumus Deo / in iis qui salvi fiunt / & in iis qui pereunt.

Bo jesteśmy dobra wonnością dla Chrystusowa / Bogu w tych którzy zbawieni bywają / & w tych którzy giną.

16. Aliis quidem odor mortis in mortem: aliis autem odor vitae in vitam. Et ad haec quis tam idoneus?

Thym wonnością śmierci na śmierć / & innym wonnością życia na życie / & kto jest do tego tak godny?

17. Non enim sumus sicut plurimi / adulterantes verbum Dei / sed sicut ex Deo / coram Deo / in Christo loquimur.

Bo nie jesteśmy takimi / którzy fałszują słowo Boże / ale jako z Bożym / & przed obliczem Bożym / w Chrystusie mówimy.

ΚΕΦΑΛ. γ'.

Αρχόμενοι πάλιν εαυτοὺς συ-
ιστάμεν; ἢ μὴ γὰρ ζήλοιο, ὡς
τινὲς, συστήκαμεν ὑμῖν ὡς
ὑμεῖς, ἢ ὡς ὑμεῖς συστήκατε;

Commençons-nous derechef à nous
recommander nous-mêmes / ou bien
avons nous faute comme quelques uns
d'épîtres recommandatoires vers vous,
ou de recommandatoires de par vous?

2. Ἡ ἐπιστολὴ ἡμεῶν ὑμῖν ἐστὶν, ἐγ-
γεγραμμένη ἐν τοῖς καρδίαις ἡμεῶν,
ζῶντος καὶ ἀναγνώσκοντος
τοῦ πνεύματος ὑμῶν.

Vous êtes nostre epître écrite en
nos cœurs : laquelle est connue & lue
de tous hommes.

3. φανεροῦμεν ὅτι ἐστὶν ἐπιστολὴ
χειρὸς ἀποστολῆς ὑφ' ἡμῶν,
εγγεγραμμένη οὐ μελαινι, ἀλλὰ
πνεύματος ἡοῦ ζῶντος. ὥς ἐν
ὡλῶντι, ἀλλ' ἐν ὡλῶντι
καρδίας ἀναγνώσκοντες.

Entant qu'il apparoit en vous que
vous êtes l'epître de Christ, admini-
strée par nous, & écrite non point d'en-
cre, mais de l'Esprit de Dieu vivant, nō
point en plaques de pierre, mais en pla-
ques charnelles du cœur.

4. Πιστεύομεν δὲ πιστῶν ἔχειμεν
ἀφ' ἡμῶν ὡς ἐν ἡμῶν.

Or auons-nous une telle confiance
en Dieu par Christ.

5. Οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἐσμ' ἀφ' ἐαυ-
τῶν λογισαμένοι τι ὡς ἐξ ἐαυτῶν, ἀλλ'
ἡ ἀκρότης ἡμεῶν ἐκ τοῦ θεοῦ.

Non point que nous soyons suffi-
sans de penser quelque chose de nous,
comme de nous-mêmes, mais nostre
suffisance est de Dieu.

6. Ὅτι ἡμεῖς ἀναγνωσκόμεν ἀφ' ἡμῶν
ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν,
ἀλλὰ πνεύματος ἡοῦ ζῶντος.
ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν,
ἀλλὰ πνεύματος ἡοῦ ζῶντος.

Lequel aussi nous à rendus suffisans
pour être ministres du nouveau Testa-
ment, non par de lettre, mais d'esprit:
car la lettre tue, mais l'Esprit vivifie.

1. ἡμεῖς οὐκ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν
ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν,
ἀλλὰ πνεύματος ἡοῦ ζῶντος.
ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν,
ἀλλὰ πνεύματος ἡοῦ ζῶντος.

Incominciamo noi dimmo a com-
mendar noi stessi? Abbiamo noi bisogno,
come alcuni, d'epistole di raccomandazio-
ne appresso di voi co da raccomandazione
da parte vostra?

2. ἡμεῖς οὐκ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν
ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν,
ἀλλὰ πνεύματος ἡοῦ ζῶντος.
ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν,
ἀλλὰ πνεύματος ἡοῦ ζῶντος.

Voi siete la nostra epistola scritta nei
nostri cuori: laquale è conosciuta & letta
da tutti gli huomini.

3. ἡμεῖς οὐκ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν
ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν,
ἀλλὰ πνεύματος ἡοῦ ζῶντος.
ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν,
ἀλλὰ πνεύματος ἡοῦ ζῶντος.

Essendo manifesto che voi siete l'episto-
la di Christo amministrata da noi, scritta
non con l'inchiostro, ma con lo Spirito
di Dio vivente: non ne le tavole di pie-
tra, ma ne le parole carnali del cuore.

4. τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ ἡμεῶν
ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν,
ἀλλὰ πνεύματος ἡοῦ ζῶντος.
ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν,
ἀλλὰ πνεύματος ἡοῦ ζῶντος.

Et habbiamo una tal confidentia in-
verso Dio per Christo.

5. ἡμεῖς οὐκ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν
ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν,
ἀλλὰ πνεύματος ἡοῦ ζῶντος.
ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν,
ἀλλὰ πνεύματος ἡοῦ ζῶντος.

Non già che noi siamo sufficienti per
noi stessi a pensar cosa alcuna, come da
noi stessi, ma la nostra sufficienza è da
Dio.

6. ἡμεῖς οὐκ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν
ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν,
ἀλλὰ πνεύματος ἡοῦ ζῶντος.
ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν,
ἀλλὰ πνεύματος ἡοῦ ζῶντος.

Il quale ci ha ancor fatti sufficienti
ministri del nuovo Testamento, non de-
la lettera, ma de lo spirito: perche la
lettera occide, e lo Spirito vivifica.

1. ἡμεῖς οὐκ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν
ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν,
ἀλλὰ πνεύματος ἡοῦ ζῶντος.
ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν,
ἀλλὰ πνεύματος ἡοῦ ζῶντος.

Començamos otra vez à alabarnos à nos-
tros mismos? O tenemos necesidad, como algu-
nos, de letras de encomendacion para vosotros,
ó de recommendation de vosotros para otros?

2. ἡμεῖς οὐκ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν
ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν,
ἀλλὰ πνεύματος ἡοῦ ζῶντος.
ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν,
ἀλλὰ πνεύματος ἡοῦ ζῶντος.

Nuestras letras soys vosotros mismos, e scri-
ptas en nuestros coraçones las quales son sabidas
y leydas de todos los hombres:

3. ἡμεῖς οὐκ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν
ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν,
ἀλλὰ πνεύματος ἡοῦ ζῶντος.
ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν,
ἀλλὰ πνεύματος ἡοῦ ζῶντος.

Quando es manifesto que soys letra del Chri-
sto administrada de nosotros, y escripta no con
tinta mas con el Espiritu del Dios biuo: no en
tablas de piedra, sino en tablas de carne del cora-
çon:

4. ἡμεῖς οὐκ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν
ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν,
ἀλλὰ πνεύματος ἡοῦ ζῶντος.
ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν,
ἀλλὰ πνεύματος ἡοῦ ζῶντος.

Y tal confiança tenemos por el Christo para
con Dios.

5. ἡμεῖς οὐκ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν
ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν,
ἀλλὰ πνεύματος ἡοῦ ζῶντος.
ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν,
ἀλλὰ πνεύματος ἡοῦ ζῶντος.

No que seamos suficientes de nosotros mis-
mos para pensar algo como de nosotros mismos
si no que nuestra suficiencia es de parte de Dios.

6. ἡμεῖς οὐκ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν
ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν,
ἀλλὰ πνεύματος ἡοῦ ζῶντος.
ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἐσμ' ἀφ' ἡμῶν,
ἀλλὰ πνεύματος ἡοῦ ζῶντος.

Elqual aun nos hizo que fuésemos mini-
stros suficientes del Nuevo Testamento: no de
la Letra mas del Espiritu: Porque la Letra mata,
mas el Espiritu vivifica.

7. Quod si ministratio mortis, literis deformata in lapidibus, fuit in gloria, ita ut non possent intendere filii Israel in faciem Moysi, propter gloriam vultus eius, quæ evacuatur,

If then the ministration of death written with letters / and in grauen in stones / was glorious / so that the children of Israel could not behold the face of Moyses for the glorie of his countenance (which glorie is done away.)

8. Quomodo non magis ministratio Spiritus erit in gloria?

Howe shall not the ministration of the Spirit be more glorious?

9. Nam si ministratio damnationis, in gloria est: multo magis abundat ministerium iustitiæ in gloria.

For if the ministerie of condemnation was glorious / much more doeth the ministration of the righteousness exceede in glorie.

10. Nam nec glorificatum est, quod claruit in hac parte, propter excellentem gloriam.

For euen that which was glorified / was not glorified in this point / that is / as touching the exceeding glorie.

11. Si enim quod evacuatur per gloriam est: multo magis quod manet, in gloria est.

For if that which should be abolished was glorious / much more shall that which remaineth be glorious.

12. Habentes igitur talem spem, multa fiducia utimur.

Seeing then that we haue such trust / we v/e great boldnes of speech.

13. Et non sicut Moyses ponebat velamen super faciem suam, ut non intenderent filii Israel in faciem eius quod evacuatur.

And we are not as Moyses / which put a vail vpon his face / that the children of Israel should not looke vnto the ende of that which should be abolished.

7. So aber das Ampt / das durch die Buchstaben tödtet / vnd inn die Steine ist gebildet / klarheit hatte / also daß die Kinder Israel nicht kondten ansehen das Angesicht Moysi / vmb der klarheit willen seines Angesichtes / die doch auffhöret.

Men hadde der Embede / som ibielliar forme delst Bogstaene / oc er vdgaffuer i Steene / saadan klarhed / at Israels Børn kunde icke see paa Moyses an / for hans ansichts klarhed skyld / som dog forgaar.

8. Wie solte nicht vil mehr das Ampt / das den Geist gibt / klarheit haben?

Hui stude icke meger mere der Embede / som giffuer Anden / haaffue klarhed?

9. Denn so das Ampt daß die Verdammnis prediget / klarheit hatte / vil mehr hat das Ampt daß die Gerechtigkeit prediget / überschwenckliche klarheit.

Thi at haaffuer Embede klarhed / som predicker Fordømmelsen / da haaffuer meger mere der Embede som predicker Retferdighed / offueruettis klarhed.

10. Denn auch jenes theil / das verkläret war / ist nicht für klarheit zu achten gegen diser überschwencklichen Klarheit.

Thi at oc den anden deel / som forklaret vaar / er icke at ætte for klarhed / Mod denne offueruettis klarhed.

11. Denn so das Klarheit hatte / das da auffhöret / vil mehr wird das Klarheit haben / das da bleibet.

Thi at haaffde der klarhed / som forgaar / Da skal der haaffue meger mere klarhed / som bliffuer.

12. Dieweil wir nun solche Hoffnung haben / brauchen wir grosser freudigkeit.

Effterdi vi haaffue nu saadant Haab / da bruge vi stor dristighed.

13. Vnd thun nicht wie Moyses / der die Decke für sein Angesicht heng / daß die Kinder Israel nicht ansehen kondten das ende des / der auffhöret.

De gore icke som Moyses / der hengde i Skind faar sit Ansigt / at Israels Børn kunde icke see enden paa det / som forgiick.

7. Apontwadż posłuchowānij smrti piśmim napisanē na dŏkach kamennych / mōlo takowau sławu / że niemohli patrzēci Synowē Izrahelskich w twar Moyszysławu / pro sławu oblicze goho ktrazż gęst kŏżena:

Jeżeli też posługa śmierci w piśmie wyrażona na kamieniach była chwalebna / tak iż też synowie Izraelowi nie mogli patrzeć na oblicze Moyszysławu / dla chwały oblicza tego ktrazż gęst kŏżena.

8. Cym pak wiŏce posłuhos wānij Duchu bude sławnē?

Jakoż nie daleko wiŏcecy posługa ducha będzie chwalebna?

9. Niebo pontwadż posłuhos wānij pomisy sławnē gęst / mnohem wiŏce pŏewyŏsuge posłuhowānij sprawiedliwosti sławu.

Bo jeśli posługa potępienia jest chwalebna / daleko wiŏcecy posługa sprawiedliwości obfity jest w chwałę.

10. Nieb nienij osławeno coż się gęst zaŏsiwōlo maliŏko / prowiŏz wiŏsszau sławu.

Abowiem to co było wmielbione / nie stęczystrony było wmielbione / to jest co się tŏczyze chwały przewyŏszaiacey.

11. Nieb pontwadż to coż było minulo w sławę gęst / gęst mnohem wiŏce coż zaŏsiwāw / gęst w sławę.

Bo jeśli to co miało zniszczyć było chwalebne daleko to wiŏcecy co trwa jest chwalebne.

12. Protoż magisze takowau nadęgi / mnożęcho dauffanij poŏsiwāme:

Przeto mōiac tak a nadęgie / prōwieŏwney mōwy wŏzywamy.

13. Ane nako Moyszysław kŏdł zaŏstŏru na twar swau / aby niehlediel Synowē Izrahelskich na twar goho gęst pomisy gij:

A nie testesmy tak Moyszysław kŏdł zaŏstŏru na twar swau / aby synowie Izraelowi nie patrzeli na twar tego co miało zniszczyć.

14. אֵלֶּה אֲתֵּינָהּ בְּמִדְבָּרָהּ
עַד מָה צִיר לְיִשְׂרָאֵל אֲמַתִּי
דִּתְּקֶנָּה עִתִּיקֶנָּה
בְּתִקְוָתָהּ הִי הִי תִתְּבִיתָהּ
קִימָה אֶלֶּהּ וְלֹא מִדְּבָרָהּ
דִּבְּשִׁיתָהּ הִי מִתְּבַטֵּלָהּ :

Laonde i loro intelletti sono accecati: perche, infin al giorno d'oggi resta il medesimo velame ne la lettura del Vecchio Testamento, senza esser rimosso: il qual per Christo è tolto via.

15. וְעַד מָה לְיִשְׂרָאֵל אֲמַתִּי
דִּתְּקֶנָּה מִשָּׁה תִתְּבִיתָהּ
עַל לִבָּהּ דְּמִיָּה :

Ante, infin ad hoggi quando si legge Moise, il velame è posto sopra il lor cuore.

16. וְאֲמַתִּי דְּאֵנֶשׁ מִבְּהוֹן
וְתִתְּבִיתָהּ לִוְיָהּ מִרְיָהּ
מִשְׁתַּקְלָהּ מִבְּהוֹן תִּתְּבִיתָהּ :

Ma quando si convertirà al Signore: il velame sarà tolto via.

17. מִרְיָהּ הִי הִי רִחָה
וְאֲתֵּינָהּ דְּרִחָה דְּמִרְיָהּ
חֲאֲרִיתָהּ הִי :

Il Signore è lo Spirito e doue è lo Spirito del Signore, lui è la libertà.

18. חֲנִן הִי פִלּוּ בְּאֶפְרַיִם
גְּלִיתָהּ תִּשְׁבַּחְתָּהּ דְּמִרְיָהּ
אִיךְ דְּבִמְחִינָתָהּ חֲנִין וְלֹא
לְדְּמִינָתָהּ מִשְׁתַּחֲלִפִּין מִן
שׁוֹכְחָה לְשׁוֹכְחָה אִיךְ דְּמִן
מִרְיָהּ רִחָה :

Onde noi tutti specchiandoci à faccia scoperta ne la gloria del Signore, siamo trasformati ne la medesima imagine di gloria in gloria, come da lo spirito del Signore.

1. מִטוֹל הֵנָּה לֹא מֵאֵנָּה
לֹא בְּתִשְׁמִשְׁתָּהּ הֵנָּה
דְּאֲחִידִין אִיךְ רִחָה דְּהוֹן
עֲלֵיו :

Per laqual cosa hauendo noi questa amministrazione, secondo la misericordia che habbiam ricevuta, non manchiamo.

14. כִּי אֵם כָּהֵה כְּהִתָּה תְּבִנָתָם
כִּי עַד הַיּוֹם הַזֶּה הַמִּסְוִיָּה
בְּמִקְדָּה בְּרִית יִשְׁנָה מְעוֹדָד לֹא
גָּלוּי אֲשֶׁר בְּמִשִּׁיחַ יִהְיֶה :

(Y ansi los sentidos de ellos se embotaron: porque hasta el dia de oy les queda el mismo velo no descubierto en la lecion del Viejo testamento, el qual por el Christo es quitado:)

15. כִּי אֵם עַד הַיּוֹם הַזֶּה אֵם
נִקְדָּה מִשָּׁה הַמִּסְוִיָּה עַל לִבָּוֹתָם
יְעוֹדָד :

Antes hasta el dia de oy quando Moyses es leydo, el velo está puesto sobre el coraçon de ellos

16. וְאֵם יִשְׁבּוּ אֶל־יְהוָה יוֹסֵד
הַמִּסְוִיָּה :

Empero quando se conuirtieren al Sennor, el velo se quitará.)

17. וְיִהְיֶה רוּחַ הוּא וְאֵיָּה רוּחַ
יְהוָה שָׁם הַחֲפִשָּׁה :

Porque el Sennor es el Espiritu: y donde ay aquel Espiritu del Sennor, allí ay libertad.

18. וְאֲנַחְנוּ כָּלֵנוּ בְּפָנִים גָּלוּיִים
בְּפָנִים אֶל־פָּנִים גָּבִיט אֶת־
כְּבוֹד יְהוָה וְנִחְלֹף לַחֲמוּנָתוֹ
מִכְּבוֹד אֶל־כְּבוֹד כְּמוֹ מִרוּחַ
יְהוָה :

Portanto nosotros todos, puestos los ojos como en vn espejo en la gloria del Sennor con cara descubierta, somos transformados de gloria en gloria en la misma semejança, como por el Espiritu del Sennor.

1. עַל־כֵּן בְּהִיוֹת לָנוּ תְּכִתְּנָה
הַזֹּאת כְּמוֹ רִחָמֵנוּ לֹא נִמְאָן
לְשִׁמוֹעַ אֶת־דְּבָרֵינוּ :

Por loqual teniendo nosotros esta administracion segun la misericordia que auemos alcançado, no faltamos:

14. 'Αλλ' ἔτις σήμερον τὸ αὐτὸν ἄρτι γὰρ τῆς σήμερον τὸ αὐτὸν τὸ ἀλύμματα τῆς ἀναγωγῆς τῆς παλαιᾶς διαθήκης μὴ μὴ ἀνακαλυφθῆναι, ὅ, τὸ ἄρτι γὰρ κατεργασίται.

Parquoi leurs entendemens sont endurcis: car iusqu'à ce iourd'hui ce mesme voile demeure en la lecture de l'ancien Testament: sans estre oité (lequel est aboli par Christ.)

15. 'Αλλ' ἔτις σήμερον, ἡ ἰνὰ ἀναγωγῆς καὶ τῆς παλαιᾶς διαθήκης καὶ τῆς παλαιᾶς διαθήκης καὶ τῆς παλαιᾶς διαθήκης.

Ainsi iusqu'à ce iourd'hui quand on lit Moise, le voile demeure sur leur cœur.

16. 'Ἠνὰ δ' ὅτε μεταστῇ τὸ πνεῦμα κύριον, πνεῦμα καὶ τῆς παλαιᾶς διαθήκης.

Mais quand il se sera conuertit au Seigneur, le voile sera oité,

17. 'Ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμα ἐστίν· οὐ δὲ τὸ πνεῦμα κυρίου, ἐκεῖ ἐστὶν ἐλευθερία.

Or le Seigneur est cest esprit-la: & là où est l'Esprit du Seigneur, là est liberté.

18. 'Ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακαλυμμένοι προσώπων τῶν δόξαν κυρίου καθὰ τὸ ἐλεῖν, τῶν αἰτῶν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθὰ τὸ πνεῦμα κυρίου πνεύματ'.

Ainsi nous tous qui contemplons comme en vn miroir la gloire du Seigneur à face descouuerte, sommes transformés en la mesme image de gloire en gloire, comme de par l'Esprit du Seigneur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ.
Δὲ τῶν ἔχοντες τὴν ἀγαθήν ἐκείνην τὴν χάριν, καθὼς ἐλάβετε, οὐκ ἐκκαταλείψετε.

Pour ceste cause ayans ce ministre selon la misericorde que nous auons receüe, nous ne nous anonchalissions point.

CAP. III.

14. Sed obtusi sunt sensus eorum. Usque in hodiernum enim diem, id ipsum velamen in lectione veteris testamenti manet non revelatum (quoniam in Christo evacuatur.)

Therefore their mindes are hardened: for until this day remaineth the same covering put away in the reading of the Olde Testament, which vail in Christ is put away.

15. Sed usque in hodiernum diem, cum legitur Moyses, velamen positum est super cor eorum.

But even unto this day/when Moyses is read / the vaille is layd over their hearts.

16. Cum autem conversus fuerit ad Dominum, auferetur velamen.

When the Lord is the Spirit / & where the Spirit of the Lord is / there is libertie.

17. Dominus autem Spiritus est, Vbi autem Spiritus Domini: ibi libertas.

Now the Lord is the Spirit / & where the Spirit of the Lord is / there is libertie.

18. Nos verò omnes, revelata facie gloriam Domini speculantes, in eandem imaginem transformamur à claritate in claritatem, tanquam à Domini Spiritu.

But we all beheld as in a mirrour the glorie of the Lorde with open face / & are changed into the same image / from glorie to glorie / as by the Spirit of the Lorde.

CAP. IIII.

Deo habentes hanc ministrationem: iuxta quod misericordiam consecuti sumus, non deficiemus.

Therefore/seeing that we have this ministratione / as wee have received mercie/we faint not.

Das III. Capitel.

14. Sondern ihre Sinne sind verstocket. Denn biß auff den heutigen tag bleibet dieselbige Decke vnauffgedeckt / über dem alten Testament / wenn sie es lesen / welche in Christo auffgehört.

Men deris sind ereforherdede. Thi der samme Skul bliffue ick fortager / indtil denne dag / offuer der gamle Testamente / naar de dette lese / hilscher der forgaar i Christo.

15. Aber biß auff den heutigen tag / wenn Moses gelesen wird / henget die Decke für ihrem herken.

Men der skul henger saar deris. Hierter / indtil denne dag / naar Mose læsis.

16. Wenn es aber sich bekehrte zu dem HERREN / so würde die Decke abgethan.

Men der som der omuende sig til HERREN / da bleffue Skulter borttager.

17. Denn der HERRE ist der Geist. Wo aber der Geist des HERREN ist / da ist fretheit.

Thi HERREN er Aanden / De huor som HERRENS Aander / der er frihed.

18. Nun aber schauen wir alle die klarheit des HERREN / wie in ein Spiegel / mit auff gedecktem angesichte / vnd wir werden verkleret inn dasselbige Bilde / von einer klarheit zu der andern / als vom HERREN der der Geist ist.

Men nu spenler HERRENS klarhed sig i oss alle / mer ic bare Ansiet / oc vi bliffue forklarede i der samme Billedet / fra den ene klarhed til den anden / som aff HERRENS Aand.

Das IIII. Capitel.

Darumb / dieweil wir ein solch Ampt haben / nach dem vns barmherzigkeit widerfahren ist / so werden wir nicht müde.

Der saare / effterdi vi haaffue saadant ic Embedet / effter som oss stede Barmhertighed / Da bliffue vi ick erette.

Kapitola III.

14. Ale ztupeni gšau smislo: wš gegich. Nebo aš do dnešního dne ta žástěra w čitě: nij Starého Zákona žástěra neodkrytá / neb ta se strže Kryšťa odgijmá.

Ale žatwardžone sa zmysly ich: abowiem až y do dšiesyšego dně táž žastóna w czytaniu šhärego Testamentu trwa / nie bedac odkryta / křozu přez Kryštůsa zmysl cona bywa.

15. Ale aš do dnešního dne / když se čta Knihy Mojsyš / sšow / žástěra gest položena na srdce gegich.

Ale až do dšiesyšego dně aby Mojsyš čyřhan bywa / žastóna ležy na sercu ich.

16. Pakli by se obrátili ku Pánu Bohu / tehdáž odvata bude žástěra.

A gdy sie do Páná nawróci / bedžie odvěta žastóna.

17. Neb PAN / Duch gest. A kde gest Duch PAN / tuť gest y swoboda.

A Pan testet duch / a gdje duch Pán / tamci wolnošć.

18. My pak wšickni odkryti twáfj na sláwu Páně hlediče / w ipš obraz bhwáme proměněni od sláwy w sláwu / yakožto od Duchá Páně.

A my wšyscy odkrytym oblicem w chwale Pánštyi iáko w zwšerčedie sie přypátrnuac w tož wobraženie přeměnění bywasmy zchwaly w chwale / ták iáko od duchá Pánštie.

Kapitola IIII.

Protož maglice toto přisluhování pokudž gšme milosřdenstwj došli / nevsta wáme w něm.

La tego miáac wżad iáko my / iátoći křozysmy orczymani milosřdžie / nie ošlábamy.

ד
אֶלֶּם אֶסְלִינָא פִּסְיִתָּהּ
דְּכִתְרִיתָּהּ וְלֹא מִהֲלִינָא
בְּחִרְעוּתָא וְלֹא נִכְלִינָא
מִלְּתָהּ דְּאֵלֵּהָ אֶלֶּם ב
פְּגִילוּתָא דְּשִׁנְרָא מִחוּיָּנָא
בְּפִשׁוֹ לְכִלְהוֹן רַעֲיָנָא דְּפִנִּי
נִשְׂא קִדְּם אֵלֵּהָ :

*Ma habbiam gittate sia le coperte
de la vergogna: non camminando con astu-
tia, ne falsificando la parola di Dio, ma
rendendoci approssimati appresso ogni con-
suetudine di buonumore dinanzi a Dio, con la
manifestation de la Verità.*

3 וְאִין מִכְסִּי הוּא
אֲוִנְגִלְיוֹ דִּילּוֹ לְאֵלִיו רֵא
דְּאֶבְרִין הוּא מִכְסִּי :

*E se il nostro Evangelio è ancor coperto
è coperto tra quelli che periscono.*

4 אֵלִיו דְּאֵלֵּהָ דְּעִלְמָא
הִנָּא עֵזֶר מִדְּעִיָּהוּ עַל דְּלֹא
מִהִימָנָא דְּלֹא יִדְּנָה לְהוֹן
נִהְיָה דְּאֲוִנְגִלְיוֹ דְּשׁוּכְחָה
דְּמִשְׁחָה דְּהִיָּוָה דְּמוֹתָה
דְּאֵלֵּהָ :

*Ne i quali l'idolo di questo secolo ha
accecare le menti, cioè degl' infedeli: ac-
cioche non risplenda loro la luce de l'E-
vangelio de la gloria di Christo, il quale è
immagine di Dio.*

5 לֹא הוּא אֵזֶר בְּפִשׁוֹ מ
מִכְרִינָא אֵלֵּא לְמִשְׁחָה
יִשׁוּעַ מִרּוֹ לְנִפְשׁוֹ דִּין
דְּעִבְדִּיכוֹן חָנָן מִטּוֹל יִשׁוּעַ :

*Imperocche noi non predichiamo noi
medesimi, ma Christo IESV Signor: e
nos offer vestri seruitori per IESV.*

6 מִטּוֹל דְּאֵלֵּהָ הוּא דְּאִמְר
דִּמּוֹן חֲשׁוּכָא נִהְיָה דְּיִדְּנָה
הוּא דִּנְחַן בְּלִבְיָתָהּ דְּנִתְנִיָּהּ ב
בִּידְעָתָא דְּשׁוּכְחָה דְּאֵלֵּהָ
בְּפִרְצִיפָה דִּישׁוּעַ מִשְׁחָה :

*Perciocche l'idolo, il qual commando
che la luce risplendesse da le tenebre, è
quello che havenduto splendore ne nostri
cuori, per dare illuminatione de la cog-
nition de la gloria di Dio: non la faccia di
IESV Christo.*

7 אֵיתִי לִדְּוִין סִימְתָּהּ
הָדָא בְּמִאנָּה דְּחִפְפָּה
דְּרִבּוּתָא דְּחִלְלָא מִן אֵלֵּהָ
תִּהְיָה וְלֹא מִנָּה :

*Ma noi habbiam questo tesoro in vasi
di terra, accioche l' eccellente de la for-
tezza sia da Dio, e non da noi.*

2 כִּי־אֵם מִחֲסָדִים אֲנַחְנוּ אֶת-
תַּעֲלָמוֹת הַבִּשְׁתׁ וְלֹא מִתְּהַלְכִּים
בְּעֶרְמָה וְלֹא מִדְּגִילִים אֶת-דְּבַר
אֱלֹהִים כִּי־אֵם בְּדַעַת הָאִמָּה
מִשְׁתַּבְּחִים אֶת־תְּהַלְתֵּינוּ אֶל־
כָּל־מַדְע הָאֲנָשִׁים לְפָנֵי אֱלֹהִים:

Antes quitamos de nosotros todos escódrijos
de venguença, no andando con astucia, ni adul-
terando la palabra de Dios: mas en manifestacion
de verdad encomendádonos a nosotros mismos
à toda conficiencia humana delante de Dios.

3 וְאֵם גַּם תַּכְסָּה בְּשׁוּרְתָנוּ
בְּאֲוִבִּים תַּכְסָּה :

Que si nuestro Evangelio es encubierto, à
los que se pierden es encubierto.

4 בְּאִשְׁר אֱלֹהֵי הַעוֹלָם הוּא עֵזֶר
אֶת־תְּבוֹנַת הָרִשְׁעִים מִנְּגִהָ לָהֶם
אוֹר בְּשׁוּרַת כְּבוֹד תְּמַשִּׁיחַ אִשְׁר
הוּא דְּמוֹת הָאֱלֹהִים :

En los quales el dios de este siglo cegó los
entendimientos de los incredulos, para que no
les resplandezca la lumbre del Evangelio de la
gloria del Christo, elqual es la imagen de Dios.

5 כִּי־לֹא בְּשִׁרְנוּ אֶת נִפְשָׁנוּ
כִּי־אֵם אֶת יִשׁוּעַ תְּמַשִּׁיחַ אֲדוֹנֵינוּ
וְכִי־אֲנוּ עֲבָדֶיכֶם בְּיִשׁוּעַ :

Porque no nos predicamos a nosotros mis-
mos, si no à Iesus el Christo, el Sennor: y noso-
tros, vuestros siervos por Iesus.

6 כִּי־הָאֱלֹהִים הָאוֹמֵר מַחֲשָׁךְ
לְנִגְהָ אוֹר הוּא נִגְהָ בְּלִבְיָתֵינוּ
לְמִאֹר דַּעַת כְּבוֹד אֱלֹהִים בְּפָנֵינוּ
יִשׁוּעַ תְּמַשִּׁיחַ :

Porque el Dios, que dixo que de las tinieblas
resplandeciese la luz, es el que resplandeció en
nuestros coraçones para illumination de scien-
cia (de la claridad de Dios) en la faz del Christo
Iesus.

7 וַיֵּשׁ לָנוּ אוֹצֵר תְּהִי בְּכִלֵּי־
יוֹצֵר אִשְׁר רַב הַתְּבוּנָה יְהוָה־
לְאֱלֹהִים וְלֹא מִמֶּנּוּ :

Tenemos empero este thesoro en vasos de
barro, à fin que la alteza sea de la virtud de Dios, y
no de nosotros.

8.

2. 'Αλλ' αὐτὴν πᾶντα τὰ κρυπτήν τὴν
αἰσχύνην, μὴ πεποιτωμένους ἐν
παιδείᾳ, μηδὲ δολωμένους πρὸς λό-
γον τῆς σοφίας, ἀλλὰ τῇ Φανερῶσιν τὴν
ἀληθείαν συνεστάντες ἑαυτοὺς πρὸς
πάντας συνειδητοῖν ὡς ὑποταταί, ἐνώ-
πιον δὲ τοῦ Θεοῦ.

Ains nous auons entièrement reiet-
té les cachettes de honte: ne cheminans
point avec ruse, & ne falsifians point la
parole de Dieu, mais nous approuans à
toute conficiencie des hommes deuant
Dieu par la manifestation de la verité.

3. Εἰ δὲ τὸ ἔστι κεκαλυμμένον τὸ
ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολ-
λυμένοις, ἐστὶ κεκαλυμμένον.

Que si nostre Euangile est encores
couuert, il est couuert à ceux qui peris-
sent:

4. Ἐν οὖν τῷ Θεῷ τῷ αἰῶνι τὰτα
ἐκτεφλωσεν τὴν νοημῶσαν τῶν ἀπίστων,
eis τὸ μὴ ἀνθρώπων αἰσίου τοῦ Φω-
τισμοῦ τῆς διαγωγῆς τῆς δόξης τοῦ
Χριστοῦ, ὅς ἐστι εἰσὼς τῷ Θεῷ (ὁ ἀ-
ράτος.)

Esquels le Dieu de ce siecle à auen-
glé les entendemens, à l'auoir des incre-
dules, à ce que la lumiere de l'Euangile
de la gloire de Christ (qui est l'image de
Dieu) ne leur resplendist.

5. Οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν,
ἀλλὰ τὸν Χριστὸν ἡμεῖς καὶ οἱ
τῶν δεσλοῦς ὑμῶν διὰ τοῦ Ἰησοῦ.

Car nous ne nous preschons point
nous-mêmes, mais Iesus Christ le Sei-
gneur: & que nous sommes vos scriu-
teurs pour l'amour de Iesus.

6. Ὅτι ὁ Θεὸς ὁ οἰκῶν ἐκ σκοτίας
φῶς λαμβάνων, ὁ ἐλαμπύρων ἐν τοῖς
καρδιαις ἡμῶν, πρὸς φωτισμὸν τὸν
γνώσεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ
ὡπαὶ ἡμεῶν Χριστοῦ.

Car Dieu qui a dit que la lumiere
resplendist des tenebres, est celui qui a
relui en nos cœurs, pour donner illumi-
nation de la cognoissance de la gloire
de Dieu en la face de Iesus Christ.

7. Ἐχόμενον δὲ τὸν θησαυρὸν τῶν
ἐν ὅσπαινοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερ-
βολὴ τῆς δυνάμεως ᾖ τῷ Θεῷ ὃ μὴ
ἐξ ἡμῶν.

Mais nous auons ce thesoro en vaif
seaux de terre, afin que l'excellence de
cette force soit de Dieu, & non point de
nous:

2. Sed abdicamus occulta
dedecoris, non ambulantes
in astutia, neque adulteran-
tes verbum Dei, sed in ma-
nifestatione veritatis com-
mendant nosmetipsos ad
omnem conscientiam ho-
minum coram Deo.

But haue cast from vs the clothes
of shame: and walte not in crastines /
neither handle we the worde of God de-
ceitfull: but in declaration of the tri-
eth we approue our selues to euery mans
conscience in the sight of God.

3. Quòd si etiam opertum
est Evangelium nostrum, in
iis qui pereunt est opertum.

If our Gospell be then hid/It is hid
to them that are lost.

4. In quibus Deus huius seculi excæcavit mentes infidelium, ut non fulgeat illuminatio Evangelii gloriæ Christi, qui est imago Dei.

In whome the god of this worlde
hath blinded the mindes / that is / of the
infidels that the light of the glorious
Gospell of Christ / which is the image of
God / should not shine vnto them.

5. Non enim nosmetipsos
predicamus, sed Iesum Chri-
stum Dominum nostrum:
nos autem seruos vestros
per Iesum.

For we preach not our selves / but
Christ Iesus the Lorde / and our selves
your seruants for Iesus sake.

6. Quoniam Deus qui dixit de tenebris lucem splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris ad illuminationem scientiæ claritatis Dei in facie Christi Iesu.

For God that commanded the light
to shine out of darkness / is he which
hath shined in our hearts / to give the
light of the knowledge of the glory of
God in the face of Jesus Christ.

7. Habemus autem thesaurum istum in vasis fictilibus: ut sublimitas sit virtutis Dei, & non ex nobis.

-But wee haue this treasure in earthen vessels / that the excellencie of that power might be of God / and not of vs.

Das IIII. Capitel.

2. Sondern meiden auch heimliche
schand / vnd gehen nicht mit schalck-
heit vmb / felsehen auch nicht Gottes
Wort / sondern mit offenbarung der
Warheit / vnd beweisen vns wol ge-
gen aller Menschen Gewissen / für
Gott.

Men sijn lenstijg stendzel / oc omgaaff icke mer
 stalkheden / forsafte oc icke Guds ord / Men mer sand-
 heds oopenbarresse / oc beuise off vel mod alle Wrennistis
 samuttrighed saar Gud.

3. Ist nun vnser Evangelium verdeckt / so ist es inn denen / die verloren werden / verdecket.

Erni vore Euangelium skiut/ da er dee skiut
faar dem/ som bliffue fortælle.

4. Bey welchen der Gott dieser Welt
der unglaubigen sinn verblendet hat/
daß sie nicht sehen das helle Licht des
Evangelii von der Klarheit Christi/
welcher ist das ebenbilde Gottes.

Hoff huiſcke denne Verdens Gud / haſſuert for-
blinder de Banrois ſind / ſaa at de icke ſee det klare
Euangelij hiſſ om Chriſti klarhed / huiſcken ſom en
Guds rette Willede.

5. Denn wir predigen nicht vns
selbs/sondern Iesum Christum/das
er sey der HERR / Wir aber eure
Knechte vmb Iesu willen.

Thi wi predicke off icke self / Men Ihesum Chri-
stum / hand er ta HERRED / De wi eders Etenere
for Ihesus skyld.

6. Denn Gott / der da hieß Das
Licht auß der finsterniß herfür leuch-
ten / der hat einen hellen schein in unser
herzen gegeben / Daß durch vns ent-
stände die erleuchtung von der erken-
niß der klarheit Gottes / in dem An-
gesichte Jesu Christi.

Thi Gud som bad Luffer sinne frem aff mordet
 Hand gaff it klarstein i bore Hierte / at den oplys-
 ning om Guds klarheds vidtlasser frem kommen som
 medelt oss / i Ihesu Christi Ansigt.

7. Wir haben aber solchen Schatz
in irdischen gegessen / auffdaß die
überschwengliche krafft sey Gottes
vnd nicht von vns.

Wi haſſue oc dette liggendeſæ i Jordlar/ paa d
at den offueruettis kræſſe/ ſkal vere Gudg/ oc icke aff d

Kavifola III.

2. Ale odmítáme slyšet ha-
nebnosti/ nechodíce v chytro-
st/ ani křtít se v Slowem Bo-
žím se obírající/ ale w zge-
weníj prawdy zchwalující sa-
mi sebez kazdého swědomí
lidského před Bohem.

Alciny odrzucali przecz potrzeby
wiania nie przyistoyne / nie postę-
pującw przewrotności / ani fał-
szywie słowia Bōżego / ale okazując
nietem prawdy zalecając się w wiel-
kiego sumnienia ludzi przed Bos-
ciem.

3. Passi gessit zafrut gest E
wangelium nasse/ w tich ltes
fijf hynau/ zafrut gest.

A jeśli też jest zakryta Ewangelia
 nasza / jeśli zakryta tymi słowami
 z gina.

4. W nichžto Buoh Swě-
ta tohoto/ oslepił mąsli nęwcr-
nych/ aby se gim nezaswijiłilo
swětlo Ewangellum Slawnę
Kryslowy / kterž gest obraz
Boji.

W Etorych Bog światła rego
oslepil zmylił / to też w niewie
nych / aby im nie świeciła światła
tożc Ewangelistey Krystusowey /
Ethorycst wobraziensem Bożym

5. Neb my nekážeme sami sebe! ale Gežíšše Krvsta Pána nasseho: sami pak o sobě pravíme: / žegáme služebničky vaše pro Gežíšše.

Abowiem nie sami siebie prze-
powiedamy/ ale Chrystusa Jezusa
Pánem/ a sami siebie sługamy wa-
szemi dla Jezusa.

6. Nebo Buoh / kteryž ro-
kážal / aby swětlo / temnotij sa-
zawijetilo / ten oswijtil Srdce
nasse / k oswijcenij poznánij
Slawy Božij sŕze twař Ge-
ziisse Křysta.

Abowsem Bog Etery rzel/ a
by sic z ciemności światłość wy-
tąpiła/ ten ci jest Etery sic o wies-
cił w sercach naszych ku poddaniu
światłości i znania chwwały Bóżej
w obliczu Jezusa Chrystusa.

7. Máme pak poslad tentu
w Nádobách sliněnných/ab
mocy wywysšenosti byla. Wo
jiti/ a ne : nás.

Amamyc ten starb w naczyni
glinianym/ aby reymocy zachow
byla Boza/ a nie zwas.

8 בְּכָל מִדָּה דִּין מֵת
מִתְחַלְּצִינוּ אֶל לֵא
מִתְחַלְּצִינוּ מִתְחַלְּצִינוּ א
אֶל לֵא לֵא חֲבִירֵינוּ :

Quando noi siamo in tutte le cose tribulati, ma non però ne siamo oppressi: ci trontiamo in estrema necessità, ma non però desistiamo.

9 מִתְחַלְּצִינוּ אֶל לֵא
מִשְׁתַּחֲבָּדִים מִסִּתְחַבְּבִים א
אֶל לֵא לֵא חֲבִירֵינוּ :

Siamo perseguitati, ma non abbandonati: siamo abbattuti, ma non periamos.

10 בְּכָל זְמַן גִּיר מִיתוּתָה
דְּיִשׁוּעַ בְּפִגְרֵנוּ שְׁחִילֵינוּ
דְּאֵר חֲבִירֵנוּ דְּיִשׁוּעַ בְּפִגְרֵנוּ
נִתְגַּלֵּוּ :

Portando sempre attorno nel nostro corpo la mortification del Signor Iesv: accioche ancor la vita di Iesv si manifesti nel corpo nostro.

11 אֵי חֲבִירֵנוּ גִיר חַיָּה לְמוֹתָה
מִשְׁתַּחֲבָּדִים מִטוֹל יִשׁוּעַ
הַכָּנָה אֵר חֲבִירֵנוּ דְּיִשׁוּעַ
נִתְגַּלֵּוּ בְּפִגְרֵנוּ הַכָּנָה ד
דְּמִתָּה :

Imperocchè noi, che viviamo, siamo sempre dati a morte per Iesv: accioche ancor la vita di Iesv si manifesti ne la nostra carne mortale.

12 הַשָּׂר מוֹתָה בּו
מִתְחַלְּצִינוּ וְחַיָּה בְּכֹן :

La morte dunque opera certamente in noi, ma la vita in voi.

13 אֵר חֲבִירֵנוּ הַכִּיל בְּחִדָּה
הִי רִוְחָה דְּהִימְנִיתָה אֵר
לֵא אֵר בְּכָתִיב דְּהִימְנִיתָה
מִטוֹל הַכָּנָה אֵר מִלְּלוֹת
מִהִימְנִינוּ מִטוֹל הַכָּנָה אֵר
מִמְלָלֵינוּ :

Nondimeno hauendo noi il medesimo spirito di fede, secondo quel che è scritto, lo ho creduto, e però ho parlato: ancor noi crediamo, e però parliamo.

8 צָרָה וּמַצִּיקָה לָנוּ בְּכָל אֵר
לֵא נִחְנָק מַעֲלָפִים אֲנַחְנוּ אֵר
לֵא שְׂכוּלִים :

En todo somos atribulados, mas no nos estrechamos: dudamos, mas no desesperamos.

9 גְּרָדָפִים וְלֵא עֲזוּבִים נִמְכָּרִים
וְלֵא אֲזוּבִים :

Padecemos persecucion, mas no somos defamados en ella somos abatidos, mas no perecemos.

10 וְחִמִּיד אֶת-חַיָּוִתָה אֲדִינוּ
יִשׁוּעַ בְּגִוְיָתֵינוּ סָבִיב סָבִיב
נוֹשָׂאִים אֲשֶׁר גָּם חַיִּי יִשׁוּעַ
בְּגִוְיָתֵינוּ יִגְלָה :

Siempre traemos por todas partes la mortificación del Sennor Iesus en nuestro cuerpo, paraque tambien la vida de Iesus sea manifestada en nuestros cuerpos.

11 כִּי בָעֵת חַיִּינוּ בְּצֵאן הַהֲרָגָה
הוֹשָׁתָנוּ בְּעִבּוֹר יִשׁוּעַ אֲשֶׁר גָּם
חַיִּי יִשׁוּעַ יִגְלָה בְּכַשְׁרָנוּ חַיָּה :

Porque siempre nosotros que biuimos, somos entregados a muerte por Iesus: paraque tambien la vida de Iesus sea manifestada en esta nuestra carne mortal.

12 לְכֹן חַיָּוִת פּוֹעֵל בְּנוּ וְחַיָּוִת
בְּכֹם :

De manera que la muerte obra en nosotros, y en vosotros la vida.

13 וְכִי יֵשׁ לָנוּ רוּחַ הָאֱמוּנָה
הוֹאֵת בְּכָתוּב הָאֱמוּנָה כִּי
אֲדַבֵּר וְאֲנַחְנוּ מֵאֱמִינִים כִּי
נִדְבֵּר :

Mas porque tenemos el mismo Espiritu de fe, conforme a loque esta escripto Crey, por loqual tambien hable: nosotros tambien creemos, por loqual tambien hablamos:

8. Ἐγπαρτε θλιβόμενοι, ἀλλ' οὐ
σεισχυρομένου· δισσοίμενοι, ἀλλ'
οὐκ ἑαπορούμενοι·

Estans oppressés en toutes sortes, mais non point reduits du tout à l'estroit: estans en perplexité: mais non point desistues:

9. Δισσόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἑαπο-
ταλείμενοι· καταβαλλόμενοι,
ἀλλ' οὐκ ἑαπολύμενοι·

Estans persecutés, mais non point abandonnés: estans abbatuts, mais non point perdus:

10. Πάντοτε τὸν ἰκάρουσι τὴν κυ-
ρίου ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι· παρ-
εσθίτες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἱη-
σοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ.

Portans tousiours par tout en nostre corps la mortification du Seigneur Iesus, afin aussi que la vie de Iesus soit manifestee en nostre corps.

11. Ἀνὰ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες, εἰς
θάνατον παραδίδομεθα διὰ ἰη-
σοῦ, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἰησοῦ φα-
νερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν.

Car nous qui viuons, sommes tousiours liurés à mort pour Iamou de Iesus, afin aussi que la vie de Iesus soit manifestee en nostre chair mortelle.

12. Ὡς ὁ μὲν θάνατος ἐν ἡμῖν,
ὡς ἐργάζεται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν.

Parquoi la mort se desploye en nous, mais la vie en vous.

13. Ἐχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα
τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον·
ἐπίστευσαι, διότι ἐλάλησεν, καὶ ἡμεῖς
πιστεύομεν, διότι καὶ λαλοῦμεν.

Or comme ainsi soit que nous aïos vn mesme esprit de foy, selon qu'il est escript, j'ai creu, pource aie parlé: aussi croyons nous, & pourtant parlons nous.

CAP. III.

8. In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur: aporiamur, sed non destituimur.

We are afflicted on euery side: yet are wee not in distresse: in pouertie: but not ouersome of pouertie.

9. Persecutionem patimur, sed non derelinquimur, deiciimur, sed non perimus.

We are persecuted: but not forsaken: cast downe: but we perish not.

10. Semper mortificationem Iesu in corpore nostro circumferentes, ut & vita Iesu manifestetur in corporibus nostris.

Euery where we beare about in our bodie the doing of the Lorde Iesus: that the life of Iesus might also be made manifest in our bodie.

11. Semper enim nos qui vivimus, in mortem tradimur propter Iesum: ut & vita Iesu manifestetur in carne nostra mortali.

For we which liue: are alwayes deliuered vnto death for Iesus sake: that the life also of Iesus might bee made manifest in our mortall flesh.

12. Ergo mors in nobis operatur, vita autem in vobis.

So then death worketh in vs: and life in you.

13. Habentes autem eundem spiritum fidei, sicut scriptum est: Credidi, Propter quod locutus sum: & nos credimus, propter quod & loquimur.

And because we haue the same Spirit of faith: according as it is written: I beleued: and therefore haue I spoken: wee also beleue: and therefore speake.

Das III. Capitel.

8. Wir haben allenthalben trübsal/ aber wir ängsten vns nicht. Vns ist bange/ aber wir verzagen nicht.

Wi haßue alleuene bedröffuelse/ Men wi gremme offte. Wi haßue angst/ Men wi erecke mistroßte.

9. Wir leiden verfolgung/ Aber wir werden nicht verlassen. Wir werden vntergedruckt/ aber wir kommen nicht vmb.

Wi lide forfolgelse/ men wi bliffue icke forladne. Wi vnderdreyct/ Men mi ødeleggis icke.

10. Vnd tragen vmb allezeit das sterben des HERRN Iesu an vnserm Leibe/ auff das auch das leben des HERRN Iesu an vnserm Leibe offenbar werde.

De wi bære altid vor HERRN Iesu Død omkring / i vort Ægeme/ Paa det at oc vor HERRN Iesu liff stal obenbaris i vort Ægeme.

11. Denn wir/ die wir leben/ werden immerdar in den Todt gegeben vmb Iesu willen/ Auff das auch das leben Iesu offenbar werde an vnserm sterblichen fleische.

Sordi at wi/ wi som leffue/ bliffue stedse gifne i Døden/ for Ihesu skyld/ Paa det at Ihesu liff oc stal obenbaris i vort dødelige fæd.

12. Darumb so ist nun der Todt mechtig in vns/ aber das Leben in euch.

Der saare saa er nu Døden mectig i oss/ Men liffuet i eder.

13. Dietweil wir aber denselbigen Geist des Glaubens haben/ nach dem geschrieben stehet/ Ich glaube/ darumb rede ich/ So glauben wir auch/ darumb so reden wir auch.

De effterdi wi haßue den samme Troens Ånd/ effter som scerffuit staar/ Jeg tror/ der saare taler ieg. Saa tro wi oc/ der saare tale wi oc.

Kapitola III.

8. We wßsem zámutek trpi me/ ale nestýstáme sobe: Práuge me/ ale nebhwáme opußstani:

Edy my we wßsem bywamy vtrapieni/ ale przedsie nie testesiny scástané/ wartpamy/ ale nie zwarpamy.

9. Protiwenswaj trpi me/ ale nebhwáme pñemozeni Dhwáme snijeni/ ale nebhwáme zashanbeni: Dhwáme potupeni/ ale nebhyneme:

Prześadowanie cierpiemy/ ale nie bywamy opuśczeni bywamy szczeni/ ale nie ginimy.

10. Wzdycky mrtweni Gęzysu na ciele swém noszę/ aby żywot Gęzysu na ciele naszym zjawen był.

Żawse wmarłemu Panu Jezusowi nosząc na ciele/ aby y on żył Pan Jezus w naszym ciele był okazan.

11. Nę wzdwycky my kęciż gñme żywi/ na smrt bhwáme wydani pro Gęzysu/ aby y żywot Gęzysu zjawen był na naszym smreclnem ciele.

Abowsem my ktorzy żywiemy/ zawse bywamy wydani na śmierć dla Jezusa/ aby też żywot Jezusa był okazan w śmiertelnym ciele naszym.

12. Protoż śmierć w nas pa nuge/ ale w was żywot.

A także w nas okazuje śmierć/ a żywot w was.

13. A wßak magisze gedno ho ducha wiary/ natoż psano gest: Dwięsil gsem/ protoż gsem mluwil: A my wßetjme/ protoż takę y mluwijme:

Aż mamy tegoż ducha wiary/ takto napisano jest: Dwięszylem a przetożem mowił/ y my też więszymy/ y dla tego też mówimy.

14 וְדִעְיִנּוּ דְּהוּ מִן —
פִּאקִים לְמַדְּנוּ יִשׁוּעָא לֹ
פִּדְרָנִי יִשׁוּעָא יִקִּים וְיִקְרְבוּ
עִמָּכִין לְנִתָּה :

Sapendo che colui che ha risuscitato il Signor Iesv, risuscitarà noi ancora per Iesv e faracce veniren sua presenzia con effonoi.

15 כֹּל מַדְּמִי צִיר —
מִטּוֹלִתְכוֹן הוּ דְּכִדְרַת
מִתְּיָקְרָא טִיבִיתָּהּ בְּדִר
סִגְיָא תִּסְגֵּיָא מִדִּיתָּהּ
לְשׁוֹכְחָהּ פִּאקִיָּה :

Perche tutte le cose son per voi, accio- che la gratia che è soprabundante, per il ringratiamento di molti ridondi à la gloria di Dio.

16 מִטּוֹל הֵנָּה לֹא מֵאֲנָה —
לֹא אֲנִי אֶן בְּרִיָּה
מִתְּחַבֵּל אֶל־הֵנָּה דְּמִן לְגִו
מִתְּחַבֵּר יוֹם מִן יוֹם :

Per laqual cosa noi non manchiamo: anzi quantunque il nostro humore esteriore si corrompa, nondimeno l'interiore si rinnova di giorno in giorno.

17 אֲוִלְעָנָה גִּיר דִּוְכְנָה —
הֵנָּה בִּד טֵב וְעִיר וְקָלִיל
שׁוֹבְחָה דְּלֹא סִכָּא לְעֵלִם
עֲלִמִין מִטְּנֵב לֹ :

Imperche la nostra tribulatione sopra modo breue, e leggiera, opera in noi un eterno peso di gloria marauigliosamente eccellente.

18 דְּלֹא חֲרִינוּ בְּהִלּוֹ —
דְּמִתְּחִילָה דְּמִתְּחִילָה בִּין דְּ
דִּוְכְנָה אֲנִין דְּלֹא מִתְּחִילָה
דִּין דְּלֵעֵלִם אֲנִין :

Mentre non consideriamo le cose che si veggono, ma quelle che non si vedono. Perche le cose che si veggono, son temporali, e quelle che non si veggono, sono eterne.

14 יוֹדְעִים כִּי־הֵקִים אֶת־
אֲדִנְיָנוּ יִשׁוּעָא גַם אֶתְּנוּ בְּיִשׁוּעָא
יִקִּים וְיַעֲמִידֵנוּ עִמָּכֶם :

Estando ciertos que el que leuantó al Sennor Iesus, à nosotros tambien nos leuantará por Iesus y nos pondrá con vosotros.

15 כִּי כָל־דְּבָרִים בְּעִבְדִּיכֶם
אִשְׁרֵי הַתְּחִנָּה הַמִּוֹתֶרֶת בַּחוּלָה
הַדְּבָרִים הַזֵּה לְכָבוֹד אֱלֹהִים :

Porque todas estas cosas padecemos por vosotros, paraque abundando la gracia por muchos, en el hazimiento de gracias abunde tambien à gloria de Dios.

16 וּבְעִבְדִּיכֶם כֵּן לֹא נִיעָה וְאֵם
אֲדִמְנוּ הַחֲיָצוֹן נִשְׁחַת אֶתְּ הַפְּנִימִי
מִתְּחִילָה מִיָּמִים יָמִיָּה :

Portanto no faltamos: antes aunque este nuestro hombre exterior sea corrompido, el interior empero se renueva de dia en dia.

17 כִּי רַע קָטוֹן וְשִׂפְיָה צְרוּחִינוּ
וּמִצּוֹקוֹתֵינוּ מִיָּתֵד אֶל־יָתֵד
רַחֲמִים גְּדוֹלִים חֶסֶד וְכָבוֹד
עוֹלָם פּוֹעֵל לָנוּ :

Porque loque al presente es momentaneo y leue de nuestra tribulacion, sobre manera alto y eterno peso de gloria nos obra.

18 כִּי לֹא מְבִיטִים אֶנְחֵנוּ אֶל־
הַגִּרָאִים כִּי־אֵם אֶל־אִשְׁרֵי לֹא
גִּרָאִים כִּי הַגִּרָאִים מִזְּמַנִּים
הַמָּה וְאִשְׁרֵי אֵינָם גִּרָאִים לְכָל־
עוֹלָמִים :

No mirando nosotros à loque se vee, mas à loque no se vee, porque loque se vee, temporal es mas loque no se vee, eterno.

14. Εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν κύ-
ριον ἰησοῦν, καὶ ἡμεῖς διὰ τοῦ αὐ-
τοῦ ἔσονται ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου.

Sachant que celui qui a resuscité le Seigneur Iesus : nous resuscitera aussi par Iesus, & nous fera comparoir en la presence avec vous.

15. Τα ὅλα πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ
χαρὶς πληθυνθῇ ὑμῖν, καὶ διὰ τοῦ
πολλοῦ τῆς χάριτος, ἐπὶ περισσεύ-
σῃ τῇ δόξῃ τοῦ θεοῦ.

Car toutes choses sont pour vous, afin que ceste tresgrande grace redonde à la gloire de Dieu, par le remerciement de plusieurs.

16. Διὸ καὶ ἀνοητοῦμεν, ἀλλ' οἱ
καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν, αὐθρανώσκει διὰ
τὴν φθίρεσιν, ἀλλ' ὁ ἐξ ἑσθέρων ἀνακατα-
στῆται ἡμῶν καὶ ἡμῶν.

Parquoi nous ne nous anouchalif-sons point : ains combien que nostre homme extérieur se decche, toutesfois l'interieur est renouuellé de iour en iour.

17. Τὸ καὶ τὸ κατὰ ἡμετέρας ἐλαφρὸν
τῆς βλάβης ἡμεῶν, καὶ ὑπερβα-
λὼν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον ἐά-
ρει ὁ θεὸς κατὰ χάριν ἡμῶν.

Car nostre legere affliction, qui ne fait que passer, produit en nous un poids eternal d'une gloire excellentement excellent.

18. Μὴ σκοποῦμεν τὴν ἡμετέραν
βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ
καὶ ὁ βλεπόμενα, αἰ-
καία, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα, αἰ-
νά.

Quand nous ne regardons point aux choses visibles, mais aux invisibles: car les choses visibles sont pour un temps: mais les invisibles sont éternelles.

CAP. IIII.

14. Scientes quoniam qui suscitavit Iesum, & nos cum Iesu suscitabit & constituet vobiscum.

Knowing that he which hath raised by the Lord Iesus / shall raise vs up also by Iesus / and shall set vs with you.

15. Omnia enim propter vos, ut gratia abundans, per multos in gratiarum actione, abundet in gloriam Dei.

For all things are for your sakes / that most precious grace by the thanksgiving of many / may redound to the praise of God.

16. Propter quod non deficimus: sed licet is qui foris est noster homo, corrumpitur: tamen is qui intus est, renovatur de die in diem.

Therefore wee faint not / but though our outward man perishe / yet the inward man is renewed daily.

17. Id enim quod in presenti est momentaneum & leve tribulationis nostrae, supra modum in sublimitate aeternum gloriae pondus operatur in nobis.

For our light affliction which is but for a moment / causeth vns to be a farre more excellent / and an eternall weight of glorie.

18. Non contemptibus nobis quae videntur, sed quae non videntur. Quae enim videntur, temporalia sunt: quae autem non videntur, aeterna sunt.

While we looke not on the things which are seene / but on the things which are not seene: for the things which are seene / are temporall: but the things which are not seene / are eternall.

2. An die Corinthier.

Das IIII. Capitel.

14. Vnd wissen / daß der / so den HERRN Iesum hat aufferweckt / wird vns auch aufferwecken / durch Iesum / vnd wird vns darstellen sampt euch.

De vide / at den / som opuecke den HERRN Ihesum / hand skal oc opuecke oss / formedelst Ihesum / oc skal stille oss der med eder.

15. Dennes geschicht alles vmb euren willen / Auff daß die überschwengliche Gnade / durch viler dancksagung Gott reichlich preise.

Ihi det steer alsammen for eders skyld / Paa det den offueruertis naade / skal mer megen tacksigelse / rigelige prise Gud.

16. Darumb werden wir nicht müde / sondern ob vnser eusserlicher Mensch verwest / so wird doch der innerliche von tage zu tage verneuert.

Der saare bliffue vi icke trette / men der som vor vortis Menneiste raadener / Saa skal dog der indvortis fornyes dag fra dag.

17. Denn vnser Trübsal / die zeitlich vnd leichte ist / schaffet eine ewige vnd über alle maß wichtige Herrlichkeit.

Ihi vor Bedrøffuelse / som er timelig oc læt / gør oss en evig oc offuer al maade suar Dørlighed.

18. Vns die wir nicht sehen auff daß sichtbare / sondern auff das unsichtbare. Denn was sichtbar ist / das ist zeitlich / was aber unsichtbar ist / das ist Ewig.

Vi som icke see til det synlige men til det usynlige. Ihi huad som synligt er / det er timeligt / De huad som usynligt er / det er evigt.

II. K Korintuom.

Kapitola IIII.

14. Vndance ze ten kterž gest vžrřijřol Gejřijře / y nās řrže Gejřijře vžrřijř a pořřa vjř wāni.

Wiedzae ř ten ktery wzbudził Pānā Jezusa / y was wzbudził przez Jezusa / y pořřawił wāni.

15. Neb wřecy wřem pro wās gřau / aby milost Boží (kterāž ře rozřognila) řrže mnohych dēřowānij / byla hōgnāt řlāwē Boží.

Abowiemci wřrřijřrřecy řa dla was / aby řlāřa ona bārzo obřřřtha / z dēřowāniem wiela řch / obřřřřa ře řlāřa řu chwale Bożej.

16. Protož nehyneme: ale atřkoli ten řřlowēl nās řew / niřřnij / ruřřij ře / wřřal wniřřnij / obnowuge ře den odedne.

Dla tegoć nie ořřlāřāmy / āle choć řhej nās wriřřřni řřlowiēl zepřřwan bywa / přeřřřle wniřřřny řřlowiēl ođnāwia ře nā řāřřy dřen.

17. Nebo to kterž nynij řa řnē a řēřē řarmaucenij nās ře gest / welni welitē nad obřřeg wēřnē řlāwij řřijmē w nās puořřobj.

Abowiem bārzo řrōřři ā lēřři vřřř nās / zaciē ā nāřřnēncie řřrāwne nām wiēřřřřawuge chwaly.

18. Řdřž nepāřřijme nā řy wřem kterž ře wridij / ale kterž ře nāwridij. Neb řy wřem kterž ře wridij / řa řnē gřau / ale kterž ře nāwridij / wēřnē gřau.

Řdřž my nie pāřřijmy nā řřecy řrōřē řa wridē / āle nā řy řrōřē nē wridome řa / ābowiem řy řrōřē řa wridome / řa dočřřnē ā / bowiem nē wridome řa wiēřřne.

Οὐραμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ Πί-
ρις ἡμετέρας οἰκίας τῶν σκλῆρας
καταλυθῇ, οἰκοδομηθῇ ἐκ θύρας ἔχα-
μεν, οἰκίαν ἀχλὺς ποίηται, αἰώνιος,
ὡς τῆς οὐρανοῦς.

Car nous sauons que si nostre habitation terrestre de ceste loge est destruite, nous auons vn edifice de par Dieu, assauoir vne maison eternelle és cieux qui n'est point faite de main.

2. Καὶ γὰρ ἐν ταύτῃ στενάζοντι τὸ οἶκητόμας ἡμῶν τὸ ἔξ ὀνόματός σου· παύσασθαι, ὁ Θεὸς τοῦ κόσμου.

Car ausli pour cela gemissons-nous,
desirans tant & plus d'estre reueſtus de
notre domicile qui est du ciel.

3. Εἶπε καὶ ἐνδυσάμενοι, οὐ γυμ-
νοὶ ὄρεσθούμεθα.

Voire mesmes si nous sommes trou-
ués vestus & non point nuds.

4. Καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκότεινῳ
 περιέχονται παρ' αὐτοῦ, ἐπεὶ δὲ ἡ γέ-
 νησις ἐκδύσκειται, ἀλλ' ἐπιδύσκει-
 ται, ἵνα καταπαύῃ τὸ θίγειν τὸ
 τῆς ζωῆς.

Car nous qui sommes en ceste loge,
gemillons estans chargés : entant que
nous desirons nō point d'estre despouil
les mais d'estre reuestus: afin que ce qui
est mortel, soit englouti par la vie.

5. Ὁ δὲ καταγαγὼν ἡμᾶς
εἰς αὐτὴν τὴν, ἥος ὁ κύριος δοῦς ἡμῖν
τὴν ἀρχιερεῖα ἔπιδμαται.

Or celui qui nous a formés à cela
mesme, c'est Dieu: lequel aussi nous a
donné les autres de l'Esprit.

6. Θα ῥησὺν τῶν ὁμῶν πάντων, καὶ
 ἰδόντες ὅτι ἐκδημοῦντες ἐν τῷ σώ-
 ματι, ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τῆς κυρίας.

Parquoi en ayant toujours confiance, & sachans que nous sommes voyageurs en ce corps, nous sommes absens du Seigneur.

7. Διὰ πίστεως γὰρ ὑπειπατέμεν,
ἐν δὲ ἡδοναῖς.

(Car c'est par foy que nous chemi
nons, & non point par veüe.

[illegible]

Imperochè noi sappiamo, che se la nostra casa terrena di questo tabernacolo sarà disfatta, habbiamo un edifitio da Dio, cioè, una casa che non è fatta à mano, eterna ne cieli.

2 אף על הדא גיר
מחתנחין וסגין הנלבש
ביתו דמן שמיא :

Imperocchè noi per questo sospiriamo desiderando esser soprannezzati del nostro habitacolo, che è dal cielo.

אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה
לְעַבְדֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיַד אֱלֹהִים

Se però saremo trovati vestiti, e non ignudi.

4 כִּד אֵיתִיו אֶירֶשׁ
בְּחַצְוֵהוּ בִּיתוֹ מִתְּנַחֲמוֹ
אִם יִתְּנָהוּ עָלָיו אֲבִינוֹ
אֲשַׁלְחֶה אֵלָיו דְּגִלְבַּשׁ
עֵלֶי מִצֵּה דִתְתַבְּלַע בִּי
מִיתְּנָתָה בְּחֵילָה:

Imperocche noi che siamo in questo tabernacolo, gemiamo, essendo aggravati percioche non desideriamo esser e spogliati, ma esser soprauvestiti: accioche quel che è mortale, sia imphiositto da la vita.

וְיִצְחָק יָדָהּ לְוָלְדָּהּ
וְהָיָה הָיָה הָיָה הָיָה
וְהָיָה הָיָה הָיָה הָיָה

*Hor colui che ci ha formati à que-
sto ſteſſo, è l' Iddio : il qual ci ha ancor dati
l' anima de lo ſpirito.*

מטול ידועים הכי
מבטינו יפמא יפבגרא
עגידיו מן מרן

*La onde noi habbiamo sempre con-
dennati, e sapendo che noi siamo viandanti
in questo corpo, siamo assenti dal S-
gnore.*

בְּהִימָוֹתָיִם הוּא גֵיד
מֵהַלְכֵינָם וְלֹא פִתְיָא:

*Perciò che noi caminiamo per fede,
non per veduta.*

ו כִּי יִדְעוּ אִם בְּגִדָּו בֵּית
מִשְׁכָּנִי עַל־הָאֲדָמָה הַזֹּאת יָמוּת
כִּי יֵשׁ לָנוּ בְנֵי יִמְלֵהִם בֵּית
עוֹלָם וְאֵינֶנּוּ מַעֲשֵׂה יְדֵים
בְּשָׂמִים :

Porque sabemos que si la casa terrestre de esta
nuestra habitacion se deshiziere, que tenemos de
Dios edificio, casa, no hecha de manos, eterna, en
los cielos:

וְכֹלֹאת מִתְּאוּנֵי־וּמִתְּאוּ־ס
אֲנוּחֵנוּ לְהֵלֵבֵשׁ אֶת־מִשְׁכָּנֵנוּ אֲשֶׁר
מִשְׁמִיִּם הוּא :

Y por esto tambien gemimos desseando ser
sobre vestidos de aquella nuestra habitacion ce-
lestial:

וְלֹא עֲדוּמִים
יִמְצֵא

Si tambien fuéremos hallados vestidos ,
no desnudos.

4 כִּי אֶנְחֵנוּ אֱשֶׁר הוּיִם בְּמִשְׁכַּן
הַזֶּה מִתְאַוְּנִים נִכְבְּדִים אֱשֶׁר
עָלִינוּ לֹא נֶאֱבַה לְהַחֲפִיט כִּי
אִם לְהִלָּבֵשׁ בְּמַעִיל אֲשֶׁר תִּבְלַע
הַתְּבוּתָהּ מִן־הַחַיִּים :

Porque ansimismo los que estamos en esta
cabanna, gemimos cargados: porque no querria
mos ser desnudados, antes sobre vestidos consu
miendo la vida á lo que es mortal.

וְאֵלֶּיךָ תִּפְעֹלָה הוֹאֵת וְהוֹדִתָּ לְנֹאֲמָתִי
בְּרִבּוֹן הַדָּוָה :

Mas el que nos hizo para esto mismo es Dios
el que asimismo nos ha dado el arra del Espíritu

לְכֹן מִבְּטִיחִים אֲנִיחוּ תָמִיד
וְדָעִים כִּי בְּכָל יְעַת אֲשֶׁר גָּשְׁכֹן
מִיָּה נֶגֶד מֵאֲדוֹנֵינוּ :

Ansi que biuimos confiados siempre: y sabiendo que entretanto que estamos en el cuerpo peregrinamos del Sennor.

כִּי בַּמּוֹנָה מִתְּהַלְכִּים אֲנִיחָנוּ
לֹא בִּרְאוּת עֵינַיִם :

(Porque por fe andamos, no por vista.

CAP. V.

Scimus enim quoniam si
Sterrestis domus nostra
huius habitationis dissolu-
tur, quod ædificationem ex
Deo habemus, domum non
manufactam æternam in
cælis.

For we know if our earthly house
of this tabernacle be destroyed / we ha-
ue a building given of God / that is / an
house not made with hands / but eter-
nall in the heauens.

2. Nam & in hoc ingemi-
scimus, habitationem no-
stram quæ de cælo est, super-
inducipientes.

For therefore we sigh / desiring to be
clothed with our house / which is from
heauen.

3. Si tamen vestiti, non nu-
di inueniamur.

Because that if we be clothed / we
shall not be founde naked.

4. Nam & qui sumus in
hoc tabernaculo, ingemisci-
mus gravati: eo quod nolu-
mus expoliari, sed superve-
stiri, ut absorbeatur quod
mortale est, à vita,

For in deede we that are in this ta-
bernacle / sigh and are burdened / becau-
se we would not be vnclathed / but
would be clothed vpon / that mortallite
might be swallowed by of life.

5. Qui autem efficit nos in
hoc ipsum, Deus, qui dedit
nobis pignus spiritus.

And he that hath created vs for this
thing / is God / who al so hath giuen vnto
vs the earnest of the Spirit.

6. Audentes igitur semper,
& scientes quoniam dum
sumus in corpore, peregrina-
mur à Domino.

Therefore we are alway bolde /
though we knowe that whyles we are at
home in the bodie / we are absent from
he Lord.

7. (Per fidem enim ambu-
lamus, & non per speciem)

(For we walke by faith / & not by
sight.)

Das V. Capitel.

Wir wissen aber / so vnser ir-
disch Haus dieser Hütten zubrochen
wird / daß wir einen Bau haben /
von Gott erbauet / ein Haus nicht
mit Händen gemacht / das ewig ist
im Himmel.

Wilde oc / der sein dert vort Tabernackels tor-
disse Hüss bliffuer sonderbrudet / at wi haffue en
Bygnung off bygd aff Gud / it Hüss / som icke er giort
mer hender / huilcket der er euigt i Himmelen.

2. Vnd über demselbigen sehnen wir
vns auch / nach vnser Behausung / die
vom Himmel ist / vnd vns verlanget /
daß wir damit überkleidet werden.

De offuer den samme sucke wi oc saa / effter vor
Bolg / som er aff Himmelen / De off forlengis / at wi
funde der mer bliffue offuerklædde.

3. So doch / wo wir bekleidet / vnd
nicht bloß erfunden werden.

Dog saa om wi findis klædde / oc icke nøgne.

4. Denn dieweil wir in der Hütten
sind / sehnen wir vns / vnd sind be-
schweret / sintemal wir wolten lieber
nicht entkleidet / sondern überkleidet
werden / Auff daß das sterbliche wür-
de verschlungen von dem Leben.

Ihi den fund wi ere i Tabernackelen / sucke wi
oc ere besuarede Effterdi wi vilde helder icke aff klædis
men offuerklædis / Paa det at der dødelige funde op-
slugis aff Effuit.

5. Der vns aber zu demselbigen be-
reitet / das ist Gott / der vns das
Pfand / den Geist gegeben hat.

Mer den som beredde off til det samme / hand er
Gud / som gaff off Anden til panti.

6. Wir sind aber getrost allezeit / vnd
wissen / daß dieweil wir im Leibe woh-
nen / so wallen wir dem HERRN.

Wi ere oc altid frimodige / oc vide / at effterdi
wi bo i legemet / da ere vi fremede fra HERRN.

7. Denn wir wandeln im Glauben /
vnd nicht im schauen.

Ihi wi vander i Troen / oc icke i beskuelsen.

Kapitola V.

Wie jagisic ze budell
Dum zemstij nās toho-
to pñijbiku / boken / ze wzdē-
lanj od Boga / Dum māmē /
ne rukau vdelan / ale wēn /
w Nebesjch.

Wistemy / iż icke przybytek
tego ziemskiego domu nāszego
bedzie skāzon / zbudowanie māmę
od Boga / to icke mieścānie nie v-
robione rękā / wiewstie na nie-
bie.

2. Nebo y proto plackimē lka-
geme / w pñijbiku nās kternj
gejt / Nebe jādagijsce bñti oble-
tēti.

Abowiem dla tego wzdycha-
my / jādāc byc przyobleczēni
przybytkiem nāszym ktery icke z
niebā.

3. Gęstijze wssak oblecēnij a
nenajj nālęcēni budeme.

Jeslije bedziemy nālęcēni
przyobleczēni / a nie nāgiemi.

4. Neby kstijj gñine w tom-
to Stātku / lkaime / gñauce ob-
tījēni / a to proto / ze nechce-
me swlęcēni bñti / ale pñiodij-
ni / aby byla pohlcena smrted-
nost / od żywota.

Bo my ktery icke smy w tym
przybytku / wzdychamy bōdac ob-
ciāzonemi / w kterym nie jādāmy
byczwlecēni / ale przyobleczēni /
aby pñiarta byla smierćelnośc od
żywota.

5. Kdoż pak pñisēbuzę nās
kcomu / Wāhst gejt / kternj dal
nām jādawek duchā swēgo.

Przytym ten ktery nas stwors-
zył ktemu / icke Bóg / ktery też
nam dal jādawek duchā.

6. Protoż wzdychj dobre
myśl gñine / a nadęgi māmē /
wēdauce / ze dokud gñine w tom-
to tēle / wzdālani gñine od Pa-
na.

Duśalac tedy jādawek / y wiedzac
ze icke smy przychodniemi w tē-
le / icke smy od Pana dālęko.

7. (Neb strze Wjñu chodij-
me / a ne strze widēni / gistoty.)

Abowiem przez wārechodj-
iny / a nie przez widzenie /

8 מטול הנגד תכילין ומסורין הנגד מן פגרא ונהוא לנת מרן:

Ma pur ci confidiamo, e desideriamo piu tosto essere assenti del corpo, e presenti, appresso il Signore.

9 מתחבטין דאן אנדא חנו ואן צמודא לה חנו שברין:

E però noi desideriamo & assenti, e presenti di piacere.

10 בלו ציר צתידינו ל למקם קדם בים דמשיחא דנחפרע אנש אנש בפגרא מרם דעביר לה אן דטב ואן דביש:

Impercho ci bisogna tutti manifestare dinanzi al tribunal di Christo, & fine che ciafun ripoti nel suo corpo facendo quel ch'egli ha uera fatto, & ben, o male.

11 מטול דנציון הביל דחלקה דמרו לבני נשא הו מביסין לאלהא דין גלינו סבר אנא דין דאף למרעכון דילכון גלינו:

Sapendo noi dunque l'horre che si dee haue del Signore persuadiamo a gli luomini, e siamo manifesti a Dio: e spero che noi siamo manifesti ancor ne le vostre consciencie.

12 לא הנגד תוב נבשן משבחינו לכוני אלא עלתא הו נבשין לכוני דבנותון משתבחינו פו לר-הננו דבאפא הו משתבחינו ולא בלבד:

Noi certo non ci laudiamo gia di nuovo appresso di voi, ma ci diamo occasione di gloriarui per noi: accioche voi habbiate qualche cosa contra quelli che si gloriano in apparenzia, e non nel cuore.

13 אן ציר שטינו לאלהא ואן תקדינו לכוני:

Impercho se noi sciammo di mente, sciammo a Dio: & se noi siamo di sana mente, siamo a voi.

14 חובה ציר דמשיחא אלץ לו דנציון דנא דחד חלק פל נש מית מדיו פל נש מית לה:

Perchio la charité di Christo ci stringe, tenendo questo per risoluto, che se vno e morto per tutti, adunque tutti son morti.

8 ומבטיחים ורוצים אנחנו יחד לגור מן הגיה ולשכון אל-יהוה:

Mas confiamos, y querriamos mas peregrinar del cuerpo, y ser presentes al Sennor.

9 על-כן נחזק אים שוכנים ואים גרים אנחנו כדצונו לחתלק אתו:

Y portanto procuramos tambien, o ausentes, o presentes, agradarle.

10 כי צריך לכלנו להראת לפני-כסא המשיח אשר יסבל איש איש את סבל גביתו כמעשי אים טובים ואים רעים:

Porque es menester que todos nosotros parezcamos delante del tribunal del Christo: para que cada vno sea pagado de lo propio de su cuerpo, como vuiera hecho, o bueno, o malo.

11 וכי-דענו את-ידאת יהוה מבתיים אנחנו את האנשים ולא להים נודענו ושברתי כי-גם במרעכם נודענו:

Ansique estando ciertos de aquel terror del Sennor, persuadimos al mundo mas a dios somos manifestos: y espero que tambien en vuestras consciencias somos manifestos.

12 כי-לא נוסיף לספר לכם את-תהלוותינו כי אים גתנה לכם את תאנה לחתלק עלינו להיות לכם להשיב דבר אל-אשר בפנים ולא מלב כי אים בלב ולב ידברו:

Non os encomendamos otra vez a vosotros: mas damosos occasion de gloriaros de nosotros, para que tengays que responder contra los que se gloria en las apparecias, y no en el coraçõ.

13 ואים משוטטים אנחנו לאלהים גשוטט ואים מבינים אנחנו לכם גביר:

Porque si loquemos, a Dios: y si estamos en sesto, a vosotros.

14 כי-ארהבת המשיח מסיתה אותנו לחשב את-דאת כי-אם אחד על-כלם מת לכן כלם מתו:

Porque la charidad del Christo nos constringe: Pensando esto, Que si vno fue muerto por todos, luego todos son muertos;

8. ὅτι καὶ ὁ κύριος διὰ τὸ ἀγαπᾶν ἡμᾶς ἑαυτὸν ἑώρακεν ὑπὸ τὸν θάνατον ὑπὲρ ἡμῶν, ὥστε ἡμᾶς ἑαυτὸν ἑώρακεν ὑπὸ τὸν θάνατον.

Mais nous auons confiance, & aimons mieux estre estrangers de ce corps, & estre avec le Seigneur.

9. Διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, ὅτι ἐκδημιώτης ἢ ἐκδημιώτης, ἀράσῃ αὐτῷ εἶναι.

A raison dequoy aussi nous conuoi- tons de lui estre agreables, & presens & abiens,

10. Τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ κυρίου, ὥστε ἡμᾶς ἑαυτὸν ἑώρακεν ὑπὸ τὸν θάνατον ὑπὲρ ἡμῶν, ὥστε ἡμᾶς ἑαυτὸν ἑώρακεν ὑπὸ τὸν θάνατον.

Car il nous faut tous comparoir de- uant le siege iudicial de Christ, afin qu'vn chacun reporte en son corps selon qu'il aura fait, ou bien ou mal.

11. Εἰδὲ γὰρ ὅτι ὁ κύριος τὸν θάνατον ὑπὲρ ἡμῶν ἑώρακεν ὑπὸ τὸν θάνατον, ὥστε ἡμᾶς ἑαυτὸν ἑώρακεν ὑπὸ τὸν θάνατον ὑπὲρ ἡμῶν, ὥστε ἡμᾶς ἑαυτὸν ἑώρακεν ὑπὸ τὸν θάνατον.

Sachans donc que c'est de la frayeur du Seigneur, nous induisons les hommes a la foy, & sommes manifestes a Dieu & ie m'atten aussi que nous sommes manifestes en vos consciences.

12. Οὐ γὰρ πάλιν ἑαυτὸς συνιστάμεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ὥστε ἡμᾶς ἑαυτὸν ἑώρακεν ὑπὸ τὸν θάνατον ὑπὲρ ἡμῶν, ὥστε ἡμᾶς ἑαυτὸν ἑώρακεν ὑπὸ τὸν θάνατον.

Car nous ne nous recommandons point derechef enuers vous, mais c'est que nous vous donons occasion de vous glorifier de nous: afin que vous ayez de quoy respondre a ceux qui se glorifient de l'apparece, & non point du cœur.

13. Εἴ τι γὰρ ἔχουμεν, ἢ τίς ὁ φρονημας ὑμῶν.

Car soit que nous soyons transportés d'entendement, nous le sommes a Dieu: Soit que soyons de sens rassis, nous le sommes a vous.

14. Ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ κυρίου ἡμῶν, κλείει τὰς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν, ὥστε ἡμᾶς ἑαυτὸν ἑώρακεν ὑπὸ τὸν θάνατον ὑπὲρ ἡμῶν, ὥστε ἡμᾶς ἑαυτὸν ἑώρακεν ὑπὸ τὸν θάνατον.

Car la charité de Christ nous estreint, tenans cela pour resolu, que si vn est mort pour tous, tous aussi sont morts.

CAP. V.

8. Audemus autem, & bonam voluntatem habemus magis peregrinari à corpore, & præsentem esse ad Dominum.

Neuertheles/we are holde/ and so
we rather to remoue out of the bodie/
and to dwel with the Lorde.

9. Et ideo contendimus,
sive absentes, sive præsentes
placere illi.

Wherefore also we couet/ that both dwelling at home / and remouing from home/we may be acceptable to him.

10. Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum, sive malum.

For we must all appeare before the
iudgement seat of Christ / that euery
man may receiue the thinges which are
done in his bodie / according to that he
hath done / whether it be good or euill.

II Sciens ergo timorem
Domini hominibus suade-
mus: Deo autem manifesti
sumus. Spero autem in con-
scientiis vestris manifestos
nos esse.

Knowing therefore the terrour of the
Lorde / we perswade men / and we are
made manifest vnto God / and I trust al
so that we are made manifest in your
consciences.

12. Non iterum commen-
damus nos vobis, sed occa-
sionē damus vobis glorian-
di pro nobis: ut habeatis ad
eos qui in facie gloriantur,
& non in corde.

For we prayse not our selues againe
unto you / but giue you an occasion to
reioyce of vs / that ye may haue to an-
swere against them / which reioyce in
the face / and not in the heart.

13. Sive enim mente exce-
dimus, Deo: sive sobrii su-
mus, vobis.

For whether we be out of our wit/we
are it to God : or whether we be in our
right minde/ we are it vnto hon

14. Charitas enim Christi
urget nos: æstimantes hoc,
quoniam si unus pro omni-
bus mortuus est, ergo om-
nes mortui sunt.

For the loue of Christ constraineth
vs : because we thus iudge / that if, one
be dead for all; then were all dead.

8. Wir sind aber getroffen / vnd haben vil mehr lust außser dem Leibe zu wallen / vnd daheimen zusein bey dem H E R R E N.

Vi er dog ved god trøst/ oc haffue meget mere
lyst / at vere fremmede vden legemet / oc at vere hiem-
me hoff **H E R R E N.**

9. Darumb fleißigen wir vns auch/
wir sind daheimen oder wallen / daß
wir ihm wolgefallen.

Der saare ere wi oc stitige/ huad helder wi ere hiem-
me eller fremmede/ at wi kunde vere hannem behage-
lige.

10. Denn wir müssen alle offenbar werden für dem Richtstul Christi/ Auf daß ein jeglicher empfahe nach dem er gehandelt hat/ bey leibes Leben/ es sey gut oder böse:

Thi wi skulle alle obenbaris faar Christi Dom-
stol/ Paa der at huer skal saa efter som hand haffuer
handlet i Legemens leffnet/ huad helder det er gaat
eller ont.

11. Dieweil wir denn wissen / daß
der HERR zu fürchten ist / fahren
wir schon mit den Leuten / aber Gott
sind wir offenbar. Ich hoffe aber daß
wir auch in eurem Gewissen offenbar
sind.

Effendi wi da vide / at HERREN bør at smectis /
da fare wi facfelige met Folket / men wi ere obenbare
saar Gud. De ieg haabis / at wi oesaa ere obenbare
eder Samuittighed.

12. Daß wir uns nicht abermal loben / sondern euch eine ursache geben zu rühmen von uns / Pluff daß jr habt zu rühmen wider die / so sich nach dem ansehen rühmen / vnd nicht nach dem Werken.

At wi ickē atter loffue off / men wi giffue eder aar-
 sage at rose aff off / Daa der i kunde haaffue at rose aff
 mod dem / som rose sig effter anseelsen / oc ickē effter
 hiertef.

13. Denn thun wir zuvil/ so thun
wir's Gotte/ sind wir mässig/ so sind
wir euch mässig.

Thi at gørewi formeget / da gøre wi Gud det/
Ere wi factmodige / da ere wi eder factmodige.

14. Denn die Liebe Christi dringet
vns also/ Sientmal wir halten/das/
so einer für alle gestorben ist/so sind sie
alle gestorben.

Thi Christi kærlighed tvinger oss saa / Effterdi
vi acte/ at der som en døde for alle / da ere de alle døde.

8. Alesiněle dauffáme/ a to
oblibugeme/ raděgi s tělem se
rozdělití / a býti přijtomnij
Bohu.

Dusamy theż / y wolimy precz
wynidz z ciała / a idz do Pana mteż
Eac.

9. Protož y vsylugem/ budto
že gsine od něho vzdáleni/ neb
gemu přistomni/ abychem se
libili gemu.

A przeto też wprzemyśle żadas
my y mieścić / y przecz / dac / bys
smy byli temu wdzięcznymi.

10. Vssyctni mny žagiste
mushyme se olázati před Stoli-
ch Krysliwau / aby přinesl ge-
denkazoh wlastnij wěcy česla
swěho / yatež činil / budto do-
brě / nebo jle.

Abowiem mamy sħanac iaw
niemyſcy przed stolca Krysthuſ
ſowa/ aby každy odnieſl coby na
ciele wzjal ſuſznie wedle tego/ co
uczyni/ abo dobrego abo złego.

11. Profoz inagijse bazeu Bos
zij/ lidem radijme: ale Bohu
zgewnij gsmc. Am amē nadē
gi/ze y w swēdomij wassem zge
wnij gsmc.

Wiedząc tedy on strach P^{an}ia
Te! Indzie ku wierze przywodzi
my! a testechmy w Bogu iawnem!
y n^{as}dziewam sie! i^z też w sumie
m^{as}ch w^{as}zych testechmy iawnem!

12. Nechwálstjme sami sebe
opět před wami / ale přičinu
wám dáwáme / abyšste se chlu-
bili námi / a tak měli to proti
těm / kteříž se na oko chlubijí /
ne w srdce.

A iście nie powtore sąm sie-
bie zalecamy wam! ale wam dacie-
my przy czynę abyście się chlubi-
li z nas! żebyście mieli co rzec prze-
ciwko tym Etychorzom oblicza Chwa-
ły Boga! a! a! nie z ferca.

13. Nebo buďte že nesmyslní gšme / Bohu nesmyslní gšme: buďte že gšme rozumní / vám rozumní gšme.

Bo choć ścieśniony / Bogu ścieś-
niony / choć iest ścieśniony rozumu za
pełnego / wam iest ścieśniony.

14. Lāsta jagistē Krysstoma
nutijnāe/ tak o tom saudijce/
ponēwadž geden ja wsecto
vniel/ tehdyt gsau wstyečni
žemřeli:

Gdyż ona myłość Krystusową
wzięła za siebie / i gdyż jednę rzecz
to postanowiła / iż jeśli siedem za
wzięła / wtedy wzięła / wtedy wzięła
wzięła.

ה
15 וְחָלַף כָּל בָּשָׂר הִיוּ מֵיִת
הָאֵלֹהִים דְּחָאֵן לָא לְנִפְשָׁהוֹן
יָחוּן אֱלֹהִים לֹא יִנָּח דְּעַל
אִפְּהוֹן מֵיִת וְקָם:

*Et egli è morto per tutti, acciò che quei
che vivono, non vivano più a se stessi, ma
a colui che è morto e risuscitato per loro.*

16 וּמִכִּיל חָטָא לְאִנְשׁ בְּפִגְרָא
לֹא יִדְעִין וְאֵן יִדְעוּ בְּפִגְרָא
לְמִשְׁחָא אֱלֹהִים מִן הָשָׂא
לֹא יִדְעִין:

*Per laqual cosa noi da hora non co-
nosciamo alcuno secondo la carne: & an-
cor che habbiamo conosciuto Christo se-
condo la carne, nondimeno hora noi no'l
conosciamo più.*

17 כָּל מִן דְּבִמְשִׁיחָא הִיוּ
הַכִּיל בְּרִיתָא הִיוּ חֲדָתָא
עֲתִיקָתָא עֲבָרִי לְהוֹן:

*Pero che se alcuno è in Christo, egli
è nuova creatura. Le cose vecchie son pas-
sate via: ecco, tutte le cose son fatte nuo-
ve.*

18 וְכָל מִדָּם הוּא חֲדָתָא
מִן אֱלֹהִים הִיוּ דְרַעֲיוֹן לֵה
בְּמִשְׁחָא וְיַחְבְּלוֹן
תְּשִׁמְשִׁתָּא דְתִרְעוּתָא:

*Et tutte le cose son da Dio, il qual ci
ha riconciliati a se per Iesv Christo: &
ha cacciati l'ammistrazione de la ricon-
ciliatione.*

19 אֱלֹהִים הִיוּ גִיר בְּמִשְׁחָא
הוּא דְרַעֲיוֹן לְעֵלְמָא עֲבָרִי
דְּבִוְתָא וְלֹא חֲשַׁב לְהוֹן
חֲשִׁיהוֹן וְסָם בָּ דִילָן מִן
מִלְתָּא דְתִרְעוּתָא:

*Conciosia cosa che Iddio era in Chri-
sto, riconciliando il mondo a se, non im-
putando loro i lor peccati: & ha posta in
noi la parola de la riconciliatione.*

20 אִיזְגָדָא חָטָא הַכִּיל חָלַף
מִשְׁחָא וְאֵין הוּא דְאֱלֹהִים
בְּעֵין מִנְכֹּון בְּאִידוֹ חָלַף
מִשְׁחָא הַכִּיל בְּעֵין אֲתִרְעוֹ
לְאֱלֹהִים:

*Noi siamo dunque ambasciatori per
Christo, come se Iddio vi esortasse per noi:
onde vi preghiamo per Christo, che vi re-
conciliate a Dio.*

ה
15 וְעַל כָּלָם מֵת הוּא אִשָּׁר
הַחַיִּים אֵינָם עוֹד יָחִיד לְנִפְשֹׁתָם
כִּי אִם לְאִשָּׁר עֲלֵיהֶם מֵת וְקָם
מִמֵּיתִים:

*Item, por todos fue muerto el Christo: para
que tambien losque biuen, ya no biuan para si,
mas para aquel que murió y resuscito por ellos.*

16 לֵכֹן אֲנַחְנוּ מַעֲתָ אֶת-אִישׁ
לֹא יִדְעֵנוּ בְּבָשָׂר וְאִם לְפָנִים
גַּם אֶת הַמָּשִׁיחַ יִדְעֵנוּ בְּבָשָׂר
אֵין מַעֲתָ לֹא עוֹד יִדְעֵנוּ:

*Demaneraque nosotros de aqui adelante a na-
die conocemos segun la carne y se, aun al Christo
conocimos segun la carne, aora empero ya no lo
conocemos.*

17 לֵכֹן אִשָּׁר בְּמִשְׁחָא בְּרִיתָא
חֲדָשָׁה הוּא תְּקִדְמוּתָא עֲבָרָה
הִנֵּה נַעֲשִׂי חֲדָשׁוֹת כָּלֵלָה:

*Demanera que elque es en el Christo, nueva
criatura es: las vejezes se passaron, heaqui todo
es hecho nuevo:*

18 וְכָל-חֲאֵלָה מֵאֱלֹהִי יִשְׁעֵנוּ
עַל-דְּבַר כְּבוֹד שְׁמוֹ אִשָּׁר
הָצִילָנוּ וְכִפֹּר עַל-חַטֹּאתֵינוּ
לְמַעַן שְׁמוֹ לְנִפְשׁוֹ בְּיָשׁוּעַ
הַמָּשִׁיחַ וְנִתֵּן לָנוּ אֶת-כִּהְנֻחַ
הַכְּפָרִים וְחֲלִיפָה:

*Y todo esto por dios, el qual nos reconcilió
a si por Iesus el Christo, y (nos) dio el ministerio
de la reconciliacion:*

19 כִּי בְּאִשָּׁר אֱלֹהִים הָיָה בְּמִשְׁחָא
מַחְלִיף אֶת-הָעוֹלָם לְנִפְשׁוֹ לֹא
מַחְשֵׁב לָתֵם אֶת-חַטֹּאתֵם וְהָשִׁים
בָּנוּ אֶת-דְּבַר הַכְּפָרִים וְחֲלִיפָה:

*Porque ciertamente Dios estaua en el Chri-
sto reconciliando el mundo a si, No imputando-
les sus peccados: y puso en nosotros la palabra de
la Reconciliacion:*

20 לֵכֹן בְּשֵׁם הַמָּשִׁיחַ מַצִּירִים
אֲנַחְנוּ בְּמִן בְּשֵׁם אֱלֹהִים הַמְּנַחֵם
בָּנוּ וּמַתְחַנְנִים בְּמִשְׁחָא הַתְּחַלְכָּן
לְאֱלֹהִים:

*Ansi que embaxadores somos en Nombre del
Christo como si Dios hos orasse por medio nue-
stro: oramos hos en Nombre del Christo, Recon-
ciliabos a Dios.*

15. Καὶ ὡς περ πάντων ἀπέθανεν,
ὥς οἱ ζῶντες μετὰ τὸ αὐτοῦ ζῶσιν,
ἀλλὰ τὸ ὡς περ αὐτῷ ἀποθανόντι
καὶ ἐγερθέντι.

*Et qu'il est mort pour tous, afin que
ceux qui vivent, ne vivent point d'eux
enauant à eux mesmes, mais à celui qui
est mort, & qui est resuscité pour eux.*

16. Ὡς ἡμεῖς ποτὶ τὸ ὡς ἐν αὐτῷ
οἶδαμεν καὶ σὺν αὐτῷ. εἰ δὲ καὶ ἐν ὡ-
σὶ καὶ ποτὶ αὐτῷ, ἀλλὰ
καὶ ὡς ἐν αὐτῷ καὶ σὺν αὐτῷ.

*Parquoi dès maintenant nous ne
cognoissons personne selon la chair me-
mes encores que nous ayons cognu
Christ selon la chair, toutefois main-
tenant nous ne le cognoissons plus.*

17. Ὡς ὅτι ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ ἡ κτί-
σις καὶ ἀρχαῖα παρὰ τὴν αἰῶνα, ὡς γὰρ
τοῦ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ.

*Si quelcun est en Christ, qu'il soit
nouuelle creature: les choses vieilles
font passées, voici toutes choses font
faites nouvelles.*

18. Ταῦτα δὲ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ κα-
ταλλάσσει. ἡμεῖς αὐτοῦ ἀλ-
λὰ ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ δὲ ἐν τῷ Χριστῷ
ἀλλάσσει καὶ τὴν καταλλάσσει.

*Or le tout est de par Dieu, qui nous
a reconciliés à soi par Iesus Christ, &
nous a donné le ministere de reconci-
liation.*

19. Ὡς ὅτι ὁ Χριστὸς ὡς ἐν τῷ Χριστῷ
καταλλάσσει αὐτοῦ καὶ τὴν
ἀλλάσσει. ὡς τὸ ἐν τῷ Χριστῷ
αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ Χριστῷ καὶ τὴν
ἀλλάσσει καὶ τὴν καταλλάσσει.

*Car Dieu estoit en Christ, reconci-
liant le monde à soi, en ne lui imputant
point leurs forfaits: & a mis en nous la
parole de reconciliation.*

20. Ὑπὲρ Χριστοῦ καὶ περὶ Θεοῦ
καὶ ἐν τῷ Χριστῷ καὶ περὶ Θεοῦ
καὶ ἐν τῷ Χριστῷ καὶ περὶ Θεοῦ
καὶ ἐν τῷ Χριστῷ καὶ περὶ Θεοῦ.

*Nous sommes donc ambassadeurs
pour Christ, comme si Dieu exhortoit
par nous: voire nous supplions pour
Christ, que vous soyez reconciliés à
Dieu.*

CAP. V.

15. Et pro omnibus mortuus est Christus: ut & qui vivunt, iam non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis mortuus est, & resurrexit.

And he died for all that they which live / should not henceforth live unto them selves / but unto him which died for them / and rose againe.

16. Itaque nos, ex hoc neminem novimus secundum carnem. Et si cognovimus secundum carnem Christum: led nunc iam non novimus.

Wherefore / henceforth know we no man after the flesh / yet though we had known Christ after the flesh / yet now we henceforth knowe we him no more.

17. Si qua ergo in Christo nova creatura: vetera transierunt, ecce facta sunt omnia nova.

Therefore if any man be in Christ / let him be a new creature. Olde thinges are passed away: behold / all thinges are become newe.

18. Omnia autem ex Deo, qui nos reconciliavit sibi per Christum, & dedit nobis ministerium reconciliationis.

And all thinges are of God / which hath reconciled vs unto him selfe by Iesus Christ / and hath given unto vs the ministerie of reconciliation.

19. Quoniam quidem Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum, & posuit in nobis verbum reconciliationis.

For God was in Christ / and reconciled the world to him selfe / not imputing their sinnes unto them / and hath committed to vs the worde of reconciliation.

20. Pro Christo ergo legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo.

Now then are wee ambassadors for Christ: as though God did beseeche you through vs / we pray you in Christs stead / that ye be reconciled to God.

2. An die Corinthier.

Das V. Capitel.

15. Vnd er ist darumb für sie alle gestorben / auff daß die / so da leben / hinfort nicht ihnen selbst leben / sondern dem / der für sie gestorben / vnd auffgestanden ist.

He hand dede for di for dem alle / Paa der ar de / som leffue / icke stulle fremdelis leffue dem self / men den / som dede oc opstod for dem.

16. Darumb von nun an kennen wir niemand nach dem Fleisch. Vnd ob wir auch Christum gekant haben nach dem Fleisch / so kennen wir ihn doch jetzt nicht mehr.

Der saare kende wi nu lenger / ingen effter kendet. De der som wi end kende Christum effter kendet / saare kende wi hannem dog nu icke mere.

17. Darumb ist jemand in Christo / so ist er eine neue Creatur. Das alte ist vergangen / sihe / es ist alles neu worden.

Er fordi nogen i Christo / da er hand te nye Creature / Der gamle forgiot / see alle ring ere bleffne ny.

18. Aber das alles von Gott / der vns mit ihm selber versöhnet hat / durch Jesum Christ / vnd das Ampt gegeben / daß die versöhnung prediget.

Men der alsammen aff Gud / som forligte oss / mer sig self / formedelst Ihesum Christum / oc gaff oss dette Embede / som prediker forligelse.

19. Denn Gott war inn Christo / vnd versöhnet die Welt mit ihm selber / vnd rechnet ihnen ihre Sünde nicht zu / vnd hat vnter vns auffgerichtet das Wort von der versöhnung.

Ihi Gud vaart i Christo / oc forligte Verden mer sig self / oc tilregnede dem icke deris synder / oc hand oprette Ordet iblant oss om forligelsen.

20. So sind wir nun Botschaften an Christi statt / denn Gott vermahnet durch vns. So bitten wir an Christi stat / laßet euch versöhnen mit Gott.

Saa ere wi nu Sendebud i Christi sted / Ihi Gud formaner formedelst oss. Saa bede wi nu i Christi sted / lader edet forlige mer Gud.

II. K Korintuom.

Kapitola V.

15. A ja wseckny vmfel Krysus / aby ti ketsk gsau zi wi / gize sami sobe žiwi byli / ale tomu kter pž vmfel za nž / a ž mrtwy ch wstal.

A ja wseckny vmfel / aby ti ketsk gsau žiwi / gize sami sobe žiwi byli / ale tomu kter pž vmfel za nž / a ž mrtwy ch wstal.

16. A tak my gize potom žadného neznáme podle těla. A akoli poznali jsme Krysta podle těla / nyní gize wšice neznáme.

Przeto napotym žadného nie znamy wedle ciała / akoli poznali Krystusa wedle ciała / wšakže teraz wiecey nie znamy

17. Protož gestize kdom Krystu nové stwoření gest / staré wčny gize pomínuly / a hle vši něno gest wsecko nové.

A tak test kto test w Krystusie / nowemct stwozeniem jest stare rzeczy przemienely / oto sis wseckny nowo staly.

18. A wsecko ž Boha / kter pž smiřil nás s sebau křže Krysta / a dal nám služebnost smiřeni toho.

A wseckny rzeczy sa ž Bogá křho ry nas sobe pojednal přez Jesu Krystusa / y dal nám posługowas nie ziednania.

19. Neb žagiste Báh byl w Krystu / smiřuge swēt s sebau / nepotistage gini gegich křhi / chuow / a složil w nás slowo smiřeni.

Abowiem Bog byl w Kryst / husie świat sobe tedna tac / nie przyczyniac im grzechow ich / y položyl w nas moweta ziednania.

20. Protož my na miřst Krysta / poselstwij požiwáme / nakoby Duoh napomijnal wás křže nás. A tak prosíme na miřst Krystowě / smiřte se s Bohem.

A tak w imie Krystusowe tes tshemy posly / takoby Bog was prosil přez nás / Prosimy tedy dla Krystusa / abyście sie pojednali s Bogiem.

ה

21. הו ציר דלא נדע הנה
חטייתא מטיחון חטייתא
עבדה דתמו נהנה ביה
נדיקיתא דאקתא:

Perciò ch'egli ha fatto esser peccato per noi colui che non conobbe mai peccato: acciò che noi fossimo giustitia di Dio in esso.

ו

1. ואיך מצדננו בעינו
מנכחו דלא תסתרי בכון
טיבותא דאלהה ד
דקבלתו:

Hor noi essendo suoi aiutatori si preghiamo che non vogliate haver ricompenza la gratia di Dio in vano.

2. אמר ציר דפוכנו
מקבלא ענימך נפומא
דחמא עדרמך הא השג
ובנא מקבלא ויהא השא
נפומא דחמא:

Perciò ch'egli dice. Io l'ho esaudito nel tempo accetto. & ho ti dato aiuto nel giorno de la salute, ecco hora il tempo accetto, & ecco hora il giorno de la salute.

3. למנו במדס תתלון
לאנש עלתא דתוקלתא
דלנא נהנה מומא
בתשמשותו:

Non diamo alcuno scandalo in cosa che sia, acciò che la nostra amministrazione non sia vituperata.

4. אלא בכל מדס נהנה
נפשו דמשמשותו חנו
דאלהה במסיבנותא
סגיאנתא באולצנא
באננקאוס דבבוסיא:

Ma mostriamoci lodabili in tutte le cose come ministri di Dio, ne la molta patientia, ne le tribulationi, ne la necessitas, ne l'angustia.

5. בנגדא באסורא
בשגישנא בלאיתא
בשחרא בצומא:

Ne le piaghe, ne le prigioni, ne le seditioni, ne le fatiche, ne le vigilie, ne i digiuni.

6. בדייתא בידעתא
בגירות רוחא בבסימותא
ברוחא דקודשא בחובא
דלא נכלא:

Ne la purità, ne la scientia, ne la sofferentia, ne la benignità, ne lo Spirito santo, ne la charità non finita.

ה

21. כח אוחו אשר לא ידע את
החטאה עלינו עשה לחטאה
אשר אנחנו נהיה צדקת אלהים
בו:

Alque no conoció peccado, hizo peccado por nosotros, para que nosotros fuésemos hechos justicia de Dios en el.

ו

1. וכי עזרנו אנחנו נשאל מכם
לא לשוא לקחת את תחת
אלהים:

Por loqual nosotros ayudando tambien, exhortamos hosque no ayays recebido en vano la gracia de Dios.

2. כח אמר הוא בעת רצון
עניתיך ובים ישועה עזרתיך
הנה עת היא עת רצון הנה עת
הוא יום הישועה:

(Porque dize, En tiempo accepto te hé oydo, y en dia de salud te he socorrido: heaqui aora el tiempo accepto, heaqui aora el dia de la salud.)

3. לאיש בכל דבר לא משמים
מכשול פן תכלם תכהנה:

No dando à nadie ningun escandalo, porque nuestro minifterio no sea vituperado:

4. כח אים בכל דברים נחנה
את נפשונו כמו משרתי אלהים
בדמיה רבה בצרות בנעות
במצוקות:

Antes auiedo nos en todas cosas como ministros de Dios en mucha paciencia, en tribulaciones, en necesidades, en angustias.

5. במכאובות במטרות במדחור
ותלונות ביצעות בשקוד בצומות:

En açotes, en carceles, en alborotos, en trabajos, en vigilias, en ayunos.

6. בבר לבב במדע טוב בארך
אפים בטוב ברוח חק דש
באהבה בכלי חנפה:

En castidad, en sciencia, en mansedumbre, en bondad, en Espiritu sancto, en Charidad no fingida.

ו

21. Τὸν γὰρ μὴ γινώσκοντα ἁμαρτίαν,
ὡς ἡμεῖς ἁμαρτίαν οὐκ ᾔσκησεν,
ὥς ἡμεῖς γινώσκοντες δικαιοσύνην
ἐν αὐτῷ.

Car il a fait celui qui n'a point cognu peché, estre peché pour nous: afin que nous fussions iustice de Dieu en lui.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΤΗΣ ΔΕ ΕΨΑΛΤΗΣ
ΛΟΓΟΥ ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΚΑΝΟΝ ΤΩ ΧΑ-
ΡΙΤΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΙΔΑΧΗΝ ὙΜῶΝ.

Ainsi donc estans ouuriers avec lui nous vous prions aussi que vous n'ayez point receu la grace de Dieu en vain:

2. Ὅτι γὰρ, καθὼς δὲ κατὰ ἐπαγγελίαν
αὐτοῦ, καὶ ἐν ἡμέραις ζωῆς αἰ-
σθησάμεθα τὸν ὁδόν, καὶ ὡς κατὰ τὴν
ἐπαγγελίαν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἡμέραν ζωῆς
αἰσθησάμεθα.

(Car il dit, Je t'ai exaucé en temps agreable, & t'ai secouru au iour de salut. Voici maintenant le temps agreable, voici maintenant le iour de salut.)

3. Μηδὲ τίαν ἐν μηδὲν ὁδοῦ, ἐν
ἀσφαλείᾳ, καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ ὁδοῦ
ἵστα.

En forte que nous ne donnions aucun scandale en quelque chose que ce soit, afin que nostre minifterie ne soit vituperé.

4. Ὅτι ἐν παντὶ σωφροσύνης ἐ-
σώμεθα ὡς τῶν ἀγγέλων, ἐν ὑπο-
μονῇ, ἐν θλίψει, ἐν ἀνάγκῃ,
ἐν στενοχωρίαις.

Mais nous rendans recommandables en toutes choses, cōme estans ministres de Dieu, en grande patience, en afflictions, en necessités, en angouilles.

5. Ὑποταγῶν, ἐν φυλακαῖς, ἐν
ἀνάστασι αἰσ, ἐν ὧν, ἐν ἀγρυπ-
νίαις, ἐν νηστείαις.

En barures, en prifons, en troubles, en travaux.

6. Ὑποταγῶν, ἐν γαλήνῃ, ἐν μα-
κροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν ἐνυμνῶν
αἰσ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυσσόμενοι.

En vieilles, en iusnes, en pureté: par cognoissance, par vn esprit patient, par benignité, par le sainct Esprit, par charité non feinte.

CAP. V.

21. Eum qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit: ut nos efficeremur iustitia Dei in ipso.

For he hath made him to be sinne for vs which knewe no sinne: that wee shal bee made the righteousness of God in him.

CAP. VI.

Adiuvantes autem exhortamur, ne in vacuum gratiam Dei recipiamus.

So wee therefore as workers together beech you: that ye receive not the grace of God in vain.

2. (Ait enim, Tempore accepto exaudiui te & in die salutis adiuvite. Ecce, nunc tempus acceptabile: ecce nunc dies salutis.)

For he saith: I have heard thee in a time accepted: and in the day of salvation have I succoured thee: behold now the day of salvation.

3. Nemini dantes ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum.

Wee give no occasion of offence in any thing: that our ministerie should not be reprehended.

4. Sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos, sicut Dei ministros, in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis.

But in all things we approue our selves as the ministers of God, in much patience: in afflictions, in necessities, in distresses.

5. In plagis, in carceribus, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in ieiuniis.

In stripes, in prisons, in tumults, in labours, by watchings, by fastings.

6. In castitate, in scientia, in longanimitate, in suavitate, in Spiritu sancto, in charitate non ficta.

By puritie: by knowledge, by long suffering, by kindness, by the holy Ghost, by love unfeigned.

Das V. Capitel.

21. Denner hat den/der von keiner Sünde wusste/ für uns zur Sünde gemacht. Auf daß wir würden in ihm die Gerechtigkeit/ die für Gott gilt.

Thi hand giorde den til Synd for oss/ som icke viste aff nogen Synd/ Paa det vi skulde bliffue den Retferdighed i Hannem/ som gelder saar Gud.

Das VI. Capitel.

Wir ermahnen aber euch/ als Mittheilhaber/ daß ihr nicht vergeblich die Gnade Gottes empfaht.

Ic formaner eder som Mittheilpære / at i icke tage Guds naade forgesuis.

2. Denn er spricht: Ich habe dich inn der angenehmenzeit erhöret/ und habe dir am tage des Heils geholfen. Sehet/ icht ist die angenehme zeit/ icht ist der tag des Heils.

Thi hand siger: Jeg bønharde dig i den behagelige tid/ oc halp dig paa Salighedens dag/ Seer/ Du er den behagelige tid/ Du er Salighedens dag.

3. Lasset uns aber niemand irgend eine Ergerniß geben/ auff daß unser Ampt nicht verlästert werde.

Lader off icke nogen sted giffue nogen forargelse/ Paa det vort Embede skal icke straffis.

4. Sondern inn allen dingen lasset uns beweisen/ als die Diener Gottes. In grosser gedult/ in trübsalen/ in nöten/ in ängsten.

Men lader off beuise off i alle ting/ som Guds Tienere.

5. Inn schlägen/ in gefängnissen/ in auffreuhren/ in arbeit/ in wachen/ in fasten.

I stor Zaalsmodighed/ i Bedørfuelse/ i Nød/ i angst/ i slag/ i Jengsel/ i oprør/ i arbejder/ i veer/ i fasten.

6. In keuschheit/ inn erkenntnis/ in langmut/ in freundlichkeit/ in dem heiligen Geist/ in ungeschätzter Liebe.

I Kyskhed/ i vidtskaff/ i langmodighed/ i venlighed/ i den hellig And/ i vbedragelig kærlighed.

Kapitola V.

21. Neb toho kterhž hříchů nepoznal/ učinil Bůh za nás hříchem/ abychem my byli v činění Spravedlnosti Boží v něm.

Abowtem to vczynil iz ten hřos ry nie vjnal grzechu/ stat sie grzechem za nas/ abyśmy sie siahali sprawiedliwości Bożej w nim.

Kapitola VI.

Napomínámce vás/ aby ste milosti Boží nadarmo nebrali.

Owsem takó stady napomínamy was/ abyście wy darz molaści Bożej nie przepeli.

2. Nebť pravij: Was wjáč etny vlysttal gsem tebe/ a w den spasenij spomohl gsem tobě. Až nynij čas wjáč etny/ hle nymij dnově spasenij.

Abowtem mowi Bog: Čas přivremného wyluchalem cie/ a w dzien zbawienia ratowalem cie/ Oto teraz čas přivremný/ orho teraz diten zbawienia.

3. Jád němu nedáwayme jādneho pohoršeni/ aby neby la pohaněna služba naše:

Nie dáwaymy jādneho pogoršenia w jādnej rzecz/ aby poslužowanie nie bylo posromozne.

4. Alle we wsech wčech wy: dáwayme sebe sami/ jakožto Boží služebníci/ we mnohě trpělivosti/ w žamutěch/ w nedostatech/ w wšlostech.

Alle wy wšykum shawamy se jako služby Boží/ z wielką cierpliwością/ w trapieniach/ w potrzebach/ w wślostach.

5. Wranách/ w žalářijch/ w ruoznichch/ w pracech/ w bděni/ w postech.

W wbičch/ w wčecich/ w rožstřech/ w pracach.

6. W čistotě/ w uměni/ w dluhočekanij/ w dobrotivosti/ w Duchu Swatém/ w lásce neefanně.

Prez čisťnosť/ prez posty/ prez ščyrnosť/ prez umiěrnosť/ prez čistoť/ prez dobroť/ prez Duchá swiatého/ prez milosťne obludna.

Ne vous accouplez point avec les infidèles : car quelle participation y a-t-il de justice avec iniquité ? & quelle communication y a-t-il de la lumière avec les ténèbres ?

CAP. VI.

7. In verbo veritatis, in virtute Dei, per arma iustitiæ à dextris & à sinistris.

In the worde of trueth / by the power of God / by the armour of righteousness on the right hand and on the left.

8. Per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam: ut seductores, & veraces.

In honour / and dishonour / by euill reporte / and good reporte / as deceyvers / and yet true.

9. Sicut qui ignoti, & cogniti: quasi morientes, & ecce vivimus: ut castigati, & non mortificati.

As unknown / and yet known: as dying / and behold / we live: as chastised / and yet not killed.

10. Quasi tristes, semper autem gaudentes: sicut e-gentes, multos autem locupletantes: tanquam nihil habentes, & omnia possidentes.

And sorrowing / and yet alway rejoycing: as poore / and yet make many rich: as having nothing / and yet possessing all things.

11. Os nostrum patet ad vos: Corinthei, cor nostrum dilatatum est.

O Corintheians / our mouth is open vnto you: our heart is made large.

12. Non angustiamini in nobis: angustiamini autem in visceribus vestris.

We are not kept strait in vs / but yet are kept strait in your owne bowelles.

13. Eandem autem habentes remunerationem (tanquam filiis dico) dilatamini & vos.

Nowe for the same recompence / I speake as to my children / Ye you also enlarge.

14. Nolite iugum ducere cum infidelibus. Quæ enim participatio iustitiæ cum iniquitate? Aut quæ societas luci ad tenebras?

Wee not vnequally yoked with the infidels: for what fellowship hath righteousness with unrighteousnes? and what communion hath light with darkness?

Das VI. Capitel.

7. In dem Wort der Wahrheit / in der krafft Gottes / durch waffen der Gerechtigkeit / zur rechten vñ zur linken.

I sandheds ord / i Guds Krafft / formedelt Retferdigheds vaaben / baade paa den høyre oc paa den venstre side.

8. Durch ehre vñ schande / durch böse gerüchte vñnd gute gerüchte. Als die verführer / vñnd doch wahrhaftig.

Bed ære oc skændel / formedelt ont røgte / oc gaar røgte. Som bedragere / oc dog sandne.

9. Als die unbekanten / vñnd doch bekant / als die sterbenden / vñnd sihe / wir leben / als die gezüchtigen / vñnd doch nicht ertödet.

Som de vñbekende / oc dog bekende. Som de der dø / oc see / vi leue. Som de der ere straffede / oc dog icke ihellslagne.

10. Als die traurigen / aber allezeit frölich / als die armen / aber die doch vil reich machen / als die nichts inne haben / vñnd doch alles haben.

Som de bedørfuede / men altid glade. Som de fattige / men de som dog gøre mange rige. Som de der haaffue inder inde / oc haaffue dog alting.

11. O ihr Corinthen / vnser mund hat sich zu euch auffgethan / vnser herz ist getrost.

O I Corinthen / vor Mund oploß sig til eder / vor Herte er trøstet.

12. Vñfernt halben dörfte ihr euch nicht ängsten / daß jr euch aber ängstet / das thut jr auß herzhlicher meinung.

For vor skuld tørre icke haaffue angst / Men at i tage eder angst til / der gøre i aff en hiertelig mening.

13. Ich rede mit euch / als mit meinen Kindern / daß jr euch auch also gegen mir stellet / vñnd seyt auch getrost.

Jeg taler med eder / som med mine Børn / at i stille oc stille eder lige saa mod mig / oc verer oc saa trøste.

14. Ziehet nicht am frembden joch mit den vnglaubigen Denn was hat die Gerechtigkeit für genies mit der Vngerechtigkeit? Was hat das Licht für gemeinschaft mit dem Finsterniß?

Drager icke i det fremmede Joch med de vantro. Thi huad omgengelse haaffuer Retferdighed med Vretferdighed? Hvad samfund haaffuer Lys med Mørker?

Kapitola. V I.

7. Wslowu prawdy / w mocy Boży / strze odienj sprawedl nosi na prawo y na lewo.

W mowie prawdy / w mocy Boży / przez zbroie sprawiedli wości / reka prawa y lewa.

8. Strze Sławu y pochanj / strze sławu y dobru powest: Ja łozio swadcom / a głaue prawdomlownij:

Przez chwale y stomote / przez sła wieny y dobru sławę / iako by zwodnicy / ale prawdy i tes tesny.

9. Yakożo neznámij / a głaue teznámij: yakożo vmijragice / a hleżiwi gsmie: a yakożo jstrefianij / a newmrtwenij:

Jako nteznátom / ale znátom testesny / iako vmierátacy / ale ožtho žywiemy / iako bedac pokas rani / ale nte testesny žabiet.

10. Yako smutnij / ale wždy / chye radugice: yako chudij / a mnohe zbohacugice: a yako nie nemagice / a wssak wsseni wemni wladnauce:

Jako žalutacy / ale žawse weseli / iako wbožy / ale ich wiele y bogacamy / iako nte ntematacy / ale wssy to trzymamy.

11. Wsta nasse otewkijna gławu kram o Koryntstij / sedce nasse rossyškano gest.

O Koryntowce / wsta nasse otworzone sa ku wam / serce nasse rozšerzylasie.

12. Nesuzugte se pro nas / ale suzugte se w sirowach waszych.

Ntemestkacie čiasno w nas / ale restekacie sečantent w wnetz nostiach waszych.

13. Wssak tauž odplatu magice (yakożo Synam prawijm /) rossyškiesy wy.

Aia od was žadam / aby čie mi tož oddali / mowia iako synom / rozprzešterzečiesy wy.

14. Aneneste bčemene s newmym. Nebo kčeremá včastenswij Sprawedlnost s newprawostij: Aneb kčeremá To waryšwij swetlo s temnostmi?

Nie badčie zlačeni nterzadnym iazmem z niewiernemi: azbowiem co za towarzystwo sprawiedliwości z nieprawiedliwościami? a co za spolecznosć swiatł z ciemnościami?

δ.

15. או אידא שלמותא
אית למשיחא עם סטנא
או אידא מנתא אית
לכמהימון על דלל מ
מהימון:

O quale accordo ha Christo con Belial? ou quelle parte ha il fedele con l'infideli?

16. או אידא איוותא אית
להיכלה דאלהא עם
דש אדא אנתון גיר היכלה
אנתון דאלהא תנא לכנא
דאמיר דאעמר פהון
ואהלך פהון ואהנא
אלההון נהון לי ע
עמנא:

O che conuenientia ha il templo di Dio con gl' idoli? Imperoche vos sete templo di Dio viuente, si come l'idolo ha detto, lo habitarò in effi, e caminarò in effi: e farò loro idolo, & essi faranno mio popolo.

17. מטול הנא פוקו מו
פנתהון ואתפרשו מנהון
אמר מרנא ולטמא לא
תתקרבון ואנא תקבלון:

Por loqual cosa & feteis del mezo di di loro, e separateis de effi, dico il Signore: e non toccate cosa immunda, & io vi riceuerò.

18. ואחנא לכו לאפנא
ואנתון תהוון לי לבנא
ולפנתא אמר מרנא דכל
אחיד:

Esarouini in luogo di padre, e voi sarete a me in luogo di figliuoli, dice il Signore omnipotente.

1. מטול דאית לוהכיל
הליו מולכנא חבבי פד
דכנא נפשו מן פלה
טמאיתא דבסרא ודריחא
ונבלית קדישיתא ב
בדחלתא דאלהא:

Hauendo dunque noi queste promesse, carissimi miei, purghiamoci da ogni bruttura di carne e di spirito, facendo perfetta la santificazione nell' timor di Dio.

2. סיברון אחי באנש לא
אצולו לאנש לא תכלו
לאנש לא אכלו:

Ricorrete noi: noi non habbiamo ingiuriato alcuno, non habbiamo corrotto alcuno, non habbiamo tolto ad alcuno.

15. ומה תכונת המשיח אל-
בליעל או מה חלק איש אמונים
את-סווד:

Y que conueniencia el Christo con Belial? ó que parte el fiel con el infiel.

16. ומה מתכונת היכל יהוה את-
הגלולים ואתם הוי'ם היכל אל-
חי כמו אמר אלהים ונתת
משכני בתוככם והתהלכתי
בתוככם והייתי לכם לאלהא
ואתם תהיו לי לעם:

Y que consentimiento el templo de Dios con los idolos? porque vosotros soys el templo del Dios Biuiente, como Dios dixo, Que habitaré y andaré en ellos: y seré el Dios de ellos, y ellos seran mi pueblo,

17. על-פן סווד סווד צאו משם
נאם יהוה טמא אל-תגעו צאו
מתוכה ונאני אקבל אתכם:

Por loqual salid de en medio de ellos, y apartaos, dize el Sennor, y no toqueys cosa immunda y yo hos recibiré.

18. ואחנא לכם לאב ואתם תהיו
לי לבנים ולבנות נאם יהוה
צבאות:

Y seré a vosotros Padre, y vosotros me sereys a mi hijos y hijas: dize el Sennor Todopoderoso.

1. וכי יש לנו מאמדים כאלה
אהובי אה גטור את-נפשינו
מכל-טמאת הבשר ורוח לכלות
את-הקדש ביראת אלהים:

Ansique, amados, pues tenemos tales promesas, limpiemos nos de toda immundicia de carne y de espiritu, perficionando la sanctificacion en temor de Dios.

2. קבלו אחינו איש לא תמסנו
דם נקי לא שפכנו איש לא
גזלנו או עשקנו:

Admittid nos: à nadie auemos injuriado, à nadie auemos corrompido, à nadie auemos engannado.

15. Τίς δὲ συμφωνία ἔχει τὸ πρὸς Βελιάλ; ἢ τίς μέρος πρὸς τὸν ἀπίστου;

Et quel accord y a-il de Christ avec Belial? ou quelle portion a le fidele avec l'infidèle?

16. Τίς δὲ συγκατάθεσις αὐτοῦ τοῦ ναοῦ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἰδωλῶν; ὅμοιως γὰρ αὐτὸς ὁ θεὸς εἶπεν ὁ θεός, ὅτι ἐσοικαὶ (ὡς ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπαίσιπαι- τήσω, καὶ ἐσμεν αὐτοῖς) θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι λαός.

Et quelle conuenance y a-il du temple de Dieu avec les idoles? car vous estes le temple de Dieu viuant, ainsi que Dieu a dit, l'habiterai au milieu d'eux, & y cheminerai: serai leur Dieu, & ils seront mon peuple.

17. Διὸ ἐξέλθτε ἐκ μέσου αὐτῶν, καὶ ἀφορίσθητε, λίγξ κύριος, & ἀμάρτανου μὴ ἀπτόσθε, καὶ γὰρ εἰς- δέξομαι ὑμᾶς.

Parquoi departez-vous du milieu de eux, & vous en separez, dit le Seigneur: & ne touchez à chose quelconque souillee, & ie vous receurai,

18. Καὶ ἐσμεν ὑμῖν εἰς πατέρα, & ὑμεῖς ἐσθε μοι εἰς υἱὸς & θυγατέρας, λίγξ κύριος παντοκράτωρ.

Et vous serai pour pere, & vous me serez pour fils & pour filles, dit le Seigneur tout-puissant.

ΚΕΦΑΛ. Ζ.

Ταῦτα εἰν ἐχούμεν τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπήσοι, καὶ περι- (ω- ραμ) αὐτὰς ἀπὸ παντὸς μάλυμ- (ω- ραμ) οὗ καὶ πονήματα, ὅτι ταλάν- τες ἀγνοοῦν ὡς φόβω τοῦ.

Or donc, bien aimés, puis que nous auons de telles promesses: nettoyouz-nous de toute souillure de chair & d'esprit, paracheuans la sanctification en la crainte de Dieu.

2. Χρησάμεθα ἡμᾶς, ὡς δὲνα ἡδική- (ω- ραμ) σαιμ, οὐδὲνα ἐφθίμεσμεν, ὡς δὲνα ἐσθλασυνήσμεν.

Receuez-nous, nous n'auons fait tort à perfonne, nous n'auons corrompu perfonne, nous n'auons pillé perfonne.

CAP. VI.

15. Quæ autem conventio Christi ad Belial? Aut quæ pars fideli cum infideli?

And what concord hath Christ with Belial? or what part hath the beleuer with the infidel?

16. Qui autem consensus templo Dei cum idolis? Vos enim estis templum Dei vivi: sicut dicit Deus, Quoniam inhabitabo in illis, & inambulabo, & ero illorum Deus: & ipsierunt mihi populus.

And what agreement hath the Temple of God with idoles? for we are the Temple of the living God: as God hath said, I will dwell among them, and walke there: and I will be their God, and they shall be my people.

17. Propter quod exite de medio eorum, & separamini, dicit Dominus, & immundum ne tetigeritis: & ego recipiam vos.

Wherefore come out from among them, and separate your selves: saith the Lord: & touch none unclean thing, and I will receive you.

18. Et ero vobis in patrem: & vos eritis mihi in filios & filias, dicit Dominus omnipotens.

And I will be a father unto you, and ye shall be my sonnes and daughters: saith the Lord almighty.

CAP. VII.

Has ergo habentes promissiones charissimi, mundemus nos ab omni inquinamento carnis & spiritus, perficientes sanctificationem in timore Dei.

Seeing then wee haue these promises, dearly beloved, let vs cleanse our selves from all filthines of the flesh and spirit, and grow by vnto full holines in the feare of God.

2. Capite nos. Neminem læsumus, neminem corrupimus, neminem circumuenimus.

Receive vs: we haue done wrong to no man: we haue consumed no man: we haue defrauded no man.

2. An die Corinthier.

Das VI. Capitel.

15. Wie stimpf Christus mit Belial / oder was für ein theil hat der Glaubige mit dem Vnglaubigen?

Huerleds land Christus komme offuer ens mer Belial? Eller huad dei hassuer den som tror / mer den vantro?

16. Was hat der Tempel Gottes für ein gleiche mit dem gößen? Ihr aber seht der Tempel des lebendigen Gottes / wie denn Gott spricht: Ich wil inn ihnen wohnen / vnd in ihnen wandeln / vnd wil jr Gott sein / vnd sie sollen mein Volck sein.

Huad lignesse hassuer Guds Tempel mer affguder? De i ere den less ue nde Guds Tempel / som Gud oc siger / Jeg vil bo i dem / oc vandre i dem / oc teg vil vere deris Gud / oc de skulle vere mit folck.

17. Darumb gehet auß von ihnen / vnd sondert euch abe / spricht der HERR / vnd rüret kein vnreines an / So wil ich euch annemen.

Der saare gaar vd fra dem / oc frastiliet eder / siger HERR / oc røret icke noget vrent / Da vil ieg annamme eder.

18. Vnd euer Vatter sein / vnd ihr sollt meine Söhne vnd Töchter sein / spricht der allmechtige HERR.

De vere eders Fader / oc i skulle vere mine Sønner oc Døtter / siger den almægtige HERR.

Das VII. Capitel.

2. Zeweil wir nun solche bekehrung haben / meine liebsten / so lasset vns von aller befleckung des fleisches vñ des geistes vns reinigen / vnd fortfahren mit der heiligung / inn der forcht Gottes.

2. Zierdi wi hassue nu saadane loffe / mine Elskelige / Da lader oss rense off aff al Kødens oc aandens besmitteffe / oc fremfare mer Hellighed / i Guds fryet.

2. Fasset vns / wir haben niemand leid gethan / wir haben niemand verlegt / wir haben niemand übervorthet.

Anammer oss / wi hassue ingen store tvæet / wi hassue ingen store skade / wi hassue ingen bedrager.

II. R Korintuum.

Kapitola VI.

15. Alteretrownanij Krysta s Våblem? Anch ktery dijlgest werného / s newernym?

Ac o zã zgodã test Krystusowi z Belialem? abo co zã czãk wteru nenu z niewiernym?

16. Alterã společnost Echrã mu Božijho / s Modlamit Božstie jagistã Echrã Boha ži wého / yakož prawij PAN Báh : Přebýwati budu w nich / a choditi mezy nimi / a bu du šid mág.

Ac o zã zezwolente test Božího lomi Boženu s Bálwany? Abo wicem wy testacie Božítolem Božstie jagistã Echrã Boha ži wého / yakož prawij PAN Báh : Přebýwati budu w nich / a choditi mezy nimi / a bu du šid mág.

17. Protož wýgdte z pfořstředka gegich / a oděte se od nich / prawij Pán : a nečistého sene dotýkajte / a ná přijmu wás :

Aprto wynydzcie z pošrodů středy / y odlažcie se / Nowi Pán / a nčistého nte tykajte se / tedy přijmu wás.

18. A budu wám za Otce / a wy mi budete za Syny a za Dcery / prawij Pán Buh wšse mohauch.

A bedewam zã oycã a wy bedi žeciemi zã syny y dceri / Nowi Pán wšechme gacy.

Kapitola VII.

2. Kotož magijee tato zařstij benij napmilyssy / očiřstijeme se od každě poštwrny ečlesně y duchownij / konagijee poštwćenij nasse w bázni Boží.

2. Katož magijee tato zařstij benij napmilyssy / očiřstijeme se od každě poštwrny ečlesně y duchownij / konagijee poštwćenij nasse w bázni Boží.

2. Přijmítež nás / wšsal gšme žadněmu w ničemž newbližili / žadněho neporussyli / žadněho neoflamali.

Přijmítež nás / žadněmuš my řzy wdy ne wčyžili / žadně gšmy nte řžili / žadně gšmy nte řžili.

3 לא הניא למחבתכון
אמר אנה קדמתי ציר
אמרתי דכלכו סימיו א
אנתון לממת אפחדתי
ולמחתי:

*Io non dico questo a vostra condanna-
zione: conosco cosa ch'io & ho prima
detto che voi siete me i nostri cuori a morte
insieme & a vivere insieme.*

4 פרהסיא סגאתא אית
לי לותכון וסגית אית לי
בכו סוכרתא ומלא אנה
בויאא וסוגאא פרתרתא
בי חדותא בכלהון אודגני:

*Io ho molta libertà verso di voi, ho
molta gloria di voi, se son ripieno di con-
solazione, abbondando sopra modo d'allegria
in ogni vostra tribulatione.*

5 אף מן דאתיו ציר ל
למקדוניה אף לא חד נח
הניא לפינו אלם בכל
מדם אמתאצו מן דבר
קדמא ופן לי דחלתא:

*Perche essendo noi venuti in Macedo-
nia, la nostra carne non hebbe alcun
riposo, ma eravamo afflitti, da ogni parte:
combattimenti di fuori, timori di dentro.*

6 אלא אלהא הו דמבויא
למפידא בנא פמתיתא
דטטוס:

*Ma iddio che consola gli humili, ci
consolò per la venuta di Tito.*

7 ולא פלהיד פמאתיתא
אלא אף פגדה הו דא
דאתהינח בכו ספרו ציר
על חובכון דלותו ועל
אכלכון וסגכון דעל אפיו
וכד שפצתי חדותא
סגאתא הות לי:

*E non solamente per la sua venuta,
ma etiam per la consolatione, con che
egli era stato consolato di voi: raccontan-
doci il vostro gran desiderio, il vostro pi-
anto, il vostro zelo per me: in tal modo
che io mi rallegrai maggiormente.*

8 דאפן אפדיר לכו
פאדמא לא תנתי לי
נבשי אפן תניא הות הו
אנה ציר דהי אדמא אפן
דשעתא אברית לכו:

*Imperochè se bene io & ho contristati
per l'epistola, non m'ene sento ancor che
io m'ene fussi pentito: periochè io vedo
che quella epistola (benche a tempo) pur
vi ha contristati.*

3 לא למשפטכם אומר אני
כי מקדם אמדתי כי בלבותינו
עתידיים אהם גם למות עמנו
גם לחיות:

*No para condenaros lo digo: que ya he di-
cho antes, que estays en nuestros coraçones para
morir y para biuir juntamente con nosotros.*

4 כי בטחון רבה לי אליכם
ותהלה גדולה לי עליכם גמלאתי
בנחמה גותרתי לשמחה על כל
מצותכם:

*Mucho atreuimiento tengo para con vo-
stros, mucha gloriacion tengo de vosotros: lleno
estoy de consolacion: sobre abundo de gozo en
todas vuestras tribulaciones.*

5 כי כאשר באנו בכתיים מאומה
לא הייתה שנה לעינינו ותנומה
לעפעפינו כי אם בכל עת
נצודים בחוץ מצות ומביתא:

*Porque aun quando venimos en Macedonia
ningun reposo tuuo nuestra carne: antes en todo
fuemos atribulados, de fuera quistiones, de den-
tro temores:*

6 כי אם אלהים המנחם את
העניים נחם אותנו במבוא
טיטוס:

*Mas elke consuela los humiles, Dios, nos
consolò con la venida de Tito.*

7 אך לא לבד במבוא כי אם
גם בנחמה אשר נחם מכם
בהגיד לנו את אהבתכם אלינו
ואת תמדותיכם ואת קנאתכם
עלי כי אשר שמחתי על יתד:

*Y no solo con su venida mas aun con la con-
solacion conque el fue consolado de vosotros,
haziendonos saber vuestro desseo (grande,) vuestro
lloro vuestro zelo por mi para que anfi me
gozase mas.*

8 ואם הוציאתי את נפשכם
באדתי לא נחמתי ואם אנהם כי
רואה אני כי אגדת חרה אף
לשעה אחת הוציאתי את נפשכם:

*Porque aunque hos contristè por carra, no me
atrepiento: aunque me pesò, porque veo que a-
quella carra, aunque por algun poco de tiempo
hos contristò.*

3. Οὐ μόνον κατέκλυσαν ἡμᾶς
ἀπὸ τῆς ἐπιτομῆς τοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ
ἡμῶν ἔστι ἐῖς τὸ σωαποκρινεῖν ὑμῶν
συζῶν.

*Ie ne di point ceci à vostre condam-
nation: car i'ai dit ci-deuant que vous
estes en nos cœurs à mourir & à viure
ensemble.*

4. Πολλὰ μοι παρησία πρὸς ὑ-
μᾶς. πολλὰ μοι καύχησις ὡς ἐν ὑ-
μῶν περιστάσει τῇ ἐπαγγελίᾳ,
ὡς ἀποκρινόμενος τῇ χαρᾷ ὑμῶν
πᾶσι τῇ θλίψει ὑμῶν.

*J'ai grande liberté en vostre endroit,
j'ai de quoi grandement me glorifier de
vous: ie suis rempli de consolation, ie
suis plein de ioye tant & plus en toute
nostre affliction.*

5. Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς μα-
κεδονίαν, ὑδμίαν ἐσχαί αἰσιν
ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ὅσον παντὶ θλι-
μῶσι ἐξῆναι μάχαι, ἐξῆναι φέ-
ροι.

*Car nous estans venus en Macedo-
ne nostre chair n'a eu aucune resâche,
ains nous auons totalement esté affli-
gés: combats par dehors, craintes par
dedans.*

6. Ἀλλ' ὁ θεὸς καταλὼν τὰς παρη-
νίας, περιάλωσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐν
τῇ παρουσίᾳ τοῦ.

*Mais Dieu qui console les abbatus,
nous a consolés par la venue de Tite:*

7. Οὐ μόνον δέ ἐν τῇ παρουσίᾳ
αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ
ἡ περιάλωσις ἐφ' ὑμῖν, σαγγελί-
αν ἡμῶν τῶν ὑμῶν ὁμιλησῶντων, τὸν
ὑμῶν ὁδυμῶν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὡς
πρὸς ἐμὸν ὡς με μᾶλλον χαρη-
σαι.

*Et non seulement par la venue, mais
aussi par la consolation de laquelle il a
esté consolé en vous: nous racontant
vostre grand desir, vostre pleur, vostre
affection ardente enuers moi: en sorte
que ie m'en suis tant & plus esioüi.*

8. Ὅτι ἐν ἐλύπησιν ὑμῶν ἐν τῇ
ἐπιτολῇ, οὐ μετamelομεθα, εἰ καὶ
μετamelόμεθα ἐλέωμεν γὰρ ὅτι ἡ ἐ-
πιστολὴ ἐκαίθη, εἰ καὶ πρὸς αὐτὴν,
ἐλύπησιν ὑμᾶς.

*Car i'açoit que ie vous aye contri-
stés par mon epistre, ie ne m'en repen-
point: encorès que ie m'en fusse repentir:
car ie voy que ceste epistre-la, quoique
pour un temps, vous a contristés.*

CAP. VII.

3. Non ad condemnatio-
nem vestram dico, prædixi
enim quòd in cordibus no-
stris estis ad commorien-
dum & ad convivendum.

I speake it not to your condemna-
tion: for I haue said before, that ye are
in our hearts to die and liue together.

4. Multa mihi fiducia est apud vos, multa mihi gloriatio pro vobis: repletus sum consolatio^{ne}, superabundo gaudio in omni tribulatione nostra.

Thy great boldnes of speech toward
you: I reioyce greatly in you: I am fil-
led with comfort: and am exceeding ioy-
nous in all our tribulation.

5. Nam & cum venissemus in Macedoniam, nullam requiem habuit caro nostra, sed omnem tribulationem passi sumus: foris, pugnae: intus, timores.

For when we were come into Macedonia / our flesh had no rest / but we were troubled on euery side / fightings without / and terrours within.

6. Sed qui consolatur humiles, consolatus est nos Deus, in adventu Titi.

But God/ that comforteth the af-
flict / comforted vs at the comming of
Titus.

7. Non solum autem in adventu eius, sed etiam in consolatione, qua consolatus est in vobis, referens nobis vestrum desiderium, vestrum fletum, vestram æmulationem pro me, ita magis ut gauderem.

And not by his coming onely; but also by the consolation wherewith he was comforted of you / when he tolde vs your great desire / your mourning / your feruent minde to meward / so that I reioiced much more.

8. Quoniam & si contrista-
vi vos in epistola, nō me pœ-
nitet: etsi pœniteret, videns
quòd epistola illa (& si ad ho-
ram) vos contristavit.

For though I made you sorie with
a letter / I repent not / though I did
repent: for I perceiue that the same epis-
tle made you sorie / though it were but
for a season.

3. Nicht sage ich solchs / euch zuverdammen / Denn ich habe drohen zu vor gesagt / das ihr in vnserm herzen seht / mit zu sterben vnd mit zu leben.

Icke siger ieg dette/til at sordømme eder/ Thi ieg
sagde tilforn/ at i ere i vort hierte / til ad dā oc at lessue.

4. Ich rede mit grosser freudigkeit
zu euch / ich rühme vil von euch / ich
bin erfüllet mit trost / ich bin über-
schwenglich inn freuden / inn alle vn-
serm trübsal.

Jeg taler med stor dristighed til eder / Jeg roser
meger aff eder / Jeg er oplyst med trøst / Jeg er offueruet-
tis i glæde vdi al vor bedrøffuelse.

5. Denn da wir in Macedoniam kamen/hatte unser fleisch kein ruhe/sondern allenthalben waren wir in trübsal/Außwendig streit/intwendig forcht.

Gordi at der wi komme til Macedoniam / da haff-
de vort Rod ingen roligheid / men wi vaare alleuegne
i Bedrøffuelse Bduortis strid/ indwortis fryet.

6. Aber Gott/der die geringen tröstet/der tröstet vns durch die zukunfft
Eiti.

Men Gud som trøster de forættelige / hand trø-
stede oss formedelsi Diti tilkommelse.

7. Nicht allein aber durch seine zu-
kunft / sondern auch durch den trost/
damit er getröstet war an euch / vñd
verkündiget vns euer verlangen / euer
weinen / euren eifer vmb mich / also /
daß ich mich noch mehr freuete.

Men icke aleniste formedelst hans tilkommelse /
men oc/saa met den trøst /som hand vaar trøstet met aff
eder/oc forkyndede oss eders forlængelse / eders graad/
eders nidkærlighed for oss/saa at ieg glædde mig end mere.

8. Denn daß ich euch durch den
Brieff habe traurig gemacht / reuet
mich nicht. Vnd obs mich reuete / so
ich aber sehe / daß der Breff villeicht
eine weile euch betrübet hat.

Thi at ieg gjorde eder bedrøffuede met Bressuet/
der forryder mig ick. Oc der som ieg end angrede der/
men effterdi ieg seer/ at Bressuet maa vel ste nogen
stund bedrøffuede eder.

3 Ne k potupě wassh to pra-
wijn/ poněwadž gsem wám
prwě powěděl/ že w sřdench
nasshch gste/ abychem spolu
semfeli/ y spolu žiwí byli.

Zu osadzeniu waszemu nie mo-
wie/ bo przedrymem rzeźt/ iź wy
wsercach nabych testestie Zu spo-
lecney śmierci/ i tęż y społeczne
mu życiu.

4. Mnohžě o wás mām
 douffānij mnohā mi chlauba
 : wás : napiněn gsem porěsse
 njm / a mām hognau radoſt w
 ſāždeni : amutſu naſſeni.

Mam wielkie bezpieczeństwo
mowienia á was / mam wielkie
chlubienie zwás / testemci nápeł-
nił on pociechy / á dzwone obfithnie
weselem we wszytkim utrapieniu
nášym.

5. Nebylbyžgšme byli při
ssli do Macedonne / žádneho
odpočinutí nemělo čelo naše /
ale wsselilž žarnaucenij trpělž
gšme : Jewnilž bog / a wnilž
bá:ai.

Abowiem przyśledzy do nias
cedontey/ ciato nase jadno vles
nia nse miato/ owsem we wshyt
sim bylismy vcišnient / zewnartz
bshwy/ a we wnatrz strachy.

6. Ale ten kteryz czasy pokor-
na Porzyszl nas Duch / strze
przyszl Tytowo.

Ale ten Etery cieſzy wtrapiſſonec
 pocieſzył nas Bog przyſciem Ty-
 tuſowym.

7. A ne toliko pŕijŕŕejŕim
geho/ ale takŕ potŕŕŕŕnjm tte
ŕŕj on mŕl z wŕs / wyprawu-
ghe nŕm wŕŕŕŕ jŕdost / wŕŕŕ
plŕŕ/wŕŕŕŕ pŕŕi o mme/ tak ũe
gsem se wechni radował.

Anie tyśto przysięciniego! ale
 theż poćiedha Echora on wziął z
 was gdy nam oznaymił o przeyme
 sadanie wasze! płacz wasz! y chuc
 wasze dla mnie! tāt iżen sie ięćcie
 wcew weseli.

8. Nebo až gšem žarmautiſ
wás prwnijm listem/ neniſ mſ
listo toho/ by mſ pak listo toho
bylo. Nebo widijm že list
ten/ ačkoli na čas byl wás žar
mautiſ:

Abowsem choćam was zasmuc
cił przez list/ rego mi nie lito/ cho
ćam żalował: bo młodzi on list
was zafasował/ chociaż do czasu.

9 אלא חדותא עבדת ל
לא על דכרית לכוון אדא
מטול דבריתכוון לתקנותא
הו איתתכוון פדות לכוון
גיר פאדעא איכבד
דכמדס לא תחסרון פנו:

*Io hora mi rallegro: non già che vi
siate contristati, ma che vi siate contri-
stati a penitencia: perche se siete con-
tristati secondo l'addio: in modo che voi non
hauete ricevuto da noi danno alcuno.*

10 בריותא גיר דמטול
אלהא תנת נפשא עבדא
דלא חבבא ומפניא לחימ
בריותא דיו דעלמא
מיתא הו עבדא:

*Imperocche il contristamento che è se-
condo l'addio, genera un penitimento a sa-
lute da non penitirfene: ma il contristam-
ento del mondo genera morte.*

11 הנה גיר הי הדג
דאתתאיקותיו מטול א
אלהא פמא אעבדת פכוון
תביטותא ומפק ברותא
ורועא נדחלתא וחבד
וטנא ותבצתא ופכל מדים
חיותיו נפשוכו דכדיו א
אנתיו פה פאביותא:

*Perche ecco, questo proprio, d'esserui
voi contristati secondo l'addio, quanta sol-
licitudine ha generato in voi, anzi escu-
satione, anzi sdegna, anzi timore, anzi
gran desiderio, anzi zelo, anzi vendet-
ta: Voi si siete del tutto mostrati esser puri
in tale affare.*

12 תהוא דיו הדא דכבת
לכוון דלא הנגא מטול
מסקלנא אה לא מטול
הו מו דמסקל פה אכל
מטול דתתיריע קדם אלהא
תביטותכוון דמטולתו:

*La onde se bene io vi scrissi, non lo feci
per colui che haueua fatto l'ingiuria, ne
per colui che era state ingiuriato: ma per-
che si manifestasse appresso di voi la cura
che per noi hauea dimanz a Dio.*

9 מעתה שומח אני לא כי
גוגיתם כי אם כי גוגיתם
לתשובה מדעות כי גוגיתם
באלהים אשר במאומה לא
תעשו ממנו:

*Aora me huelgo: no porque ayays sido con-
tristados mas porque ayays sido contristados pa-
ra emmienda: porque aueys sido contristados se-
gun Dios, de tal manera que ninguna perdida a-
yays padecido por nuestra parte.*

10 כי תחלה אשר באלהים היא
פועלה את-תשובה לישועה בלי
תחומות ותוגת העולם תורה
פועלה את-המנות:

*Porque el dolor que es segun Dios, haze em-
mienda saludable, de la qual no ay arrepentimi-
ento, mas el dolor del figlo, obra muerte.*

11 כי הנה תחלה תולא אשר פה
באלהים הוגיתם את-נפשכם
פמה פועלה בכם בעות כי אם
את-בטחון לדבר על-אודות
נפשכם כי אם נעם כי אם
ידאת יהוה כי אם אהבה כי אם
קנאה כי אם נקמה בכל-דבר
התבררו את-נפשכם כי נקיים
אנכם בפעל:

*Porque heaqui esto mismo, que segun Di-
os fuistes contristados, quanta sollicitud ha obra
do en vosotros? antes defenfa antes enojo, antes
remor, antes (gran) desseo, antes zelo, antes ven-
gança en todo hos aueys mostrado limpios en el
negocio.*

12 לכו אה כי כתבתי לכם לא
על-המעיל ולא על-הנקשל
כי אם להראות את-בעתתנו
אשר יש לנו עליכם ואליכם
לפני אלהים:

*Anfique aunque hos escreui, no hos escreui
solamente por causa delque hizo la injuria, ni
por causa delque la padecio, mas tambien para
que hos fuesse manifesta nuestra sollicitud que
tenemos por vosotros delante de Dios.*

ז'

9. Νυν χαίρω ὅτι ἐπὶ ἐλπιήθητε.
οὐκ ἔτι ἐπὶ ἐλπιήθητε εἰς μετανοίας.
ἐλπιήθητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ὅτι
μηδὲν ζημιώθητε ἐξ ἡμῶν.

*J'en suis maintenant ioyeux, non
point pource que vous auez esté contri-
stés, mais pource que vous auez esté cō-
tristés à repentance: car vous auez esté
contristés selon Dieu, tellement que
vous n'auz est endommagés en rien
de par nous.*

10. Ἡ γὰρ κατὰ θεόν ἐλπίς μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον
καταργεῖται ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύ-
πη μὴ ἀποκαταργεῖται.

*Car la tristesse qui est selon Dieu,
produit repentance à salut, dont on ne
se repent iamais: mais la tristesse de ce
monde produit la mort.*

11. Ἰδοὺ γὰρ αἰτὶς ἐστὶ κατὰ θεόν
ἐλπιήσαί ὑμᾶς, πῶς ἡ κατὰ γάρ-
σιν ἐν ὑμῖν ἀσθένω, ἀλλὰ κατὰ
λογίαν, ἀλλὰ ἀγαθὴ ἀκρίτων ἀλλὰ
φρόνων, ἀλλὰ πιστῶν, ἀλλὰ ζή-
λων, ἀλλὰ ἐκδοτήτων: ἐν παντί συ-
νησάτω ἑαυτοὺς ἀγνοεῖν αἰτὶς τοῦ
πράγματος.

*Car voici ceci mesme que vous auez
esté contristés selon Dieu, quel soin a il
produit en vous? voire quelle satisfac-
tion? voire marrillement, voire crain-
te, voire grand desir, voire zele, voire
vengeance? vous vous estes par tout
montrés estre purs en cest affaire.*

12. Ἀπεῖμαι γράψα ὑμῖν, ὅτι
ἔμελεν τὸ ὀδυρᾶσθαι, οἱ δὲ ἔμε-
λεν ὁ ἀδυνατῆν, καὶ ἔμελεν ὁ
θάνατος, ὡς τὴν ἀσθενεῖαν ἡμῶν
τὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἀπὸς ὑμᾶς, ἐν ὧ-
ν ὁ θεός.

*Jaçoit donc que ie vous aye escrit,
ce n'a point esté pour celui qui a com-
mis la faulte, ne pour celui enuers qui el-
le a esté commise, mais pour manifester
entre vous le soin que j'ai de vous deuant
Dieu.*

CAP. VII.

9. Nunc gaudeo : non quia contristati estis, sed quia contristati estis ad poenitentiam. Contristari enim estis secundum Deum, ut in nullo detrimentum patiamini ex nobis.

I now rejoice / not that ye were sorrowed / but that ye sorrowed to repentance / for ye sorrowed godly / so that in nothing ye were hurt by us.

10. Quæ enim secundum Deum tristitia est, poenitentiam in salutem stabilem operatur: seculi autem tristitia, mortem operatur.

For godly sorrow causeth repentance / unto salvation / not to be repented of: but the worldly sorrow causeth death.

11. Ecce enim hoc ipsum, secundum Deum contristari vos, quantam in vobis operatur sollicitudinem: sed defensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium, sed æmulationem, sed vindictam, in omnibus exhibuistis vos incontaminatos esse negotio.

For behold / this thing that we have bene godly sorrow / what great care it hath wrought in you: yea / what clearing of your selves: yea / what indignation / yea / what feare: yea / how great desire yea / what a zeale: yea / what punishment in all things ye have / shewed your selves / that ye are pure in this matter.

12. Igitur et si scripsi vobis, non propter eum qui fecit iniuriam, nec propter eum qui passus est: sed ad manifestandam sollicitudinem nostram quam habemus pro vobis coram Deo, ideo consolati sumus.

Wherefore / though I wrote unto you / I did not it for his cause that had done the wrong / neither for his cause that had the iniurie / but that our care towards you in the sight of God might appear unto you.

2. An die Corinthier.

Das VII. Capitel.

9. So freue ich mich doch nun / nicht davon / daß ihr seht betrübet worden / sondern daß ihr betrübet seht worden zur reue. Denn ihr seht Göttlich betrübet worden / daß ihr von uns ja keinen schaden irgent inne nemet.

Saa glæder ieg mig dog nu / Icke der aff / at i bleffue bedrøffuede / men at i bleffue bedrøffuede til anger. Thi at i bleffue Gudelig bedrøffuede / saa at i to icke nogen sted finge nogen skade aff oss.

10. Denn die Göttliche traurigkeit wirket zur seligkeit einer reue / die niemand gereuet / die traurigkeit aber der Welt wirket den Todt.

Thi den Gudelige bedrøffuelse gør Anger til salighed / som ingen fortryder / men Verdens bedrøffuelse gør døden.

11. Sihe / dasselbige / daß ihr Göttlich seht betrübet worden / welchen fleiß hat es in euch gewircket / dazu verantwortung / Zorn / Forcht / verlangen / eiser / rache. Ihr habt euch beweiset in allen stücken / daß ihr rein seht ander That.

See / Det samme at i bleffue gudelige bedrøffuede / huilken stid giorde der i eder der til met fornuarelse / vrede / fryet / forlængelse / nidkerhed / heffn. I beuise eder i alle stycke / at i ere rene i gerningen.

12. Darumb ob ich euch geschrieben habe / so ist doch nicht geschehen vmb des willen / der beleidiget hat / auch nicht vmb des willen / der beleidiget ist / sondern vmb des willen / das euer fleiß gegen uns offenbar würde bey euch / für Gott.

Der saare om teg end screff edet til / saa er det dog icke screffuit for hans skyld / som giorde wret / oc icke helder for hans skyld / som lidde wret / Men for den skyld / at eders stid mod oss skulde bliffue obenbare hos eder / saar Gud.

II. A Korintuom.

Kapitola VII.

9. Alegij se nynij radugi / ne pro to / je gste zarmauceni byli / ale pro to / je gste se zarmauceni tili potanij. Zarmautli gste se zagiste wedle Boga / tak je gste jadne slydy newzali strze nas.

Theraz raduce / nie zeszcie zas smuceni byli / ale zeszcie byli zas frasowani w pamietaniu: a bos wem byliscie zasnucenti wedle Boga / tak iz w jadney rzeczy bosc dyacie nie podzieli dla nas.

10. Ten zagiste zamutek / kteryz jest wedle Boga / cinij potanij w zitecne i spasenij: Ale swetszy zamutek / ten pfinaszy smrt.

Abowiem smutek ktery jest wedle Boga tenze w pamietanie sprawue ku zbawieniu / kteryz go n nigdy zalowac nie mozem / alec smutek swiata smierec sprawue.

11. Neb hle to / je gste wedle Boga zarmauceni byli / ktera kau w was cinij pelniwosti / yau kau obranu / ktera rozhnety wani / ktera kau bazy / yau kau jadosti / yau kau horliwosti / a yau kau pomstu: A tak w tech wstecch wtech wstawali gste se ne posskwrnili tym skutem.

Abowiem oto izeszcie wedle Boga byli zasnucenti / a w wielka pilnoscu was sprawili / y owsem tak pilna ebnowa / owsem zas losc / owsem bota / owsem wprzejme jadante / owsem zapalezy / waduc / owsem pomstet na kos / ntec we wstetum iawniescie o was / izeszcie czystemi w tch rzecach.

12. Protoz at gsem psal wam / ne pro toho kteryz jest wstet a w cinil tu krmdu / ani pro toho kteryz trpel gi / ale psal gsem aby zgcwena byla pilnosci nasse o was / ktera uzmame o was przed Bohem.

Zasie choctam do was pisat / nie pisalem wam dla onego ktery byl kzym wstet / an / ola tego kforemu sie kzym wda jala / ale iz by miedzy wami znacna byla ona pilnoscu was o was przed obliczem noscia Boga.

CAP. VII.

13. Ideo consolati sumus. in consolatione autem nostra, abundantius magis gavisi sumus super gaudio Titii, quia refectus est spiritus eius ab omnibus vobis.

Therefore we were comforted / because we were comforted: but rather we rejoiced much more for the joy of Titius / because his spirit was refreshed by you all.

14. Et siquid apud illum de vobis gloriatus sum, non sum confusus: sed sicut omnia vobis in veritate locuti sumus, ita & gloriatio nostra quae fuit ad Titum, veritas facta est.

For if I have boasted any thing to him of you / I have not bene ashamed: but as I have spoke unto you all things in truth: thus so our boasting unto Titus was true.

15. Et viscera eius abundantius in vobis sunt: remissio omnium vestrum obedientiam, quomodo cum timore & tremore excipitis illum.

And his inward affection is more abundant toward you: which he rememeth in the obedience of you all / and howe with feare / and trembling he receiveth him.

16. Gaudeo, quod in omnibus confido in vobis.

I reioyce therefore that I may put my confidence in you in all things.

CAP. VIII.

Notam autem facimus vobis fratres gratiam Dei quae data est in ecclesiis Macedoniae.

We do now also to wit / brethren / of the grace of God bestowed upon the Churches of Macedonia.

2. Quod in multo experimento tribulationis abundantia gaudii ipsorum fuit, & altissima paupertas eorum abundavit in divitiis simplicitatis eorum.

Because in great trial of affliction their joy abounded / and their most extreme poverty abounded unto their riches of liberallie.

2. An die Corinthen.

Das VII. Capitel.

13. Derhalben sind wir getröstet worden / daß ihr getröstet seyd. Über schwenglicher aber haben wir vnns noch mehr gefreuet / über der freude Titii / denn sein Geist ist erquicket an euch allen.

Der saare ere wi troestede / fordi at i ere troestede. Men wi glædde oss end offueruettis mere / aff Titii glæde / Thi hans Aand er verqueget aff eder alle.

14. Denn was ich für ihm von euch gerühmet habe / bin ich nicht zuschanden worden / sondern gleich wie alles waar ist / daß ich mit euch geredt habe / also ist auch vnser thun bey Tito waar worden.

For di ieg er icke beslemmet aff der som ieg rofede saar hannem om eder / Men lige som der er alsammen Sandhed / der ieg raledede mer eder / Saa er oc vor Røst bleffuen sanden hoff Titum.

15. Vnd er ist über auß herzlich wol an euch / wenn er gedencet an ewer aler gehorsam / wie ihr ihn mit forcht vnd zittern habt auffgenommen.

De hand haffuer offuermaade hiertelig vilie til eder / naar hand tenckte paa alis eders lydighed / huor ledie i anammede hannem mer fryet oc beffuelse.

16. Ich freue mich / daß ich mich zu euch alles versehen darf.

Ieg glæder mig / at ieg tør forsee mig alting til eder.

Das VIII. Capitel.

Ich thue euch kunth / lieben Brüder / die gnade Gottes / die in den gemeinen in Macedonia gegeben ist.

I Eg kundgør eder / Kære Brødre / Guds Naade / som er giffuen i den Menighed vdi Macedonia.

2. Denn ihre freude war da über schwenglich / da sie durch vil trübsal beweret wurden / vnd wiewol sie sehr arm waren / haben sie doch reichlich gegeben in aller einfeltigkeit.

Thi deris glæde / waar da offuerflodig / der de bleffue pressuede mer megen bedreffuelse / oc alligeuel at de vaare meget fattige / saa gaffue de dog rigelige i al enfoldighed.

II. K Korintuom.

Kapitola VII.

13. Protoz y potěšili sme se z waseho potěšení / Ale wtice gšine se radowali z radoſti Titii / že obteršiwen geſt duch geho odewſſech wás.

Dla tegoſmy potěſhe wjeſel z potěchy waſey / aleſmy ſie nawieſcey radował z weſela Tytuſowegó / iż o chłodon teſt duch jego ob was wyeſſich.

14. A geſtli že gšine ſe kšim chlubil pšed nim z wás / ne hanbijm ſe: Ale yakož wſſe cšny wšey mluwili gšine wám w prawdě / tak y chlauba naſſe kšeráž byla pšed kštem / prawda u geſt wšineka.

Abowiem teſtim y ntego z wás ſiew cšym pšechwałal / nie zámſi ydžilem ſie / iakoſiny wſſy kšezes cšy prawdy wſe mowili wám / tak teſz y pšechwałante náſe y Tytuſa / prawdy wſym teſt wſineka.

15. A ſkewa geho s hogneau láſtauf wám gšú obrácena / tak že wšpomijná na poſſluſſenij wás wſſech / neb gše s bažnij a s ſtráchem pšiyalſ ho.

Wneteznoſt te? Fu wám wieſcey wſſuſſone ſa / gdy wſpámery: wa poſluſſenſtwa wſſy kšezes wás / y iakoſcie go z boiažnia y z ſtráchem pšiyalſ.

16. Nadugi ſepaſ / že we wſſech wšech mám o wás dauſſánij.

Nadue ſie tedy iż wám we wſſy kšim duſam.

Kapitola VIII.

Námo wám paſ kšime Bratšij o Wſloſti Božij / kšeráž gš dána kšreſtianiſm w Macedonia.

Pšyrym brátia / omaymſenij wám láſte Boža dána Božioſtom Macedoniaſtey.

2. Tak že ſkzemnoſt kšuſſenij w žarmaucenij / hognaſt radoſt gegich byla / pšewelſká chudoba gegich rožmnožena geſt w božatſwij wſſijmnoſti gegich:

Iž w wſel kšim do ſwíadeženia wtrápienia obſitowálo wſele iſch / a wboſtwa kšerzym byli práwie do gruntu wyniſſenſt opyſuſlo fu wſel kšey kšezdrobliwoſci iſch.

ח

3 סהד אנני גיר דאיר
חילקונו ויתיר מן חילקונו
בצבנו נבשהונו

Perciò che secondo le forze loro (io ne son testimonia) & ancor sopra le forze, sono stati pronti.

4 בצו מין בבועות
סגיתא דתשתותבון
בטיבותא דתשמשתא
דקבישא:

Pregandoci con molti preghi, che noi riceuissimo i benefici & la participatione de la soueraine che si fa à i Santi.

5 ולא איך מא דסבריו
היון אלא נבשהונו אשלמו
ליקדם למכו נאך לו
בצבניה דאלהא:

Enon han fato secondo che noi sperauamo, ma si son dati lor medesimi, primamente al Signore, e poi à noi per volontà di Dio.

6 דחנו נבצא מן טטוס
דאיר דשרי הכנא ישלם
בכונו אף טיבותא דהא:

Afin che noi esortassimo Tito, che como egli haueua dauanti cominciato, così ancora conducesse à fine verso di Voi questo beneficio.

7 אלני איכנא דבכל
מדם מתנתרין אנתון
בהימנותא ובמלתא
ובידעתא ובכל חפסו
ובחובו דליתכון הכנא אף
בדנא טיבותא תנתירון:

Perilche si come Voi abbondate in ogni cosa di fede, e di parola, e di scientia, e d'ogni diligentia, e de la vostra charità inuerso di noi, fate che Voi abbondiate ancora in questo beneficio.

8 לא הוה מבקד פקד
אנא לכונו אלא בבפיטותא
דחברכון שרנא דחובכון
מנסיא אנא:

Io non dico già questo per comandamento, ma per la sollicitudine de gli altri, prouate ancora la sincerità de la charità vostra.

ח

3 כִּי־כִתְבֶם מַעֲיֵד אֲנִי וְגַם
עַל־כִּתְבֶם נְדֻכּוֹת הָמָּה :

Porque conforme à sus fuerças, (como yo testifico por ellos) y aun sobre sus fuerças han sido liberales :

4 עִם תַּחֲנוּנִים רַבִּים שְׁאֵלִים
מִמֶּנּוּ לְקַחַת מִיְדֵיהֶם אֶת־מַתָּה
הַתְּחִנָּה וְאֶת־נְדֻכּוֹת הַשָּׂרָה אֲשֶׁר
לְקִדְוָשִׁים הֵמָּה :

Rogandonos con muchos ruegos que recibiesemos la gracia y la comunicacion del seruicio que se haze para los Sanctos.

5 וְלֹא כַּאֲשֶׁר שִׁבְרְנוּ כִּי־אֵם
אֶת־נַפְשָׁם נָתַנוּ בְּרַשׁוֹנָה לַיהוָה
וְלָנוּ בְּחֶמֶץ אֱלֹהִים :

Y no como lo esperauamos, mas aun à fin misimos dieron primeramente al Sennor-y à nosotros por la voluntad de Dios :

6 כִּן אֲשֶׁר שְׁאֵלְנוּ מִטִּיטוֹס
אִךְ הִחֵל כִּן גַּם לְכַלּוֹת בְּכֶם
אֶת־תְּמִתָּה הַזֹּאת :

De tal manera que exhortamos à Tito, que como començó antes, así tambien acabe esta gracia entre vosotros tambien.

7 כִּי־אֵם כַּאֲשֶׁר בְּכָל מוֹתִירִים
אַתֶּם בְּאַמּוֹנָה בְּדָבָר בְּדַעַה
וּבְכָל־יָדְעָה וּבְאַהֲבַתְכֶם אֱלֹהִים
אֲשֶׁר גַּם בְּתְחִנָּה הַזֹּאת תוֹתִירוּ:

Portanto como en todo abundays en se, y en Palabra, y en scientia, y en toda sollicitud, y en vuestra charidad con nos, que tambien abundeys en esta gracia.

8 אֲנִינִי כַּמַּעֲוָה אוֹמֵר לָכֶם כִּי־
אֵם בִּידְעֵי הָאֲחֵרִים וְלִבְחֹן אֶת־
אַמַּת אַהֲבַתְכֶם :

No hablo como quien manda : sino por experimentar la liberalidad de vuestra charidad por la sollicitud de los otros.

ה.

3. Ὅτι καὶ δυνάμει, μαρτυροῦντες
καὶ ὑπὲρ δυνάμει ἀνταρξώμενοι :

Car ie suis tefmoin qu'ils ont esté volontaires selon leur pouuoir, voire outre leur pouuoir.

4. Μετὰ πολλῆς ὑποκαλίψεως
δαίμωνι ἡμῶν, τὴν χάριν καὶ τὴν
κωινίαν τῆς ἀγαπῆας τῆς οἰς
τὴν ἀγάπην, δι' ἐκείνην ἡμᾶς.

Nous requerans avec grandes prieres que nous receussions la grace & societé de ceste iubention qui se fait enuers les saincts :

5. Καὶ οὐ καθὼς ἡλπίσαμεν, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἐδωκεν πρῶτον τῷ κυρίῳ, καὶ ἡμῖν, ἀφ' οὗ ἡμεῖς διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ.

Et n'ont point fait comme nous-nous attendions, ains ils se sont donnees tout premierement eux-mesmes au Seigneur, & puis à nous par la volonté de Dieu :

6. Εἰς τὴν ὑποκαλίψαν ἡμᾶς τίτιον, ὡς καθὼς ἀρετὴ ἐξῆλθεν, οὕτως καὶ τὴν παλίστην οἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν τὴν αὐτὴν.

Afin que nous enhortissions Tite, qu'ainsi qu'il auoit auparavant comencé, pareillemēt aulli il paracheuast ceste grace par deuers vous.

7. Ἀλλ' ὡς ὡς ἐν παντί περὶ εὐσεβείας, πίστεως, λόγου, καὶ γνώσεως, καὶ πίστεως σωθεῖν, καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περιεσώθητε.

Parquoi comme vous abondez en toutes choses, en foy, & en parole, & en cognoissance, & en toute diligence, & en vostre charité enuers nous, faites que vous abondiez aulli en ceste grace.

8. Οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπίρωσιν αὐτοῦ τῆς καὶ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνησοῦν δοκιμάζων.

Je ne le di point par commandement, mais pour eprouuer aulli par la diligence des autres le naif de voire charité.

CAP. VIII.

3. Quia secundum virtutem (testimonium illis reddo) & supra virtutem voluntarii fuerunt.

For to their power (I beare record) they & beyond their power / they were willing.

4. Cum multa exhortatione obsecrantes nos gratiam & communicationem ministerii quod sit in Sanctos.

And pruned vs with great instance that we would receiue the grace / & fellowship of the ministering which is to the worde of the Saints.

5. Et non sicut sperauimus, sed semetipsos dederunt, primum Domino, deinde nobis per voluntatem Dei.

And this they did / not as we feared: but gave their owne selves first to the Lord: / and after vnto vs by the will of God.

6. Ita ut rogaremus Titum, ut quemadmodum cepit, ita & perficiat in vobis etiam gratiam istam.

That we should exhort Titus / that as he had begunne / so he would also accomplish the same grace among you will of also.

7. Sed sicut in omnibus abundatis fide & sermone, & scientia, & omni sollicitudine, insuper & charitate vestra in nos, ut & in hac gratia abundetis.

Therefore / as ye abound in euery thing / in faith and worde and knowledg and in all diligence / and in your loue towards vs / euen so see that ye abound in this grace also.

8. Non quasi imperans dico: sed per aliorum sollicitudinem, etiam vestrae charitatis ingenium bonum comprobans.

This I say not by commandment / but because of the diligence of others: therefore proue I the naturalnes of your loue.

Das VIII. Capitel.

3. Denn nach allem vermögen (das zeuge ich) vnd über vermögen / waren sie selbst willig.

Die de vaare villige aff al deris formue (der vider ieg) or offuer deris formue.

4. Vnd fleheten vns mit villem ermanen / daß wir auffnehmen die wolthat vnd gemeinschafft der handreichung / die da geschicht den Heiligen.

De bade offhenfiae mer megen formouesse / at wi stulde ananne den Belagerng or den Diepis sam fund / som der steer til Heiligen.

5. Vnd nicht wie wir hoffeten / sondern ergaben sich selbst / zu erst dem HERRN / vnd darnach vns durch den willen Gottes.

De icke som wi haas bede / men de gaffue dem forsi self HERRN / or der effter off. forme delst Guds vilte.

6. Daß wir musten Titum ermanen / auff daß er / wie er zuvor hatte angfangen / also auch vnter euch solche wolthat außrichtet.

At wi maatte forme Titum / at lge som hand tilforn beante / saa stulde hand or vdrerte denne Belagerng iblant eder.

7. Aber gleich wie ihr in allen sachen reich sendt / im Glauben vnd im Wort / vnd in der Erkenntnis / vnd in allerley sachen / vnd in ewer lieb zu vns / also schaffet / daß jr auch in diser wolthat reich sendt.

Men lge som i ere rige i alle ting / i Troen oc i Ordet / oc i forstand / oc i alle honde stighed / oc i eders forstighed til oss / Saa sticket der / at roe ere rige i denne Belagerng.

8. Nicht sage ich / daß ich etwas gebiete / sondern die weil andere so fleissig sind / versuche ich auch euer Liebe / ob sie rechter art sey.

Ieg siger icke at ieg binder noget / Men effterdi at andre ere saa flitige / da forsaer ieg or eders Kartlighed / om hand er aff den rene art.

Kapitola VIII.

3. Nebo wedle możności (swędeciwij gim wydawam) że gśau nad możność chciwij byli smnohyimi żadosimi.

Abowiem swędeciwij testem / żoni wedle możności / y chciwij nad możność do brotliwemi byli.

4. Proście nas / aby chom pfiyali od nich Almużnu a żdijsności służeńności / kteraż bywa tina na Swatę.

I wśela prozb żadacie nas / abyśmy przyieli także y spoleczność posługi ktera swiętym bywa czyniona.

5. A nie toliżo naś gśime se nād dāli / ale nāpprwe dāli sami se be Pānu / potom takē nām strze wuoli Bożij.

A nie takē iafosmy sie spodzies wali / ale sami siebie oddali nāpřes od Pānu / potym y nam przeż woła Boża.

6. Tak aby chom napomēnuli Tyta / aby nālož gśi po: tal / tak y do konal takē mezo wāmi miłost (a Almużnu) tu to.

Au temu / abyśmy nāpomnāli Tytu / aby i takē přez tym pos: tal / takē do konal y was teyie iāst.

7. A wy naś we wśech wś: cch gśie hegnij / y Wśie w fē: ti / y w mēntij / y we wśelick sna: żności / y w lāse wāssy k nām / tak y w tēto miłst hognj bād: te.

A tak iāto we wśytkim obf: tuietie wiāra / y mowa / y w mēnt: nościa y wśelaka pīnościa / y siwa miłōcia přeciwko nām / takē abyście w tey lāse obf: wali.

8. Ne nako pfiłazuje toto prawim / ale strze pēlowānij o ginē / takē wāssy lāstij wpij mne žluyti a potwrditi chē: ge.

Ite roztāzūacēi mowse / ale přez stāranie mych / sčyvrośc mi: lości wāssy oświādc / iāac.

9. Scitis enim gratiam Domini nostri Iesu Christi, quoniam propter vos egenus factus est, cum esset dives: ut illius inopia vos divites efficeret.

For ye know the grace of our Lord Iesus Christ: that he being rich: for your sakes became poore: that ye through his poverty might be made rich.

10. Et consilium in hoc do: hoc enim vobis utile est, qui non solum facere, sed & vel- le coepistis ab anno priore.

And I shew my minde herein: for this is expedient for you: which have begun: not to doe only: but also to will: a year ago.

11. Nunc vero & facto perficite: ut quemadmodum promptus est animus voluntatis: ita sit & perficiendi ex eo quod habetis.

Now therefore performe to doe it also: that as there was a readiness to will: even so ye may performe it of that which ye have.

12. Si enim voluntas prompta est: secundum id quod habet, accepta est, non secundum id quod non habet.

For if there be first a willing minde: it is accepted according to that a man hath: and not according to that he hath not.

13. Non enim ut aliis sit remissio vobis autem tribulatio, sed ex aequalitate.

Neither is it that other men should be eased and you grieved: but upon like condition.

14. In presenti tempore, vestra abundantia illorum inopiam suppleat: ut & illorum abundantia vestrae inopiae sit supplementum, ut fiat aequalitas.

At this time your abundance supplyeth their lacke: that also their abundance may be for your lacke: that there may be equalitye.

9. Denn jr wisset die gnade vnsers HERRN Jesu Christi/ daß/ ob er wol reich ist/ ward er doch arm vmb ewrent willen/ auff daß ihr durch sein armut reich würdet.

Thi at i vide vor HERRN Jesu Christi Naade: at/ alligeuel hand er rik/ saa bleff hand dog fattig for eders skyld/ Paa det i skulle bliffue Rige for medelst hans fattigdom.

10. Vnd mein wolmeinen hierinnen gebe ich/ denn solches ist euch nützlich/ die ihr angefangen habt für dem Jare her/ nicht alleine das thun/ sondern auch das wollen.

De ieg giffuer min gode mening her vdi/ Thi der er eder nytteligt i som begynte it aar siden, icke aleniste at gøre/ men oc at ville.

11. Nun aber volbringet auch das thun/ Lust daß/ gleich/ wie da ist ein geneiget gemüte zu wollen/ so sey auch da ein geneiget gemüte zu thun/ von dem daß ihr habt.

Saa fuldkommer oc nu Gerningen/ At lige som findet er tilbønligt til at ville/ saa skal der oc vere it tilbønligt sind til at gøre/ aff det som i haaffue.

12. Denn so einer willig ist/ so ist er angenehme/ nach dem er hat/ nicht nach dem er nicht hat.

Thi der som en er villig/ da er hand behagelig/ effter det hand haaffuer/ icke effter det som hand icke haaffuer.

13. Nicht geschicht das der meinung/ daß die andern ruhe haben/ vnd ihr trübsal/ sondern daß es gleich sey.

Derre steer icke i den mening/ at de andre skulle haaffue roslighed/ oc i bedrøffuelse. Men at der skal vere lige.

14. So diene ewer überfluß ihrem mangel/ dise (thwer) zeit lang/ auff daß auch ihrer überschwang hernach diene ewrem mangel/ vnd geschehe das gleich ist.

Saa skal eders Offuerflodighed tiene deris trang/ i denne (dyre) tid/ Paa det at deris Offuerflodighed oc skal her effter tiene eders trang. De det skal ste som lige er.

9. Neb znáte milost Pána nasseho Geshisse Krysta/ že pro vás včinen gest chudý/ gja do: hatý/ abyštie wy gcho Chu: do bau/ bohatij včineni byli.

Abowtem wscie do brotli wošc Pána našego Jesu Krysta/ iž sie dla nas vbohim stal bedac bogaty/ abyštie vbožacem byli vbožstvem teho.

10. A stomut wám radu dáwám. Neb to wám vžitečné gť/ kterž gťe ne toliko počali činiti/ ale y wáli gťet tomu dali čřtha předeštieho.

A w tej rzeczy zdámie moie opowiedam: abowtem to wam pożytecznoy khorzy nie tylko czynić/ ale y chcieć przedtym mścić pojęli/ tożu przešlego.

11. Protož nyní co gťe začali y skutkem to konajte: aby wakož gťe hotowy vmyšl wáli waffy/ tak byl y skutek wyfo: nán/ z toho což mžte.

A teraz to cošcie czynić počez li do konywaycie/ abyštie bylo ochotne ono chcieć/ tak tež aby bylo tož do kon czenie z tego co ma: cie.

12. Nebo když gest wáli ho: towá/ podle toho což má/ wžá: ctná gest Bohu/ ne wedle toho čchož němá

Abowtem iestli przed tym byl ochotny vmyšl/ thenžetiež přez: nemny wedle tego co kto má/ a nie wedle tego co niema.

13. (A toť prawim/) ne aby ginyš bwo polehčení a přij: čina dána k přazdnění/ a wám vžofst a zámutek: Ale aby z rownosti.

Bo nie aby inšw mčli vženie/ a wy vthrapicnie ale z rowno: nie.

14. W tomto řasu nyníž: šóm/ waffe hognoft gegich chudobě spomohla: a gegich hognoft waffschu doby aby byla rownost:

Atk then čas waffa obfithošc nágrada ich niedostatek/ aby thež y ich obfithošc waffš ntedostatek nágradažala/ žeby bylo porowna: nie.

ח

15 אִיךְ דַּכְתִּיב דִּהּוּ דַּאסְגִי
שְׁקֵל לֹא אֶתִיבֵר לָהּ וְהוּ
דִּקְלִיל שְׁקֵל לֹא אֶתִבְעֵר
לָהּ 1

*Si come è scritto, Chi hauea molto,
non hebbe niente di superchito: e chi haue-
ua poco, non hebbe meno.*

16 טִיבֵי דִין דַּאֲלֵהָ
דִּיהִבָּה חֲבִיטוּתָא הֲדָר
חֲלַפְיָכוֹן בְּלָבָה דְּשִׁטּוֹס:

*Hoc si uingratia dō dīdō, che ha mes-
sa la medesima sollicitudine per uos nel
cuor di Tito.*

17 בְּעִימָה זִיר קָבֵל דִּימְטוֹל
דְּשִׁב בְּטִיל לָהּ מִן אֲבָנִיהָ
בְּפִק אֲמִידִיכוֹן:

*Conciosia ch'egli ha hauuta la mia
esortatione eua: an' essendo egli piu di-
ligente, sen è uenuto a uos di sua uolenta.*

18 שְׁדִּירוּ דִין עֲמֵה לֹאחֹוֹן
אִינֵי דִּתְשִׁבּוּתָהּ ב
בְּאִנְגְלִיוֹן בְּקִלְחִין עֲדִתָּא:

*Et habbiam mandato con effolui quel
fratello, la cui laude è ne l'Euangelio per
tutte le Chiese.*

19 הַכְּנָא דַּאֲרַ מִבְּנֵי
זָבֵא מִן עֲדִתָּא דִּתְפִּיק
עֲמִן בְּטִיבּוּתָא הֲדָר
דִּמְשִׁתְּמָשָׁא מִן לְשׁוֹכְחָה
דִּינָה דַּאֲלֵהָ וְלֹאֲבִיבֵי
דִּינֵן:

*(Enom sol questo, ma che è stato an-
cor eletto da le Chiese per compagno del
nostro viaggio con questo beneficio, che è
amministrato da noi a la gloria di esso
Signore, & la prontezza del vostro ani-
mo.)*

20 קִינִיטִינוּ דִין בְּהִרָרָה
דִּלֹא אֲנֵשׁ יָסִים בִּן מוֹמָא
בְּהִרָרָה רַבּוּתָא דִּמְשִׁתְּמָשָׁא
מִנֵּן:

*Guardandoci da questo, che alcun
non ci riprenda in questa gran quantita
che s'amministra da noi.*

21 וְצִיפִינוּ זִיר דִּשְׁבִּירָתָא
לֹא קִדָּם אֲלֵהָ בְּלֹחֹד
אֲלֵהָ אֲרַ קִדָּם בְּנִי נִשָּׂא:

*Procurando quel che è bene, non sol
dinanzi a Dio, ma ancor dinanzi a gli
huomini.*

ח

15 כְּמוֹ נִכְתָּב וְלֹא הֶעֱדִיָּה
תְּמַרְבֵּה וְהַמְמַעִיט לֹא הֶחְסִיר:

*Como està escripto, El que tuuo mucho, no
tuuo mas: y el que poco, no tuuo menos.*

16 וְחִזְקָה לְאֱלֹהִים הַנּוֹתֵן אֶת-
רוּחַ נְדָבָה אֶחָת עֲלֵיכֶם בְּלֹב
טִיטוֹס:

*Empero gracias à Dios que dio la misma so-
licitud por uosotros en el corazón de Tito.*

17 כִּי אֶת-תְּנִיחַ מִינִי לָקַח עַל-
נַפְשִׁי וְכִי-נָדִיב לָב הוּא בְּרוּחַ
נְדִיבָה יֵצֵא אֵלַיְכֶם:

*Que recibí la exhortacion: y aun con ma-
yor sollicitud, de su voluntad se partió para uos-
tros.*

18 וְשִׁלְחֵנוּ גַם עִמּוֹ אֶת-אֲחִינוּ
אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ תְּהִלָּה בְּבִשׁוּרָה
בְּכָל-קְהִלּוֹת:

*Y embiamos juntamente con el al Herma-
no, cuya alabança es en el Euangelio por todas las
Iglesias.*

19 וְלֹא לְבִדּוֹ כִּי אֵם גִּשְׁלָחוּ
אֲצַבְעוֹת עָלָיו מִקְהִלּוֹת לְהוֹדִיָּו
חֵבֶר מִגִּוְרֵינוּ אֶת תְּהִלָּתָהּ הַזֹּאת
לְשִׁרְתָּנוּ לְכָבוֹד אֲדִינֵנוּ וְלַחֲיוֹשְׁכֶם
בְּכֶם:

*Y no solo este mas aun tambien fue ordena-
do por las Iglesias el compañero de nuestra pre-
grinacion para lleuar esta gracia que es admini-
strada de nosotros y del animo vuestro prompto
para gloria del Sennor.*

20 וְנִשְׁמַר לָנוּ בִּזְמַת פֶּן יִחְדַּפְּנוּ
אִישׁ בְּהוֹן הוּא אֲשֶׁר מְשִׁרְתֵּינוּ
אִנְחֵנוּ:

*Euitando que nadiénos vitupere en esta a-
bundancia que ministramos:*

21 כִּי זָמְנוּ טוֹבוֹת לֹא לְבִד
לְפָנֵי יְהוָה כִּי-אֵם גַּם לְפָנֵי
הָאֲנָשִׁים:

*Procurando lo honesto no solo delante del
Sennor, mas aun delante de los hombres.*

ה'

15. Καθὼς γέγραπται, ὁ πλεον, ὅς κ' ἐπελάσασθ' ἡμῶν ὁ πλεον, ὅς κ' ἐλάττωσθ'.

*Ainsi qu'il est escrit, Qui auoit be-
aucoup, n'a rien eu de superabondant:
& qui auoit peu, n'a point eu moins.*

16. Χάρεις δὲ τῷ θεῷ τῷ διδόντι
τῷ αὐτῷ πνεύματι ἑκαστῷ ὡς τῇ καρδίᾳ τῆς.

*Or graces à Dieu qui a donné le
meisme loin pour uos au cœur de Ti-
to:*

17. Ὅτι τῷ μὲν πνεύματι ἐξῆλθεν
ἐδιδότω. παραλαβὼν δὲ ἑκαστὸν
ὡς τῇ καρδίᾳ τῆς ὡς τῇ
καρδίᾳ.

*Affauoir qu'il a eu mon exhortati-
on pour agreable, & mesme qu'estant
fort affectionné, il s'en est allé vers uos
volontairement.*

18. Συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ
τὸν ἀδελφόν, ὃς ἐπαγγέλλεται ἐν τῷ
εὐαγγελίῳ διὰ παντός τῷ ἐκ-
κλησίᾳ.

*Or nous auons aussi enuoyé avec
lui le frere, duquel la louange est en
l'affaire de l'Euangile par toutes les E-
glises:*

19. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ χάρι-
σταις αὐτοῦ τῷ ἐκκλησίᾳ, συν-
εισέμεν. ἡμεῖς αὐτῷ τῷ χάριτι
ταύτῃ τῇ διὰ παντός τῷ ὡς τῇ
καρδίᾳ τῆς αὐτοῦ τῷ ἐκκλησίᾳ
καὶ παντοῦ τῷ ὡς τῇ.

*(Et non seulement cela, mais aussi
il a este ordonné par les Eglises com-
pagnon de nostre voyage, pour ceste
grace qui est administree par nous à la
gloire du Seigneur mesme, & pour fer-
uir à la promptitude de vostre coura-
ge.)*

20. Στρεβύμενοι τῷ, μή τις ἡ-
μᾶς καμῶσται ἐν τῇ ἀφρόνητι
ταύτῃ τῇ διὰ παντός τῷ ὡς τῇ.

*Nous donnans garde que person-
ne ne nous reprene en ceste abondance
qui est administree par nous.*

21. Προσούμενοι καλὰ οὐ μόνον
ἐνώπιον κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνώ-
πιον ἀνθρώπων.

*Et procurans ce qui est bon, non
seulement deuant le Seigneur, mais
aussi deuant les hommes.*

15. Sicut scriptum est: Qui multum, non abundavit: & qui modicum, non minoravit.

As it is written: He that gathered much, hath nothing over: & he that gathered little, had not the lesse.

16. Gratiarum autem Deo, qui dedit eadem sollicitudinem pro vobis in corde Titii.

And thanks be unto God: which hath put in the heart of Titus the same care for you.

17. Quoniam exhortationem quidem suscepit: sed cum sollicitior esset, sua voluntate profectus est ad vos.

Because hee accepted the exhortation: yet he was so careful, that of his owne accord he went unto you.

18. Misimus etiam cum illo fratrem, cuius laus est in Evangelio per omnes ecclesias.

And we have sent also with him the brother: whose praise is in the Gospel throughout all the Churches.

19. Non solum autem, sed & ordinatus est ab ecclesiis comes peregrinationis nostrae, in hanc gratiam quae ministratur a nobis ad Domini gloriam, & destinatam voluntatem nostram.

(And not so onely: but is also chosen of the Churches to be a fellow in our journey concerning this grace that is ministered by us unto the glorie of the same Lord: and declaration of your prompt minde.)

20. Devitantes hoc, ne quis nos vituperet in hac plenitudine quae ministratur a nobis.

Avoyding this: that no man should blame us in this abundance which is ministered by us.

21. Providemus enim bona non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus.

Providing for honest things: not onely before the Lord: but also before men.

15. Wie geschrieben steht: Der vil samlet/ hatte nicht überfluß/ vnd der wenig samlet/ hatte nicht mangel.

Eige som sereffuit saar/ Den som sanctede meg/ hand haffde icke offuerflodigt/ De den som sanctede liden/ hannem fattedis icke.

16. Gott sey aber danck/ der solchen fleiß an euch gegeben hat/ in das herß Titii.

Men Gud vere tak/ der gaaff saadan flid til eder/ i Titii hjerre.

17. Denn er nam zwar die ermanung an/ aber die weil er so sehr fleißig war/ ist er von jm selber zu euch geräiset.

Eht hand anammede den formanelse/ Men effterdi hand vaar saa meger flitig/ dareysde hand aff sig selff til eder.

18. Wir haben aber einen Bruder mit ihm gesandt/ der das lob hat am Evangelio/ durch alle Gemeinen.

Vi sende oc en Broder med hannem/ hand haffuer loff i Evangelio/ aff al Menigheden.

19. Nicht allein aber das/ sondern er ist auch verordnet von den Gemeinen/ zum Gefärten vnser fahrt/ in diser wolthat/ welche durch vns außgericht wird/ dem H E R R N zu ehren/ vnd (zum preiß) ewers guten willens.

De icke der alleniste/ men hand er oc saa besticket aff Menigheden til at vere vor Vandrebrotter paa reysen/ i denne Velgerning/ som skal vderre sig formedelst oss/ H E R R N til ære/ oc eders gode vilie (til priss.)

20. Vnd verhüten das/ daß vns nicht jemand übel nachreden möge/ solcher reichen steure halben/ die durch vns außgericht wird.

De voete paa/ at der skal icke nogen kunde tale idde paa oss/ for denne riges Hielp skyld/ som skal vderre sig formedelst oss.

21. Vnd sehen darauff/ daß es redlich zugehe/ nicht allein für dem H E R R N/ sondern auch für dem Menschen.

De see til/ at det kand gaa redeligt til/ Icke alenist saar H E R R N/ men oc saa saar Mennesken.

15. Iakob gest napsano: Kdo gest mnoho sebral/ nie mu nez: byvalo: a kdo malo/ namel nedostatku.

Jako seš napsano/ Ktory wtele nazbieral/ nie wiecej mial/ a kto malo/ nie mniej mial.

16. Dřugi pak Bohu/ kterýž tuto pilnosti o vás dal v srdce Titova.

Dřicetě Bogu Ktory wlozył cho sránie o vás w serce Tyrusowe.

17. Je napomínání nasse přiyal gest: a wšak wicej gsa toho pilen/ ži své dobré wile sstkwám.

Žono napomínání ža wdyse eme přiyat/ je tež wicej pilnosti okázal/ wobrowlnie do was przyszedl.

18. Apostoli gmes nim tak bratra nasseho/ kterýž má tak chwálu w Evangelium po wšech Chřtých.

Postali smy tež wespel ž ním bráthá onego/ Ktoro chwála jest w Ewangelij po wšich Chřtých.

19. A netoliko to/ ale také wolen gest od Chřtých/ aby byl towarýšem putování nasseho/ při této milosti (Almužen) kteraužto posluhujeme k chwále Bohu/ a k vyplnění našijemij wile wšij:

(Anie tylko to/ ale tež obran jest od Chřtých ža towarýšá drogi nassej/ ža dobrosluhošcia Ktorá bywa sárowana od nas ku chwale samego Pána/ y ochotnes mu sercu wásemu.)

20. Warugij se toho/ aby někdo nehaněl nás w té hořnosti/ kterauž posluhujeme k chwale Bohu.)

Wystrze gálec sie tego/ aby was Kto nie ganił w tej hořnosti/ Kthora bywa sárowana od nas.

21. Neb opatrujeme což do brého a poctiwého gest/ nie to/ lico před Bohem/ ale také přede drowsimi lidmi.

Ktory poctiwých rzeczy pilnuiemy/ nie tylko przed Bogiem ale tež przed ludmi.

ח
22 שדרו דיו עמהון אה
לאחיו אינא דלו בקא בכל
זכו בסגנתא דחביט
הו השא דיו נתיבא
חביט בתוכלנא סגנא
דעלכון:

Noi habbiamo ancor mandato insieme con loro il nostro fratello (il quale) habbiamo piu volte provato in molte cose ch'egli è diligente, & hora molto piu diligente) per la molta confidentia che ho in voi.

23 או הביל טטוס שותפא
הו דילי ומעדרנא בכון
נאו אחיו אחרנא שליחא
אנו דעדתא דשובחא ד
דמשיחא:

Or quanto à Tito egli è mio compagno & aiutatore in tutto di voi, & quanto à nostri fratelli, essi sono ambasciatori à le Chiefe, & gloria di Christo.

24 מכיר תחיתא
דחובכון ושובחון דכון
בהון חנו בפרצוקא עדתא
בלהיו:

Mostrate dunque verso di loro, & in presenza de le Chiefe segno de la vostra charita, & de la gloria che habbiamo di voi.

ט
1 על תשמשתו דיו
דקדושה נתיבתא עבד
אנא או פתב אנא לכון:

Certamente lo scriuerai de la subuentione che si fa à i Santi, m'e di superchio.

2 ידעאנא ציר טובה
דדעכון ומטול הנא
אשתכרת בכון למקדונא
דאפאנא עתידא הי מו
אשתקרי וטנא דילכון
לסגנא צרא:

Perciò che io conosco la prontezza de l'animo vostro, de la qual mi glorio per voi appresso i Macedoni, cioè che l'Achaia è apparecchiata sin de l'anno passato: & che il vostro zelo ha incitati molti.

ח
22 ושלחנו אתם גם את אחינו
אשר בחנוהו בדברים רבים
בפעמים רבות כי מנצח הוא
ומעף על יתר יהיה למנצח
בבטחה גדולה אשר לו עליכם:

Embiamos tambien con ellos à nuestro Hermano, al qual muchas vezes auemos experimentado diligente: mas aora mucho mas con la mucha confiança que tenemos en vosotros.

23 ואם על טטוס שהוא חברי
ועזרי אליכם אוהבים אחינו
שליחי הקהלות לכבוד המשיח:

O por Tito, que es mi compañero, y coadjutor para con vosotros: o por nuestros Hermanos que son Apostoles de las Iglesias, y la gloria del Christo.

24 לכו את אחיהם אהבתכם
ותהלכו עליכם תחיו אליהם
גם על פני הקהלות:

Mostrad pues para con ellos en la faz de las Iglesias la muestra de vuestra charidad y de nuestra glorificación de vosotros.

ט
1 כ' על הנהגה אשר בקדושים
היא אין צריך לכתב אליכם:

Porque de la administracion que se haze para los Sanctos, por de mas me es escreuir hos.

2 כ' ידעתי את גדבת רוחכם
אשר עליה מתהלל אנכי באוני
הביתים כי גם אחאיה עתידה
היא משנה כי תעבוד וקנאתכם
גדלה רבים:

Porque conozco vuestro prompto animo del qual me glorio entre los de Macedonia. Que Achaia está apercebida desde el anno passado: y vuestro exemplo ha prouocado à muchos.

η.
22. Σωσέμεν ἅμα δὲ αὐτοῖς τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλαῖς πάλαις προυδοῦσιν ἵνα ᾖ, καὶ νῦν πολὺ προυδαίητος, πιστοῦς ὡς ἡμεῖς.

Nous auons aussi enuoyé avec eux nostre frere: lequel nous auons éprouué souuentefois en plusieurs choses, estre diligent, & maintenant beaucoup plus diligent, pour la grande asseurance que j'ai de vous.

23. Εἴτι ὁ τῆς χάριτος ἡμῶν καὶ εὐχαρίστησις ἡμεῖς ἀδελφοὶ ἡμεῖς, ἀποστολὴ ἐκκλησιῶν, δόξα τοῦ κυρίου.

Ainsi donc quant à Tite, il est mon associé & compagnon d'œuvre enuers vous: & quant à nos freres, ils sont ambassadeurs des Eglises, & la gloire de Christ.

24. Τὼ οὖν ἐνδείξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν, καὶ ἡμεῖς καυχῶμεθα, ὡς ἐν ὑμῶν, οἷς αὐτοὺς ἐνδείξαμε, καὶ ἡμεῖς ὡς ἐκκλησιῶν.

Montrez donc enuers eux & deuant les Eglises, l'approbation de vostre charité, & de ce que nous-nous glorifions de vous.

ΚΕΦΑΛ. θ'.

Περὶ μὲν γὰρ τῆς ἀποστασίας τῆς εἰς τὰς ἀγίας, περὶ οὗ μοι ἐστὶ τὸ χαρῆν ὑμῶν.

Car de vous escrire de la subuention qui se fait enuers les saints, ce m'est chose superflue.

2. Οἶδα γὰρ τὴν περιστοίαν ὑμῶν, ὡς ἐν ὑμῶν καυχώμεθα, καὶ ἡμεῖς, ὡς ἀχάϊα περιστάσας, καὶ πείσους καὶ ὁ εἰς ὑμῶν ζήλος ἡρώδης τὰς ἀλείνας.

Veue que ie fais la promptitude de vostre courage, pour laquelle ie me glorifie de vous enuers ceux de Macedone: leur faisant entendre qu'Achaie est prestée de l'annee pallee: & le zele venant de vous en a prouoqué plusieurs.

CAP. VIII.

22. Misimus autem cum illis & fratrem nostrum, quē probavimus in multis sapē sollicitum esse: nunc autem multo sollicitiorem, confidentia multa in vos.

And we have sent with them our brother whom we have of times proved to be diligent in many things; but now much more diligent; for the great confidence which I have in you.

23. Sive pro Tito qui est socius meus, & in vos adiutor, sive fratres nostri Apostoli ecclesiarum, gloriæ Christi.

Whether any do enquire of Titus, he is my fellowe and helper to nowwarde: or of our brethren, they are messengers of the Churches, and the glorie of Christ.

24. Ostensionem ergo quæ est charitatis vestræ, & nostræ gloriæ pro vobis, in illos ostendite in facie ecclesiarum.

Wherefore shewe towards them, and before the Churches the proofe of your love, and of the rejoycing that we have of you.

CAP. IX.

NAM de ministerio quod fit in sanctos: ex abundanti est mihi scribere vobis.

For as touching the ministering to the Saints, it is superfluous for mee to write unto you.

2. Scio enim promptum animum vestrum: pro quo de vobis gloriari apud Macedones. Quoniam & Achaia parata est ab anno preterito, & vestra æmulatio provocavit plurimos.

For I knowe your readines of mind; whereof I boast my selfe if you unto them of Macedonia: & soe, that Achaia was prepared a yere agoe, & your zeale hath promoted many.

2. An die Corinthier.

Das VIII. Capitel.

22. Auch haben wir mit im gesandt unsern Bruder / den wir ofte gespüret haben in vielen stücken / daß er fleißig sey / nun aber vil fleißiger. Und wir sind grosser zversicht zu euch.

Wi sende oc vor Broder mit hannem / huißten wi haffue offte befundert mange stücker / at hand er sitig; men nu meger sitigere. De wi haffue stor tillid til eder.

23. Es sey Titus halben (welcher mein Gefelle vnd Gehülffe vnter euch ist) oder unser Brüder halben (welche Apostel sind der Gemeinen / vnd eine ehre Christi.)

Vare sig enten paa Tit vagne (huißten som er min Stalbroder oc en Tilhielpere iblant eder) (Eller paa vore Brodres vagne (huiße der ere Menigheds Apostler, oc Christi are.

24. Erzeiget nun die beweisung ewer liebe vnd unsers ruhmes von euch / an disen / auch öffentlich für den Gemeinen.

Giffuer nu eder Karligheds oc vort roffis bevisning fra eder / mod disse oesaa obenbare faar Menigheden.

Das IX. Capitel.

Denn von solcher Stewre / die den Heiligen geschicht / ist mir nicht noth euch zu schreiben.

Hi ieg haffuer icke behofft at scriffue til eder om denne Tilp; som steer Helligene.

2. Denn ich weiß ewren guten willen / davon ich rühme bey den auß Macedonia (vnd sage) Achaia ist für dem Jar bereit gewesen vnd ewer Exempel hat vil gereiset.

Hi ieg veed eders gode vilse / huißten ieg roffet hoff dem / aff Macedonia (oc siger) Achaia er beredt / it aar siden / De eders Exempel tilskyndede mange.

II. R. Korintuom.

Kapitola VIII.

22. Postati ginepak's nimiti y Bratra nasseho / kterehoz ginegistē we mnohých věcech / a často gine hozlshly / že gest pilný a nyní mnohem pilněg; shbude pro mnohē dauffānj mēo wās.

Postalimny teš z nimit brata nasseho kthoregosiny cjesto do swiadezyli w wolu rzezech byc pilnym / a teraz daleko pilněg; sym dla wielkiego wspania / ktore mam o was.

23. Bedno pro Tita / kterg; gest towarys muog / a megy wamj pomocnik: Druhe tate pro ty / kterg; gsau Bratřij nashy a Apostole Chrtw; pro Slawu Křtstowu.

A test (džte o Tytusa / testci moim to wartyym / o was pomoctnikem / a testiz o bracia nasse / sac postowie Kosciołowi / y chwala Křtstowa.

24. Protož duodwodu kterg; gest Lashy wassy / a nashy chlau; by o was / dokazte k nim / pfeč twārij Křstianow.

A tate do swiadezente mlosci wassy / y przechwalant nassego o was / pokazcie nad nimi przed oblicznošcia Kosciołow.

Kapitola IX.

Umužně pak / kterg; se zbírá na Swatē / zdā mi se wām za nepotřebně psāt.

Jbowiem o poslugo wāntu Kto; re bywa cżynione swietyim / nie potrzeba abych wam pisał.

2. Nebo znám k tomu hoto; wšymyšl wās / z kterehožto chlubim se wām před Macedoniačyřow / iz Achaia gotowa gest od předestřeho Leta / a wās přiklad wzbudil k tomu mnohē.

Bo znám odojetne serce wāšel Křtym; se przechwalam o was y Macedoniačyřow / iz Achaia gotowa test od roků přestřeho / a duc Křta od was wšlā / wiele ich pobudila.

ט

3 שְׁדַרְתָּ דִּין לֹאֲחֵא דְלֵא
נִסְתָּרָק שׁוֹבְהֶרָא דֵא
דֵא שְׁתַּבְּחֶרָא בְּכֹון עַל הָדָא
בְּבִיתָא דֵאֲיִכְנָא דֵאֲמַרְתָּ
תְּהוֹן מְסִיבִין :

Ora io ho mandati questi fratelli, a fin che la gloria, che habbiamo di voi non sia vana in questa parte: accioche voi (come io disceo) siate apparecchiati.

4 דְּלִמְנָא יֵאֲתוּן עֲמִי
מִקְדָּנָנָא וַיִּשְׁפָּחוּ וַיִּכְנוּ כִּד
זֵא עֲתִידִין אֲנִתוּן וַנְּבַחֵת
חֲנֹא דְלֵא נֵאמֵר דֵאֲנִתוּן
תְּבַחֵתוּן בְּשׁוֹבְהֶרָא הוּ
דֵאֲשְׁתַּבְּחֶרָא :

Che si Macedoni venissemio meco, e non si trouasseno apparecchiati, non non habbiam vergogna (per non dir voi,) in questa confidenza di gloria.

5 מְטוּל הָנָא אֲתַבְּטֵל לִי
דֵאֲבָנָא מִן אֲחֵי הָלֹון
דֵאֲתוּן קְרַמִּי לְתַכְכוּ וִי
נִצְתָדוּ בִּירְכָתָא הִי דִּמֹן
קָדִים אֲשִׁמְעִתוּן דִּתְהֵא
מְסִיבָא דֵאֲכֹון אִךְ
בִּירְכָתָא לֹא הָנָא אִךְ
יִעֲנִיתָא :

Io ho dunque pensato esser necessario e orare i fratelli, che prima venissemio a voi, e finissemio la vostra già promessa benedizione: accioche ella fusse apparecchiata, così come benedizione, e non come scarsità.

6 הָרָא דִּין מִן דְּנָרַע
בְּחֹסְכָא אֲחֵי בְּחֹסְכָא חֲצִיר
וַיִּמֹן דְּנָרַע בְּבִירְכָתָא אֲחֵי
בְּבִירְכָתָא יִחֲצִיר :

Donec si dico questo, Chi semina scarfamente, mietera ancora scarfamente: e chi semina in abbondantia, mietera etiam in abbondantia.

7 כִּלְאֲנֵשׁ אִךְ דֵאֲרִית
בְּרַעֲיָנָא לֹא הָנָא אִךְ דִּמֹן
כְּרִיבָא מִן אִךְ דִּמֹן
קְטִירָא לְחִיבָא הוּ אִךְ
חֲדָא רַחֵם מְרִיא :

Ciascun faccia secondo che si propone ne l'animo: non per molestia, o per necessità: percioche tanto ama colui che dà allegriamente.

ט

3 וְשִׁלַּחְתִּי אֵלֵיכֶם אֶת־הָאֲחִיִּים
בְּיָדֵי הָלֹון אֲשֶׁר עֲלֵיכֶם הִיא
תְּהַבֵּל בְּחֵלֶק הַזֶּה אֲשֶׁר בְּדַבְרִי
נִכְוִיִּם תְּהִי :

Y he embiado los Hermanos, porque nuestra gloriacion de vosotros no sea vana en esta parte: paraque, como lo he dicho, esteys apercebidos.

4 פֶּן אִם יָבוֹאוּ עֲמִי הַבְּתִיִּים
וַיִּמְצְאוּ אֶתְכֶם בְּהַבְלִיכֶם
וַיִּתְּבוּשׁ אֲנַחְנוּ (בְּיָדֵי נֵאמֵר אֲתֶם)
בְּדַבְרֵי הָלֹון וַיִּתְּבוּ אֲנַחְנוּ :

Porque si vinieren conmigo Maedonios, no hos hallen defabercebidos, y nos auergoncemos no iotros, por no dezir vofotros, deeste glorioso atreuimiento.

5 לֵכֹון חֲשַׁבְתִּי כִי—לְצָרְכִינוּ
לְשֹׂאֵל מֵאֲחִיִּים אֲשֶׁר יִקְדִּימוּ
לָבֵא אֵלֵיכֶם וּלְהַכִּין אֶת—
בְּרַכְתְּכֶם תְּהֵאֲמַרְתָּ מִלְּפָנִים כִּי
נִכְנָה הִיא וְכָל־זֹאת בְּבִרְכָּה וְלֹא
בְּכָצַע :

Portanto tuue por cosa necessaria exhortar a los Hermanos que viniessen primero a vofotros y acaben primero vuestra bendicion antes prometida, para que este aparejada como de bendicion, y no comode escasseza.

6 וְזֹאת הִיא הַזֶּה בְּחֶסְרוֹן
גַּם בְּחֶסְרוֹן יִקְצֹר וְאֲשֶׁר זֶה
בְּבִרְכָּה גַּם בְּבִרְכָּה יִקְצֹר :

Esto empero digo, El que siembra escalfamente, tambien siega escalfamente: y el que siembra en bendiciones, en bendiciones tambien segará.

7 אִישׁ אִישׁ כַּעֲצַת לְבָבוֹ לֹא
מִגִּדּוֹן אִךְ מִצֹּר כִּי—הַנָּתוֹן
בְּשִׂמְחָה אֶהְבֹו אֱלֹהִים :

Cada vno como propuso en su coraçon, (haga,) no con triteza o por necesidad: porque Dios ama el dador alegre.

θ.

3. Ἐπεμψα δὲ τὰς ἀδελφούς,
ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν, τὸ ὑπὲρ
ὑμῶν, κενωθῇ ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως,
καθὼς ἔλαγον, περιστάσμενοι
ἡμεῖς.

Or ai ie enuoyé ces freres, afin que ce que ie me suis glorié de vous, ne soit vain en cest endroit: à celle fin que vous soyez prests comme i'ai dit.

4. Μήπως ἐὰν ἔλθωσι πρὸς ἡμᾶς
μακεδόνες καὶ εὗρωσιν ὑμᾶς ἀπε-
ροσκόδας, κατωχυρωμένους ἡ-
μεῖς, ἵνα μὴ λίσσωμεν ὑμῖν, ἐν τῇ
ἐπιστολῇ ταύτῃ τῆς καυχῆσεως.

De peur que ceux de Macedone estans venus avec moi, & vous ayans trouué, mal prests, nous ne receussions honte (ie n'ose dire vous) en ceste asseurance de nous estre gloriés de vous.

5. Ἀναγκαῖον οὖν ἡγοῦμαι λυπε-
ραλέως τὰς ἀδελφούς, ἵνα
προέλθωσι εἰς ὑμᾶς, καὶ προκα-
τηρίσωσι τὴν περιστολήν ἡμῶν.
ἵνα διὰ τὸ ὑμῶν, τὸν τῶν ἐρί-
μων εἶαι. ὥστε ὡς διλογίαι, καὶ
μὴ ὡς περὶ πλεονεξίας.

Parquoi j'ai estimé estre nécessaire de prier les freres, que premierement ils allassent vers vous, & qu'ils paracheussent de mettre en ordre la beneficence della par ci deuant denoncee: afin qu'elle soit presté, ainsi comme benediction, & non point comme chicheté.

6. Τοῦτο δὲ, ὁ ἀπείρων Φιλομέ-
ως, Φιλοδωμῶς καὶ Θερίσις καὶ ὁ
ἀπείρων ἐπὶ διλογίαις, ἐπὶ διλο-
γίαις καὶ Θερίσις.

Or ie di ceci, Que qui seme chichement, recueillira aussi chichement: & qui seme liberalement, recueillira aussi liberalement.

7. Ἐκαστος καθὼς περιαιρίται
τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐκ ἀ-
νάγκης· ἵλαρόν γάρ ἐστι τὸν ὀρῶντα
ὁ Θεός.

Que chacun en face selon qu'il a proposé en son cœur, non point à regret, ou par contrainte: car Dieu aime celui qui donne gayement.

3. Misiautem fratres: ut ne quod gloriamur de vobis, evacuetur in hac parte, ut (quemadmodum dixi) parati sitis.

Nowe haue I sent the brethren least our reioicing ouer you should bee in vaine in this behalfe: that ye (as I haue sayde) be readye.

4. Ne cum venerint Macedones tecum, & inuentint vos imparatos, erubescamus nos (ut non dicamus vos) in hac substantia.

Let it then of Macedonia come with me: and finde you vnprepared: we (I neede not to say) should be ashamed in this my constant boasting.

5. Necessarium ergo existimavi rogare fratres ut perueniant ad vos, & praeparent repromissam benedictionem hanc paratam esse sic, quasi benedictionem, non tantquam auaritiam.

Wherefore I thought it necessarie to exhort the brethren to come before you to you: and to finish your beneuolence appointed afore: that it might be readye: and come as of beneuolence: and not as of sparing.

6. Hoc autem dico, Qui parcat seminari, parcat & metet: & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet.

This wee remember: that he which soweth sparingly: shall reape also sparingly: and he that soweth liberally: shall reape also liberally.

7. Vnusquisque prout destinavit in corde suo: non ex tristitia, aut ex necessitate, hilarem enim datorem diligit Deus.

As euery man wis hee in his heart: so let him giue: not grudgingly: or of necessity: For God loueth a cheerefull giuer.

3. Ich hab aber diese Brüder darumb gesandt / daß nicht vnser rühm von euch zu nichte würde / in dem stück / vnd daß ihr bereit sendt / gleich wie ich von euch gesagt habe.

De ieg sende der saare denne Broder / at vör Roff om eder skulde icke bliffue til tined / i der stycke / De art skulle vere rede / lige som ieg sagde om eder.

4. Auf daß nicht / so die auß Macedonia mit mir kernen / vnd euch vnberreit sünden / wir (wil nicht sagen / ihr) zu schanden würden / mit solchem rühmen.

Paa det / at der som de aff Macedonia komme met mig / oc funde eder wheredde / at wi (ieg vil icke si) icke da skulle bliffue bestemme / met saadan Roff.

5. Ich habe es aber für nötig angesehen / die Brüder zu ermanen / daß sie zuvor anzögen zu euch / zuverfertigen disen zuvor verheissenen Segen / daß er bereitet sey / also / daß es sey ein Segen / vnd nicht ein Geiz.

Men mig syntis det vere nytteligt / at formane Brodrene / at de skulle for drage til eder / oc besticke denne Betsignelse / som tilforn er tilfagd / at hun kand vere rede / Saa / at det kand vere en Betsignelse / oc icke en Gerighed.

6. Ich meine aber das: Wer da kerglich seet / der wirdt auch kerglich erndten / vnd wer da seet im segen / der wirdt auch erndten im segen.

Thi der meen ieg / At huø som spartige saar / hand skal oc spartige høste / oc huø som saar i Betsignelse / hand skal oc høste i Betsignelse.

7. Ein jeglicher nach seinem willführ / nicht mit vnwillen oder auß zwang / denn ein frölichen Geber hat Gott lieb.

Huer effter sine vilkaar / icke met vwillighed eller aff tuang / Thi Gud elster en glad Giffuere.

3. Ypostal gsem k wam Bratřij / aby to čim se chlubitim z wás nebylo marně w tě strānce (Almužen) aby šte (patož gsem kěl) byli hotowij.

Y postalem thy bratři / šibý přechwalanie naše o was nie bys lo proznie w they mierz / abyście takom powieźial gotowymi byli.

4. Abychom křžžby přišli semnau Macedonšij / a nalež li wás nehotowě / nešyděli se my / at nedijm wy / za takowau chlaubu.

By snadz testby semna przyšli Macedonšycy / a zaštaliby was nie gotowe / abychmy my nie byli zaměstydzeni / (a mowia by tedno nie wy) w tym tak bedpies cnyim přechwalaniu.

5. Protož widělo mi se za potřebně / napomenauti Bratřij / aby předsšli k wám / a připravili zašlijbenau Almužen zbjírku / aby hotowě bylo jako dobrowolná zbjírka / a ne jako s tžžkostij dāwanij / aneb lafomšiwij.

At chā z dālo mi se za potřebs na rzecz nāpominač brācia / aby pierwey do was przyšli / a pierwey zgotowali wasze szczerobliwosc przed tym opowieszianiu / aby byla gotowa tak takosze szczerobliwosc / a nie tak rzecz po niewolna.

6. Tot pak prawijim / Kdo skaupe rozšpwa / skaupe y žijti bude: a kdo rozšpwa z hogna / hogne žijti bude.

At oc mowle / At hory štele skaupe / skaupe rezi zac bedzie / At to šte te horyne / te horyne zac bedzie.

7. Bedenkažž hakož gest w tožil w šrcy šroim: ne s šwau obijžnostij nebeděky. Nebo ochotněho Dārcy miluge Duoh.

Každy takø vmyšlit w šrcu swoim / tak niechay da nie z f. a. šunšem a ni z přymuššene: abo wiem wešleho rozšawce Bog miluje.

θ'.

8. מטול הי ציר בארץ
אלה כל טיבו דיתר
פכו דפכל וכו' בכל מרם
הו מא דספק לכו יהוא
לכו ותיתרון פכל צבד
טב:

Et è potente Iddio à far abbondare in voi ogni gratia: accioche hauendo in ogni cosa tutto quello che vi bisogna, voi abbondiate in ogni buona opera.

9. איך דפתיב דבדר ויהב
למספגא ונדיקונה קימא
לצלם:

Si come è scritto, Egli ha distribuito, e dato à spoueri: La sua giustitia fluita eterno.

10. הו דין דיהב ורע
דורעא ולחמא
למאכולתא הו ויתל ויסגא
ורעכו וירבא פאר
דנדיקונה כון:

Hor celui qui somministra il seme à chi semina somministra ancor à vos del pane in cibo, e multiplichi La vostra semenza, & accresca i frutti de la vostra giustitia.

11. דפכל מרם תערתון
פכלה פשיטותא דהי
צמא בארץ תנדיקונה
לאלה:

Essendo totalmente arricchiti in ogni semplicità, laqual fa che per noi si renda no gratie à Dio.

12. מטול דפולחנה
דתשמשתא הדא לא הנא
פלהוד חסידותא דקדישא
ממלא אל אר מרם
פתיקונה סגיתא
לאלה:

Imperche l'amministrazione di questa oblatione, non solamente supplisce à le cose che mancano às Santi: ma etian diuolando in questo che da molti ne son redute gratie à Dio.

13. מטול בוקנה ציר
דתשמשתא הדא לא להא
משפחין דאשתעבדתון
לתנדיקונה דסברתה ד
דמשיחא ואשתנפתון
פשיטותא צמחון וצם
פל נש:

(Iquali per l'esperienza di questa oblatione, glorificano Iddio de l'obbedientia del vostro consentimento ne l'Euangelio di Christo: e de la vostra pronta contribuzione verso essi, e verso tutti.)

8. כי יכל יהוה להויתר את
כל-מלת התנה בכם אשר בכל
דבר תמיד יהי לכם כל-די
להויתרם אל-כל מעשה טוב:

Y poderoso es Dios para hazer que abunde en vosotros toda gracia, para que teniendo en todo con vosotros todo lo que basta, abundeys para toda buena obra:

9. כמו נכתב פור נתן לאבונים
צדקתו עומדת לעד:

Como està escripto, Derramó, dió à los pobres, su justicia permanece para siempre.

10. והנותן זרע לזרע ולחם
לאכל צם הוא יתן וירבה את
ורעכם וירבה את-אבי
צדקתכם:

Y el que dà la simiente àl que siembra, tambien darà pan para comer: y multiplicarà vuestra sementera, y aumentarà los crecimientos de los frutos de vuestra justicia.

11. לעשר בכל-דבר אל-כל
חם וישר אשר יפעל בפנינו את
תורה לאלהים:

Para que enriquecidos en todo abundeys en toda bondad, la qual obra por nosotros hazimiento de gracias à Dios.

12. כי-עבודת תהנה הולאת
לא תמלא לבדה את-חסדון
הקדושים כי אם גם תויתר
בתורה רבות לאלהים:

Porquela administracion de este seruicio no solamente suple lo que à los Sanctos falta, mas tambien abunda en muchos hazimientos de gracias acerca de Dios.

13. בבחון הצדקה הולאת מכבדים
את-אלהים ביקחת תודתכם
לבשורת המשיח ובתם חברה
אשר אליהם ואל-כלם:

Que por la experiencia de esta administracion glorifican à Dios por la obediencia de vuestro consentimiento en el Euangelio del Christo, y en la bondad de la comunicacion para con ellos y para con todos.

8. Δυνατὲς δὲ ὁ θεὸς πλεονεχά-
σαι ὑμᾶς ἐν πάσῃ, ἵνα ἐν
παντί τὸ πλεονεχέειν αὐτῶν
αὐτοῖς ᾖ ἐν παντί. ὡς καὶ
τοῖς ἀγαθοῖς.

Et Dieu est puissant de faire abonder toute grace en vous, afin qu'ayans tousiours toute suffisance en toute chose, vous foyez abondans en toute bonne œuvre:

9. Καθὼς γέγραπται, ἰσκέρι-
σεν, ἰδὼκα τοῖς πνεύματι· ἡ δικαιοσύ-
νη αὐτοῦ μένει εἰς τὸ αἰεταῖον.

(Ainsi qu'il est escript, Il a espars, & donné aux pources: sa iustice demeure eternellement.

10. Ὁ δὲ θεὸς πληροῖ καὶ σπέρμα-
τι ὑμᾶς ἐν παντί, καὶ αὐτὸς εἰς ὑμᾶς
χρησίσαι καὶ πληθύνειν τὸν ἀγ-
θόν ὑμῶν, καὶ αὐξήσαι τὰ ὄφνημα-
τα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν.

Or celui qui fournit de semence au semeur, vous vueille aussi pourvoir de pain à manger, & multiplier vostre semence, & augmenter les reuenus de vostre iustice.)

11. Ἐν παντί πλουτεῖτε τοῖς ἀγα-
θοῖς, ὡς καὶ κατεργά-
σεται δι' ὑμῶν ἡ χάρις τοῦ
θεοῦ.

Estans totalement enrichis en toute prompte liberalité, laquelle fait que par nous graces loient rendues à Dieu.

12. Ὅτι ἡ λειτουργία τῆς λήγου-
ρας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶν ὑποβο-
ητικὴ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ
ἀγίου, ἀλλὰ καὶ πλεονεχέει διὰ
τοῦ πολλοῦ χάριτος τοῦ θεοῦ.

Car l'administration de ceste oblation n'est pas seulement pour subuenir aux indigences des sancts, mais aussi redonde en ce que plusieurs en rendent graces à Dieu:

13. Διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς λειτουργίας ταύτης δοξάζετε τὸν θεὸν ἐν τῇ ὑποταγῇ τῆς ἐμαρτυρίας ὑμῶν εἰς τὸ ἀναγγέλλειν τὸ εὐαγγέλιον, καὶ ἀπαλόγηται τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας.

En glorifiant Dieu par le moyen de l'epreuve de ceste subvention, de ce que vous vous submettez à l'Euangile de Christ; & de vostre prompte & libérale communication enuers eux & enuers tous.

CAP. IX.

8. Potens est autem Deus omnem gratiam abundare facere in vobis: ut in omnibus semper omnem sufficientiam habentes, abundetis in omne opus bonum.

And God is able to make all grace to abound towards you / that ye always having all sufficiency in all things / may abound in every good work.

9. Sicut scriptum est: Dispensit, dedit pauperibus iustitia eius manet in æternum

As it is written / He hath spared abroad / and hath given to the poor / his benevolence remaineth for ever.

10. Qui autem administrat semen seminanti: & panem ad manducandum præstabit: & multiplicabit semen vestrum, & augebit incrementa frugum iustitiæ vestræ.

As he that soweth seed to the sower / will minister likewise bread for food / and multiply your seed / and increase the fruits of your benevolence.

11. Ut in omnibus locupletati abundetis in omnem simplicitatem, quæ operatur per nos gratiarum actionem Deo.

That on all parties ye may be made rich unto all liberality / which causeth through us thanksgiving unto God.

12. Quoniam ministerium huius officii non solum supplet ea quæ defunt sanctis, sed etiam abundat per multas gratiarum actiones in Domino.

For the ministration of this service not only supplieth the necessities of the Saints / but also is abundant by the thanksgiving of many unto God.

13. Per probationem ministerii huius, glorificantes Deum in obedientia confessionis vestræ in Evangelium Christi, & simplicitate communicationis in illos, & in omnes.

(Which by the experiment of this ministration praiseth God for your voluntary submission to the Gospel of Christ / and for your liberal distribution to them / and to all men.)

2. An die Corinthier.

Das IX. Capitel.

8. Gott aber kan machen / daß allerley gnade vnter euch reichlich sey / daß ihr in allen dingen volle genüge habt / vñnd reich seyd zu allerley guten werken.

De Gud kan gøre / at allehonde Naade skal vere rigelige iblant eder / at i skulle haaffue offuerflødelige nock i alle ting / oc vere rige til allehonde gode Gerninger.

9. Wie geschrieben stehet: Er hat außgestrewet vñnd gegeben den Armen / seine Gerechtigkeit bleibet in ewigkeit.

Lige som screffuit staar / Hand vdspridde oc gaff de Fattige / Hans Retsferdighed bliffuer til euig tid.

10. (Der aber Samen reichet dem Seeman / der wird je auch das Brot reichen zur Speise / vñnd wird vermehren ewren Samen / vñnd wachsen lassen das gewächse ewer gerechtigkeit.

(Men den som giffuer Samanden Sæd / hand skal io oc giffue Brød til at æde / oc hand skal formere eders Sæd / oc lade eders Retsferdigheds fruct vøxe.

11. Daß ihr reich seyd in allen dingen / mit aller einfeltigkeit / welche wircket durch vns danck sagung Gotte.

At i skulle vere rige i alle ting / med al enfoldighed / huilcken der gør Gud tackfigelse formedelst off.

12. Denn die handreichung dieser siewre / erfüllet nicht allein den mangel der Heiligen / sondern ist auch überschwenglich darinne. Daß viel Gott danken.

Thi denne Hælsis vdgiffte opfylder icke aleniste de Helligis armød / Men hun er oc saa offuerflødig der vdi / at mange tacke Gud.

13. Für disen vnsern trewen dienst / vñndpreisen Gott / über ewrem vñnterthenigen bekenntniß des Evangelij Christi / vñnd über ewer einfeltigen siewre an sie vñnd an alle.

For denne vorre Dienste / oc prise Gud / for eders ydmige bekenndelse i Christi Euangelio / oc for eders enfoldige Hæls til dem oc til alle.

II. A Korintuom.

Kapitola IX.

8. Mocent gest jagiste Bäh wssellkau Mllost hog nau vñnti w was / abyssie we wsssem wñdyckn dostatecnost magisce / rozmáhali se w kazdém stur ku dobrém:

A Bogmocen test wczynic / aby opy nclaw was wssellaka dobroci / lwofc / abyssie we wssytkm zawse matic ile portzeba / obfithowali w kazdym wczynku dos brym.

9. Yakoż psano gest / Rozdělil a dal chudým / Spras wedlnost geho trwá na wěky wěkuow.

Jako nápisano test / Rozdělil / y rozdál w bogm / šezodroblis wosćiegotrwa ná wěky.

10. Ten pal kterýž dáwa šymě rošhwagijem / dáť y chléb kgedenij / a rozmnožíť šymě wasse / a přispóříť wzrostu sprawedlnosti wassý:

A kto dodate nástenta siatace / mu / tenze wam doda y chleba ná pokarmy / y rozmnožíť osiewti wassý / y přispóříť owowow šezodroblivosti wassý.

11. Abyssie we wsssem bohatij gsaue vñnti / hognost melli fe wssellike wssimnosti / kteráž / to strze nás pñsobij / aby dñstý tñnti byly Bohu.

Abyssie we wssytkch rzecáž byly w bogacem ku wssellakcy šezodroblivosti / ktera przez nas to sprawnie / i dñstý Bogu bywáta cysynone.

12. Nebo wykonáwanij tēto sluzebnosti / ne toliko naplñuge to coż se nedostáwá swatým / ale takž rozmnožíuge pñi mnohých wdlowánij Dánu Bohu.

Abowiem šafowánse tey salmu žny / nie tylko nagradza niedostatek świętych / ale też w tym obfithuie / iż za to wiele ich Bogu dziękują.

13. Strze żłusienij sluzebnosti tēto / że oni chwálíj Boha z posłuszeństwij srownánij waszeho w ewangelium krysťowu / a z sprośnosći wdlowánij waszeho gim / y wsschneńm.

(Gdyż przez doświadczenie tey posługi Boga chwala za zgodne wasze poddaństwo pod Ewangelium krysťusowe / y za życzliwe przeciwko sobie y wssytkim wżyczące.)

ט
14 וְלֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה מִקִּדְבוֹ
חֶלֶק פְּכוּן בְּחֻבָּא סִגְיָא
מִטּוֹל סִגְיָא דְּטִיבּוּתָהּ
דְּאַלְהָא דְּעִלִּיכּוֹן :

*Et de la loro oratione che fanno per
voi, hauendo di voi desiderio, per l'excel-
lente gratia di Dio che è in voi.*

15 טִיבּוֹ דִּין לֹא־לֵהָא עַל
מוֹהֲבָתָהּ דְּלֹא מִתְמַלְלָא :

*Hor sia ringraziato Iddio de l'ines-
cabile dono suo.*

אָנָּה דִּין פּוֹלוֹס בְּעַנְיָ
אָנָּה מִנְכּוֹן בְּנִיחּוּתָהּ וּבִ
בְּמִפְכּוּתָהּ דְּמִשְׁיחָהּ
דְּאַפּוֹ בְּאַפּוֹ מִכּוֹר אָנָּה
לְוִתְכּוֹן אֵלֶּה כְּדִרְחִיק אָנָּה
תְּכִיל אָנָּה עֲלִיכּוֹן :

*Et io Paulo istosso vi prego per la man-
suetudine & benignità di Christo, io che
in presen tia sono humile tra voi, ma as-
sente sono ardito verso di voi.*

2 בְּעַנְיָ אָנָּה דִּין מִנְכּוֹן
דְּלֹא מֵה דְּאַתִּית אֶתְאַלֵּץ
בְּתוֹכְכֶנָּה דְּאִית לִי דְּאַשִׁית
אַיִךְ דְּמִתְרַעַא אָנָּה עַל
אַנְשָׁא אֵילוֹ דְּחֻשְׁבּוֹן לוֹ
דְּאַיִךְ דְּבִסְר מִחֻלְכִּין :

*Vi prego, (dico) che quando sarò pre-
sente, io non habbi ad essere ardito con
quella confidentia, con laquale io son re-
muto ardito, verso alcuni, che si stimano
come se nos caminassimo secondo la car-
ne.*

3 אָפּוֹ בְּסִר גִּיד מִחֻלְכִּין
אֵלֶּה לֹא הוּא דְּבִסְרָה
פְּלִחִין :

*Perche se ben nos caminiamo ne la
carne, non militiamo gia secondo la car-
ne.*

4 וַיֵּנָה גִּיד דְּפִלְחִיתוֹ לֹא
הוּא דְּבִסְרָה אֵלֶּה דְּחִילָה
דְּאַלְהָא וּבִהּ בְּבִשְׁיָהּ חֲסִנָה
מִיָּדָה :

*(Imperoche l'armi de la nostra mi-
litia non son carnali, ma son potenti a
la distruction de la fortalezze) con lequa-
li noi distruggiamo i consilij.*

ט
14 וּבְתַבְלָתָם עֲלִיכֶם מִתְאַוִּים
אַתְכֶם בְּיַתְרַת חֲהִנַת אֱלֹהִים
אֵלֵיכֶם :

*Y en la oracion de ellos por vosotros, los qua-
les hos dessean a causa de la eminente gracia de
Dios en vosotros.*

15 וְהָיָה חֲזוֹנָהּ לֹא־לֵהָא עַל
מִתָּה חֲהִנַתוֹ לֹא יִדְעָה
סְבוֹרָתָהּ :

*Gracias sean dadas a Dios del inenarrable
don suyo.*

ו נִאֲנִי פוֹלוֹס מִתְחַנֵּן אֵלֵיכֶם
בְּחֹן וּבְעִנְיָתָהּ הַמְשִׁיחַ אֲשֶׁר אֲנִי
לְפָנֵיכֶם עֲנִי הוּא בְכֶם וְאַם
אֶדְחַק בּוֹטַח אֲנִי עֲלֵיכֶם :

*Ruego hos empero, yo Paulo, por la man-
suetudine y modestia del Christo, (que presente
ciertamente soy baxo entre vosotros: mas au-
sente soy confiado con vosotros.)*

2 וְשׂוֹאֵל אֲנִי מִכֶּם פֶּן אֶהְיֶה
אֲבוֹא לְפָנֵיכֶם אֶצְטַרֵּךְ לְחֻפִּיעַ
וּבְבִטְחוֹן לְעִשׂוֹתָהּ אֲשֶׁר תִּשְׁבְּתִי
בְּאַלְהָה חֲחוּשָׁבִים כִּי־הֵלֵכְנִי
בְּבִשְׂרָה :

*Ruego, pues, que quando fuere presente no
sea menester ser atreuido con la confiança de
que soy estimado vsar con algunos que nos tie-
nen como si anduuiessemos segun carne.*

3 וְאַף כִּי־בְבִשְׂרָה הוֹלְכִים אֵנִי
לֹא בְּבִשְׂרָה גִלְחָמִים אֲנִיחֵנִי :

*Porque aunque andamos en la carne, no mi-
litamos segun carne.*

4 כִּי־כִלִּי מִלְחָמָתִינוּ אֵינֶם כִּלִּי
חַבְשָׁה כִּי־אֵם גְּבוּרִים לֹא־לֵהָא
לְהַרְסוֹת הַמְּבָצְרוֹת לְהוֹרֵם אֶת־
מַחְשְׁבוֹתָם :

*Porque las armas de nuestra milicia no son
carnales, sino poderosas de parte de Dios para
destruycion de fortalezas.*

θ'.
14. Καὶ αὐτῷ δεήσῃ ὑπὲρ ὑμῶν,
ἐπιπροσκυνῶν ὑμᾶς διὰ τοῦ ὑ-
περβάλλουσιν χάριτος τοῦ ἰφ' ὑμῶν.

*Et en ce qu'ils prient pour vous, en
vous desirant affectueusement pour l'ex-
cellente grace de Dieu sur vous.*

15. Χάρις δὲ τῇ θεῷ τῇ ἀ-
νεκδιήγητῳ αὐτῷ δωρεᾷ.

*Or graces à Dieu de son don inen-
arrable.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ.

Α Τὸς δὲ ἰγὼ πάντες ἀγα-
πῶν ὑμᾶς διὰ τῆς περὶ
τῆς θεοῦ ἀποφασίας τῆς χρηστό-
της κατὰ τὴν ἰσχυρὰν παρρησίαν ἐν
ὑμῶν, αἰσῶν δὲ παρρησίαν ὑμᾶς.

*Au reste, moi Paul vous prie par la
douceur & de bonnairété de Christ: il
voire moi qui en presence suis petit en-
tre vous: mais absent, suis hardi enuers
vous.*

2. Δέμω δὲ τὸ μὴ παρῶν παρρη-
σίᾳ τῇ περὶ τῆς θεοῦ ἀποφασίας
τῆς λογισμῶν τῶν λογισμῶν
ὑμᾶς αἰσῶν κατὰ σίγμα ἀπειπαυῶ-
τες.

*Je vous requier donc qu'estant pre-
sent il ne me faille vser de hardiesse, par
cette assurance de laquelle ie delibere
de me porter hardiment enuers quel-
ques vns, qui nous effiment comme si
nous cheminions selon la chair.*

3. Ἐν σαρκὶ γὰρ ἀπειπαυῶντες,
οὐ κατὰ σίγμα εργαζόμεθα.

*Certes en cheminant en chair, nous
ne guerroyons point selon la chair:*

4. Τὰ γὰρ ὅπλα τῆς στρατίας
ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ
τῷ θεῷ πρὸς κατάρτισιν ὀχυρω-
μάτων, λογισμοὺς κατὰ τῶν ὀχυρω-
μάτων.

*(Carles armures de nostre guerre
ne sont point charnelles, mais puis-
santes de par Dieu à la destruction des for-
terelles.)*

II. AD CORINTH:

CAP. IX.

14. Et in ipsorum obsecratione pro vobis, desiderantium vos propter eminentem gratiam Dei in vobis.

And by their prayer for you, desiring
after you greatly, for the abundant gra-
ce of God in you.

15. Gratias Deo super in-
narrabili dono eius.

Thanks therefore be unto God for
his unspeakable gift.

CAP. X.

Ipsē autem ego Paulus obsecro vos per mansuetudinem & modestiam Christi, qui in facie quidem humilissimū inter vos, absens autem confido in vobis.

Now I Paul my selfe beseeche you
by the meekenes & gentlenes of Christ/
which when I am present among you I
am base but am bolde towards you bei-
ng absent.

2. Rogo autem, ne præsens
audeam per eam confiden-
tiam qua existimor audere
in quosdam : qui arbitran-
tur nos tanquam secundum
carnem ambulemus.

And this I require you; that I need not to be bold when I am present / with that same confidence / where with I thinke to be bold against some / which esteeme vs as though we walked according to the sight.

3. In carne enim ambulantes, non secundum carnem militamus.

Nevertheless / though wee walke in
the flesh / yet we do not warre after the
flesh.

4. Nam arma militiæ nostræ non carnalia sunt : sed potentia Deo ad destructionem munitionum, consilia destruentes.

(For the weapons of our warrefare
are not carnall / but mightie through
God / to cast downe holdes.) Casting
downe the imaginations.

2. An die Corinther.

Das IX. Capitel.

14. Vnd über ihrem Gebet für euch/
welche verlanget nach euch / vmb der
überschwenglichen gnade Gottes wil
len in euch.

De for deris Bøn for eder / Hvilcke som forlen-
gis effter eder / for den offuerflødige Guds naade skyld
som er i eder.

15. Gott aber sey danck / für seine
vnaußsprechliche gabe.

Men Gud vere tack for sin ivsigelige Gaffue.

Das X. Capitel.

Ich aber Paulus/ ermane
euch durch die sanftmütigkeit vnd
sindigkeit Christi/ der ich gegenwertig
vnter euch geringe bin/ im abwesen a-
ber bin ich dürftig gegen euch.

De ieg Paulus/ formaner eder / formedest Christi
sacramodighed oc taalmodighed / ieg som er ringe
aetes/naar ieg er næruerendis hoff eder/ men i min fra
ueresse er ieg driftig mod eder.

2. Ich bitte aber/ daß mir nicht noth
sey/ gegenwertig dürstig zu handeln/
vnd der künheit zu brauchen/ die man
mir zumisset/ gegen etliche/ die uns
schäßen/ als wandelten wir fleischli-
cher weise.

Men ieg beder eder/ at der skal icke göris mig be-
hoff/ at handle dierffuelige næruerendis/ oc at bruge
den driffighed/ som mand tillegger mig/ mod nogle/
som acce oss/ lige som wi vandrede i tødelig stic.

3. Denn ob wir wol im fleisch wandeln / so streitten wir doch nicht fleischlicher weise.

Thi alligenet wi vandre i løder / saa strider wi dog
ikke i dødelig stid:

4. Denn die Wassen vnd Ritter-
schafft sind nicht fleischlich / sondern
mehchtig für Gott / zu verstoren die be-
festigungen / darmit wir verstoren die
anschläge.

Thi at vor Striduaaben ere icke kadelige / men
mechtige saar Gud / til at forstyre Befestninger / met
huilket wi forstyre anschlaag.

II. R Korintuom.

Kapitola IX.

14. Aoni modlii se ja wäs /
 žadosiwijsauce wäs prawni
 wššennau milost Boži / kteraž
 gešt w wäs.

Aż się też ont modla Ją wá-
 mił / y Jadaśac was dla łáski Bożey
 Etota się w was zacięnie płázi.

15. Budiž děkowáníj Pánu
Bohu/ z newynsluwněho da-
ru geho?

A niech będzie Bogu chwała
za nie wymowny dar tego.

Capitola X.

M A pat sám Pawel proshim
 Was / strze tichost a snez-
 tednost / Krystowu / kterž gsem
 mezy wami pokorně obcowal
 gsa přijtomen: ale nyni gsa
 od was wzdálen / naděgi máni
 do was.

¶ Ja sam Paweł profewa przēz
dobroćliwość y litość Chrystu
sowa: Który oblicznie testem po
fornym między wami: a wnieby
ność testem śmiął przeciwko
wam:

2. Aprowm was / abych
přistomen wam gla / smel sŕže
to dauffant / w kŕemŕto do
mnijn glem žebych proti mŕŕe
řm smelŕ bŕl / kŕetij mŕaŕ
za to / žebychom my wedi řla
chodili.

Atohoćprośe abych będac ob-
 liczennie był śmiąłym tym vfa-
 utem ktorym myśle być śmiąłym
 ną niektore / co o nas rozumieia /
 iąto bysmy według cięła chodzili.

3. Nebo w rēle chōdijce / nie
wedſe rēla boynugenie.

Abowiem chodząc wciąż / nie
według ciała walczymy.

4. Poněwadž oděniš bony
wāniš nasseho / neniš telesně /
ale moc Božíš k laženiš ohrad
protiwnišaw / gimžto lažyme
radny.

Bo zbrosie walei naszey nie sa
szefesne/ ale z mocy Bozey mocne/
y tu podwrocensu misyjs obron-
nych/ ktorami kazdy podwracamy.

וּסְתָרֵינוּ מִחֲשָׁבֹתָא וְכָל
רֹמָא דְּמִתְקָרִים לִּיחֲבֵל
יְדֵיכֶם דְּהֵאֵלֵהּ וּשְׁבִינוּ כָּל
תְּרַעֲנוּ לְמִשְׁמַעֲתָהּ
דְּמִשְׁחָא :

Et ogni altezza che si leva su contra la cognizione di Dio: e mettiamo prigione ogni intelletto à l'obediencia di Christo.

וּמִשְׁבִּינוּ לְמַעַבְדָּךָ תָּב
תְּבַעֲתָא מִן אֵלֵינוּ דְּלֹא
מִשְׁתַּמְעִין מֵא דְּהֵאֵלֵהּ
מִשְׁתַּמְעִינוּתְכוֹן :

Et habbiamo in pronto la vendetta contra ogni disobediencia, quando la vostra obediencia sarà adempita.

בְּפִרְצֵינוּא חֲרִין אֲנִינוּ
אִין אֲנִין תְּכִיל עַל גְּבִשָּׁה
דְּמִשְׁחָא הוּא הָא יֵדַע מִן
גְּבִשָּׁה דְּאִין דְּהוּא דְּמִשְׁחָא
הוּא תְּכַנָּא אֲרִינוּ :

R'guardate Voi le cose che son secondo l'apparentia? Se alcuno si persuade esser di Christo, pensi à l'incontro questo per se medesimo: che si come egli è di Christo, così ancor noi siamo di Christo.

אִין אֲנִין אֲרִינוּ מִדֵּם וְיִתֵּר
אֲשֶׁתְּבָהֵר עַל שׁוֹלְטָנָא
דְּיָהֵב לִי מִן לֹא בְּהֵרָא
אֲנִינוּ מִטוֹל דְּלִפְנֵינוּכֹן הוּא
דְּיִלְכוּ יָהֵב לֹא וְלֹא לֹס
לְסוֹחֲבָכוֹן :

Perche se bene ancor mi glorio alquanto piu de la nostra potestà, la quale il Signor ci ha data à vostra edificazione, s'è non à vostra distruzione, non meno vergogno.

מִדְּמָא אֲנָא דִּין דְּלֹא
אֲסַתְּבָר אִין הוּא דְּמִדְּחֵל
מִדְּחֵל אֲנָא לְכוֹן בְּאַגְרֵתִי :

Per non parere quasi di voler mi vantare con l'epistole.

מִטוֹל דְּאִיתִי אֲנִינוּ
דְּאֲמִינוּ דְּאַגְרֵתִי וְיִתֵּר
וְחִסְיָן מִמֵּתִיָּה דִּין דְּגִשְׁמָא
כְּרִיה וּמִלְתָּה שְׁטָא :

Per cioche l'epistole (dicono essi) son graui e possenti: ma la presenlia del corpo è debile, è il parlare abietto.

וְאֵת-כָּל-דִּיּוֹם הַמִּתְרוֹמֵם
עַל-דַּעַת אֱלֹהִים וְשִׁבְהָ כָּל-
תְּבוֹנָה תַּחַת יְקָהָת תְּמִשִּׁים :

Destruyendo consejos, y toda altura que se leuanta contra la sciencia de Dios: y captiuando en obediencia del Christo à todo entendimiento

וְעִתִּידִים אֲנִינוּ לְנִקָּם כָּל-
מִתְרִים אֵם תְּמִלָּא יְקָהָתְכֶם :

Y estando prestos para castigar à toda desobediencia, desque vuestra obediencia fuere cumplida.

אֵת אֲשֶׁר בְּפָנִים תְּבִיטוֹם
אֵם אִישׁ יְבִטִּיחַ אֶת-גְּבִשָּׁה כִּי-
לְמִשְׁחָא הוּא גַּם זֹאת יִחְשַׁב
עַל-גְּבִשָּׁה כִּי-כְמוֹתוֹ לְמִשְׁחָא כֹּן
גַּם אֲנִינוּ לְמִשְׁחָא :

Mirays las cosas segun el aparenia? El que está confiado en si mismo que es del Christo, esto tambien pienso por si mismo, Que como el es del Christo, anfi tambien nosotros somos del Christo.

וְאֵם גַּם אֲוִתִּיר לְהַתְהַלֵּל
עַל-שְׁלֹטָנָא אֲשֶׁר נָתַן לִנִּי יְהוָה
לְמִבְנָה וְלֹא לְהִרְסָתְכֶם לֹא
אֲחַבּוּשָׁשׁ :

Porque aunque me glorie aun vn poco de nuestra potestad, (la qual el Sennor nos dió para edificacion y no para vuestra destruycion,) no me auergoncaré.

וְיִן אֲחַשְׁבַּ כְּמוֹ אִישׁ מִחֲרִיד
אֲחַתְכֶם בְּאַגְרֵתִי :

Mas porque no parezca como que hos quierro espantar por cartas.

כִּי-תֵאָדְרוֹת אֲמִרוּ כְּבֹדוֹת
וְכְבוֹדוֹת הַגָּה וְנִכְח פְּנֵי נִחְלָה
וְדָבָר גְּבוּהָ הוּא :

Porque à la verdad, dicen, las cartas son graues y fuertes: mas la presenlia corporal flaca, y la palabra de menospreciar.

5. Καὶ πᾶν ὑψωμα ἐπαυρόμενον ἐν
της γνώσεως τῆς τοῦ Θεοῦ, ἐν ἡμεῶν αὐτῶν
τίσιντες πᾶν ὑψωμα ἐν τῷ ὑποτα-
κῶ τῷ Χριστῷ.

Destruifans les conseils & toute hauteur qui s'eleue contre la connoissance de Dieu: & amenant prisonniere toute pensee à l'obeissance de Christ:

6. Καὶ ἐν ἐπιμῶ ἔχοντες ἐκδίκη-
σιν πᾶσαν ἀδυνατώ, ὅταν
παρησθῇ ὑμῶν ἡ ὑποταγή.

Et ayans la vengeance toute preste contre toute desobeissance, quand vostre obeissance aura esté accomplie.

7. Τὰ κατὰ ἀπόστολον ἐλέ-
γετε; εἰ τις πιστεύει ἐν Χριστῷ, χρίστος
εἶναι, τὰ κατὰ λογίζεσθαι παλιν ἀφ'
ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς χρίστος, ἔ-
στι καὶ ἡμεῖς χρίστος.

Regardez-vous les choses selon l'apparence si quelcun se confie en soi mesme qu'il est à Christ, qu'il pense cela de rechet en soi mesme, que comme il est à Christ pareillement aussi sommes-nous à Christ.

8. Ἐάν τις γὰρ καὶ ἐπεισέτιθέον
τι καυχῆσθαι μετὰ τῆς ἐξουσίας
ἡμῶν, ἥς ἐδόκαμεν, καὶ ἐπὶ ἡμῶν
ὡς οἰκοδομῶν, καὶ οὐκ ὡς κατε-
ρυσσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσεται.

Car si ie me vueil mesmes d'auantage glorifier de nostre puissance, laquelle le Seigneur nous a donnee à edification, & non point à vostre destruction, ie n'en receurai point de honte:

9. Ὡς ὅτι μὴ δόξω ὡς ἐν ἐπι-
στολῇ ὑμῶν ὡς ἐν ἐπιστολῇ.

Afin qu'il ne semble que ie vous vueille espouuanter par Epistres.

10. Ὅτι αἱ μὲν ἐπιστολαὶ φησὶ,
βαρεῖαι καὶ ἰσχυραὶ, ἡ δὲ παρου-
σία τῆς σώματος ἀδυνατός, καὶ ὁ
λόγος ἐμῆς κατὰ τὸν λόγον.

Car les Epistres (disent-ils) sont bien graues & fortes, mais la presence du corps est foible, & la parole contem-
ptible.

5. Et omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam Dei, & in captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi.

And euer high thing that is exalted against ye knowledge of God, and bring into captiuitie euer thought to it, & obedience of Christ.

6. Et in promptu habentes ulcisci omnem inobedientiam, cum impleta fuerit vestra obedientia.

And hauing ready the vengeance against all disobedience, when your obedience is fulfilled.

7. Quę secundum faciem sunt, videte. Si quis confidit sibi, Christi se esse; hoc cogitet iterum apud se, quia sicut ipse Christi est: ita & nos.

Looke ye on things after the appearance? If any man trust in him selfe that hee is Christ, let him consider: his againe of him selfe: that as he is Christ: thus so are we Christ.

8. Nam & si amplius aliquid gloriatus fuero de potestate nostra, quam dedit nobis Dominus in ædificationem, & non in destructionem vestram: non erubescam.

For though I shoulde boast some what more of our authoritie, which the Lorde hath giuen vs for edification; and not for your destruction; I shoulde haue no shame.

9. Vt autem non existimet tanquam terrere vos per epistolas.

This I say that I may not seeme as if were to feare you with letters.

10. (Quoniam quidem epistola, inquit, graves sunt & fortes: præsentia autem corporis infirma, & sermo contempnibilis.)

For the letters, saith hee, are sore and strong; but his bodily presence is weak, and his speech is of no value.

5. Vnd alle Höhe/die sich erhebet wider das erkennniß Gottes / vnd nemen gefangen alle Vernunft / vnter den gehorsam Christi.

De all Honhed/ som sig ophøyer mod Guds Vilddom/ octage al Forstand til fange/ vnder Christi lydelse.

6. Vnd sind bereit zu rechen allen ungehorsam/ wenn euer gehorsam erfüllet ist.

De wi ererede til at heffne al vlydigbed/ naar evers lydigbed er fuldkommen.

7. Richtet ihr nach dem ansehen? Verlesset sich jemand darauff/ daß er Christum angehøre/ der dencke solches auch widerumb bey ihm/ daß/ gleich wie er Christum angehört/ also gehören wir auch Christum an.

Dome i efter det som i see. Forladet nogen sig der paa/ at hand hører Christum til/ hand rencke der imod oc dette hoff sig self/ at lige som hand hører Christum til/ saa høre oc vi Christum til.

8. Vnd so ich auch etwas weiter mich rühmete von vnser Gewalt / welche vns der HERR gegeben hat / euch zu bessern/ vnd nicht zu verderben / wolte ich nicht zu schanden werden.

De der som ieg end rofede mig noget ydermere aff vor Mact/ som HERREN gaff oss/ eder til forbedring/ oc icke til forderffuelse/ da vilde ieg icke bliffue bestemmet.

9. (Das sage ich aber) daß jr nicht euch düncken lasset / als hette ich euch wolt schrecken mit Brieffen.

(De der siger ieg) Al i skulle icke lade eder røkke/ at ieg vilde forferde eder med Breff.

10. Denn die Brieffe (sprechen sie) sind schwer vnd starck / aber die gegenwertigkeit des Leibes ist schwach / vnd die rede verächtlich.

Eti Breffuene (sige de) ere suare oc stercke/ Men Legemens næruerelse er skrøbelig/ oc Taler forættelig.

5. I wisselau wysofi/ ktery rāz se pomyslyge proti umi/ ni Božímu / a gijmagijce y poddawagijce každý rozum k služení Kristovu.

I wšeláka wysofóci ktera se wywysáa přeciw poznání Božímu/ y poumána wiedzemy wšeláka mysl ku posluženíu Kristu sowi.

6. Hotowi gsaue pomstiti každého neposlušenswíj/ kedy naplněno bude waffe poslušenswíj.

I gotowa mam pomstę wšelákterý knabnošci/ kdy naplněno bude poslušenswíj waffe.

7. Které wčy gšau žewně/ widíte? Máli kdo tu naděje o sobě/ žeb Kristuow byl/ pomysliž opřt na to sám v sebe/ že yakož on gest Kristuow/ tak y my Kristowi gšine.

Jzali ste ná rčecy zwierzchowne ogladacie? Jesli kto sobě duša iz jest Kristuow/ nisch za se to sám s siebemyšli/ Jzako sam jest Kristuow/ rák tež y my Kristuowes my testemy.

8. Neb buduši se wiice chlubití z mocy nassy/ kteraž nám dal Bůh k wyzdělaní a ne k žalžení wásemu/ nebudať se styditi.

Abowtem testybych se ia ntes cowie cey přechwálat z mocy nasy/ ktera nám dal Pan ku zbudowání/ a nie ku podwrocentu wásemu/ nie zástydje se.

9. Aby se někdo nedomníwal/ yako bych listy strážyl wás.

Abym se nie zdal (akobych) was chránit přestřáhyč přes listy.

10. (Neb některij říkagij: Listowě geho gšau těžč a mocnj/ ale přitomnost geho gest mdlá/ a řeč nijžá y potupná.)

Abowtemci (mowí) listy těžč, kte sa/ y mocne/ ale obličnosť těla jest nšmowná/ a mowá ntes žemná.

11. אלא הלא יתעצא מן
הקבנא אמר דא יכנא
דאיתנו במלתא דאיתנו
פר בחיקנו הכנא איתנו
אף מא דקריבין בעבדא:

*Chi è tale, pensi pur questo, che quali
noi siamo assenti con le parole per l' episto-
la, tali siamo ancor presenti co i fatti.*

12. לא גיר ממרחין דג
הנחשוב או הנפחם נפשו
עם הגון דמשכריו נפשו
אלא מטול דהגון בהון
להון מרחין לא מ
מסתכלין:

*Perche noi non habbiamo ardore d'in-
trametterci, o paragonarci con alcuni che
laudano se stessi: ma essi non conoscono
che si misurano se stessi per se stessi, e si pa-
ragonano con se stessi.*

13. חנו לא משתכרין
יתיר מן משותתן אל
במשותתא דתחומא דפלג
לו אלהא דמטא אף עד
מא לתכון:

*La doue noi non ci glorieremo di quel
che non è de la nostra misura, ma secondo
la misura de la regola, con la quale l'idio
ci ha partita, la misura dico, d'essere ar-
rivati ancora infini a voi.*

14. לא הוא גיר אף דלא
מתמשינן לתכון מתחין
נפשו עד מן גיר לתכון
מטין בסברתה דמשיחא:

*Perche noi non ci stendiamo, piu che
non bisogna, come se non fussimo arriva-
ti infini a voi: perciocche noi siamo arri-
vati ancora infini a voi ne l' Euangelio di
Christo.*

15. ולא משתכרין לבר
מן משותתן בעמלן
דאחרנא אלא אף לו
סברן דכד רבין ה
הפנותכון פכון גתרוב
אף משותתן:

*Non gloriamoci in quel che non è de
la nostra misura, cioè ne le fatiche altrui:
sperando che crescendo in voi la vostra
fede, noi saremo magnificati secondo la
vostra misura regolata in abbondanza.*

11. כי אם ולא יחשב אשר
כיה כי כאשר הוים אנחנו
בדבר בארות בהותנו רחוק
מכם לו גיה לפניכם בדבר:

*Esto pienfe el tal, que quales somos en la pa-
labra por cartas ausentes, tales somos tambien
presentes en la obra.*

12. כי לא זממים אנחנו
להתחשב או להדמות לאלה
המחללים את נפשותם וחמה
כי בנפשים מתמודדים את
נפשים ומדמים את נפשים
לנפשותם אינם מבינים:

*Porque no osamos entremeternos o com-
pararnos con algunos que se encomiendan a si
mismos: mas no entienden que ellos con figo
mismos se miden, y a si mismos se comparan.*

13. ואנחנו איננו על המדה
נתחיל כי במשורה וכמדה
תקו אשר בה מיד לנו אלהים
במדה לגזוע עדיכם:

*Nosotros empero no nos gloriamos fuera
de nuestra medida: sino conforme à la medida de
la regla, de la medida que Dios nos repartió, de a-
uer llegado tambien hasta vosotros.*

14. כי לא כמוני לא הגענו
אליכם רודדים את נפשותנו כי
עדיכם הגענו בבשורת המשיח:

*Porque no nos estendemos sobre nuestra
medida, como sino vueramos llegado hasta vo-
sotros: porque tambien hasta vosotros hemos
llegado con el Euangelio del Christo:*

15. לא על המדה נתחיל
ביגיעת האחרים כי תקנה
לנו למדה האמונתכם להגדל
בכם כמדתנו ליתרה:

*No gloriamonos fuera de nuestra medida es
à saber en trabajos agenos: mas teniendo espe-
rança del crecimiento de vuestra fe, que seremos
assaz bien engrandecidos conforme à nuestra re-
gla.*

11. Τοὺς λογίζομαι ὅτι οἱ ἐπὶ
ἐπὶ τοῖς ἐπιστολῶν λόγῳ ὅτι ὁ
λόγος ὑμῶν, τοιοῦτος ὡς παρίστανται
τῷ ἔργῳ.

*Que celui qui est tel, pense cela,
que tels que nous sommes de parole par
Epistres absents, tels aussi sommes nous
de fait presens.*

12. Οὐ γὰρ πλημμελοῦμεν ἐκμετροῦν
ἢ συγκρίναι αὐτοὺς τοῖς, ἃς ἐαυ-
τοὶς σωσαμένους· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν
ἐαυτοῖς ἐκμετροῦνται, καὶ συγκ-
μετροῦνται αὐτοῖς οὐ σωσο-
μεν.

*Car nous ne nous osons pas mettre
du rang de quelques uns, ni accompa-
rer à eux? lesquels se recommandent
eux memes: mais ils n'entendent
point qu'ils se mesurent par eux-memes
à eux-memes, & s'accomparent eux-
mesmes à eux-mesmes.*

13. Ἡμεῖς δὲ ὡς καὶ οἱς τὰ ἀμε-
τρα καυχώμεθα, ἀλλὰ καὶ τὰ μέ-
τρον τῷ κανόνι· ἐν ᾧ μετρεῖται ἡ-
μεῖς ὁ θς μέτρον, ἐφικνόμεθα ἄχρι
καὶ ὑμῶν.

*Mais quant à nous, nous ne nous
glorifierons point de ce qui n'est point
de nostre mesure: ains selon la mesure
reiglee, laquelle mesure Dieu nous a
departie, nous nous glorifierons d'estre
mesme paruenus iusqu'à vous.*

14. Οὐ γὰρ ὡς καὶ ἐφ' ἡμῶν
οἱς ὑμᾶς παρακτινόμεθα ἐν-
τύς· ἄχρι καὶ ὑμῶν ἐφ' ἡμῶν
μετρεῖται, ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τῷ χρ. τοῦ.

*Car nous ne nous estendons point
nous-mesmes plus qu'il ne faut, comme
si nous n'estions point paruenus iusqu'à
vous veu que nous sommes paruenus
mesme iusqu'à vous par la predication
de l'Euangile de Christ:*

15. Οὐκ οἱς τὰ ἀμετρα καυχώ-
μεθα ἐν ἀλλοτρίοις ἔργοις, ἐλπίδα
ἔχοντες, ὡς ἀπομνήστῃς τῆς πίστεως
ὑμῶν, ἐν ᾗ μὲν μεγαλωθῆναι καὶ
τοὶ κατέναντι ἡμῶν οἱς ὡς οὐκ οἶον.

*Ne nous glorifians point en ce qui
n'est point de nostre mesure, c'est à dire
és labours d'autrui: ains ayans espé-
rance que vostre foy venant à croistre en
vous, nous serons amplement accreus
en ce qui nous a esté departi selon la
mesure reiglee:*

II. Hoc cogitet qui cuiusmodi est, quia quales sumus verbo per epistolas absentes, tales & præsentes in facto.

Let such one thinke this / that such
as we are in word by letters / when we
are absent / such will we be also in deede /
when we are present.

12. Non enim audemus
inferere, aut comparare nos
quibusdam, qui seipſos cō-
mendant: sed ipsi in nobis
nosmetipſos merientes, &
comparantes nosmetipſos
nobis.

For we dare not make our selues of
the number / or so compare our selues
to them / which praise them selues : but
they vnderstande not that they measure
them selues with them selues / And com-
pare them selues with them selues.

13. Nos autem in immen-
sum gloriabimur, sed secun-
dum mensuram regulæ, qua
mensus est nobis Deus, mē-
suram pertingendi usque ad
vos.

But we will not reioyce of things /
which are not within our measure / but
according to the measure of the line /
whereas God hath distributed vnto vs
a measure to attaine euen vnto you.

14. Non enim quasi non
pertingentes ad vos, super-
extendimus nos. Usque ad
vos enim pervenimus in Ev-
angelio Christi.

For we stretch not our selues beyond
de our measure / as though we had not
attained vnto you : for euen to you also
so haue we come in preaching the Gos-
pell of Christ.

15. Non in immensum gloriantes in alienis laboribus: spem autem habentes crescentis fidei vestrae, in vobis magnificari secundum regulam nostram in abundantiam.

Not boasting of things which are without our measure: that is / of other mens labours: and we hope when your faith shall increase / to be magnified by you according to our line abundantly.

Das X. Capitel.

11. Wer ein solcher ist / der denke /
daß / wie wir sind mit worten / in den
Brieffen im abwesen / so dörrffen wir
auch wol sein mit der that gegenwer-
tig.

Huo som saadan er / Hand berenske / at lige som
wi ere met ord i Bressuene vdi vor frauærelse / Saa
re wi oc vel vere met gerningen næruerendis.

12. Denn wir dörfffen vns nicht vnter die rechnen oder zelen / so sich selbs loben. Aber dietweil sie sich bey sich selbs messen / vnnnd halten allein von sich selbs / verstehen sie nichts.

Saa tære wi icke regne eller telie off iblant dem/
som loffue sig selff. Men effterdi de maale sig hoff sig
selff/ oc holde aleniste aff sig selff/ da forstaa de inted.

13. Wir aber rühmen vns nicht über
das ziel/ sondern nur nach dem ziel der
Regel/ damit vns Gott abgemessen
hat das ziel/ zu gelangen auch biß an
euch.

Wi rose off oc ickc offuer maalet/ men aleniste eff-
ter Negelens maal / met huilcken Gud affmaalde off
maalet/ at recte ocsaa indtil eder.

14. Denn wir fahren nicht zu weit/
als hetten wir nicht gelanget biß an
euch/denn wir sind je biß zu euch kom-
men mit dem Evangelio Christi.

Thi wi fare icke for langt vd / lige som wi vaare
icke komne indtil eder / Thi wi ere io komne indtil eder
met Christi Euangelio.

15. Vnd rühmen vns nicht übers
ziel in frembder arbeit / Vnd haben
hoffnung / wenn nun erwer glaube in
euch gewachsen / daß wir / vnser Regel
nach / wollen weiter kommen.

De wi rose officie offuer maaket i fremmet arbej-
de. De wi haabis/ at naar eder Ero nu voyer i eder/ da
ville wi effter vor Regel/ komme lenger.

Capitola X.

11. Wbny to fdoz takomý
gest/ že nachz gšme wfeti na Li-
stech wzdáleni gšauce od wás/
takowij gšme y w skutku přij-
tomni gšauce wám.

Toćniechay myslitákoway / i
sákow i teslesny słowem przez li
stym nlebyrnośc / thákow i te
obliczite bedżemy.

32. Neb nesmijme se pšimij-
šti nebo pšitrownati k někte-
rým/ kterýchžto sami sebe chvá-
lí: Ale my sami sobě se pšimě-
řugijce / a pšitrownawagijce
se samým sobě.

Abowiem nie śmiesz się po-
licząc albo równać z ułtorem
Etorzy sami siebie zaleceni / ale nie
rozumieją iż się sami soba miarę
Fusa / y sami się sobie przyrówna-
wają.

13. Nebudeme se chlubiti nad
mijru / ale podlé mijry prawi-
dla / kterauž vyměřil nám
Bůh mijru / aby chme dosáhn-
ať k wám.

Ale my nie/ bedziem sie chlusi-
bici z tych rzeczy/ Forze nąſzego po-
miaru nie ſa/ owſſim weble roz-
mierzenia ſłuſznego onego pomiá-
ru/ Forzego nam Bog wyteſlił/ be-
dziem ſie chlubić/ iżeſmy aſz theſz
do was przyſił.

14 Nebo ne yakobnychom ne-
dosáhli k wám / chlubitjme se
nád mjrú / nebo až k wám přiš-
li sli sime w Ewangellum Kry-
stowu.

Abowtem takobysiny do was
nie przyšli / nazyt sami siebie nie
wydagamy / bosiny też a z do was
przyšli w Ewangeliiey Krystuso-
wey.

15. Niechsubjce se pŕijlifs w
czym pŕacm/ ale nadŕgi magij-
ce/ tdy ſwija waffe rŕŕŕŕ bude/
ſe budeme zwelebeni mezy wŕŕŕ
mi wedŕ Prawidla naſſeho ſ
hognofŕi.

Nie przechwalając się z tych rzeczy Ełhore naszego pomianu te sa / tho jest cudzych prac / ale na dziełować się i z gdy się rozmnoży wiara w was / przez nas będziecie baczno wymyślić w nasznaczo- nym pomiarze naszym.

16 ונתתם אתה להל מנכון
למסדרו לא במשוחתא
דאחרתא באילין דמרתקו
נשתבחר :

*Infin ad annuntiar l'Evangeliu ne
le parti che son de la da voi, non per glori-
arci ne la regola altrui, cioè de la cose che
sono apparecchiate.*

17 הו דיין דשתבחר במ
במריא נשתבחר :

Ma chi si gloria, glorifi nel Signore.

18 לא הוה איר מן דנבשה
משבח הו הו בקא אלא
מו דמריא נשתבחר :

*Perciò che non colui che loda se stes-
so, è approvato: ma colui che il Signor
loda.*

א
1 אשתיה דין מסבכין
היותיו קליל דאמל
בפיהאית אלף מ
מסבכין אנתיו הו לי :

*Voleffe Dio che voi mi supportasse un
poco ne la mia imprudentia: e certo voi
mi supportate.*

2 טאו אנא גיר בכין
בטנא דאלהא מברכתו
גיר לגבראחד כתיבתא
דפינתא דאקרב למשיחא :

*Perciò che son geloso di voi di gelosia
di Dio: conciosia ch'io 'ho congiunto ad
un marito, per presentarsi come a casta
Vergine a Christo.*

3 דחל אנא דין דלמא
איר דאטעי חזיה לחי
בנכילותה דכפא נשתבחר
רעניכין מן פשיטותא
דלית משיחא :

*Ma io temo che in qualche modo non
auuenga, che siccome il serpente ingannò
Eua con la sua astutia, così si corrompano
le vostre menti, ritraendosi da la simpli-
cità ch'è in Christo.*

16 את-אשר להל-אחא מכם
לבשר לא בקו אחר בנכונות
להתהלל :

Y que anunciaremos el Evangelio à los que
están de esse cabo de vosotros sin entraren la
medida de otre para gloriarnos en lo que ya esta-
ua aparejado.

17 והמתהלל ביהוה יתהלל :

Mas el que se gloria, gloriése en el Sennor.

18 כי אשר יתהלל בנפשו
איננו נבחר כי אם אשר יהלל
יהוה :

Porque no el que se alaba à si mismo el tal
luego es aprobado. mas aquel à quien Dios alaba.

א
1 מי-יתר אשר התאפקו לי
מעט מעט בדברי כסילות אר
התאפקו לי :

Oxala tolerasse de vñ poco mi locura antes
toleradme.

2 כי מקנא אנכי לכם בקנאת-
אלהים כי-ארשתי אתכם
לאיש אחד בבתולה וכה
להקריב למשיח :

Porque hos zelo con zelo de Dios: porque
hos he desposado aun marido, para presentar
hos como vna virgen limpia al Christo.

3 כי ירא אנכי פן-כמו הנחש
השא את-חיה בערמיו פן-
תאבדנה מחשבותיכם מתים
וישר אשר במשיח :

Mas tengo miedo de que como la serpiente
enganno à Eua con su astucia, no sean corrompi-
dos así vuestros sentidos en alguna manera, y
caygan de la simplicidad que es en el Christo:

16. Εἰς τὰ ὑπερέχοντα ὑμῶν δι-
αγγλίσαι, ὥστ' ἐν ἀλλοτρίῳ κα-
ρίῳ εἰς τὸ ἐτοίμα καυχῆσθαι.

Jusques à evangelizer les lieux qui
sont plus outre que vous: & non point
nous glorifier en ce qui a esté departi à
autrui selon la mesure reiglee. Il auoir
es choses delia toutes preparees.

17. Ὁ δὲ καυχῶμενος ἐν κυρίῳ
καυχῶται.

Mais celui qui se glorifie, qu'il se
glorifie au Seigneur.

18. Οὐ γὰρ ὁ ἐαυτὸν στεφανῶς ἐ-
κείνός ἐστι δοκίμη, ἀλλ' ὁ κύ-
ριος σωτήρ.

Car ce n'est point celui qui se re-
commande soi même, qui est approu-
ué, mais celui que le Seigneur recom-
mande.

Κ Ε Φ Α Λ. ια'.

Ο φάλον ὑπερέχοντά μου μι-
κρόν τῇ ἀφροσύνῃ. ἀλλὰ καὶ
καυχῶμαι.

Ala miene volunté que vous me
supportissiez vn petit en mon impru-
dence: mais encorres supportez moi.

2. Ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς ὡς ὁ θεὸς
ἐραστή μου καὶ ὑμᾶς ἐν ἀνδρὶ.
περὶ ἑνὸς ἀνδρὸς καθαρῆς τῇ
καρτίᾳ.

Car ie suis jaloux de vous d'une ia-
louisie de Dieu: car ie vous ai appro-
prié, à vn seul mari, pour vous presen-
ter comme vne vierge chaste à Christ.

3. Φαυμῶσι δὲ μήπως εἰς ὃ φη-
σιν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ
αὐτὸν, οὕτως φησὶ τὴν νοήματα ὑ-
μῶν, ἀπὸ τῆς ἀπλοσύνης τῆς εἰς τὸν
Χριστόν.

Mais ie crain qu'ainsi que le serpent
a seduit Eue par la ruse, semblablement
en quelque sorte vos pensées ne soyent
corrompues, se desliouans de la sim-
PLICITÉ qui en Christ:

CAP. X.

16. Etiam in illa quæ ultra vos sunt, Evangelizare, non in aliena regula, in iis quæ præparata sunt gloriari.

And to preach the Gospel in those regions which are beyond you: not to rejoice in another mans line: that is in the things that are prepared already.

17. Qui autem gloriatur: in Domino gloriatur.

But let him that rejoiceth: rejoice in the Lord.

18. Non enim qui seipsum commendat, ille probatus est: sed quem Deus commendat.

For hee that prayeth himselfe: is not allowed: but he whom the Lord prayeth.

CAP. XI.

Vtinam sustineretis modicum quid insipientie meæ: sed & supportate me.

Would to God: ye could suffer a little my foolishnes: and in deeds ye suffer me.

2. Aemulor enim vos Dei æmulatione. Despōdi enim vos uni viro, virginem castam exhibere Christo.

For I am jealous over you: with godly jealousy: for I have prepared you for one husband: to present you as a pure virgin to Christ.

3. Timeo autem, ne sicut serpens Hevam seduxit astutia sua: ita corrumpantur sensus vestri, & excidant à simplicitate, quæ est in Christo.

But I feare least as the serpent beguiled Eve through his subtiltie: so your mindes should bee corrupt from the simplicitie that is in Christ.

Das X. Capitel.

16. Und das Evangelium auch predigen denen / die jenseit euch wohnen / vnd vns nicht rühmen in dem / das mit frembder Regel bereitet ist.

De predickte ocsaa Euangelium faar dem / som ho paa hin side eder / oc icke rose oss aff det / som er beredt mer en fremmet Regel.

17. Wer sich aber rühmet / der rühme sich des HERRN.

Men huo sig roser / hand rose sig i HERRN.

18. Denn darumb ist einer nicht tüchtig / daß er sich selbs lobet / Sondern daß in der HERR lobet.

Thi at der faare er icke noen dueltig / at hand loffuer sig self / Men at HERRN loffuer hannem.

Das XI. Capitel.

Wolte Gott ihr hielte mir ein wenig thorheit zu gut / doch jr haltet mirs wol zu gut.

Gud gifue / at i vilde lide hosde min daarlighed til gode / Dog i holde mig hende vel til gode.

2. Denn ich enffere über euch mit Göttlichem enffere. Denn ich habe euch vertrawet einem Manne / daß ich eine reine Jungfrau Christo zubrechete.

Thi ieg er nidker faar eder mee gudelig nidkerhed. Fordi at ieg haaffuer troloffuet eder en Mand / at ieg kunde fore Christo en reen Jomfru til.

3. Ich fürchte aber / daß nicht / wie die Schlange Heva verführte mit ihrer schalckheit / also auch ewre Sinne verrucket werden von der einfeltigkeit in Christo.

Men ieg frycter / at lige som Hugormen bedrög Eva mer si shalckhed / at eders sind skulle oc bortryckes saa fra den einfoldighed som er i Christo.

Kapitola X.

16. Tak abyeh y na tčch mšstech ktera gšau za wami kážal Ewangelium / a ne strže cžyš Prawidlo / w tčch wčecch ktera gšau pšipraweny aby chom se chlubil.

Abym w onych stronach ktore ja wami sa opowiedal Ewangelia / nie abyšmy sie przechwalali w pomiarze drugiemu nazywajacym / tho test / w rzeczach gotowych.

17. Ale kdo se chlubit / w PANU se chlubi.

Ale ktory sie przechwala ntedch sie w PANU przechwala.

18. Neb ne ten kdo se sam chwálí / z kuffeny gesti / ale ko hož Buoh chwálí.

Abowsem ten ktory sie záleca / nte bywa pochwalon / ale then ktorego Pan záleca.

Kapitola XI.

Chystie byli sinesli něco málo nenaudrosti mē: nēbrž sinesli mne.

Bože dayto / abyście znosili má: luezko głupstwo moje / a tčciec wy mie znosicie.

2. Neboť miluji wás gednos mu druží / tššau Pannu od datí Krystu.

Abowsem zadam wás z chystli: wa młóścá Boža / bom was nas gotował / ktorebym tednemu mešowi za páněnce cžysto ššawil / to test Krystusowi.

3. Ale Bogijm se / aby wakož Had swedl Ewu chytrostij swau / tak nebyli poruffeni smyslo wě waffy / a newypa dli z vpkijmnosti / kteraž gesti w Krystu.

Ale sie bote / tž takto waz zwodil Ewe chytrošcia swota / tak aby ššajone wmyšly wáše nte odstapili ty od ššetěrošci / ktora test w Krystusie.

י א

4. או גיר היו דאמת לכתוב
אחרתא יסוע אכר לכו
אינא דתנו לא אכרנו או
דוחא אחרתא נסבתו
אינא דל נסבתו או
סברתא אחרתא אינא
דלא חבלתו שפיר מת
מתפסין היותו :

Perche, se qualcun venga che si predichi un altro Iesv, ilqual noi non habbiam predicato: o se voi riceuete un altro spirito, ilqual non haueste riceuuto, ouero un altro Euangelio, ilqual non haueste accettato, l'haueste ragioneuolmente sofferto.

5. כנא אנא גיר דמדום
לא בערת מן שליחא
אליו דטב מיתרין :

Io certamente mi stimo non esser stato punto inferiore a gli eccellenti Apostoli.

6. אפן גיר בורא אנא
במלתי אלא לא בידעתי
אלא דכל מדם אנתליו
לכתוב :

E se bene io sono idiota nel parlare, non sono però tale ne la scienza: ma per tutto in tutte le cose siamo stati manifesti verso di voi.

7. או דלמא מסבלו
אספלת דמפכר נפשי
דאנתו תתרימו ומנא
אכרתי לכו סברתה ד
דאלהא :

Ho io fatto peccato in humiliarmi stesso, accio che voi foste esaltati? & che io dono v'ho annuntiato l'Euangelio di Dio?

8. ועדתא אחריתא
חלצת ונסבת נפקתא
לתשמשתא דילכו :

Io ho sfogliate l'altre Chiese, pigliando lo stipendio da loro, per seruire a voi.

9. וכד אתית צאדיכו
לא יקרת על אנש מוכו
סניקותי גיר מליו אחא
דאמו מן מקדוניה ובכל
מדום נטר נפשי ונטר
אנא דלא אקר עליו :

E quando io ero appresso di voi, & auoero diserte, io ne suis point deuenu laiche en besongne au domage de quelcun: car les freres qui estoient venus de Macedone, ont supplé à ce qui me defailloit: & me suis gardé de vous estre en charge en chose quelconque, & m'en garderai.

י א

4. ואם איש יבוא ויבשר את
יסוע אחר אשר לא בשרנו או
רוח אחרת תקחו אשר לא
לקחתם או בשורה אחרת אשר
לא לקחתם היטב תקשיבו :

Por lo qual si alguno viniere que predicare otro Christo que el que hemos predicado, o recibierdes otro Espiritu del que auceys recebido: o otro Euangelio del que auceys recebido, lo suffrays bien.

5. ומחשב אני כי אינני קטנתי
משליחים הגדולים :

Quanto à mi cierto pienso que en nada he sido inferior de à aquellos grandes Apostoles.

6. ואם בער אנכי בדבר אר
לא בדעה כי בכל דבר נודענו
בכלכם :

Porque aunque soy basto en la palabra, no empero en la ciencia mas en todo somos ya del todo manifestos à vosotros.

7. או מה חטא חטאתי כי את
נפשי ענתי אשר תרומו תשא
ותגברו כי הנם את בשורה
אלהים בשרתי אתכם :

Por ventura peque humillandome à mi mismo, para que vosotros fuesdes enfalcados? porque hos he predicado el Euangelio de Dios de balde.

8. את קהלות אחרות גולתי
בקרתי תוצאות לכהנתכם :

He despojado las otras Iglesias recibiendo salario para ministrar hos à vosotros:

9. ובהיותי עמכם וחסרתי לאיש
לא הכבדתי כי האחים הכלאים
מכתים מלאו את צרכי ובכל
דברים נצחתי את נפשי ואצור
פראכבד אתכם :

Y estando con vosotros, y teniendo necesidad, à ningun de vosotros fue carga: Porque lo que me faltaua, suplieron los hermanos que vinieron de Macedonia: y en todas cosas me guardé de serhos pesado, y me guardaré.

יא.

4. Εἰ μὲν γὰρ ὁ ἰσχυρότερος ἄλλου ἰσχυροῦς ὢν ὅτι εὐαγγελισμὸν ἢ πνεῦμα ἔπαυον λαμβάνετε ὁ δὲ ὁ εὐαγγέλιον ἔπαυον ὁ δὲ ὁ εὐαγγέλιον καλῶς ὡς ἔλαβετε.

Car si quelcun venoit qui vous preschast vn autre Iesus que nous n'auons presché, ou si vous receuiez vn autre Esprit que vous n'auiez receu, ou vn autre Euangile que vous n'auiez receu, vous feriez bien de s'endurer.

5. Δοξίζωμαι γὰρ μηδὲν ὑπερηκίνας ὡς καὶ λίαν ὑπερέλαυν.

Mais l'estime que ie n'ai esté en rien moindre que les plus excellens Apostoles.

6. Εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῶν λόγων, ἀλλ' ὃς τῇ γνώσει. αἱ δὲ ἐν παντί φανερωθεῖτες ἐν πάντις εἰς ὑμᾶς.

Que si ie suis comme quelcun du vulgaire à parler, toutesfois ie ne le suis point en cognoissance: ains nous auons esté entierement manifestés en toutes choses vers vous.

7. Ἡ ἀμαρτία ἐστὶν ἡμαυτὸν ταπεινῶν, ὡς ὁ ὑμῶν ὑποβήτης: ὅτι δουλεύει τῷ θεῷ διὰ τὸ εὐαγγέλιον διηγγελισμένον ὑμῖν;

AI-je commis offense en ce que ie me suis abbaissé moi mesme, afin que vous fussiez eleués? pourtant que sans rien prédire ie vous ai annoacé l'Euangile de Dieu.

8. Ἄλλαις ἐκκλησίαις ἰσούλησαι, λαβὼν ὁψώνιον, ὡς ἐν τῷ ὑμῶν ἀλασίμω.

J'ai pillé les autres Eglises, prenant entretènement pour vous seruir.

9. Καὶ πρὶν περὶ ὑμᾶς καὶ ὑπερηκίνας, ὃς κατανέμει ὑμῶν ὅτι γὰρ ὁ ὑμῶν μετὰ πάντων ἀδελφῶν ἐλθόντες ἐπὶ μακεδονίας καὶ ἐν παντί ἀνδρῶν ὑμῶν ἡμαυτὸν ἐτήρησαι, & τηρήσω.

Et quand j'estoye avec vous, & auoey diserte, ie ne suis point deuenu laiche en besongne au domage de quelcun: car les freres qui estoient venus de Macedone, ont supplé à ce qui me defailloit: & me suis gardé de vous estre en charge en chose quelconque, & m'en garderai.

CAP. XI.

4. Nam si is qui venit, alium Christum prædicat quem non prædicavimus: aut aliud spiritum accipitis quem non accepistis: aut aliud Evangelium quod non recepistis: recte patere mini.

For if hee that cometh / preached another Jesus then him whom we have preached: or if hee receive another spirit then that which we have received: or he receive another Gospel then that we have received: he might well have suffered him.

5. Existimo enim nihil me minus fecisse à magnis Apostolis.

Verely I suppose that I was not inferior to the verte chiefe Apostles.

6. Nam et si imperitus sermone, sed non scientia, in omnibus autem manifestati sumus vobis.

And though I be rude in speaking / yet I am not so in knowledge but among you we have bene made manifest to the vniuersall in all things.

7. Aut nunquid peccatum feci, me ipsum humilians, ut vos exaltemini? quoniam gratis Evangelium Dei euangelizavi vobis?

Haue I committed an offence / because I abased my selfe / that ye might be exalted / and because I preached to you the Gospel of God freely?

8. Alias ecclesias expoliavi, accipiens stipendium ad ministerium vestrum.

I robbed other Churches / and tooke the wages of them to do you seruice.

9. Et cum essem apud vos, & egærem; nulli onerosus fui: nam quod mihi deerat, suppleverunt fratres qui venerunt à Macedonia: & in omnibus sine onere me vobis servavi, & servabo.

And when I was present with you / and had need / I was not slothful to the hinderance of any man: for that which was lacking vnto me / the bretheren which came from Macedonia / supplied / and in all things I kept and will keepe my selfe / that I should not be greeuous to you.

2. An die Corinthier.

Das XI. Capitel.

4. Denn so der da zu euch kommet / einen andern Jesum predigete / den wir nicht geprediget haben / oder ihr einen andern Geist empfienget / den jr nicht empfangen habt / oder ein ander Evangelium / daß ihr nicht angenommen habt / so verträget ihrs billich.

Thi der som den der kommer til eder / prediker en anden Jesus / som vi icke predicked / eller i saa en anden Aand / som i icke finge / Eller it ander Euangelium / som i icke anammede / Da omdroge i det tilberlige.

5. Denn ich achte / Ich sey nicht weniger / denn die hohen Apostel sind.

Thi ieg acer / At ieg er icke ringere / en de høye Apostler ere.

6. Vnd ob ich alber bin mit reden / So bin ich doch nicht alber in dem erkentniß. Doch ich bin bey euch allenthalben wol bekant.

De er ieg end Vanuttrig met talen / Saa er ieg dog icke vanuttrig i forstand / Dog er ieg vel bekent hos eder i allemaade.

7. Oder habe ich gesündigt / daß ich mich ernidriget habe / auff daß ihr erhöhet würdet? Denn ich habe euch das Evangelium vmb sonst verkündigt.

Eller syndede ieg / at ieg fornede mig / paa det i skulde bliffue ophøyet? Thi ieg forsyndede eder Euangelium forgesfuit.

8. Vnd habe andere Gemeine beraubet / vnd Gold von jnen genommen / daß ich euch predigete.

De roffuede andre Menigheder / oc tog Gold aff dem / at ieg kunde predike saar eder.

9. Vnd da ich bey euch war gegenwertig / vnd mangel hat / war ich nie mand beschwerlich / denn meinen mangel erstatten die Brüder / die auß Macedonia kamen / vnd habe mich in allen stücken euch vnbeschwerlich gehalten / vnd wil auch noch mich also halten.

De der ieg vaar nærmerendis hos eder / oc haffde armød / da vaar ieg ingen til besvarelse / Thi at Brodrene / som komme aff Macedonia / opfyldte det mig satte dis / De ieg haffuer hildet mig i allemaade eder vden besvarelse / oc ieg vil end nu holde mig saa.

II. A Korintuom.

Kapitola XI.

4. Neb gestilze ten kterhō pfi chāzē l wām / o gintm wām Krysū kaze / o kterēmz gšme my nekāzāt / anebo gintēho Duchā pfigijmāte / kterēhōz gste nepfijāl / aneb gintē Ewangelium kterēhōz gste od nās nērōz / tēhōy prāwēby / ste snāsseli.

Nowiem tesliby przyśedł ten coby inżego Jezusa przepowie- dal / kteregośmy my nie przepowiadali / abo icke przymuiciele inego Duchā kteregoście nie wzięli / abo inśa Ewangelia kteregoście nie przyjęli / tedy byście / go dobrze cierpieli.

5. Wām jagistē za to / że gšem nie mēnē nevdnił / neż weliczy Apostolē.

Doćmniām / iżem uł w cżym nie był niższym niżli nazacnteyh Apo stolowie.

6. Neb at gšem nedospělš w řeci / ale ne w mēniji. A we wšsem zgaweni sine wām.

A choćem test prostał w mo- wie / a wśak że nie w vniuersalno- ści / aleśmy komeczi nie byli iāwui we wšrychich rzeczach v was.

7. Aneb ždali gšem tīm žhfe- šyl / sām sebe ponižue / aby ste wy byli powyššeni / že sem dar- mo Ewangelium Boží kázal wām?

Izali m žgzešyl žem sāmego siebie vnižyl / abyście byli wywyššeni / a žem darmo Ewangelia Božía przepowíedat wām?

8. Gintē gšem Eštrwežlau- pil / bera od nichžold k službē wāššē?

Stupilem tne kōštolu / wylaw- šy od nich zaplate ku themu a- bym wām poslužil.

9. Albyž gšem byl v wās / gsa potřebov / nižadněmu gšem tēžet nebyl: Neb to / tēho mi se nedostāwalo / naplnil brā- tēij / kterijž přišli z Macedo- nje / a we wšech wčech bez ob- tizenj wāššeho zachowal gšem se wām / a gessit zachowām.

A gdym byl v was / y potrebo- walem / nie bylem proznuacym z cziastkoda: abowiem ciego mi nie dostawalo / dodali bracia ktero- zy byli przysli z Macedonia / a we wšrym szeregim adym wam nie byl cieškim / y strzedz bo- de.

י א

10 איתיהי בי שררה ד
דמשיחא דהנא שוכהרא
לא יתפסל בי באמתותא
דאבאנא:

La verità di Christo è in me, che questa gloria non farà contra me serrata ne le parti d'Achaia.

11 למנא מטול דלא מחב
אנא לכוון אלהא הו ידע:

Per qual ragione? perciocchè io non ho amo? Idio lo fa.

12 אלא דאדא דאבא
אף אבדא דאפסוק הו
עלתהו דאליו דבציו ע
עלתא דבהו מדם
דמשתכריו נשתכחו א
אפנתו:

Ma quel ebrio fu, il farò ancora, per toglier via l'occasione a quelli che desiderano occasione: a chiocche in quello di que si, l'iriano siano ancora trouati come noi.

13 איתיהו גיר הליו ש
שליחא דגלא ובצלג
גבילג ומדמיו נפשחון
לשליחא דמשיחא:

Imperocchè tali falsi apostoli sono operari fraudolenti, che si trasformano in Apostoli di Christo.

14 וליח למתדמרו דהרא
אן הו גיר דסטנא מתדמא
במלאכא דגוהרא:

Enon è marauiglia: conciosia che esso satana si trasfigura in angelo di luce.

15 לא הית רבא אביתא
אן אף משמשננהי
מתדמיו במשמשננה
דנדיקוהא הנון דמתהו
תהנא איה עבדיהו:

Non è dunque gran cosa se ancora i suoi ministri si trasfigurano come se fossero ministri di giustizia: il fine de quali sarà secondo l'opere loro.

16 תיב דיו אמר אנא
למא אנש יסבר עלי איה
דסכלא אנא ואן לא אפן
איה דלסכלא קבלוגי דאף
אנא קליל אשתתבהר:

Di nuovo io dico, Niuno mi stemi essere stolto: e se no, riceuetemi ancor come stolto: accioche ancor io mi glory qualche poco.

י א

10 יש אמא המשיח בי כיה
תהלה הוואת לא תהבל בי
בגופות אחאנא:

Es la verdad del Christo en mi, que esta gloriaçion no me fera cerrada en las partes de Achaia.

11 למא דאח כיה—אינני אהב
אתכם אלהים הו יודע:

Porque? porque no hos amo? Dios lo sabe.

12 ואשר עושה אנכי ואעשה
אשר אקצץ את עלילת
המתעוללים עלילות אשר
ימצאו באשר יתהללון כמו גם
אנחנו:

Mas loque hago, haré aun: para quitar la occasion de losque querrian occasion por ser hallados semejantes a nos en loque se glorian.

13 כיה שליחי שקרים כאלה
בזעלי עול המה ומחליפים
את צורת גפשים לשליחי
המשיח:

Porque estos falsos apóstoles obreros fraudulentos son, transfigurandose en Apóstoles del Christo.

14 וואת לא גפלאח בעיני כיה
השטן גם הו מחליף את
צורת במלאך האור:

Y no es marauilla: porque el mismo Satanás se transfigura en Angel de luz.

15 ומה גדול אם גם משדתי
יחליפון את צורותם במוהם
משדתי הצדקה אשר אחריהם
היא כמעשיהם:

Ansiqueno es mucho, si ius ministros se transfiguren como ministros de justicia, cuyo fin será conforme à sus obras.

16 עודני אומר אני פריחשבני
איש כמו איננה בניה אדם בי
ואם לא גם בנבל קבלוגי אשר
מעט מעט אתהלל:

Otra vez digo, Que nadie me estime ser loco de otra manera recebirmeha como à loco, para que aun me glorie yo vn poquillo.

יא.

10. Ἐστὶν ἀληθὴς χριστὸς ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ παύχης αὐτῇ οὐ σφραγίστη ἐστὶ ἐν τοῖς κλίμασι τῆς ἀχαιῆς.

La vérité de Christ est en moi, que ceste gloire ne sera point estoupee pour moi es contrées d'Achaie.

11. Διατί? ὅτι οὐκ ἀγαπᾷ ὑμᾶς ὁ θεὸς οἶδεν.

Pourquoi? est-ce pourtant que ie ne vous aime point? Dieu le fait.

12. Ὅδε ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκβάλω τὴν αἰφορίαν τῶν θελοῦντων αἰφορίαν, ἵνα ἐν ᾧ παύχῳ, ἀρεθῶσι καθὼς καὶ ἡμεῖς.

Mais ce que j'en fai, encores le ferai ie, afin que ie retranche l'occasion à ceux qui demandent occasion: à celle fin qu'en ce en quoi ils se glorifient, ils soyent aussi trouués tels que nous.

13. Οἱ γὰρ οὐδὲν ἡμεῖς ἀποδοκίμαζομεν ἡρώτη δέλοισι, μεταχρηματίζομεν εἰς ὁμοειδέσους χριστοῦ.

Car tels faux Apôtres sont ouuriers cauteleux, se desguisans en Apôtres de Christ.

14. Καὶ οὐ θαυμαστόν· ἀπὸ τοῦ γὰρ ὁ σατανᾶς μεταχρηματίζεται εἰς ἀγγελον φωτός.

Et ce n'est pas de merueilles: Car Satan même se disguise en Ange de lumiere.

15. Οὐ μέγα ἔγω εἰ καὶ οἱ ἀποστολοὶ αὐτῶν μεταχρηματίζονται εἰς ἀποστολοὶ δικαιοσύνης· ὡς τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

Ce n'est donc pas grand cas si les ministres aussi se desguilent en ministres de justice: desquels la fin sera comme leurs œuvres.

16. Πάλιν λέγω, μή τις με δοξῇ ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μήτε καὶ ὡς ἄφρονα δεξαοῦμαι, ἵνα μὴ κρινῇ καὶ γὰρ ναυχήσωμαι.

Encore le di ie, à ce que personne ne me cuide estre imprudent: sinon, receuez-moi mesmement comme imprudent, afin que ie me vante aussi queique peu.

CAP. XI.

10. Est veritas Christi in me, quoniam hæc gloriatio non infringetur in me in regionibus Achaia.

The truth of Christ is in me / that this rejoycing shall not be shut up as gainst me in the regions of Achaia.

11. Quare? Quia non diligo vos? Deus scit.

Wherefore? because I love you not? God knoweth.

12. Quod autem facio: & faciam, ut ampurem occasionem eorum qui volunt occasionem, ut in quo gloriantur, inveniantur sicut & nos.

But what I do: that will I do: that I may cut away occasion from them which desire occasion: that they might be found like unto us in that wherein they rejoyce.

13. Nam eiusmodi pseudoapostoli, sunt operarii subdoli, transfigurantes se in apostolos Christi.

For such false apostles are deceitfull workers: and transfigure themselves into the Apostles of Christ.

14. Et non mirum: imple enim Sathanas transfiguratur se in Angelum lucis.

And no marvel: for Satan himself is transformed into an Angel of light.

15. Non est ergo magnum, si ministri eius transfigurentur velut ministri iustitiae: quorum finis erit secundum opera ipsorum.

Therefore it is no great thing: though his ministers transforme themselves as though they were the ministers of righteousness: whose end shall be according to their works.

16. Iterum dico (ne quis me putet insipientem esse: alioquin velut insipientem accipite me, ut & ego modicum quid glorier)

I say againe: let no man thinke that I am foolish: or else take me even as a fool: that I also may boast my selfe a little.

Das XI. Capitel.

10. So gewiß die warheit Christi in mir ist / so soll mir diser rühm in den Ländern Achaia nicht gestopffet werden.

Soa vif som Christi Sandhed eri mig / da skal denne roff icke til stoppis for mig i Achaia land.

11. Warumb das? Daß ich euch nicht solte lieb haben? Gott weiß es.

Hui saa? At ieg skulde icke elste eder? Det veed Gud.

12. Was ich aber thu vnd thun wil / das thu ich darumb / daß ich die orsache abhawe denen / die orsache suchen / daß sie rühmen möchten / sie seyen wie wir.

Men huad ieg gør oc vil gøre / det gør ieg fordi / at ieg vil affbugge aarsagen saar dem / som søge aarsage / at de kunde rose dem / at vere som vi ere.

13. Denn solche falsche Apostel vnd trügliche Arbeiter / verstellen sich zu Christus Aposteln.

Thi saadane falske Apostler oc bedragelige Arbejdere / foruende sig til Christi Apostle.

14. Vnd das ist auch kein wunder / denn er selbs der Sathan verstellset sich zum Engel des Lichtes.

De der icke vnder / Thi Sathan self / foruender sig til lussens Engel.

15. Darumb ist es nicht ein grosses / ob sich auch seine diener verstellen / als Prediger der Gerechtigkeit / welcher ende sein wird nach iren wercken.

Der saare er der icke en stor ting / om oc saa hans diener foruende sig / lige som de vaare Retferdigheds Predikere / huilckis endeligt der skal vere efter deris gerninger.

16. Ich sage abermal / daß nicht jemand wehne / ich sey thöricht / wo aber nicht / so nemet mich an als einen Thörichten / daß ich mich auch ein wenig rühme.

Ieg siger atter igen / at icke nogen skal mene / at ieg er daarligh / Huor icke saa er / Da anammer mig som en daarligh / at ieg oc saa maa liden rose mig.

Kapitola XI.

10. Gesti prawda Krystowa we mnie / tak se chlauba tato ne bude zmačena při mně w Krajinách Achajských.

Testhét prawda Krystusowa we mně / iż to przechwalanie me będzie zawarte przeciwko mnie w krajinách Achajskich.

11. Proč? Dali jsem vás nemiluji? Bůh ví.

Nejsemž? přetolil jsem vás nemiluje? Bůh to ví.

12. Acož činím / a činit budu / to proto / abych odňal příčinu těm / kteříž hledají příčin / totiž aby v tom / v čemž se chlubí / takový náležel ni byli jako y my.

Alle co činím testese vězýte abym odňal příčiny tým kteříž přycýnyžadají / aby v tým z čemž se chluba byli náleželi táto / wi jako my.

13. Neb takový falešný Apostol / gsau dělníci lstiví / proměňují se w Apostoly Krystovy.

Abomsem tákoví falešní apostołowie / sa robotníci chytří / přeměňují w Apostoly Krystusowe.

14. A není divu / neb y šábel proměňuje se w Angla světlosti.

A thoe nte divno: abomsem sam šatan přeměňuje se w Anla světošči.

15. Protož není veliká to věc / gestliční služebníci geho proměňují se / natož byti služebníci spravedlnosti / kterýchžto konce bude povstati skutkuow gegich.

Nie veliká věc rzec / testli: ež služebníci tego přeměňují se na štrale / slug spravedliwosti / ktorých dokončenie będzie podług vězýnkow ich.

16. Dvč pravím / aby někdo neměl mne za nemoudrého. Pakli nechce / ale jako nemau držho pfigmíte mne ať y ná se něko malíčko pochlubím.

Powtore powiedam / aby mte kronte mýmá byt glupim / Do ináčey přymíte mte než choč iáko glupého / abym se ta thež malúesko przechwalal.

נ

17 מִדָּם דְּמַמְלֵל אֲנִי לֹא
הָיָה בְּמִרְוֹ מִמְלֵל אֲנִי
אֶלֶּא אִיךְ דְּבִפְיֹהוּתִי
בְּהִרָא דְּוִכְרָא דְּשׁוּבְרָא:

Quel che io parlo in questa confidentia di vantaria, no'l parlo gia secondo il Signore, ma come per istoltitia.

18 מִטּוֹל דְּסִינְאָר
מִשְׁתַּבְּחִין בְּבִשְׂרָא וְאִךְ
אֲנִי אֲשַׁתְּבַּח:

Fui che molti si gloriano secondo la carne, mi gloriarò ancor io.

19 מִנְחִין אֲנִי וְגִיר לֹא
לְמִשְׁתַּמְעִין לְחִסְרִירֵי עֵינָא
כִּד אֲנִי וְחִבִּימָא אֲנִי:

Perciò che, Voi, offendo sanui, supportate voi/entier gli stolti.

20 וּמִתְּדַנִּין אֲנִי לְמִן
דְּמִשְׁעָבֵד לְכֹון וְלְמִן דְּאֵכֵל
לְכֹון וְלְמִן דְּנִסְבִּי מִנְכֹון
וְלְמִן דְּמִתְּתִירִים עֲלִיכֹון
וְלְמִן דְּמִחָא לְכֹון עֲלִי
אֲפִיכֹון:

Imperò che Voi supportate, se alcun Vi mette in seruitù, se alcun Vi deuora, se alcun si piglia il vostro, se alcun è malizioso, se alcun Vi batte in faccia.

21 אִיךְ דְּבִצְעָרָא אָמַר
אֲנִי אִיךְ דְּחִנֵּן מִחִילִין
הוּא בְּחִסְרֹות רַעֲיָנָא אָמַר
אֲנִי דְּבִכֵּל מִדָּם דְּמִמְרָא
אָנֹשׁ אִיךְ אֲנִי מִמְרָא אָנֹשׁ:

Io lo dico per ignominia, come se noi fussimo stati debili. Anzi in quello, in che qualcuno ha ardito, (per istoltitia il dico) ho ardito ancor io.

22 אִן עֲבָרָא אָנֹן וְאִךְ
אֲנִי וְאִן אִסְרָלָא אָנֹן
אִיךְ אֲנִי אִן נְרָעָה אָנֹן
דְּאֲבָרָה אִיךְ אֲנִי:

Essi sono Hebrei, & io ancora: sono Israeliti, & io ancora: son seme d'Abraham, & io ancora.

23 אִן מִשְׁמִשְׁנָא אָנֹן
דְּמִשְׁחִיחָא בְּחִסְרֹות רַעֲיָנָא
אָמַר אֲנִי דִּיתִיר מִנְהֹון
אֲנִי פְּלִאוּתִי דִּיתִיר
מִנְהֹון בְּמִחְנֵתִי דִּיתִיר
מִנְהֹון בְּאִסְרָא דִּיתִיר מִ
מִנְהֹון בְּמִיתָא דְּכִנְיָא:

Son ministri del Christo, (da stolto parlo) assai piu sono io: ne le fatiche piu copiosamente, ne le piaghe sopra modo, ne le prigioni piu abbondantemente, ne le morti bene spesso.

נ

17 אַח-אֲשֶׁר אֲנִי מְדַבֵּר אֲנִי
מְדַבֵּר בִּיהוָה כִּי אִם כְּמוֹ בְּנִבְלָה
בְּעֵצִים הִתְהַלֵּךְ הוּא:

Loque hablo nolo hablo segun el Sennor, sino como en locura con este treuimiento de gloria,

18 וְכִי רַבִּים מִתְהַלְלִים בְּבִשְׂרָא
גַם אֲנִי אֲתַהַלֵּל:

Porque muchos se glorian segun la carne: tambien yo me gloriaré.

19 כִּי בְּמִנְחָה תִּשְׁמְעוּ אֶת-
הַנִּבְלִים בְּהִיוֹתְכֶם הַכְּמִים:

Porque de buena gana tolerays los locos siendo vosotros sabios.

20 כִּי תִשְׂאוּ אִם אִישׁ יַעֲבִיד
אֶתְכֶם אִם אִישׁ תִּבְלֵעַ אִם
אִישׁ תִּקַּח אֲשֶׁר לְכֶם אִם אִישׁ
יִתְּרוּמָם עֲלֵיכֶם אִם אִישׁ יִכֶּה
אֶתְכֶם בְּפָנִים:

Porque tolerays si alguien hos pone en seruidumbre, si alguien hos deuora, si alguien roma, si alguien se enfalça, si alguien hos hieren en la cara.

21 כְּבִשְׂתָּ אֹמֶר אֲנִי כְּמוֹ אֲשֶׁר
חִלֵּנִי בְּדַבַּר הוּא בְּכָל-דְּבַר
אֲשֶׁר בּוֹ יֵזֶם אִישׁ בְּנִבְלָה מְדַבֵּר
אֲנִי וְזֵמָם גַּם אֲנִי:

Digo lo quanto à la affrenta: como si nos vuissemos sido flacos (en esta parte:) antes en loque otro tuuere ofadia (hablo con locura) tambien yo tengo ofadia.

22 עֲבָרִים הִמָּה וְגַם אֲנִי בְּנִי-
יִשְׂרָאֵל הִמָּה וְגַם אֲנִי זֶרַע
אֲבֹרָהּ הִמָּה וְגַם אֲנִי:

Son Hebreos? yo tambien. Son Israelitas? y yo. Son simiente de Abraham? y yo.

23 מְשֻׁדָּתִי הִמָּשִׁיחַ הִמָּה בְּנִבְלָה
אֲדַבֵּר גְּבִתְלִיתִי עֲמָם גַּם יְכִלְתִּי
בִּיגִיעִים יוֹתֵרִים בְּנִגְעִים עֲלִי-
יֹתֵר בְּמִטְרוֹת יוֹתֵר בְּמִיתָם
פַּעֲמִים רַבּוֹת:

Son ministros del Christo? como poco sabio hablo) yo mas: en trabajos mas que ellos: en carceles, mas: en açotes, mas: en muertes, muchas vezes.

18.

17. Ὁ λαλῶ, ὡς λαλῶ καὶ οὐ
καὶ ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύ-
τῃ τῇ ἀποστολῇ τῆς ναυχίσεως.

Ce que ie di en ceste assurance de vanterie, ie ne le di pas sciō le Seigneur, mais comme par imprudence.

18. Ἐπὶ πολλοὶ καυχῶνται καὶ
τῷ σώματι, καὶ γὰρ καυχῶμαι καὶ ἐγώ.

Puis que plusieurs se vantent selon la chair, ie me vanterai aussi.

19. Ἡδύναται γὰρ ἀνυπακοῦν τῷ δι-
φράσματι, φρονίμοι εἰσιν.

Car vous endurez volontiers les imprudens, pource que vous estes sages.

20. Ἀνυπακοῦν γὰρ οἱ περ ὑμῶν
καταδουλοῖ, οἱ περ κατιδιῶ, οἱ περ
λαμβάνουσιν, οἱ περ ἐπιτίθενται, οἱ περ ὑ-
μῶν εἰς πάθος ποιοῦσιν αἰρεῖ.

Mesmes vous endurez si quelcun vous asservit, si quelcun vous mange, si quelcun reçoit, si quelcun, s'élève sur vous, si quelcun vous frappe au visage.

21. Κατὰ ἀπειρίαν λέγω, ὡς ὅτι
ἡμεῖς ἡδοῦμεθα, ἐν ᾧ οἱ ἄνθρωποι
τοῖς ὑμῶν, ἐν ἀφροσύνῃ λέγω, πολλὰ
καὶ γὰρ.

Je le di par opptobre, voire comme si nous auions esté sans aucune vertu: ains en quelque chose que quelcun soit hardi (ie parle en imprudent) ie suis hardi aussi.

22. Ἐβραῖοι εἰσιν; καὶ γὰρ Ἰσραη-
λιτὴς εἰσιν; καὶ γὰρ ἀπὸ σπέρματος Ἀβραάμ
εἰσιν; καὶ γὰρ.

Sont ils Hebreux? aussi suis ie? Sont-ils Israelites? aussi suis ie? Sont-ils de la semence d'Abraham? aussi suis ie.

23. Διάφοροι γὰρ εἰσιν οἱ πόντοι
φρονῶν λαλῶ, ὡς ἐν ἡγῶ, ἐν κα-
ταδουλοῖς, ἐν κατιδιῶ, ἐν λαμβάνουσιν, ἐν ἐπι-
τιθέουσιν, ἐν πάθει, ἐν φυλακαῖς, ἐν
πολλοῖς, ἐν πάθει, ἐν πολλοῖς.

Sont-ils ministres de Christ? (ie parle comme imprudent) ie le suis par dessus, en travaux d'auantage, en batu- res par dessus eux, en prisons d'auanta- ge, en morts souentes fois.

CAP. XI.

17. Quod loquor, non loquor secundum Deum, sed quasi in insipientia, in hac substantia gloriae.

That I speake, I speake it not after the Lord: but as it were foolishly, in this my great boasting.

18. Quoniam multi gloriantur secundum carnem; & ego gloriabor.

Seeing that many reioyce after the flesch, I will reioyce also.

19. Libenter enim sufferis insipientes: cum sitis ipsi sapientes.

For ye suffer fooles gladly, because that ye are wise.

20. Sustinetis enim si quis vos in servitutem redigit, si quis devorat, si quis accipit, si quis extollitur, si quis in faciem vos cadit.

For ye suffer even if a man bring you into bondage: if a man devour you: if a man take your goods: if a man exalt himself: if a man smite you on the face.

21. Secundum ignobilitatem dico, quasi nos infirmi fuimus in hac parte. In quo quis audeat (in insipientia dico) audeo & ego.

I speake as concerning the reproch: as though that we had bene weak: but where in any man is bold (I speake foolishly) I am bolde also.

22. Hebraei sunt: & ego. Israelitae sunt: & ego. Semine Abraham sunt: & ego.

They are Hebrewes: so am I: they are Israelites: so am I: they are the seed of Abraham: so am I.

23. Ministri Christi sunt: & ego, (ut minus sapiens dico) plus ego: in laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequentior.

They are the Ministers of Christe: I speake as fooles: I am more labourous more abundant: in stripes above measure: in prison more plentifully: in death oft.

Das XI. Capitel.

17. Was ich jetzt rede / das rede ich nicht als im HERRN / sondern als in der Thorheit / dieweil wir in das rühmen kommen sind.

Quod som ieg nu taler / der taler ieg icke som i HERRN / men som i daarlighed / den stund wi ere comne i denne rofelse.

18. Sintemal viel sich rühmen nach dem Fleisch / will ich mich auch rühmen.

Effterdi / mange rose sig effter Rødet / da vil ieg oc rose mig.

19. Denn ihr vertraget gerne die Narren / dieweil jr klug sendt.

Ehi art i fordrage gerne Daarer / effterdi art i ere floger.

20. Ihr vertraget / so euch jemand zu Knechte machet / so euch jemand schindet / so euch jemand nimpt / so euch jemand trocket / so euch jemand in das angesicht streicht.

I lide / der som nogen gør eder til Dienere / Der som nogen plagg eder / Der som nogen tager eder / Der som nogen trækker eder / Der som nogen slår eder i ansigtet.

21. Das sage ich nach der Vnehre / als weren wir schwach worden. Wor auff nun jemand kühne ist (ich rede in der Thorheit) darauff bin ich auch kühne.

Dette siger ieg effter vanære / lige som wi vaare bleffne i skøbelige. Huor aff nu nogen er dristig (Jeg taler i daarlighed) der aff er oc saa ieg dristig.

22. Sie sind Ebreer / ich auch. Sie sind Israeliter / ich auch. Sie sind Abrahams Samen / ich auch.

De ere Ebreer / Jeg oc saa. De ere Israeliter / Jeg oc saa. De ere Abrahams Sæd / Jeg oc saa.

23. Sie sind Diener Christi / ich rede thörllich / ich bin wol mehr. Ich habe mehr gearbeitet / ich habe mehr schläge erlitten / ich bin öfter gefangen / oft in Todesnöthen gewest.

De ere Christi Dienere / Jeg taler daarlige / ieg er vel mere / Jeg haaffuer arbejdet mere / Jeg haaffuer leidet flere slag / Jeg haaffuer været flere gange fangen / De offre i døds nød.

Kapitola XI.

17. Coft mluwism / nemluwim wedt Boga / ale-pako. w nemandrosti / strany etto chlauby.

Comowente mowtec wedle Pána / ale taku przez głępiwo / w thym bedpietnym przechwalas niu.

18. Poniewadz se mnoz chlubij wedt etla / y pat se chlubiti budu.

Gdyz wiele sie ich przechwala wedle ciela / y ta sie tez przechwalac bede.

19. Kadi jagiste snastite nemandr / gauce sami maudfij.

Abowsem radzi znoscite glaspie / bedac sami madermi.

20. Neb trpijete toho ktery was w sluzbu podrobuje / y toho kdo zjira / y toho kdo bje / y toho kdo se wydmwizuje / budtoze was kdo w twat repe.

Bo znoscite test was kto znies wala / test was kto pozpra / test kto bierze / test sie kto wywizal / test kto was w lice bje.

21. A lekosti prawism / was kobyhom mys to nemozlibiti. Nebz w tem kdo smij / strze nemandrosti prawism / smijme y na.

Jakto Pa stromocte mowte: dla te zedmy byt mlymly owfiam w czymby kolwiel kto chial byc smialy (z glupstwomowte) y ia thej smialym bede.

22. Bidet gfa / y na: Izraelstij gfa / y na: Syme Abrahama gfa / y na.

Ebreycy sa r testem y / Izraelczycy sa r y tam tez test / Plemieniem Abrahamowym sa r testem y.

23. Sluzebnisey Kristowi gfa / (pako nemandr prawim) wice na: W pracach mnohem wescich / w zalkach hogneki / w ranach nad obhyet / na smrti kastofrat.

Sladzy Kristowi sa r (glaspie mowte) przewyzamta / w pracach obfite / w wbiezowanu nad miare / w wiesieniu obfite / w smierciach czesto.

י א

31 ידע הו אלהא אבוי
דמרו ישוע משיחא
מברכא דלעלם אלמין
דלא מכריב אנת:

*L'Idio è Padre del nostro Signor Ie-
su Christo, che è benedetto in eterno, se
che io non mento.*

32 בדרמסוק רב חילא
דארטוס מלכא נטר הווא
מדינתא דדרמסוק:
למא חרני:

*In Damasco il Governator che s'era
per il Re Aretas, hauena poste le guardie
ne la città de Damasceni, volendomi pi-
gliare.*

33 ומו בותא בסריגתא
שבוי מן שירא נא תבלט
מן אבדיה:

*E per questa finestra fui calato in sua
horta: et per il muro: e così scappai da le
sue mani.*

י א

1 למשתכרו (נלא) אלא
לא פקח אנת אנת לי גיר
לחונא בלגנייה דמרו:

*Certamente il gloriarmi non m'è
essediente: perche io verrò a le visioni &
reuelation del Signore.*

2 ידענא זכרא במשיחא
מו קדם ארפ עסר
שגין אן בפגר דין נאן דלא
פגר לא ידע אנת אלהא
הו ידע דאחחשף הו קנא
עדמא לתילתא דשמיה:

*Io conosco un huomo in Christo in-
nanzi quattordici anni (o fosse nel cor-
po, io non so, o fuor del corpo, io non so,
Idio lo fa) esser stato rapito infino al ter-
zo cielo.*

3 ידע אנת לה לחני
ברנשא אן בפגר דין נאן
דלא פגר לא ידע אנת
אלהא הו ידע:

*E so che questo tal huomo (o nel cor-
po, o fuor del corpo, io non so gran, lo fa
Idio.)*

4 דאחחשף לפרדיסא
ושמע מלא דלא מתמלן
אילין דלא שליט לברנשא
לממלתי אגין:

*Fui rapito in paradiso, e vidi parole
ineffabili, lequali non è lecito all'huomo
parlare.*

י א

31 האלהים ואבי אדנינו ישוע
המשיח יודע יהוה המברך לעולם
כי אני כוב:

*El Dios y padre del Sennor nuestro Iesus el
Christo, que es bendito por siglos, sabe que no
miento.*

32 בדרמשק אררטוס פקיד עם
המלך נצר את עיר דמשק חפץ
לתפשי:

*En Damasco, el capitan de la gente del rey
Aretas guardaua la ciudad de los Damascenos
para prenderme:*

33 ובחלון בסל חרדוני
בחומה ונמלתי מידיו:

*Y fue abaxado del muro por vna ventana, y
escapame de fus manos.*

י ב

1 לחהלל לא יזעיל לי אבנא
למראות ולחיונות יהוה:

*Cierto no me es conueniente gloriarme:
mas vendré a las visiones y a las reuelaciones del
Sennor.*

2 ידעתי אדם במשיח מאדבע
עשרה שנה אדם בגויה לא
ידעתי אדם מחוץ לגויה גם לא
ידעתי אלהים יודע כי נשאו
כמוהו עד שלישי השמים:

*Conozco hombre en el Christo, que antes de
catorze annos (si en el cuerpo, no lo sé si fuera
del cuerpo, no lo sé: Dios lo sabe) fue arrebatado
hasta el tercer cielo.*

3 וידעתי את האדם בנה אדם
בגופה אן מחוץ לגופה לא
ידעתי אלהים יודע:

*Y conozco tal hombre (si en el cuerpo, o
fuera del cuerpo, no lo sé: Dios lo sabe.)*

4 כי נשאו אל גן עדן ושמע
דברים לא ידעתי ספורות
אשר לא ישוה לאדם לדבר:

*Que fue arrebatado y lleuado al Parayso,
donde oyó palabras secretas que el hombre no
puedé dezir.*

י א

31. ὁ θεὸς πατήρ τοῦ κυρίου
ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ οἶδεν, ὅτι
ἀνολογῆται αἰς τοὺς αἰῶνες, ὅτι οὐ
ψεύδεται.

*Dieu qui est le Pere de nostre Sei-
gneur Iesus Christ, & qui est benit
eternellement, fait que ie ne men point.*

32. Ἐν δαμασκῷ ὁ ἐπὶ τῆς πό-
λεως ἄρετας ἐφύλαξε τὴν δα-
μασκηνήν, θέλων με πιάσειν.

*En Damas le gouuerneur pour le
roy Aretas auoit mis guet en la ville
des Damasceniens, me voloit saisir:*

33. Καὶ διὰ θυροῦ ἐν σινοί-
ῳ ἐκάλυψάν με τὰ πόρτου, &
ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

*Mais ie fu deualle de la muraille en
vne corbeille par vne fenestre: & ainsi
l'eschappai de ses mains.*

Κ Ε Φ Α Α. י ב

Καυχῶμαι ὅτι ἐ συμφύρι μοι
ἐλθόντων μου αἰς ἐπίφασιν
καὶ ἀποκαλύψεως κυρίου.

*Certes il ne m'est point conuenia-
ble de me vâter: car ie viendrai iusques
aux visions & reuelations du Seigneur.*

2. Οἶδα ἄνθρωπον ἐν χριστῷ πρὶν
ἑξάκαισι τοῖς ἔτεσι, ὅτι ἐν σώμα-
τι, ὅτι οἶδα, ὅτι ὁ κύριος τὸ σώμα-
τος, καὶ οἶδα, ὅτι οἶδα. ἀρραβὴν
τῆς γένεσος: καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ
κυρίου.

*Je cognoi vn homme en Christ il y
a quatorze ans passés (si ce fut en corps,
ie ne sai: si ce fut hors du corps, ie ne
sai: Dieu le fait) qui a esté rau iusqu'au
troisieme ciel.*

3. Καὶ οἶδα τὸν ποῦ ἐν ἀνθρώπῳ,
ὅτι ἐν σώματι, ὅτι ὁ κύριος τὸ σώ-
ματι, ὅτι οἶδα, ὅτι οἶδα.

*Et sai qu'un tel homme (si ce fut en
corps ou si ce fut hors du corps, ie ne
sai: Dieu le fait.)*

4. Ὅτι ἔρραυον αἰς τὸν παράδει-
σον, καὶ ἤκουον ἀρρήτων ῥημάτων,
ἃ οὐκ ἐστὶν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι.

*A esté rau en paradiso, & a ouï pa-
roles inenarrables, lesquelles il n'est
possible à homme d'exprimer.*

CAP. XI.

31. Deus & Pater Domini nostri Iesu Christi, qui est benedictus in secula, scit quod non mentior.

The God even the Father of our Lord Iesus Christ / which is blessed for evermore / knoweth that I lie not.

32. Damasci præpositus gentis Areta regis, custodiebat civitatem Damascenorum, ut me comprehenderet.

In Damascus the gouernour of the people vnder King Aretas / layde watch in the cite of the Damascens / and would haue caught me.

33. Et per fenestram in sporta dimissus sum per murum, & sic effugi manus eius.

But at a windowe was I let downe in a basket through the wall / and escaped his handes.

CAP. XII.

Si gloriari (oportet non) expedit quidem) veniam autem ad visiones & revelationes Domini.

It is not expedient for me no doubt to reioyce: for I will come to visions / and revelations of the Lord.

2. Scio hominem in Christo ante annos quatuordecim (sive in corpore nescio: sive extra corpus, nescio: Deus scit) raptum huiusmodi usque ad tertium celum,

I knowe a man in Christ above foure tene yeres ago: / whether he were in the bodie / I can not tell / or out of the bodie / I cannot tell: God knoweth / which was taken vp into the third heauen.

3. Et scio huiusmodi hominem (sive in corpore, sive extra corpus, nescio: Deus scit.)

And I knowe such a man (whether in the bodie / or out of the bodie / I cannot tell: God knoweth.)

4. Quoniam raptus est in Paradisum: & audivit arcana verba, quae non licet homini loqui.

Howe that he was taken vp into Paradise / and heard wordes which can not bee spoken / which are not possible for man to utter.

2. An die Corinthier.

Das XI. Capitel.

31. Gott vñnd der Vatter vnserg HERRN Jesu Christi / welcher sich gelobet in ewigkeit / weiß / daß ich nicht liege.

Gud oc vor HERRN Jesu Christi Vatter / hülften der vere loffte til ewig tid / veet at ieg icke lüger.

32. Zu Damasco der Landpfleger des Königs Areta / verwahrte die Statt der Damascen / vñnd wolte mich greiffen.

Vdi Damasco foruarede Kong Arete Landpfleger / de Damascens Stad / oc vilde grebet mig.

33. Vñnd ich war inn einem Korbe zum Fenster auß durch die Mauer nicht gelassen / vñnd entrann auß seinen Händen.

Oc ieg bleff vunden ned i en Kurfue vñnd at ic vindue igennem muren / oc vñndfnde aff hans hender.

Das XII. Capitel.

Es ist mir ja das rühmen nichts nütze / doch wil ich kommen auff die gesichte vñnd offenbarung des HERRN.

Denne osser mig to ineed nyttelig dog vil ieg komme til HERRN Synner oc Obenbærelser.

2. Ich kenne einen menschen in Christo / vor vierzehn Jahren / ist er in dem Leibe gewesen / so weiß ich nicht / oder ist er außser dem Leibe gewesen / so weiß ich auch nicht / Gott weiß es / derselbige ward enbücket / biß in den dritten Himmel.

Ieg kender i Menniste i Christo / forren aar si den / Vaar hand i legemet / der veed ieg icke / Eller vaar hand vden legemet / der veed ieg oc icke / Gud veed det Den samme bleff vñndryckt / ind i den tredie Himmel.

3. Vñnd ich kenne denselbigen Menschen / Ob er in dem Leibe oder außser dem Leibe gewesen ist / weiß ich nicht / Gott weiß es.

Oc ieg kender der samme Menniste / Huad hel der hand vaar i legemet eller vden legemet / veed ieg icke / Gud veed det.

4. Er ward enbücket in das Paradis / vñnd höret vñnaussprechliche wort / welche kein Mensch sagen kan.

Hand bleff vñndryckt ind i Paradis / oc hørde vñngelige ord / hülte i ineed Menniste land sig.

II. A Korintuom.

Kapitola XI.

31. Vññ a Dtee Pána nasse / ho Gæjisse Krysta / kterchj gest poæhnany ná věky / wj jec nelgu.

Bog y o tce Pána náse Jesu Krysta chwalebny na wieki / wie iz cinte klámam.

32. Mæsta Damassku Wla / daß sidu Arety Krále / ostij / hal Mæsta Damassiu aby mne yal.

W Damassku stároshá Królá Arety osadzil byl stráž w mieście / Damassczenczykow chcac mie pociąć.

33. A yá otnem spussien gsem w koshy pkes Jed / a tal gsem vffel rutau gehu.

Alen byl otnem / w koshu spussien / czon z muru / y vffedlem tak iego.

Kapitola XII.

Esuffstise chlubiti (neslu: sly jagist) a wssat po: wim co mi Pán jgawila o ká: jal.

3. Síte mntse test pożyteczna / Jezekj przychwalac sie / abowiem / ci przyjde do widzenia y obawiesia Paniego.

2. Wjim Eflowka w Krystu pzed Lcty ternaeti (bud w tle nebo from tla / newjim: Vññ wj) / ze takowj byl wizen a: do tctijho Nebe.

3. Znamet cflowek w Krystusie pzed czernaciá / (test w cielem nie wiem / test nie w cielem / nie wiem / Bogci wie) / Procy byl zachwycen a: do trzeciego nieba.

3. A wim takowjho cflowka (bud s tlem aneb bez tla / newjim: Vññ wj.)

4. Znamet cflowego cflowka / (test w cielem nie wiem / test nie w cielem / nie wiem / Bogci wie.)

4. Ze takowj wizen byl do Ká: / a slysal tagna slowa / kterchj nesluffy cflowku mlwiti

3. Ji byl zachwycen do Ká: / y slysal niewymowione slowa / Procy / se cflowekowi nie godi powiedac.

יב

5 על הנא אשתבחר על
נפשי דין לנא אשתבחר
אלא אן בכוריהא :

*Di questo tal'huomo io mi gloriarò:
ma di me stesso non mi gloriarò, se non ne
le mie infermità.*

6 אן אשתבחר דאשתבחר
לא הנא אנה שטתא שררא
היגיד אמר אנה האסנא
דין דלמא אנש יתעצא
עלי יתיר דין מא דחוא לי
נדשמע מני :

*E se pur mi glorio gloriare, non farò
glia stolto: per anche io dirò la verità: ma
io me n' astengo, acciò che alcun non pensi
di me più di quello ch'ei mi vede essere, o
ch'egli ode, da me.*

7 נדלג אשתבחר
בית דותא דגלגא אשתבחר
לי שפא דבסרי מלאכה
דסטנא דהנא מקפח לי
דלג אשתבחר :

*Et acciò che per l'eccellenzia de le ri-
velationi io non m'inalzassi fuor di mo-
do, mi fu dato uno stimolo à la carne, un
angelo di satana, perche mi battesse, ac-
ciò che io non m'inalzassi oltra modo.*

8 על הנא תלת ודין
בצית מן מרי דיתבחר מני :

*Per laqual cosa ho ben tre volte pro-
gato il Signore, che si partisse da me.*

9 ואמר לי ספק לך
טיבתי חלי גיר
בפריהיתא הו מתנמר
חדאית חבול אשתבחר
בכוריה דנאנא עלי חילה
דמשיחא :

*Et egli m'ha detto, La gratia mia ti
basta: imperò che la mia virtù si super-
ficia ne l' infermità. Valentissimamēte
dunque mi gloriarò più tosto me le mie
infermità: acciò che la virtù di Christo
habiti in me.*

10 מטיל הנא צבא אנה
בכוריהא בצבא
באנא צבא בדרופא
בכוריהא דעל אפי
משיחא אמת דכריה אנה
גיר הידיו הו חילתו אנה :

*Per laqual cosa io piglio piacere me-
l' infermità, ne l'ingrurie, ne le necessitè,
ne le persecutioni, me le angustie per Chris-
to. Imperò che quando io sono infermo, al-
or son forte.*

יב

5 על דבר בנה מתהלל אנכי
ועל נפשי אנכי מתהלל כי
אם בתחלתי :

*De esto tal me gloriaré: mas de mi mismo
nada me gloriaré, sino en mis flaquezas.*

6 ואם אהבץ להתהלל לא
אכסל כי דברי אמת אומר
אנכי אל חס אני בן אש
יחשבי על אשר רואני אני
שומע מאומה ממני :

*Por loqual si quisiere gloriarme (de estas
cosas,) no fere loco: porque diré verdad: empe-
ro dexo lo; porque nadie pienſe de mi mas de lo-
que en mi vea, o oye de mi.*

7 ופן אתרומם על יתרת
תחיונות לכן גמר לי סלון
בבשרי מלאך השטן המלכני
באגרוף בן אתרומם בלבי :

*Y porquela grandeza de las reuelaciones no
me leuante (sobre lo que es menester,) es me da-
da la repunta de mi carne, Angel de satanas, que
me apeloconece.*

8 ועל זאת שלוש פעמים
התחננתי לאדני לסוד ממני :

*Por loqual tres vezes he rogado al Sennor
que se quite de mi.*

9 ויאמר אלי ישפק לך תחננתי
כי כחי במחלה ישלם לך
בחרתי יחד להתהלל במחלתי
אשר תשכן עלי גבורת המשיחא :

*Y ha me dicho, Basta te mi gracia: porque
(mi) potencia en la flaqueza se perficiona. Por-
tanto de buena gana me gloriaré de mis flaque-
zas porque habitó en mi la potencia del Christo.*

10 על כן מתיצה אני
במחלותי בדרופות בנזעות
בדרופות במצרים על המשיח
כי כאשר חלה אני או גבור
אנכי :

*Por loqual me contento en las flaque-
zas, en las affrentas, en las necesidades, en las
persecuciones, en las angustias por el Christo
porque quando soy flaco, entonces soy poderoso.*

יב

5. Ὑπερ τοῦ ταύτης καυχῆσθαι.
ὕπερ δὲ ἑαυτοῦ ἂν καυχασθαι, εἰ
μὴ ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ μου.

*D'un tel homme me vanterai ie,
mais de moi-même ne me vanterai ie
point, sinon en mes infirmités.*

6. Ἐὰν γὰρ θελήσω καυχῆσθαι, ὥς
ἐσθ' ἡ ἀφροσύνη. ἀληθὴς γὰρ
ἐστίν, Φειδῶμαι δὲ μή τις εἰς ἐμὲ
λογισθῇ ὡς ὅτι ὑπερὸ ὧν ἔλαττον εἰ-
μὶ ἐν ἐμοί.

*Car quand ie me voudrai vanter, ie
ne ferai point imprudent: car ie dirai
verité: mais ie m'en espargne, afin qu'il
aucun ne m'estime point par dessus ce
qu'il me voit estre, ou par dessus ce qu'il
entend de moi.*

7. Καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῆς δόξης
καλῶς ἐμαυτὸν ἰνα μὴ ὑπεραίρωμαι,
ἐλπίσθη μοι σκόλος τῇ σαρκί, ὡς γὰρ
λατρεῖται, ἵνα με καλῶς φέρῃ, ἵνα
μὴ ὑπεραίρωμαι.

*Et de peur que ie ne m'effeuasse ou-
tre mesure à cause de l'excellence des
reuelations, il m'a esté mis une eschar-
de en la chair, un ange de Satan, pour
me buffeter, à ce que ie ne m'effeuasse
oultre mesure.*

8. Ὑπὲρ τῆς τριῶς πλὴν κύριον
παρακάλειν, ἵνα δόξῃ ἐν ἐμῷ.

*Pour laquelle chose j'ai prié trois
fois le Seigneur, afin qu'icelui se depart-
tist de moi.*

9. Καὶ εἰρήμει μοι, ὅτι οἱ ἰσχυ-
εῖς μου ἡ γὰρ δυνάμεις μου ἐν ἀ-
δυναμίᾳ πλεονεχῶ. ἡ δὲ δύναμις μου
ἐν καυχῇ, ὡς ἐν ἀδυναμίᾳ
μου, ἵνα ἀποσκοπώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύ-
ναμις τοῦ χριστοῦ.

*Mais il m'a dit, Ma grace te suffit:
car ma vertu s'accomplit en infirmité.
Ie me vanterai donc tres volentiers plu-
tost en mes infirmités, afin que la ver-
tu de Christo habite en moi.*

10. Διὸ ἀδυνατῶ ἐν ἀδυναμίᾳ, ἐν
ὕβρει, ἐν ἀγρυπνίᾳ, ἐν διωγμοῖσι,
ἐν στενοχωρίαις, ὕπερ χριστοῦ ἵ-
ταν γὰρ ἀδυνατῶ, τὴν δυνατῆς ἐ-
μῆς.

*Et pourtant pren-ie plaisir en infir-
mités, en inuires, en neccessités, en per-
secutions, en angusties pour Christ: car
quand ie suis foible, adonc suis-ie fort*

CAP. XII.

5. Pro huiusmodi gloria: pro me autem nihil gloriabor, nisi in infirmitatibus meis.

Of such a man will I reioyce: of my selfe will I not reioyce / except it be of mine infirmities.

6. Nam & si voluerogloriari, non ero insipiens: veritatem enim dicam, parco autem, ne quis me existimet supra id quod videt in me, aut aliquid audit ex me.

For though I would reioyce / I should not be a foole: for I will say the truth / but I reframe / least any man should thinke of me aboue that he seeth in me: or that hee heareth of me.

7. Et ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meę angelus satanę, ut me colaphizet.

And least I should be exalted out of measure through the abundance of reuelations / there was giuen vnto me a prick in the fle: / the messenger of satan to buffet me / because I should not be exalted out of measure.

8. Propter quod ter Dominum rogavi, ut discederet a me.

For this thing I besought the Lord thre times / that he might depaue from me.

9. Et dixit mihi, Sufficit tibi gratia mea, nam virtus in infirmitate perficitur. Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi.

And he saide vnto me / My grace is sufficient for thee: for my power is made perfect through weaknes. Very gladly therefore will I reioyce rather in mine infirmities / that the power of Christ may dwel in me.

10. Propter quod placeo mihi in infirmitatibus, in cōtumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustis pro Christo. Cum enim infirmor: tunc potens sum.

Therefore I take pleasure in infirmities / in reproches / in necessities / in persecutions / in angusties for Christes sake: for when I am weaker / then am I strong.

Das XII. Capitel.

5. Davon wil ich mich rühmen / von mir selbst aber will ich mich nichts rühmen / ohn meiner schwachheit.

Der aff vil ieg rose mig / Men aff mig self vil ieg inted rose mig / vden aff min ströbelighed.

6. Vnd so ich mich rühmen wolte / thet ich darumb nicht thörllich / denn ich wolte die waerheit sagen. Ich enthalte mich aber des / auff das mich nicht jemandt höher achte / denn er an mir sihet / oder von mir höret.

De der som ieg vilde rose mig / da giorde ieg fordi icke daarlige / thi ieg vilde sige sandhed. Men ieg holder mig der fra / Paa det at nogen skal icke acce mig høyre / end hand seer paa mig eller höret aff mig.

7. Vnd auff das ich mich nicht der hohen offenbarung überhebe / Ist mir gegeben ein Pfal ins Fleisch / nemlich des Sathans Engel / der mich mit säusten schlage / auff das ich mich nicht überhebe.

De at ieg skal icke ophøve mig aff de høne Øbenbarelser / Da er mig giffuen en Pal i Kød / som er Satans Engel / som mig skal sla med Dæffue / paa det ieg icke skal ophøve mig.

8. Dafür ich drey mal dem H E X X E N geflehet habe / daß er von mir weiche.

For hüttet ieg formante H E X X E N tre gange / at hand maatte vige fra mig.

9. Vnd er hat mir zugesagt: Laß dir an meiner Gnade genügen / denn meine krafft ist in den schwachen mechtig. Darumb wil ich mich am aller liebsten rühmen meiner schwachheit / auff daß die krafft Christi bey mir wohne.

De hand sagde til mig / Lad dig nøie med min Naade / Thi min Krafft er mechtig i de Ströbelige. Der saare vil ieg heldst rose mig aff min ströbelighed / at Christi Krafft land bo hos mig.

10. Darumb bin ich guts muths / in schwachheiten / in schmachten / in nöthen / in verfolgungen / in ängsten / vmb Christi willen. Denn wenn ich schwach bin / so bin ich stark.

Der saare er ieg ved god trost / i ströbelighed / i forsmædelse / i nød / i forfølgelse / i angst / for Christi skyld. Thi naar ieg er ströbelig / da er ieg stærk.

Capitola XII.

5. Takomym budu se chlubiti / ale sam sebau nie nej to: lito nemocni mymi.

Stafowego cziowieka bede sie przechwalal / a z slabej samego nie bede sie przechwalal / wyprawy z krewkoscia moich.

6. Neb budu si chlubiti chlubiti / nebudu nemaudry / prawdu zagiste powijm Ale ponecham / aby se ntkdo ne domniwal o mne nad to / palz widij mne / aneb slopy ntkdo odemne.

Abowiem testnym sie chyal przechwalal / nie bede glupim / boe prawde powiem / alec stro mne mowie / aby kro o mne nie myslil nadro cym mne byc widzi / abo co styby odemne.

7. Aby welkost zgewenij mne nepozdwiha / dan mi gest ofen tela mcho / Angel Sfantaw / aby mne zassiglowal / aby se nad miju newynas sel.

Abych zacne tela obfawies mne me byl nad miane wywyjsen / dan mi test stak w ciato / y aniol sntan / aby mie policykowal / jes bych nie byl nad miane wywyjsen.

8. Za to tskrat gsem Pana proshi / aby ten odsiaupil odes mne.

Dla czegoz trzy troc Pana prosil aby odemnie odjebl.

9. Wskl mi: Dostl mas na me milosti / neb moc ma w ne moey se dokonawa Protoz rad se chlubiti budu nemocni mymi / aby we mne pchbywa la moc Krystowa.

Wskl mi: Dostl tobie na mey lasce / abowiem mo znosc moia przez krewkosc bywa dokonczona. Wazro rad thedy bede sie przechwalal rad by z krewkoscia moey / aby we mne miekala moe Krystowa.

10. Protoz lijbijm se sam sobe w nemocach mych / w hanz nich / w nedostatech / w prostiwnstwiach / a w wzkostech pro Krysta. Neb kdyz gsem nemocen / techdaz splen gsem.

Dla tego sie tocham w krewkoscach / w lekoscach / w potes zabach / w przesladowaniach / w wci slach dla Krysta: abowiem gdy nie moge / redym mozy test.

יב

11. הא הוית חסיד רענא
בשוכרי דאנתון
אלצתונני חביו הנתינו
זיר דאנתון תסחרון עלי
מטול דלא פצרת מדם מן
שליחא אליו וטב מיתריו
אפולא הוית מדם:

Io sono stato sulto a gloriarmi: mi ci hanate costretto: perciocche io doueno esser laudato da voi. imperocche io non sono stato in cosa alcuna da meno che i sommi Apostoli, ancor che io sia niente.

12. אתנתא דשליחא עבדת
ביתכון בכל מסיבנני ו
ובגברות ובתדמרתא
ובחיל:

Certamente i segni de l'effere Apostolo sono stati fra voi con ogni patientia, con segni e miracoli, e virritu.

13. פמנא זיר אתצפרתון
מן אדתא אמרניתא אלא
או בדתא דאנא לא יקרת
עליכון שבוקו לי דקדו
סכלות:

Perche, qual cosa è quella, in che voi siate stati da meno che l'altre Chiese: se non ch'io stesso non sono stato peggio per non vi essere graue? perdonatemi questa ingiuria.

14. הא דתא דתלתי
ובניו דמטיב אנא דאתא
ליתכון ולא אקד עליכון
מטול דלא פצא אנני
דילכון אלא לכון לא זיר
תיכו פננא למסס סימיתא
לאבהא אלא אבהא
לבניהון:

Ecco che per la terza volta io sono apparecchiato per venire a voi, e non farò peggio a lauarare per non vi esser graue: perciocche io non cerco le cose che son dostre, ma cerco voi, imperocche non debbeno i figliuoli accumular per li padri, ma i padri per li figliuoli.

15. אנא דין חזינא
ובתקתא אפיק נאך קוימי
אתל עלאפי נבשכתון אף
בד יתיראית מחב אנני
לכון אנתון בציראית
מחבון אנתון לי:

Ma io volentierissimamente spendere, e farò speso per le anime vostre: ancor che amando io voi maggiormente, sia meno amato.

16. ופבר אנא לא יקרת
עליכון אלא אף זבדנא
חרעא בנכלא גנבתכון:

Heru io non ho gia gramati: ma essendo astuto ho presi con inganno.

יב

11. גהייתי כסיל בחתהללי אמתם
נגשחוני כי צדככם היא להעיד
עלי כי לא קטנתי משליחים
תדולים אתה כי מאמה לא
אנכי:

Hefido loco (en gloriarme,) vosotros me conftrennistes que yo auia de ser alabado de vosotros: porque en nada he sido menos de los summos Apostoles, aunque soy nada.

12. כיתאותות השליחים נעשו
ביניכם בכל דמיה באותות
ומפתים וכוחות:

Contodo esso fennales de Apostol han sido hechas por vosotros, en toda paciencia, en senales, y en prodigios, y en marauillas.

13. כיתמה ישלכם אשר בו
קטנתי מקהלות אחרות בלעד
כיתאני לא הכבדתי אתכם
תנני את עולת הווא:

Porque que ay en que ayays sido menos que las otras Iglesias, sino en que yo mismo no hos he sido carga? perdonadme esta injuria.

14. הנה גם זאת פעם שלוש
ועתיד אני לבוא אליכם ולא
אכבד אתכם כי אני מבקש
את אשר לכם כיתאם אתכם
כי לא ישוה לבנים להאציר
לילדיהם כי אם ישוה לילדים
להאציר לבניהם:

Heaqui estoy aparejado para venir a vosotros la tercera vez, y no hos sere pesado. porque no busco vuestras cosas, sino a vosotros: porque no han de achesorarlos hijos para los padres mas los padres para los hijos.

15. ואני חפצתי לכלכל את
נפשי וגם להנתן על נפשכם
אתה כיתעל יתר אוהב אני
אתכם ומעט נאהב אנכי:

Yo empero de bonis magana gastaré y sobre gastaré por vuestras almas; aunque amando hos mas, sea amado menos.

16. ויהי כי אני לא הכבדתי
אתכם כיתאם בהוית ערום
במרמה גנבתי אתכם:

Mas sea ansi, y no hos he agrauado; sino que, como soy astuto, heos tomado por enganno.

יב

11. Τί γινεσθαι ἄφρων παυχύνουσιν
ὑμᾶς μετ' ἀσχημάσασθαι ὅτι γὰρ ὁ
Φίλος ἐφ' ὑμᾶς συνίσταται ἕως
γὰρ ὑπερβαίνει τὸ ὑπερβαίνει δὲ
λατ, οἱ καὶ ἕως ἡμῶν.

Tai esté imprudent en me vantant: vous m'y auez contrainst: car ie deuoye estre recommandé par vous, ven que ie n'ai esté moindre en nulle chose que les plus excellens Apostres, encorae que ie ne soy rien.

12. Ταὶς μαρτυρίαις τῶν ἀποστόλων
καταγασαί ἐν ὑμῖν, ἐν πάσῃ ὑπο-
μοχῇ, ἐν σημείοις καὶ τέρασ καὶ
δυνάμει.

Certes les enseignes de mon Apostolat ont esté accomplies entre vous avec toute patience, avec signes, merueilles & vertus.

13. Τί γὰρ ἐστὶν ὃ ἡττηθῆναι ὑμῶν
τοῖς λοιποῖς ἐκκλησίαις, οἱ μὴ ἐν
αὐτῇ ἡγῶν ὅτι κατωτέρα οὐκ ἔστι
χαλεπὸς ὁ μὲν τὸ ἀδικίαν παύ-
ειν.

Car en quoi auez-vous esté moins que les autres Eglises? sinon que ie ne suis point deueu lache: en besongne à vostre dompage pardonnerai moi ce tort.

14. Ἐν τῇ τρίτῃ φορὶ ἐλθὼν ἔρχομαι
ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐν κατωτέρῃ
οὐκ ἔστι ὑμῶν: ἐν γὰρ ζητῶ τὸ ὑμῶν,
ἀλλ' ὑμᾶς ἐν γὰρ ὁ φιλεῖ τὰ τέκνα
τοῖς γονεσὶν ὡς οὐκ ἐστὶν, ἀλλ' οἱ γο-
νοὶ τοῖς τέκνοις.

Voici pour la troisieme fois que ie suis prest d'aller vers vous: & ne besongnerai point lachement à vostre dompage: car ie ne demande point le vostre, mais vous-mesmes: aussi les enfans ne doiuent point faire amas pour leurs peres, mais les peres pour leurs enfans.

15. Ἐγὼ δὲ ἡτοίμα δαπανήσασθαι
ἐκ δαπανημάτων ὑμῶν ὡς ἡ ψυ-
χὴ ὑμῶν οἱ καὶ πλεονεξίας ὑ-
μᾶς ἀγαπᾶν, ἢ ἡτοίμα ἀγαπᾶν.

Et quant à moi, ie despandrai tres-volontiers, & serai despandu pour vous ames, combien que vous aimant tant & plus, ie soy moins aimé.

16. Ἐγὼ δὲ, ἡγῶν ἐν κατωτέρῃ
οὐκ ἔστι ὑμᾶς, ἀλλ' ὑπερβαίνει παύειν,
δὲ ὑμᾶς ἐλατ.

Mais soit, que ie ne vous aye point chargés: toutesfoies estant ruis, ie vous ai prains par finesse.

11. Factus

CAP. XII.

11. Factus sum insipiens: vos me coëgistis. Ego enim à vobis debui commendari: nihil enim minus fui ab iis qui sunt supra modum Apostoli, tamen nihil sum.

I was a fool to boast my self: yet have compelled me: for I ought to have been commended of you: for in nothing was I inferior unto the chief Apostles: though I be nothing.

12. Signa tamen Apostolorum mei facta sunt super vos in omni patientia, in signis & prodigiis & virtutibus.

The signes of an Apostle were wrought among you with all patience: with signes / and wonders / and great works.

13. Quid est enim quod minus habuistis præ cæteris ecclesiis, nisi quod ego ipse non gravavi vos? Donate mihi hanc iniuriam.

For what is it / wherein ye were inferior unto other Churches / except that I have not bene shewfull to your hindrance? forgive me this wrong.

14. Ecce, tertio hoc paratus sum venire ad vos: & non ero gravis vobis. Non enim quæro quæ vestra sunt: sed vos. Nec enim debent filii parentibus thesaurizare, sed parentes filiis.

Behold the third time I am ready to come unto you: and yet will I not be shewfull to your hindrance: for I seek not yours: but you: for the children ought not to lay up for the fathers: but the fathers for the children.

15. Ego autem libentissime impendam & superimpendar ipse pro animabus vestris: licet plus vos diligens minus diligar.

And I will most gladly bestow / and will be shewfull for your souls: though the more I love you / the less I am loved.

16. Sed esto: ego vos non gravavi: sed cum essem astutus, dolo vos cepi.

But be it that I charged you not: yet forasmuch as I was craftie / I took you with guile.

2. An die Corinthier.

Das XII. Capitel.

11. Ich bin ein Narr worden über dem rühmen / dazu habt ihr mich gezwungen. Denn ich solte von euch gelobet werden / sintemal ich nichts weniger bin / denn die hohen Apostel sind / wievol ich nichts bin.

Ieg er bleffuen en Daare offuer denne roff / Der tuingsde i mig til. Thi ieg stulde loffuiss aff eder / Effter di ieg er inred ringere / end de høye Apostler ere / Alligeuel at ieg er inred.

12. Denn es sind ja eines Apostels Zeichen unter euch geschehen / mit aller gedult / mit Zeichen und mit Wunder / und mit Thaten.

Thi der stede to en Apostels regen iblant eder / mer al taalmodighed / mer Tegen oc mer vnderlige Ting / oc mer vnderlige Gerninger.

13. Welches ist / darinnen jr geringer sent denn die andern Gemeinen? Ohn daß ich selbs euch nicht hab beschweret. Vergebet mir dise Sünde.

Huileder er det / der i ere ringere vdi / end de andre Menighe? Vden at ieg icke self besvarede eder / Forlader mig denne Synd.

14. Siehe / ich bin bereit zum dritten mal zu euch zu kommen / und wil euch nicht beschweren. Denn ich suche nicht das ewre / sondern euch. Denn es sollen nicht die Kinder den Eltern schätze samlen / sondern die Eltern den Kindern.

See / Ieger erredie gong rede at komme til eder / oc ieg vil icke besvarede eder. Thi ieg søger icke det som eder hører til / men eder. Thi Børnene skulle icke samle siggendsa til Foreldrene / men Foreldrene til Børnene.

15. Ich aber wil fast gerne darlegen / und dargelegt werden für ewre Seele / wievol ich euch fast sehr liebe / vnd doch wenig geliebt werde.

De ieg vil ganske gerne fremlegge / oc vorde fremlagd for eders Siel / alligeuel at ieg elster eder ganske meget / oc elstis dog lidet.

16. Aber laß also sein / daß ich euch nicht habe beschweret / sondern die weil ich tückisch war / hab ich euch mit hinterlist gefangen.

Men lad det saa vere / at ieg icke haffuer besvaret eder / Men effter di ieg vaar listig / da fangede ieg eder med snildhed.

II. A Korintuom.

Kapitola XII.

11. Minen gsem nemaudr chlub se / wy gse mine tomu pñinutit. Neb ná od wás mēl gsem chwālem byt: nie gsem žagist mēnē ne byt a nevl: nil / neži welicj Apostolē / ač / toli nie negsem.

Stalem sie glupim przechwā: lāfacie / Wyścacie przymuāli / bomci ta od was mial byc žalecan: abowsem w jadney rzeczy nie bytem podleyšym nad przymocnyke Apostoly / aczem tej nie nie test.

12. Wssak proto žnamentj mēho Apostolskij včinnā gšau mež wāmi / we wssjch tŕpš / liwosti / w diwlich a w žāzrach / a w mocy.

Žnaki Apostolskwa moŕego wy pomane ša v was / przez wsselāta cterpliwosc / znaki y cudu y mocy.

13. Neb co gest / žehobysse mēnē mēli wy / neži ginē žhŕ / kwe: let to že gsem ná wás ne / obetžowal: Dopust tej mi to bezprawiš.

Do což test czynbyšcie podleyšy byt nad inše / dory: sedno žem mēbyl proinuacym z wassa ščoda / prapucacie mi te kŕpŕ / de.

14. Hle / gš potetij hotow gsem pŕigijit wāmi / a nebudu wām tŕžet. Nebo nehledām toho / což gest wasscho / ale wás. Nemagij žagist žynowē / Rodičām poladām sklādati / ale Rodičowē žynām.

Ochoč tŕžet ráž testhem goš / thow prŕšc do was / a nebudu proinuacym z wassa ščoda / abowsem me hūkam wāšych rzeczy / ale was / bo cme žynowic māia / dožkom ščabici / ale rodžicy žynom.

15. Jāč paš pŕewelmi rád nāklad včiniš / y šam se wy / naložim za wasse duše: akko / li welmi wás miluge / mālō gsem milowān od wás.

Žtāč bāžo rad nalož / y bede wydan za duše wāše / ač wlececy wās miluac / mulecy šam mšewam mšosci.

16. Ale bud to: nāt gsem wās neobetžowal / než gš chŕ / lšij gsem wās podwedh.

Alentch tāt bedžte / Jamci was nie obcižyl / alec bedac chŕ / trym žbrādam was poimā.

יב

17. לְמֵא בְּיָד אֲנִשׁ אַחֲרֵינוּ
דְּשִׁדְרַת לְנִתְכוֹן אֲתִיעֲנֶנָּה
עֲלֵינוּ:

*V'ho io tolto niente per alcun di quelli
ch'io ho mandati?*

18. מִזֶּטְרוֹס בְּעִית וְשִׁדְרַת
עֲמָה לְאַחֵה לְמֵא דְמִרְם
אֲתִיעֲנֶנָּה עֲלֵינוּ זֶטְרוֹס לוֹ
בְּחֵדָה רוּחָא הִלְכוּ וּבְהֵינוּ
בְּעִתְבָּתָה:

*Io pregai Tito, e con efflui mandai
un fratello: Tito & ha egli tolto niente?
non siamo noi caminati con un medesimo
spirito? non siamo noi caminati per i
medesimi vestigi?*

19. לְמֵא תוֹב סְבָרִין אֲנִתָּנוּ
דִּלְכוּן בְּפִקְרֵינוּ רוּחָא קִדְם
אֱלֹהֵא בְּמִשְׁיחָא מְמַלְלִינוּ
וּבְלִיָּהוּ תְבִיבִי מְטוֹל בְּנִינָה
הוּ דִּילְכוּן:

*Pensate voi di nuovo, che noi ci sen-
siamo con voi? noi parliamo nel conspecto
di Dio in Christo: e il tutto, carissimi,
per vostra edificazione.*

20. דְּחַל אֲנִי אֲזִיר דְּלֵמֵא
אֲתֵה לְנִתְכוֹן וְלֵא אֵשׁ
אֲשַׁכְּחֵנוּ אִיךְ דְּבִבְהָ אֲנִי
וְאֲשַׁכְּחֵנוּ לְכוּן אִיךְ אֲנִי
אֲכַמֵּא דְלֵא בְּכִיתָנוּ דְּלֵמֵא
חֲרִינָה וְחֲסָמָה וְחֲמָתָה
וְעֲצִינָה וּמֵאכֵל קִרְצָה
וְרִטְנָה וְחֲתִירוֹתָה
נִשְׁגִּינָה:

*Perchè io temo che in qualche mo-
do non auenga, che venendo a voi, io
non vi troui tale, quali vorrei, & io sia
trouato da voi tale, qual voi non vorre-
ste: che in qualche modo non vi siano de
le contentioni, de l'inuidia, de l'ire, de
le combattimenti, de le detractioni, de mor-
moramenti, de le superbies, de le jediti-
ons.*

21. דְּלֵמֵא בְּדִ אֲתֵה לְנִתְכוֹן
יִמְכַבְּדֵנִי אֱלֹהֵי וְאֲתֵה אֲנִי
עַל סִגְמָתָה אֵילוּן דְּחִטּוֹ
וְלֵא תְבוּ מִזֶּטְרוֹס בְּנִינָה
וּבְנִינָתָה וּבְמִחוֹתָה
דְּעִבְדוֹ:

*Perchè io temo che in qualche mo-
do non auenga, che venendo a voi, io
non vi troui tale, quali vorrei, & io sia
trouato da voi tale, qual voi non vorre-
ste: che in qualche modo non vi siano de
le contentioni, de l'inuidia, de l'ire, de
le combattimenti, de le detractioni, de mor-
moramenti, de le superbies, de le jediti-
ons.*

*Che di nuovo venuto ch'io sia, il mio
Iddio non mi humili appresso di voi: che
io non habbi a pianger molti di quelli, che
già inuidenti hanno peccato, & non si son
ammendati de l'immodestia, & fornicatione,
e insolentia, & essi hanno confessato.*

יב

17. אִם בְּאִישׁ אֶחָד
שְׁלַחְתִּינוּ אֵלֵיכֶם בְּצַעְתִּי אֲתִיבְכֶם:

*Heos por ventura engannado por alguno
de losque he embiado a vosotros?*

18. שְׁאֵלְתִּי מְטִיטוֹס וְשְׁלַחְתִּי עֲמָה
אֶת-הָאֵחַ הַטִּיטוֹס בְּמֵאוֹמָה
בְּצַע אֲתִיבְכֶם הֲלֵא בְרוּחַ אֶחָד
הִתְהַלְכֵנוּ הֲלֵא בְּעִקְבוֹת נִשְׁתַּוְוִיתָה:

*Rogué a Tito, y embié con el al Hermano,
enganno hos por ventura Tito? no hemos anda-
do con vn mismo Espiritu? y por las mismas pi-
fadas?*

19. עוֹדְכֶם חוֹשְׁבִים כִּי אֲדַבֵּר
אֵלֵיכֶם עַל-אֲדוֹתַי בְּעֵינֵי אֱלֹהִים
בְּמִשְׁחָא מְדַבְּרִים אֲנִי וְאֶת-
כָּל דְּבָרִים אֲרוּבִי לְהַבְנוֹתְכֶם:

*O pensays aun que nos escusamos con voso-
tros? Delante de Dios, en el Christo hablamos:
mas todo, o amantísimos, por vuestra edifica-
cion.*

20. כִּי יָדָא אֲנִי אִם אֲבוֹא
אֵלֵיכֶם בִּין בְּאִשְׁרֵי לֵא אֲחַפֵּץ
אֲמַצְאֶכֶם וְאֲנִי אֲמַצְא לְכֶם
כְּמוֹנִי לֵא תַחֲפִצּוּנִי בִין-יְהוֹ
בִּינֵיכֶם מְרִיבוֹת קִנְאוֹת וְעַם
מִצּוֹת מְלוֹשְׁנוֹת לְחָשִׁים מְפָחִים
דְּחִי וּמִדְּחָה:

*Porque tengo miedo que quando viniere,
no hos halle en alguna manera como no querria
y que vosotros me halleyis qual no querriades:
porque por ventura no aya entre vosotros
contiendas, embidias, iras, dissensiones, detrac-
ciones, murmuraciones, rumores, vandos.*

21. בִּין אִם אֲזִינָה לְבוֹא אֵלֵיכֶם
יַעֲנֶה אֲחִי אֱלֹהֵי לְפָנֵיכֶם
וְאֲתֵה אֲנִי עַל-רַגְלֵי אִשְׁרֵי
מִלְּפָנֵי תִטָּא וְלֵא שְׁבוּ מִלְּעֵתְכֶם
מִטְמָאָה מִתּוֹנוֹת וּמִמִּשְׁגָּלָה
אֲשֶׁר עֲשִׂיתָ:

*Porque quando viniere, no me humille Di-
os entre vosotros, y aya de llorar de losque antes
auran peccado, y no se han emmendado de la im-
mundicia, y fornicacion, y deshonestidad que
han cometido.*

יב

17. Μὴ πῶς ὡς ἀπὸ τινος ἀνδρὸς
ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπαλοῦνται τοῦ ὑ-
μᾶς;

*Ai ie donc fait mon profit de vous,
par aucun de ceux que je vous ai en-
uoyés?*

18. Παράλασσι τίτις, καὶ συνα-
πίσταται τὸν ἀδελφόν. μή τι ἐπαλο-
ύνται τοῦ ὑμᾶς τίτις; ὃ τὸ αὐτὸς
πρόματι περὶ παλαιῶν ἡμῶν; ὃ τοῖς
ἀδελφῶν ἵκεται;

*J'ai prié Tite, & ai enuoyé vn frere
auec lui. Tite a il fait ló profit de vous?
n'auons-nous pas cheminé d'vn mesme e-
sprit? n'auons-nous pas cheminé d'vn
mesme train?*

19. Πάλιν δεκνῶ ὅτι ὑμεῖς ὁπε-
ροῦμεθα; καὶ τὸ αὐτὸς τῷ θεῷ ἐσ-
χρίσθητε λαλοῦμεθα τὰ δὲ πάντα, ἐν
προσηλίᾳ, ὑπὲρ τοῦ ὑμῶν οἰκονομῆαι.

*Cuidez-vous derechef que nous
mettions en auant nos defoyles enuers
vous? nous parlons deuant Dieu en
Christ: & le tout, ó treschers, pour vo-
stre edification.*

20. Φοβῶμαι γὰρ ὡς μή πως ἐλθὼν
ἐγὼ οἷμαι ἔμελαι, ὡς ὑμᾶς, καὶ ὡς
ἐμελῶ ὑμῶν οἷμαι εὐ ἡλεῖται. μή-
πως ἐγὼ ἐγὼ, ζηλοῖ, θυμοῖ, ἐρητίαι,
καὶ βαλασταί, ψιγῶν, ὀργισμοῖ, φουσί-
ας, ἀκαταστασίαι.

*Car ie crain qu'il n'aduienne, quand
ie viendrai, que ie ne vous trouie point
tels que ie voudroye: & que ie loye
trouué de vous tel que vous ne vou-
driez: & qu'il n'y ait en quelque forte
noises, euies, courroux, debats, detrac-
tions, murmures, orgueils, desordres,
seditions.*

21. Μὴ πάλιν ἐλθόντι με τιπὴ
νῶσθι ὁ θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ
περὶ ἡμῶν πολλὰς τῶν ἀσεσημαρτη-
κότων, καὶ μὴ μετανοήσαντων ὅτι
τῷ ἀκαταστασίᾳ, καὶ περιτείλῃ, καὶ ἀ-
σελγείᾳ ἢ ἐπὶ αἵματι.

*Et qu'estant derechef venu, mon
Dieu ne m'abaisse enuers vous & que ie
ne mene deuil de plusieurs d'entre ceux
qui ont peché auparavant, & qui ne se
sont point amendés de forduire, & pail-
lardise, & insolence, qu'ils ont commi-
se.*

CAP. XII.

17. Nunquid per aliquem eorum quos misi ad vos, circumveni vos?

Did I sell you by any of them, who are sent unto you?

18. Rogavi Titum: & misi cum illo fratrem. Nunquid Titus vos circumvenit: nonne eodem spiritu ambulavimus? nonne iisdem vestigiis?

I have desired Titus / & with him I have sent a brother: did Titus sell you of any thing? walked we not in the same spirit? walked we not in the same steps?

19. Olim putatis quod excusamus nos apud vos? Coram Deo, in Christo loquimur: omnia autem charissimi propter ædificationem vestram.

Again / I thinke you that we excuse our selves unto you? we speake before God in Christ. But we do all things / dearly beloved / for your edifying.

20. Timeo enim ne forte cum venero, non quales volo, inveniam vos: & ego inveniar a vobis, qualem non vultis: ne forte contentiones, æmulationes, animositates, dissensiones, detractiones, susurrations, inflationes, seditiones sunt inter vos.

For I feare least when I come / I shall not finde you such as I would: and that I shall be found unto you such as ye would not / and lest there be strife / envying / wrath / contentions / backbitings / whisperings / swellings and discorde.

21. Ne iterum cum venero, humiliet me Deus apud vos, & lugeam multos ex iis qui ante peccaverunt, & non egerunt penitentiam super immunditia & fornicatione & impudicitia quam gesserunt.

I feare lest when I come againe / my God abase me among you / and I shall be waille many of them which have sinned already / and have not repented of the uncleannes / and fornication / & wantonnes / which they have committed.

2. An die Corinthen.

Das XII. Capitel.

17. Hab ich aber auch jemand überbortheliet / durch derer etlichen / die ich zu euch gesandt habe?

Haffuer teg oc bedrager nogen / forme delst nogen aff dem / som ieg sende til eder?

18. Ich habe Titum ermahnet / vnd mit ihm gesandt einen Bruder / Hat euch auch Titus überbortheliet? Haben wir nicht inn einem Geist gewandelt? Haben wir nicht in einerley Fußstapffen gegangen?

Ieg forme de Titum / oc sende en Broder med hannem / Haffuer oc Titus bedrager eder. Haffue vi icke vandret in en Aand? Ginge vi icke de samme Fodspor?

19. Lasset jr euch abermal düncken / wir verantworten vns? Wir reden in Christo für Gott. Aber das alles geschieht / meine liebsten / euch zur beserung.

Lade i eder atter tycke / at vi forsvare oss? Vi tale i Christo / saar Gud. Men der steer alsammen eder (mine Elskelige) til forbedring.

20. Denn ich fürchte / wenn ich komme / daß ich euch nicht finde wie ich wil / vnd ihr mich auch nicht findet / wie ihr wolt / daß nicht hader / neid / zorn / zank / affterreden / ohrenblasen / auffblehen / auffruhr da sey.

Thi ieg fryer / at naar ieg kommer / ieg icke da skal finde eder / som ieg vil / Oc at i skulle icke helde sinde mig / som i ville / At der skal vere / had / auind / vrede / trette / bagtalelse / øretudelse / ophæffuelse / oc oprør.

21. Daß ich nicht abermal komme / vnd mich mein Gott demütige bey euch / vnd müsse leid tragen über vile / die zuvor gesündigt / vnd nicht busse gethan haben / für die Unreinigkeit vnd Hurerey / vnd Unzucht die sie getrieben haben.

At ieg skal icke atter komme / oc min Gud skal ydmige mig hoffeder / oc ieg skal sørge offuer mange / som til forn syndede / oc icke gjorde penitence / for deris vrenslighed oc Horeri / oc vblubed som de bedreffue.

II. K Korintuom.

Kapitola XII.

17. Dali strze nekoho / z tch / kteryz gsem poslatk vam / otk / mal gsem was?

Talam was na dobrach was / bych zlupil przez ktorego z tych ktorem do was poslat?

18. Dozadal gsem se Tita / a poslat gsem s nim bratra: Dali gest Titus otkamal was? wssak gednism Duchem / chodili gsm: a gednostayny / mi sledzemi.

Prostem Tyta / y poslatem z nim brata / Talam was w cym was / sym zlupil Tytus? Talamy nie tym z duchem posthpowali? Talamy nie tymiz stopami?

19. Nekdy gste se domni / wali / ze my vymlauwame se pred vami. Pred Bohem w Krystu mluwime / ze to wssakto namilegssy pro vyzdani / wasse.

Talam zaste mntmact / aby smy ste vam vymawali: Pred ob / liznosci Boza w Krystusie mowimy / a wssy h Eoc namilegssy dla waszego zbudowania.

20. Ale bogijm se domz / e vam pti gdu / aby ch snad ne nalezi was takowych / nashch / nech / a na nebyl nalezen od was nashho wy nechete aby snad swarow / zawi / hne / wow / wady / vtrhan / repa / nij / nadymani / ruoznice ne byly mezy vami.

Abowiem si bote / bych snad / przyssly / nie znalaz was nie tatiemi bych chciat / a ta rez zebych nie byl znalaz od was / tatiago byste wy mteci chcieli / by tato nie byly swary / zardosci / gnie / wy / wady / obinowy / semrania / pychy / roztly.

21. Aby op / e / domz pti gdu / e vam / neponizimne Duh / v was. A platalych mnohych / tch / kteryz gsmu prwe hress / li / a neinili pokani / z neksto / ro / a z smilswa / a z nestydat / si / kteraupachali.

By mte zaste. Bog moy / gdy przydenie ponty / v was / aby ch rez nie zatowal wiela z tych ludz / ktorzy przed tym gzesly / a nie opamietali sie / z nteczystosci / wss / recznstwa / y interadnosti ktorey sie dopustezali.

הַדָּא הִתְלַגְתָּ הֵי זַבְנִין
הַמְּטִיב אֶנָּה דֹּא תֵּמָּה לְוַתְּכוּן
הַעֲלֵל פּוּסִים תִּרְיוֹן וְתִלְתָּהּ
סִהְדִּין תִּקְוִי כָּל מְלָא:

*Questa è la terza volta ch'io vengo a
Voi, Per la bocca di due o di tre testimonij
si confermarà ogni parola.*

2. מִזֶּה קִדְּשׁ אֶמְרַת הַיִּית
לְכוּ וְתִיב מִקִּדְשׁ אֲנִי
אֶמַר אֲנִי לְכוּ אִיר דֹּאף
תִּרְמִין וּבְנִין דְּהִיית לִוְתִּכּוּ
אֶמְרַת לְכוּ אִף הָשָׂא פִד
רְחִיק אֲנִי פְתַבְנָא לְהִלִּין
דְּחִטּוּ וּלְשִׂכְרָא דְּאֶחְרָבָא
דֹּאן אֲתֵּא תִיב לֹא אֲחִסּוּ ;

*Io l'ho predetto è predio, come s'io fussti
presente per la seconda volta, così ancor
adesso chi sono assente scrivo a quelli che
già dannati hanno peccato, & a tutti
gli altri, che se io vengo di nuovo, non ha
perdonato a persona.*

3 מטול דבוקיא בעיתון
דמשיחא דממלל בי הו
דלא הוא מחיל בכו אלא
חילתו הו בכו :

Poi che Voi cercate esperienza di Chri-
sto che parla in me: il quale non è gra-
uoso verso di Voi, ma è potente in Voi.

4 אפן אודער גיר
מחילות אלא תי הו
תחיל דאלהא אר חט
מחילין עמה אלא חטין
עמה בחילא דאלהא
פכין:

Perciò che se ben fu crocifisso per nostra
fermità: nondimeno egli viue per la po-
tentia di Dio. Certo ancor non siamo in-
fermi in lui, ma viueremo con lui per la
potentia di Dio verso di voi.

גַּבְשָׁכוֹן בָּקוּ אֶת־בָּה
הַיִּמְנוּתָא קָדְמִיּוֹ אֲנִתָּן
בְּשָׁכוֹן אֶסְרֵי מַלְאָכִי
וְשִׁתְּדַעִיתָן דִּישָׁע
לְשִׁיתָא בָּכוֹן הוּאֵן לְ
אֶסְרֵי אֲנִתָּן :

*Fate esperienza di Voi medesimi se
siete nella fede: prouate Voi stessi. Non
conoscete Voi stessi, cioè, che l'EV CHR
è in Voi? se già non siete in qualche mo
risponate.*

Esta tercera vez vengo ya à vosotros. en la boca de dos ó de tres testigos consultará todo negocio.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלֶיךָ וְאָמַר לְךָ
מִלִּפְנֵי ה' כְּמוֹנִי עִמָּכֶם שְׁנִית
אֶנִּי עִמָּכֶם עֲתָה כוֹתֵב לְאַלֵּה
אֲשֶׁר לִפְנֵי ה' חֶטְאִי וְלֹא אֲחֵרִים
בְּלִי כִּי־בְאֲשֶׁר אָבִיא עִיד לִי
אֲנִי־יְיָ לְחוּם עַל־כֵּם :

Ya he dicho antes, y aora digo otra vez como presente: y aora ausente lo elcruo a los que antes peccaron. y a todos los de mas: que si vengo otra vez, no perdonaré.

3. תִּבְחֹן תִּבְחֹן הַבְּחֹן אֶת־הַבְּשִׁיחַ
הַמִּדְבָּר בִּי אֲשֶׁר אֵינִי חוֹלָה
בָּכֶם כִּי אִם מֵאִפֶּיךָ בָּכֶם:

Pues buscays la experiencia del Christo que habla en mi: el qual no es flaco para con vosotros, antes es poderoso en vosotros.

וְאַתָּה יְצַלֵּב וְתִלְוֶה הוּא בְּמַחְלָה
 הוּא חַי בְּגִבּוֹרֵת אֱלֹהִים וְגַם
 מִיָּחָד הוֹלֵם בְּוַדְיָה עֲמֹ
 גְבוּרַת אֱלֹהִים בָּרָם :

Porque aunque fue crucificado por flaqueza
biue empero por potencia de Dios : por lo qual
tambien nosotros aunque somos flacos con el
empero biuiremos con el por la potencia de Dios
en vosotros.

וְסוֹף אֶת־נִפְשְׁכֶם אִם בְּאִמּוֹנָה
תָּתִים בְּתוֹךְ אֶת־נִפְשְׁכֶם הֲלֹא
דָּעוּ אֶת־נִפְשְׁכֶם כִּי־יִשׁוּעַ
שֵׁית בְּכֶם הוּא וְאִם לֹא אִוִּי
אִמְתָּ גַּלְחֶהֶם :

de la Vofotros mismos los tentad si estays en fi
prouaos vofotros mismos, no nos conoceys
vofotros mismos, si lefus el Christo esta en v
fotros? si ya no foyz reprouados.

ΚΕΦΑΛ. 17.

Ιδὲ τρεῖς ἐστὶν ἔχοντες τὸ
 ἄλφ. 3^ο π. 50 μ. α. 10. οὗ μδε
 τύποι καὶ τρεῖς, καὶ ἵστανται πάλιν ἐν-
 μα.

C'est ici la troisieme fois que ie vien a vous. En la bouche de l'un ou de trois tefmoins toute parole sera confermee.

[illegible]

Pai desia dit & le di des ceste heure
comme si i'estoye present pour la seco
de fois, & maintenant absent i'escri
ceux qui ont peche auparaui, & à tou
les autres, que si ie vien derechef, ie n'e
spargnerai personne:

3 Ἐπὶ δοκιμῇ ζητεῖται τὸ ἐν
μοὶ λαλεῖται. Χριστοῦ, ἐς οὗ
μας σὺ ἀγαθὸν, ἀλλὰ διωσθε
ἐν ὑμῖν.

Puis que vous cherchez l'expérience de Christ qui parle en moi, lequel n'est point foible envers vous, mais est puissant en vous.

4. Καὶ γὰρ ἐὶς ἑαυτῶν ἡ ἴδιος αὐτοῦ
 τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ ζῆλον διὰ ἀμαρτίας τοῦ
 καὶ γὰρ ἡμεῖς αὐτοῦ ἐκτενέως ἐν αὐ-
 τῷ, ἀλλὰ ζῆλον διὰ τῶν αὐτῶν
 διὰ ἀμαρτίας τοῦ καὶ ἡμεῖς.

Car ieſcoir qu'il ait eſté crucifié par
infirmité, neantmoins il eſt viuant par
la puiſſance de Dieu : certes auſſi nous ſommes
foibles en lui , mais nous viurons avec lui de la puiſſance de Dieu
enuers vous.

5. Εαυτὸς πρᾶξις ἐν ἑαυτῷ
τῇ πίστεϊ ἐκ τῆς δικαιοσύνης, ἣς
ἐκπαιδεύεται εαυτὸς, ἐν ἡσυχίᾳ
καὶ ἐν ἡμέρᾳ τοῦ ἔργου· ἐν ἡμέρᾳ
δικαιοσύνης.

Examinez-vous vous-mêmes si vous
estes en la foy : esprouuez-vous
mesmes : ne vous reconnaissez-vo
point vous-mêmes, aila voir que Ie
Christ est en vous / si ce n'est qu'en qu
que sorte vous fussiez reprouués.

Ecce tertio hoc venio ad vos: In ore duorum vel trium testium stabit omne verbum.

This is the third time that I come unto you. In the mouth of two or three witnesses shall every word stand.

2. Prædixi & prædico, ut prædicens, & nunc abiens, iis qui antè peccaverunt, & ceteris omnibus; quoniam si venero iterum, non parcam.

I told you before, and tell you before: as though I had bene present the second time: so write I now being absent to them which heretofore have sinned, and to all others: that if I come againe, I will not spare.

3. An experimentum quaeritis eius qui in me loquitur Christus: qui in vobis non infirmatur, sed potens est in vobis?

Seeing that ye seeke experience of Christ: that speaketh in me: which to youwarde you is not weak: but is mightie in you.

4. Nam etsi crucifixus est ex infirmitate, sed vivit ex virtute Dei. Nam & nos infirmi sumus in illo, sed vivemus cum eo ex virtute Dei in vobis.

For though he was crucified concerning his infirmities: yet liveth hee through the power of God. And we no doubt are weak in him: but we shall live with him: through the power of God toward you.

5. Volmetiplos tentate si estis in fide: ipsi vos probate. An non cognoscitis volmetiplos quia Christus Iesus in vobis est? nisi forte reprobi estis.

Proove your selves whether ye are in the faith: examine your selves: knowe ye not your owne selves: how that Iesus Christ is in you: except ye be reproved?

Komme ich aber zum dritten mal zu euch/ so sol in zweyer oder dreyer Munde bestehen allerley sache.

Ich komme ieg tredie gong til eder/ da skulle alle sager stad festis i tho eller tre deris mund.

2. Ich hab's euch zuvor gesagt/ vnd sage es euch zuvor/ als gegenwertig/ zum andern mal/ vnd schreibe es nun im abwesen/ denen/ die zuvor gesündigt haben/ vnd den andern allen/ wenn ich abermal komme/ so will ich nicht schonen.

Ieg haßuer før sagd eder det/ oc ieg siger eder det tilforn/ som ieg vaare næruerendis/ anden gong/ oc ieg scriffuer det nu i min fraværelse/ til dem som før syndede/ oc til alle andre/ at naar ieg kommer igen/ da vil ieg icke spare.

3. Sintemal ihr suchet/ daß ihr einmal gewar werdet/ daß/ der in mir redet/ nemlich/ Christus/ welcher vnter euch nicht schwach ist/ Sondern ist mechtig vnter euch.

Effterdi i søge/ at i funde en gong saa den at finde/ der taler i mig/ som er Kristus/ huielsen der icke er skrøbelig iblant eder/ men er mechtig iblant eder.

4. Vnd ob er wol gecreuchiget ist in der schwachheit/ so lebet er doch in der krafft Gottes. Vnd ob wir auch schwach sind in ihm/ so leben wir doch mit ihm inn der krafft Gottes/ vnter euch.

De alligeuel at hand er kaarfrest i skrøbelighed/ Saa lessuer hand dog i Guds krafft. De alligeuel at vi ere skrøbelige i hannem/ saa lessue vi dog med hannem i Guds Krafft/ iblant eder.

5. Versuchet euch selbst/ ob ihr im Glauben seht. Prüfet euch selbst. Der erkennet ihr euch selbst nicht/ daß Jesus Christus inn euch ist? Es sey denn daß jr vntüchtig sehet.

Forsøger eder self/ om i ere i Troen/ Prøffuer eder self. Eller kende i eder icke self/ at Iesus Kristus er i eder? Vden saa er/ at i ere vduelige.

Ecce toto gij etetij chen k wam/ pñigiti/ aby w vstech dwau nebo tñij swedñaw stalo kãjð slowo.

Życzcie tuż raz przysied do was/ Żk powieści dwu abo trzech świadkow będzie wßella rzecz postanowionã.

2. Před powěděl jsem žagi si a nyní předpowiždám/ ya ko gsa přistomen/ tak y od was wzdálen nyní pišty tēm/ ktes řij gsa pwrz hčeshty/ y wßem ginhm/ že kdž přijdu k wam opřt/ neodpušijm wam.

Powiedz/ ále mić przed tym/ y powtore powiedam takõ obecnym/ thãt řez y nie obecnym/ řetaz pišetym řtorz przed tym gzeshty/ y wßyhtem inßym/ že teřic powtore przyjde nie przepuścãc.

3. Zdali žkusyti chete toho/ řterž řterze mne mluwi/ řřys řta řteržto w was neni nemo cen/ ale geřt moeny w was.

Chyž řuacãe dořwãdžena řřys řta řterze mne mluwi/ řřoryc přecãwã wam nã teřty řterwã/ ále w was teřt moeny.

4. Neb ařkoli wřřijowan geřt ž nemocy/ ale řtw geřt ž mocy Božij. řřž y my/ ařkoli gřme mliž w nēm/ ale řtwi budeme s nim ž mocy Božij/ řterãž geřt w nãs.

Bo ácz teřt wřřijowan ž řterwãci/ wřřãžie žywie ž mocy Božey: ábowiemci y my řterwy teřteřmy w nim/ ále bedžiemy žyti s nim ž mocy Božey w was.

5. Wo sami sebe pokuste/ gřteli v Wřřie: Sami sebežkusite. Zdali neznãte sami sebe/ že řřys řteržto w was neni nemo cen/ ale geřt moeny w was.

Pokuşaycie samych siebie/ teřtli w wterze nieřteřãcie/ dořwãdžecãe samych siebie/ že Iesus řřys w was teřt/ chyžã žbyãcie byti odrzucenti.

יג

6 מספר אנא דין דתעון
דחנן לא חניו מסליו:

*Ma io spero bene che voi conoscerete
che noi non siamo riprovati.*

7 בעצא אנא דיומו אלהא
הלא יהנא בכון מדם דבש
אין דבוקנו דילו דתעון
אלא דאנתנו תהוון סערו
טבתא וחנן גהנא אין
מסליו:

*E desidero dinanzi a Dio, che voi non
facciate male alcuno: non già a fine che
noi pariamo approvati, ma accioche voi
facciate quello che è bene, e che noi siamo
come riprovati.*

8 לא גיר משכחין דנעכר
מדם לוקבל קשתא אלא
הלך קשתא:

*Perciò che noi non possiamo cosa alcu-
na contra la Verità, ma per la Verità.*

9 חדינו דין מנא דחנן
כריהו ואנתנו חילתנו ה
הדנא דין ואף מצלינו
דאנתנו תתגמרון:

*Imperò che noi ci rallegriamo quan lo
siamo infermi, e voi siete forti. E questo
ancor desideriamo, cioè la Vostra perfec-
tione.*

10 מטיל הנא פד רחיק
אנא חליו פתב אנא הלא
מא דאתית קשתא אית
אסעור אין שול טנא דיהב
לי מדי לבנכון ול
לסותבכון:

*La ande io vi scrivo queste cose assen-
te, accioche quando sarò presente, io non
habbi ad usar rigidet. Et secondo la pote-
sta che il Signor mi ha data ad edificatio-
ne, e non a distruttione.*

11 מכיל אחי חדו וא
ואתגמרון ואתפראו
ואנוותא ושנא יהוא בכון
ואלהא דחוכא ודשל מותא
יהוא עמכון:

*Quanto a' resto, fratelli, state alle-
gri, siate portativi consolatevi, siate d'un
medesimo animo, vivete in pace: e l'Id-
dio de la charita e de la pace sarà con voi:*

יג

6 ומשבר אני כי יודעים אתם
כי אנחנו לא נאלחנו:

*Mas espero que conocereys que nosotros
no somos reprovados.*

7 ומתפלל אני אל אלהי פנ
תעשו רעה גם לא אחת לא
כי בבחנים נראה כי אם
אשר אתם תעשו אחת הטובה
ואנחנו בנאלחים גהה:

*Oramos empero a Dios que ninguna cosa
mala hagays: no paraque nosotros seamos ha-
lados aprovados, mas paraque vosotros hagays
lo que es bueno, aunque nosotros seamos auidos
por reprovados.*

8 כי מאומה לא נוכל לעשות
על אמת כי אב חלה האמת:

*Porque ninguna cosa podemos contra la
verdad, mas por la verdad.*

9 כי שמחים אנחנו בחלוננו
וכי אתם גבורים היום כי על
ואת מתאנים אנחנו את
תכליתכם:

*Por lo qual nos gozamos que seamos noso-
tros flacos, y que vosotros seays poderosos: y
aun oramos por vuestra consumacion.*

10 על כן בהויתי רחוק מעמכם
פתחתי את האלה אולי אבוא
אלכם במצוק אעשה בשלטוני
אשר נתן לי אדני למבנה ולא
להרסו:

*Portanto hoescriuo esto ausente, por no
tractar presente con mas dureza, conforme a la
poteidad que el Sennor me ha dado para edifica-
cion y no para destruycion.*

11 ובכל דבר אחי שמחו היו
תמימי דרך התנחמתי התבוננו יחד
בקשו שלום ואלהי האהבה
והשלום יהי עמכם:

*Resta, Hermanos, que ayays gozo, seays per-
fectos, ayays consolacion, sin tays vna misma co-
sa, ayays paz, y el Dios de paz y de charidad sea
con vosotros.*

יג

6. 'Ελπίζω δὲ ὅτι γνωστὸν ὅτι
ἡμεῖς καὶ ὑμεῖς ἀδελφοί.

*Mais j'espère que vous cognoscirez
que nous ne sommes point reprovés.*

7. Ευχαριστῶ δὲ τὸν θεὸν ὃς ἡμεῖς
καὶ ὑμεῖς καὶ ὁ ἀλλήλων ἡμεῖς
ἀλλήλους ἀγαπῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑ-
μεῖς τὸ καλὸν ποιῇτε, ἡμεῖς δὲ ὡς
ἀδελφοί ὀνειδίζομεν.

*Or ie prie Dieu que vous ne faciez
aucun mal: non point à celle fin que
nous soyons trouués approuués, mais
afin que faciez ce qui est bon, & que
plustost nous soyons comme reprov-
ués.*

8. Οὐ γὰρ διωκόμεθα τι κατὰ τῆς
ἀληθείας, ἀλλ' ὥστε τῆς ἀληθεί-
ας.

*Car nous ne pouuons rien contrela
verité, mais pour la verité.*

9. Χαίρομεν γὰρ ὅτι ὅτι ἡμεῖς ἀ-
σθενεῖς, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἡ-
μεῖς δὲ καὶ ὀυχομένη, τὴν ὑμῶν κα-
τὰ τὴν.

*Car nous nous esioiſſions si nous
sommes foibles, & que vous soyez forts:
& meſmes ſouhaitons cela, afin d'auoir vo-
ſtre entier accompliſſement.*

10. Διὰ τὴν ταῦτα ἀπὸν ἔχον-
τα, ἵνα παρὼν μὴ διστάσωμεν ἐν-
σώματι καὶ τὴν ἐξουσίαν, ὡς ὁμοῦ
μοι ὁ κύριος, ὡς οὐκ ἐμὲ, καὶ
ὡς οὐκ ἐμὲ.

*Pourtant j'escri ces choses estant
absent, afin que quand ie serai present,
ie n'ie de rigueur, selon la puissance
laquelle le Seigneur m'a donnée a' edi-
ficarion, & non point a' destruccion.*

11. Αὐτὸν, ἀδελφοί, χαίρετε, κα-
ταπαύετε, ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, τὸ αὐ-
τὸ φρονεῖτε, ἀρεσκόμενοι καὶ ὁ ὁ
τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ'
ὑμῶν.

*Au surplus, freres, esioiſſiez vous,
tendez à vous rendre parfaits, soyez
consolés, soyez tous d'un contentemēt,
vinez en paix, & le Dieu de dilection
& de paix sera avec vous.*

CAP. XIII.

6. Spero autem quod cognoscitis, quia nos non sumus reprobi.

But I trust that ye shall know that we are not reprobates.

7. Oramus autem Deum, ut nihil mali faciatis; non ut nos probati appareamus, sed ut vos quod bonum est, faciatis; nos autem ut reprobi sumus.

Now I pray unto God that ye do none evil; not that we should seeme approved; but that ye should doe that which is honest: though we be as reprobates.

8. Non enim possumus aliquid adversus veritatem, sed pro veritate.

For we can not do any thing against the truth; but for the truth.

9. Gaudemus enim, quoniam nos infirmi sumus, vos autem potentes estis. Hoc & oramus, vestram consumptionem.

For we are glad when we are weak, and that ye are strong: this also we wish for: even your perfection.

10. Ideo hæc absens scribo: ut non præsens durius agam secundum potestatem quam Dominus dedit mihi in ædificationem, & non in destructionem.

Therefore write I these things being absent: least when I am present I should use harshness according to the power which the Lord hath given me: to edification; & not to destruction.

11. De cætero fratres gaudete: perfecti estote: exhortamini, idem sapite: pacem habete, & Deus pacis & dilectionis erit vobiscum.

Finally brethren I saye ye well: be perfect: be of good comfort: be of one minde: live in peace: and the God of our and peace shall be with you.

2. An die Corinthier.

Das XIII. Capitel.

6. Ich hoffe aber ihr erkennet, daß wir nicht vntüchtig sind.

Wien mig haabis/ at i kende/ at vi ere icke vduelige.

7. Ich bitte aber Gott/ daß ir nichts übels thut/ nicht/ auff daß wir tüchtig gesehen werden/ sondern auff daß ihr das gute thut/ vnd wir/ wie die vntüchtigen sehen.

Jeg beder oc Gud/ at i skulle inted ont gøre/ Icke at vi skulle synis duelige/ Wien at i skulle gøre det gode/ oc vi kunde vere lige som de vduelige.

8. Denn wir können nichts wider die warheit/ sondern für die warheit.

Ehi vi kunde inted mod sandhed/ men for sandhed.

9. Wir freuen ons aber/ wenn wir schwach sind/ vnd ihr mächtig sendt/ vnd dasselbige wünschen wir auch/ nemlich/ ewer vollkommenheit.

De vi glæde oss naar vi ere skræbelige/ oc i ere meette/ oc der samme yndste vi oc/ som er/ eders fuldkommenhed.

10. Derhalben ich auch solches abwesend schreibe/ auff daß ich nicht/ wen ich gegenwertig bin/ schärpfe brauchen müsse/ nach der macht/ welche mir der H E X X zu bessern/ vnd nicht zu verderben gegeben hat.

Der faare scriffuer ieg oc dette i min fræuerelse Paa det ieg skal icke nodis til at bruge strenghe/ naar ieg er nærunderis/ Efter den mact/ som H E X X haffuer giffuit mig til forbedring/ oc icke til forderffuelse.

11. Zuletzt/ lieben Brüder/ Freuet euch/ sendt vollkommen/ tröstet euch/ habt einerley Sinn/ sendt friedsam/ so wird Gott der Liebe vnd des Friedens mit euch sein.

Paa det sidste kære Brødre/ Glæder eder/ Derer fuldkomme/ Trøstet eder/ Haffuer it find. Derer fredsomme/ Saa skal Kærligheds oc Fredens Gud være med eder.

II. A Korintuom.

Kapitola XIII.

6. Alle naděgi se je znáte/ je my negsine ob Boha zavřezni.

Alle snědžewam se poznáte/ i my nie testefiny odrzucen.

7. Modlime se pať Bohu/ abyštie ničtého nečinili: ne abychom se dokonalij sami w kázali/ ale abyštie wy to což gest dobřeho činili/ a my jako zavřzenij abychom byli.

Radam thej v Bogá/ abyštie ničtého nie czynili/ nie tzebyšmy sa sam dokonalonem okázali/ ale abyštie co test dočistwego czynili/ a my byli ako odrzuconeni.

8. Neb nie namáže me proti pravdě/ aleť pomocy pravdě.

Boč n. e možeme nič náprejs/ čiwo pravdy/ ale za pravda.

9. Nadugeme se žagistě/ je my gsine modlij/ ale wy gsie slyšij. A za to se y modlime/ abyštie kdo konalosti přišli.

Abowemci sa žagistemy/ gdy my gsine modlimy/ ale wy gsine slyšite. A za to se y modlimy/ abyštie kdo konalosti přišli.

10. Protoť žagistě toto pijšy negsa přistomen/ abych přistomen gsa nenakládali s wami/ mi twrdě woble mory kteraž mi dal P A N ě wzdělání a ne k zkažení.

Dla tego ty rzeczy bedac nie obecny pijsz/ abych obecny nie w zywal kogości/ wedlug mocy ktorą mi Pan dał na zbudowanie/ a nie na zepsowanie.

11. Naposledy Bratřij radžgite se/ dokonalij budte/ wesposleť se napomijnajte a potěšgite/ gednostajně smysle/ potěg mēgite/ a Buoř potěg a milowanij budet s wami.

Na ostátek bráćia/ badžcie zdrowi/ badžcie dostonalymy/ badžcie potěšeny/ tož rozumtey cie/ žywte w pokojn/ a Bóg mi točci w potěhu badžcie s wami.

12. שאלו בשלמא חד חד
בנשקתא קדישתא שאלו
בשלמכון בלחון קדישא:

Salutateui l'om l'altro col santo bacio. Tutti i Santi vi salutano.

13. שלמה דמרו ישוע מ
משיחא וחביבה דאלה
ושותפותא דרחמא דקדשא
עם כלכון אמין:

La gracia del Señor Jesus Christo, & la charita de Dios, & la comunicacion de lo Spiritu santo sea con tutti voi, Amen.

12. שאלו לשלום איש לרעהו
בנשק הקדש שאלו לשלמכם
כל-הקדושים:

Saludahos los vnos a los otros con beso sancto. Todos los Sanctos hos saludan.

13. תחנת אדנינו ישוע המשיח
והחבת אלהים וחבת רוח
הקדש את כלכם אמין:

La gracia del Sennor Iesus el Christo, y la charidad de Dios, y la comunicacion del Espiritu Sancto sea con vosotros todos, Amen.

12. Ἀσπάζεσθαι ἀλλήλους ἐν ἁγίῳ Φιλίῳ καὶ ἀσπάζεσθαι ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.

Saluez l'un l'autre d'un saint baiser. Tous les saints vous saluent.

13. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμετέρου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

La grace du seigneur Iesus Christ, & la dilection de Dieu, & la communication du saint Esprit soit avec vous tous, Amen.

שלמא אגרת הלוח
קורבנות דתרתין
דאכתבון מו
בליפוס דמקדוניה:

אל-קורבנות אגרת שניה
תכתבה מפילפוס עיר הכמים
ונשלחה ביד-טוטוס
ולוקס:

Πρὸς ἄλλοις θίς δειπνῶ ἐν ἀφῇ ἀπὸ Φιλίππου τῷ μακαρονιστῇ, ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας λαοῦ.

CAP. XIII.

12. Salutate invicem in oculo sancto. Salutant vos omnes sancti.

Greet one another with an holy kiss. And the Saints salute you.

13. Gratia Domini nostri Iesu Christi, & charitas Dei, & communicatio sancti Spiritus sit cum omnibus vobis, Amen.

The grace of our Lorde Iesus Christ, and the love of God, and the communion of the holy Ghost be with you all, Amen.

Ad Corinthios secundam.

Missa fuit à Philippis Macedonia, per Titum & Lucam.

2. An die Corinther.

Das XIII. Capitel.

12. Grüßet euch vntereinander mit dem heiligen Kuß. Es grüßen euch alle Heiligen.

Hilffet huer andre mit en heilig Kyß. Alle Heiligen hilffet eder.

13. Die Gnade vnseres HERREN Iesu Christi / vnd die Liebe Gottes / vnd die Gemeinschaft des heiligen Geistes sey mit euch allen / Amen.

Vor HERREN Iesu Christi Naade / or Guds Kærlighed / oc den heilig Andes samfund / vere met / der alle / AMEN.

Die ander Epistel an die Corinther.

Gesandt von Philippen in Macedonia / durch Titum vnd Lucam.

Kapitola XIII.

12. Pozdrawtej sebe w sposle w polubeni swatym. Pozdrawugij was w swyctni Swatij.

Pozdrawcie sie spolecznie swietym pocelowaniem / Pozdrawiajcie was swietci w kyscy.

13. Milost Pana nassho Gzysie Krysta / a laska Boga / a vcasenstui Ducha Swatého budz se wsemi wami / Amen.

Laska Pana Jezusa Krystusa / a milost Boga / a spolecznosc ducha swietego nechay budzie z wami w kysctim. Amen.

Stonawa se druhá Epistola Swatého Pawla k Korintuom kteraž gest poslana z Philipis Mesta Macedonie po Symoni a Lukassowi.

